E26
254

П-13796 Е26/254

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ

ЧАСТЬ III.

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

ТОМЪ III.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ III.

(ZAKŁADY DOBROCZYNNE).

TOM III.

1866.

П-13796 Е26/254

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ.

ЧАСТЬ III.

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

ТОМЪ III.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ III.

ZAKŁADY DOBROCZYNNE.

TOM III.

1866.

НЭТ

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

Госуд. публичная
историческая
библиотека РСФСР
№ 29593 1978г.

Варшава. — Въ Типографіи Ивана Яворскаго.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. — W Drukarni Jana Jaworskiego.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Въ настоящемъ III-емъ томѣ помѣщены два слѣдующіе отдѣлы:

Отдѣлъ VI, особенныя правила для частныхъ больницъ, и

Отдѣлъ VII, о домахъ пріюта.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Вице-Предсѣдателя Государственнаго Совѣта Царства Польскаго, Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Сенатора Фундуклея, составленъ частію б. Статсъ-Референдаріемъ, а нынѣ Помощникомъ Управляющаго дѣлами Совѣта Управленія Царства, Рогозинскимъ и частію Статсъ-Референдаріемъ Собоцкимъ, изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Делегатомъ оной, Старшимъ Дѣлопроизводителемъ Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній, Крущинскимъ.

OBJAŚNIENIE.

Niniejszy Tom III zawiera dwa działy następujące:

Dział VI, obejmujący przepisy szczególne dla szpitali specyalnych;
Dział VII, o domach schronienia.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Radcy Tajnego, Senatora Fundukleja, Vice-Prezesa Rady Stanu Królestwa, ułożony został, częścią przez b. Referendarza Stanu, obecnie Pomocnika Zarządzającego interessami Rady Administracyjnéj Królestwa Rogozińskiego, a częścią przez Referendarza Stanu Sobockiego, z materyałów dostarczonych ze strony Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przez Delegowanego od téj Władzy Starszego Referenta Rady Głównéj Opiekuńczéj Zakładów Dobroczynnych Kruszczyńskiego.

ОГЛАВЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМѢ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ОТДѢЛЪ VI. ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.			
	ГЛАВА I. ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ БОЛЬНИЦЫ МЛАДЕНЦА ІИСУСА ВЪ ВАРШАВѢ.			
1	Высочайшій указъ, постановляющій новый порядокъ управленія больницею Младенца Іисуса въ г. Варшавѣ.	17 (29) Октября 1838 г.	Высочайшій указъ.	2
2	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.	18 Февраля (2 Марта) 1842 г.	Высочайшій указъ.	10
3	Постановленіе о школѣ повивальныхъ бабокъ.	9 (21) Февраля 1840 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	24

SPIS PRZEDMIOTÓW W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	DZIAŁ VI. PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.			
	TYTUŁ I. PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE DLA SZPITALA DZIECIĄTKA JEZUS W WARSZAWIE.			
1	Ukaz NAJWYŻSZY, przepisujący nowy porządek administracyi szpitala Dzieciątka Jezus.	17 (29) Października 1838 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	3
2	Wyjątek z NAJWYŻÉJ zatwierdzonéj Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.	18 Lutego (2 Marca) 1842 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	11
3	Postanowienie o szkole akuszerek.	9 (21) Stycznia 1840 r.	Rada Administracyjna Królestwa.	25

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНIЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженiе.	Страницы.
4	Постановленiе о повивальной клиникѣ.	9 (21) Января 1840 г.	Совѣтъ Управленiя Царства.	48
5	Распоряженiе, запрещающее присылать изъ провинцiи въ больницу Младенца Iисуса больныхъ дѣтей или подкидышей.	3 (15) Марта 1855 г., № 480.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведенiй.	58

ГЛАВА II.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ БОЛЬНИЦЪ СИФИЛИТИЧЕСКИХЪ И ЧЕСОТОЧНЫХЪ.

1	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.	18 Февраля (2 Марта) 1842 г.	Высочайшiй указъ.	64
2	Постановленiе объ отсылкѣ въ рабочiй домъ лицъ, не имѣющихъ постояннаго мѣста жительства.	18 (30) Мая 1834 г.	Совѣтъ Управленiя Царства.	98

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
4	Postanowienie o klinice położniczéj.	9 (21) Stycznia 1840 r.	Rada Administracyjna.	49
5	Rozporządzenie, zabraniające nadsyłania z prowincyi do szpitala Dzieciątka Jezus dzieci chorych lub opuszczonych.	3 (15) Marca 1855 r. N. 480.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	59

TYTUŁ II.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI PRZEZNACZONYCH DLA CHORYCH WENERYCZNYCH I ŚWIERZBOWATYCH.

1	Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.	18 Lutego (2 Marca) 1842 r.	Ukaz Najwyższy.	65
2	Decyzya o odsyłaniu do domu przytułku i pracy osób, nie mających stałego miejsca zamieszkania.	18 (30) Maja 1834 r.	Rada Administracyjna.	99

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе объ изслѣдованіи, нѣтъ ли въ домахъ или въ селеніяхъ, откуда поступаютъ въ больницы венерическіе больные, другихъ лицъ, одержимыхъ тою же болѣзнію.	14 (26) Сентября 1835 г., № $^{14848}/_{46542}$	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	104
4	Распоряженіе о томъ, что больницы, отсылая больныхъ въ венерическія больницы, должны препровождать вмѣстѣ съ ними описаніе предшествовавшихъ болѣзней и способа леченія оныхъ.	7 (19) Іюля 1836 г., № $^{8298}/_{31400}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	108
5	Объясненіе о предосторожности, какую слѣдуетъ соблюдать съ больными, страдающими ракомъ.	15 (27) Января 1838 г., № 3,485.	Медицинскій Совѣтъ.	110

ГЛАВА III.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЗАВЕДЕНІЯ УМАЛИШЕННЫХЪ.

1	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.	18 Февраля (2 Марта) 1842 г.	Высочайшій указъ.	114

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Rozporządzenie co do sprawdzania, czy w domach lub wsiach, z których weneryczni do szpitali przybywają, nie ma innych chorych tego rodzaju.	14 (26) Września 1835 r. N° $^{14848}/_{46542}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	105
4	Rozporządzenie, aby szpitale, odsyłające chorych do szpitali wenerycznych, dołączały opisy stanu ich chorób poprzednich, i sposobu, jak były leczone.	7 (19) Lipca 1836 r. N° $^{8298}/_{31400}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	109
5	Objaśnienie, o ostrożności zachować się powinnéj przez osoby, otaczające chorych rakowatych.	15 (27) Stycznia 1838 r. N. 3,485.	Rada Lekarska.	111

TYTUŁ III.

SZCZEGÓLNE PRZEPISY, ODNOSZĄCE SIĘ DO ZAKŁADÓW DLA OBŁĄKANYCH.

1	Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.	18 Lutego (2 Marca) 1842 r.	Ukaz Najwyższy.	115

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	Форма общаго журнала о больныхъ, состоящихъ въ заведеніи умалишенныхъ (приложеніе 1-е къ № 1-му).	—	—	179
	Росписаніе порцій въ заведеніи умалишенныхъ (приложеніе 2-е къ № 1-му).	—	—	187
2	Распоряженіе о томъ, чтобы, при помѣщеніи въ гошпиталѣ больныхъ, страдающихъ умопомѣшательствомъ, были соблюдаемы постановленныя закономъ правила и увѣдомляемъ Царскій Прокуроръ.	1 Марта 1821 г., № 705/593.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	198
3	Распоряженіе о томъ, что привычные пьяницы не должны быть отсылаемы въ больницу Братьевъ Милосердія.	19 (31) Мая 1836 г., № 6193/23516	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	200
4	Распоряженіе, опредѣляющее формальности, которыя слѣдуетъ соблюдать при отправленіи умалишенныхъ въ больницу Братьевъ Милосердія, а равно и при отсылкѣ ихъ послѣ выздоровленія.	25 Мая (6 Іюня) 1839 г., № 21.	Главный Директоръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	202

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	Wzór dziennika ogólnego chorych, przyjętych do zakładu dla obłąkanych (1-y annex do Nr. 1-go).	—	—	183
	Wykaz składu porcyi dla chorych w zakładach przeznaczonych dla obłąkanych (2-gi annex do Nr. 1-go).	—	—	193
2	Rozporządzenie, iż przy oddawaniu do szpitali chorych, cierpiących pomięszanie zmysłów, należy zachować właściwe formalności prawne i zawiadamiać Prokuratora Królewskiego.	1 Marca 1821 r. N. 705/593.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	199
3	Rozporządzenie, iż nałogowi pijacy do szpitala Braci Miłosierdzia nie mają być odsyłani.	19 (31) Maja 1836 r. N⁰ 6193/23516.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	201
4	Rozporządzenie, wskazujące formalności, jakie przy nadsyłaniu chorych obłąkanych do szpitala Braci Miłosierdzia i przy wysyłaniu ze szpitala uleczonych, zachować się powinny.	25 Maja (6 Czerwca) 1839 r. N. 21.	Dyrektor Główny, Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	203

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	Вопросы, касающіеся умалишенныхъ мужескаго и женскаго пола, подлежащихъ отсылкѣ въ больницу умалишенныхъ (приложеніе къ № 4-му).	—	—	206
5	Распоряженіе объ увеличеніи платы за пользованіе и содержаніе умалишенныхъ въ общемъ отдѣленіи больницы Св. Іоанна Божьяго въ Варшавѣ съ 15 на 30 коп. сер. въ сутки.	10 (22) Октября 1863 г., № 2,785.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	218

ГЛАВА IV.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ГЛАЗНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

1	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.	18 Февраля (2 Марта) 1842 г.	Высочайшій указъ.	222
2	Постановленіе, утверждающее правила и условія, принятыя въ основаніе при учрежденіи иждивеніемъ Князя Эдуарда Любомирскаго Офтальмическаго Института.	28 Февраля 1826 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	234

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	Pytania tyczące się mężczyzn i kobiet obłąkanych, mających się odsyłać do zakładu obłąkanych (annex do Nru 4go).	—	—	207
5	Rozporządzenie, o podniesieniu opłaty za leczenie i utrzymanie obłąkanych w oddziale ogólnym Szpitala Śgo Jana Bożego w Warszawie, z kopiejek 15-tu do kop. 30-tu dziennie.	10 (22) Października 1863 r. N. 2,785.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	219

TYTUŁ IV.

SZCZEGÓLNE PRZEPISY DLA SZPITALI OFTALMICZNYCH.

1	Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.	18 Lutego (2 Marca) 1842 r.	Ukaz Najwyższy.	223
2	Postanowienie, zatwierdzające zasady i warunki założenia Instytutu Oftalmicznego z fundacyi Księcia Edwarda Lbuomirskiego.	28 Lutego 1826 r.	Namiestnik Królewski.	235

Померъ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Инструкція для управленія Офтальмическаго Института, изданная Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ.	25 Мая (6 Іюня) 1840 г.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	250

ГЛАВА V.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЕВРЕЙСКИХЪ БОЛЬНИЦЪ.

1	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.	18 Февраля (2 Марта) 1842 г.	Высочайшій указъ.	266
	Росписаніе порцій въ еврейскихъ больницахъ (приложеніе къ № 1-му).	—	—	277
2	Распоряженіе, объявляющее постановленіе Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ о порядкѣ внесенія въ книги Уѣздныхъ Казначействъ, а также безвозмезднаго и немедленнаго взысканія платы, причитающейся Варшавской еврейской больницѣ за леченіе.	19 (31) Октября 1851 г., № 1666/30754.	Правительственная Комисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	288

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Instrukcya dla zarządu Instytutu Oftalmicznego, przez Radę Główną Opiekuńczą wydana.	25 Maja (6 Czerwca) 1840 r.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	251

TYTUŁ V.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI STAROZAKONNYCH.

1	Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.	18 Lutego (2 Marca) 1842 r.	Ukaz Najwyższy.	267
	Wykaz składu porcyj dla chorych w szpitalach starozakonnych (Annex do N. 1.)	—	—	283
2	Rozporządzenie, dotyczące prenotacyi w księgach Kass powiatowych, oraz bezpłatnéj i spiesznéj egzekucyi kosztów kuracyi dla szpitala starozakonnych w Warszawie.	19 (31) Październik 1851 r. N° 1666/30754.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych	289

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе, указывающее порядокъ внесенія въ казначейскія книги платы за леченіе и пересылки денегъ въ Совѣтъ Варшавской еврейской больницы, а также какъ слѣдуетъ оправдывать расходъ или недочетъ.	6 (18) Іюня 1852 г., № 1089/20743.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	294

ГЛАВА VI.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЛѢТНЯГО ГОШПИТАЛЯ ПРИ МИНЕРАЛЬНЫХЪ ВОДАХЪ ВЪ БУСКѢ, РАДОМСКОЙ ГУБЕРНІИ.

1	Распоряженіе объ учрежденіи больницы въ Бускѣ.	23 Ноября (5 Декабря) 1834 года.	Министръ Статсъ-Секретарь.	300
2	Распоряженіе, опредѣляющее условія, на которыхъ больные изъ другихъ больницъ должны быть отправляемы въ гошпиталь въ Бускѣ.	24 Мая 1836 г., № 1,148.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	302

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Rozporządzenie, wskazujące w jaki sposób zarządzać prenotowanie w księgach kassowych kosztów kuracyi, jak przesyłać pieniądze do Rady szpitala starozakonnych w Warszawie, oraz czém wydatek lub niedobór usprawiedliwiać.	6 (18) Czerwca 1852 r. N° 1089/20743.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	295

TYTUŁ VI.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALA LETNIEGO U WÓD MINERALNYCH W BUSKU, W GUBERNII RADOMSKIÉJ.

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
1	Rozporządzenie, dotyczące założenia szpitala w Busku.	23 Listopada (5 Grudnia) 1834 r.	Minister Sekretarz Stanu.	301
2	Rozporządzenie, wskazujące warunki, pod jakiemi chorzy z innych szpitali do szpitala w Busku odsyłanymi być mają.	24 Maja 1836 r. N. 1,148.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	303

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ОТДѢЛЪ VII. О ДОМАХЪ ПРІЮТА.			
	Введеніе.	—	—	306
1	Инструкція для приходскихъ дозоровъ, по завѣдыванію домами пріютовъ.	12 (24) Іюня 1843 г.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	328
2	Постановленіе, возлагающее на Божничьи Дозоры обязанность составлять ежегодно росписаніе издержекъ и доходовъ, нужныхъ на содержаніе синагоги, школы, раввина и нищихъ своего прихода.	20 Марта 1821 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	382
3	Уставъ для дома пріюта Св. Духа и Дѣвы Маріи въ городѣ Варшавѣ.	8 (20) Апрѣля 1850 г.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	386

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.

DZIAŁ VII.

O DOMACH SCHRONIENIA.

	Wstęp	—	—	307
1	Instrukcya dla Dozorów parafialnych nad domami schronień.	12 (24) Czerwca 1843 r.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	329
2	Postanowienie wskazujące, iż Dozory bóżnicze układać mają corocznie etaty potrzeb i funduszów na utrzymanie bóżnicy, szkoły, rabina i ubogich parafii.	20 Marca 1821 r.	Namiestnik Królewski.	383
3	Ustawa dla domu schronienia Śgo Ducha i Panny Maryi w Warszawie.	8 (20) Kwietnia 1850 r.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	387

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
4	Распоряженіе объ учрежденіи Гражданско-Духовныхъ Коммисій для отдѣла фундушей, принадлежащихъ домамъ пріюта, отъ тѣхъ, которые составляютъ собственность духовенства.	19 (31) Августа 1852 г., № 1131/33121.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	400
5	Распоряженіе объ учрежденіи главныхъ домовъ пріюта для бѣдныхъ въ губернскихъ, уѣздныхъ и окружныхъ городахъ.	2 (14) Марта 1854 г., № 759/12881.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	408
6	Распоряженіе, вмѣняющее Уѣзднымъ Попечительнымъ Совѣтамъ въ обязанность входить въ разсмотрѣніе споровъ, возникающихъ между приходскими священниками и домами пріюта относительно фундушей.	19 (31) Мая 1854 г., № 1,193.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	412
7	Уставъ для главнаго дома пріюта бѣдныхъ престарѣлыхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ городѣ Варшавѣ.	6 (18) Октября 1855 г.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	416
8	Постановленіе объ освобожденіи всѣхъ приходскихъ домовъ пріюта отъ платежа податей.	29 Ноября (11 Декабря) 1855 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	426

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
4	Rozporządzenie o ustanowieniu Kommissyj Świecko-Duchownych, dla oddzielenia funduszów należących do Domów schronienia, od tych, które własność duchowieństwa stanowią.	19 (31) Sierpnia 1852 r. N⁰ 1131/33121.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	401
5	Rozporządzenie o urządzeniu głównych domów schronienia dla ubogich po miastach gubernialnych, powiatowych i okręgowych.	2 (14) Marca 1854 r. N⁰ 759/12881.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	409
6	Rozporządzenie, zobowiązujące Rady Opiekuńcze powiatowe do rozpoznawania sporów o fundusze, pomiędzy Proboszczami a Domami schronienia zachodzących.	19 (31) Maja 1854 r. N. 1,193.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnnych.	413
7	Ustawa, dla głównego domu schronienia ubogich starców i sierot starozakonnych w Warszawie.	6 (18) Października 1855 r.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	417
8	Decyzya, dotycząca uwolnienia od podatków wszystkich domów schronienia po parafiach w Królestwie.	29 Listopada (11 Grudnia) 1855 r.	Rada Administracyjna.	427

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
9	Распоряженіе съ объявленіемъ постановленія Намѣстника въ Царствѣ о томъ, дабы ежегодно изъ Казны Царства были отпускаемы 5,000 р. сер. на постройку и другія потребности приходскихъ домовъ пріюта.	20 Ноября (2 Декабря) 1859 г. № 1288/14655.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	434
10	Распоряженіе о томъ, что для завѣдыванія главными домами пріюта могутъ быть учреждаемы отдѣльные Частные Попечительные Совѣты.	10 (22) Декабря 1859 г., № 4098/46556.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	440
11	Внутреннее устройство Главнаго дома пріюта для бѣдныхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ Варшавѣ и правила внутренняго порядка и дисциплины.	22 Января (3 Февраля) 1862 г.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	442
12	Инструкція объ отчетности и веденіи кассовыхъ книгъ Главнаго дома пріюта для бѣдныхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ г. Варшавѣ.	22 Января (3 Февраля) 1862 г.	Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.	462

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
9	Rozporządzenie, objawiające decyzyę Namiestnika Królestwa, aby corocznie udzielaną była ze Skarbu Królestwa summa rs. 5,000 na budowę i inne potrzeby parafialnych domów schronienia.	20 Listopada (2 Grudnia) 1859 r. N⁰ 1288/14655.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	435
10	Rozporządzenie, iż do zarządzania głównemi domami schronienia, ustanawiane być mogą oddzielne Rady Szczegółowe.	10 (22) Grudnia 1859 r. N⁰ 4098/46556.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	441
11	Organizacya wewnętrzna głównego domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych w Warszawie, i przepisy porządku domowego i karności.	22 Stycznia (3 Lutego) 1862 r.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	443
12	Instrukcya rachunkowo-kassowa dla głównego domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych w Warszawie.	22 Stycznia (3 Lutego) 1862 r.	Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.	463

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
13	Распоряженіе о томъ, дабы, при передачѣ на храненіе въ Польскій Банкъ фундушей бѣдныхъ, было надлежаще объяснено, къ какой категоріи принадлежатъ эти фундуши.	20 Апрѣля (2 Мая) 1865 г., № 3135/35057.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	472

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
13	Rozporządzenie, aby fundusze ubogich, przy odsyłaniu do depozytu Banku Polskiego, należycie były rozróżniane.	20 Kwietnia (2 Maja) 1865 r. N° 3135/35057.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	473

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

УСТАВЫ И ПОСТАНОВЛЕНІЯ

О БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

MATERYAŁY

OBEJMUJĄCE

USTAWY I URZĄDZENIA

DLA

ZAKŁADÓW DOBROCZYNNYCH.

ОТДѢЛЪ VI.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

ГЛАВА I.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ БОЛЬНИЦЫ МЛАДЕНЦА ІИСУСА ВЪ ВАРШАВѢ.

№ 1.

Правила о новомъ порядкѣ управленія больницею Младенца Іисуса въ г. Варшавѣ.

(17 (29) Октября 1838 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, НИКОЛАЙ I-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,

и проч., и проч., и проч.

Король Польскій Августъ III-й, грамотою въ 21 день Мая 1761 года, учредилъ въ Варшавѣ Воспитательный домъ и главную гражданскую больницу, называемую нынѣ больницею Младенца Іисуса, опредѣливъ на содержаніе оныхъ двѣ тысячи червонцевъ въ годъ и денежныя судебныя пени; что все въ

DZIAŁ VI.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.

TYTUŁ I.

PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE DLA SZPITALA DZIECIĄTKA JEZUS W WARSZAWIE.

№ 1.

Postanowienie, przepisujące nowy porządek administracyi szpitala Dzieciątka Jezus.

(d. 17 (29) Października 1838 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY MIKOŁAJ I-y,

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski,

etc., etc., etc.

August III-ci Król Polski ustanowił w Warszawie dekretem z dnia 21 Maja 1761 r. dom podrzutków i główny cywilny szpital, na teraz szpitalem Dzieciątka Jezus zwany, a na utrzymanie tegoż przeznaczył dwa tysiące dukatów rocznie i dochód z kar sądowych, co wszystko łącznie wynosiło około pięć-

сложности составляло около пятидесяти тысячъ злотыхъ. Главное же начальство надъ этимъ заведеніемъ ввѣрилъ особому Попечительному Совѣту, который въ то время состоялъ изъ Епископа Познанскаго, Старосты Варшавскаго и Визитатора Ордена Миссіонеровъ.

Нынѣ принимая въ соображеніе: что упомянутыя власти въ Царствѣ Польскомъ уже не существуютъ и замѣнены другими, что фундуши заведенія сего значительно увеличились и состоятъ изъ капиталовъ, деревень и недвижимостей въ городахъ, годовые же доходы простираются свыше двухъ сотъ семидесяти тысячъ злотыхъ;

что всѣ Богоугодныя заведенія въ Царствѣ Польскомъ ввѣрены попеченію Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и состоятъ подъ главнымъ его завѣдываніемъ, и, наконецъ;

что опытомъ обнаружены недостатки существующаго нынѣ мѣстнаго управленія въ томъ заведеніи, —

по представленію Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ, постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Главное начальство надъ упомянутымъ Воспитательнымъ домомъ и главною больницею, которая долженствуетъ и впредь именоваться Больницею Младенца Іисуса, предоставить Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, и самой сей Коммисіи.

Ст. 2.

Обязанности Совѣта, состоявшаго прежде изъ Епископа Познанскаго, Старосты Варшавскаго и Визитатора Ордена Мис-

dziesięciu tysięcy złotych. Główne nad nim zwierzchnictwo poruczył oddzielnéj Radzie Opiekuńczéj, składającéj się wówczas z Biskupa Poznańskiego, Starosty Warszawskiego i Wizytatora zgromadzenia Missyonarzy.

Zważywszy, iż powyższe władze w Królestwie Polskiém nie istnieją, i że je zastępują inne, niemniéj, że fundusze tego instytutu z czasem znacznie się powiększyły i składają się z kapitałów, oraz dóbr ziemskich i miejskich, a roczne dochody przewyższają dwakroć siedmdziesiąt tysięcy złotych;

zważywszy nadto, iż wszelkie zakłady dobroczynne w Królestwie Polskiém zostają pod opieką i zwierzchnim zarządem Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, oraz, iż doświadczenie wykazało wady dotychczasowego miejscowego zarządu rzeczonego zakładu;

na przedstawienie Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiém, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Zwierzchnia władza nad wyżéj wymienionym domem podrzutków i głównym szpitalem, który ma ciągle zwać się Szpitalem Dzieciątka Jezus, poruczoną zostaje Dyrektorowi Głównemu Prezydującemu w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, i téjże Kommissyi.

Art. 2.

Obowiązki Rady, składającéj się niegdyś z Biskupa Poznańskiego, Starosty Warszawskiego i Wizytatora zgromadzenia

сіонеровъ, возложить на Главный Попечительный Совѣтъ Богоугодныхъ Заведеній.

Ст. 3.

Кромѣ Совѣта сего, учредить Частный Совѣтъ, составъ коего, внутреннее образованіе и вообще устройство цѣлаго заведенія опредѣлить тотъ же Главный Директоръ.

Ст. 4.

Больница сія на томъ же основаніи, какъ и другія, обязана представлять отчеты свои въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія по установленной формѣ.

Ст. 5.

Защиту по дѣламъ судебнымъ сего заведенія, по примѣру прочихъ подобныхъ учрежденій, подъ покровительствомъ Правительства состоящихъ, возложить на Генеральную Прокураторію, подъ руководствомъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 6.

Ксендзы Миссіонеры имѣютъ заниматься исправленіемъ религіозныхъ обрядовъ и совершать церковныя требы, а сестры Милосердія должны токмо прислуживать больнымъ, безъ всякаго участія въ управленіи заведеніемъ.

Ст. 7.

Съ половины капитала ста тысячь злотыхъ, завѣщаннаго покойнымъ Министромъ Сташицемъ, то есть, отъ пятидесяти

Missyonarzy, przechodzą na Główną Radę Opiekuńczą Instytutów Dobroczynnych.

Art. 3.

Prócz powyższéj Rady, utworzoną będzie Rada Szczegółowa któréj skład, organizacyę, jak niemniéj urządzenie całego tego zakładu, przepisze tenże Główny Dyrektor.

Art. 4.

Szpital ten, podobnie jak każdy inny, obowiązany jest składać Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego rachunki, w formie przepisanéj.

Art. 5.

Obrona prawna w sprawach, tego zakładu dotyczących, podobnie jak to ma miejsce co do innych tego rodzaju zakładów, pod opieką Rządu zostających, należeć ma do Prokuratoryi Jeneralnéj, pod kierunkiem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6.

Księża Missyonarze mają się trudnić tylko pełnieniem obowiązków religijnych i administracyą Sakramentów chorym, a siostry Miłosierdzia, usługą przy tychże chorych, bez udziału w zarządzie zakładu.

Art. 7.

Procent od połowy summy złotych sto tysięcy, legowanéj przez ś. p. byłego Ministra Stanu Staszica, czyli od summy złp.

тысячь злотыхъ, назначенныхъ на учрежденіе клиники для одержимыхъ помѣшательствомъ ума, какъ, по несуществованію донынѣ таковой клиники, такъ равно для достиженія цѣли благотворныхъ намѣреній завѣщателя, проценты обращать на содержаніе помѣщаемыхъ въ семъ гошпиталѣ умалишенныхъ.

Ст. 8.

Всѣ записи, частными лицами въ пользу сего заведенія доселѣ учиненныя, утверждаются, и на будущее время всякія приношенія и пожертвованія будутъ принимаемы и употребляемы по назначенію.

Ст. 9.

Еслибы, по введеніи новой администраціи, средства, предоставленныя этому заведенію, оказались недостаточными, то мѣстное начальство имѣетъ замѣчанія свои, какія признаетъ соотвѣтственными, представить на усмотрѣніе Наше, чрезъ Намѣстника Нашего въ Царствѣ, сообразно съ волею Нашею, объявленною Совѣту Управленія въ 1830 году.

Ст. 10.

Приведеніе въ исполненіе сего постановленія Нашего, по внесеніи въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Октября 17 (29) дня, лѣта отъ рождества Христова 1838, Царствованія же Нашего въ тринадцатое.

(подписано) „НИКОЛАЙ.“

Контрасигнировалъ: за Министра Статсъ-Секретаря,
его Товарищъ, (подписано) *Иг. Туркуллъ.*

50,000 na urządzenie kliniki dla cierpiących pomieszanie zmysłów, tak z uwagi, że taż klinika dotąd nie istnieje, jak niemniéj w celu uczynienia zadosyć zamiarom dobroczynnym testatora, przeznaczamy na utrzymanie cierpiących pomieszanie zmysłów, do pomienionego szpitalą odsyłanych.

Art. 8.

Zatwierdzając wszystkie zapisy, przez osoby prywatne na rzecz tego Instytutu dotąd uczynione, oświadczamy, iż i nadal wszelkie dary i ofiary będą przyjmowane, i stosownie do przeznaczenia użyte.

Art. 9.

W razie, gdyby po zaprowadzeniu nowéj administracyi, środki jakie instytucya tą posiada okazały się być niedostatecznémi, miejscowa władza mocną będzie, uwagi, jakie za właściwe uzna, przedstawić, przez pośrednictwo Namiestnika, do Naszej decyzyi, stosując się do woli Naszej, objawionéj Radzie Administracyjnéj w Królestwie w roku 1830.

Art. 10.

Wykonanie niniejszego Naszego postanowienia, po umieszczeniu go w Dzienniku Praw, polecamy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Dan w Carskiém Siele, dnia 17 (29) Października 1838 roku, a panowania Naszego trzynastego.

(podpisano) „НИКОЛАЙ."

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
w z. Pomocnik Ministra (podpisano) *Ig. Turkull.*

№ 2.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 18 Февраля (2 Марта) 1842 года Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ III.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

Глава V.

Особыя правила для заведенія Младенца Іисуса въ Варшавѣ.

§ 395.

(О предназначеніи заведенія.)

Въ заведеніи Младенца Іисуса помѣщаются:

1) больница для мужчинъ, женщинъ и дѣтей, одержимыхъ болѣзнями, какъ внутренними, такъ и наружными, кромѣ сифилитической, чесотки и рака;

2) отдѣленіе женщинъ, подверженныхъ падучей болѣзни;

3) отдѣленіе умалишенныхъ женщинъ;

4) отдѣленіе подкидышей;

5) повивальные институтъ и клиника;

6) фельдшерская школа (которая изъ военнаго госпиталя будетъ переведена въ это заведеніе по окончательномъ его устройствѣ);

№ 2.

Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.

DZIAŁ III.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.

ROZDZIAŁ V.

Przepisy szczegółowe dla zakładu Dzieciątka Jezus w Warszawie.

§ 395.

(O przeznaczeniu zakładu.)

Zakład Dzieciątka Jezus mieścić będzie:

1) szpital dla chorych płci obojéj i dzieci, dotkniętych wszelkiemi chorobami, tak wewnętrznemi, jako i zewnętrznemi, oprócz wenerycznéj, świerzby i raka;

2) oddział kobiét dotkniętych wielką chorobą;

3) oddział kobiet obłąkanych;

4) oddział podrzutków;

5) instytut i klinikę położniczą;

6) szkołę felczerów, (która ze szpitala wojskowego przeniesioną zostanie do zakładu Dzieciątka Jezus, po zupełném jego urządzeniu);

7) институтъ прививанія предохранительной оспы;

8) отдѣленіе для пріюта убогихъ въ зимнее время;

9) отдѣленіе для поданія совѣта и помощи приходящимъ больнымъ, и

10) аптека.

Примѣчаніе. Умалишенныхъ и подверженныхъ падучей болѣзни мужчинъ въ заведеніе принимать воспрещается, и еслибы кто нибудь изъ состоящихъ въ заведеніи больныхъ, другими недугами одержимыхъ, получилъ одну изъ сихъ болѣзней, то долженъ быть немедленно переведенъ въ другую больницу, по принадлежности.

§ 396.

(О внутреннемъ устройствѣ.)

Для каждаго изъ отдѣленій больныхъ назначаются совершенно отдѣльныя помѣщенія, съ особыми мѣстами для прогулокъ. Подкидыши остаются въ заведеніи только до удостовѣренія въ ихъ здоровьи и привитія оспы, а потомъ передаются въ деревни.

§ 397.

(О порядкѣ пріема больныхъ.)

Письменные виды, для пріема больныхъ въ это заведеніе, будутъ выдаваемы:

1) Врачебною управою г. Варшавы;

2) Циркуловыми Коммисарами исполнительной полиціи, съ приложеніемъ медицинскихъ свидѣтельствъ;

3) Обводовыми Коммисарами, Президентами или Бургомистрами городовъ Мазовецкой губерніи, съ приложеніемъ свидѣтельствъ служащихъ лекарей, но въ такихъ только случаяхъ, когда состояніе болѣзни требуетъ болѣе важной хирургической операціи;

7) instytut szczepienia ospy ochronnéj;

8) oddział przytułku dla ubogich, w porze zimowéj;

9) oddział dla udzielania rady i pomocy przychodzącym chorym;

10). aptekę.

Uwaga. Mężczyzn obłąkanych i epileptyków do zakładu przyjmować zabrania się; jeżeliby zaś ktobądź z pozostających już w którymkolwiek oddziale chorych, powyżéj wyszczególnionych, uległ jednéj z tych chorób, to jest obłąkaniu lub epilepsyi, wówczas niezwłocznie powinien być translokowany do właściwego szpitala.

§ 396.

(O urządzeniu wewnętrzném.)

Każdy z wyżéj wymienionych oddziałów, będzie miał odpowiednie osobne pomieszczenie, tudzież oddzielne miejsce do przechadzki. Niemowlęta pozostają w zakładzie tylko do czasu przeświadczenia się o ich zdrowiu i zaszczepienia im ospy ochronnéj, poczém oddają się na wieś.

§ 397.

(O porządku przyjmowania chorych.)

Kwalifikować do zakładu mogą:

1) Urząd lekarski miasta Warszawy;

2) Kommissarze cyrkułowi policyi wykonawczéj, z załączeniem świadectwa Lekarza;

3) Kommissarze obwodowi, Prezydenci lub Burmistrze miast gubernii Mazowieckiéj, z załączeniem świadectw Lekarzy rządowych, lecz w tych tylko razach, gdy stan choroby wymaga ważniejszéj operacyi chirurgicznéj;

4) Старшинами сословій и цѣховъ, на основаніи особыхъ условій;

5) Частнымъ Совѣтомъ и Предсѣдательствующимъ Попечителемъ заведенія;

6) Главнымъ лекаремъ заведенія.

Но, еслибы больной, дѣйствительно нуждающійся въ помѣщеніи въ заведеніе, прибылъ безъ всякаго вида, то онъ долженъ быть принятъ, а свидѣтельства о немъ требуются чрезъ полицію.

§ 398.

(Продолженіе.)

Больные совершенно неимущіе принимаются и содержатся въ заведеніи безплатно; тѣ же, кои могутъ, обязаны внести за то плату, на основаніи особо изданныхъ для того правилъ.

§ 399.

(Продолженіе.)

Управленіе заведенія обязано ежедневно сообщать отдѣленію исполнительной полиціи и врачебной управѣ г. Варшавы о числѣ свободныхъ въ больницѣ мѣстъ, съ оставленіемъ всегда 10-ти резервныхъ кроватей, на неожиданные случаи, или для помѣщенія больныхъ, которые, на основаніи особыхъ условій, должны быть приняты.

§ 400.

(Продолженіе.)

Беременныя женщины, близкія къ родамъ, принимаются въ повивальный институтъ безплатно и безъ всякаго свидѣтельства.

4) Starsi zgromadzeń rzemieślniczych, na mocy szczególnych umów;

5) Rada Szczegółowa zakładu i Opiekun Prezydujący;

6) Lekarz naczelny szpitala.

Jeśliby chory, potrzebujący rzeczywiście pomocy, przybył nawet bez żadnéj kwalifikacyi, powinien być przyjętym, a potrzebne o nim wiadomości, zebrane zostaną za pośrednictwem policyi.

§ 398.

(Ciąg dalszy.)

Chorych zupełnie ubogich, zakład przyjmować będzie i utrzymywać bezpłatnie; chorzy zaś zamożniejsi mają uiszczać opłatę, stosownie do ustanowionych w tym względzie przepisów.

§ 399.

(Ciąg dalszy.)

Zarząd zakładu codziennie donosić ma Wydziałowi policyi wykonawczéj i Urzędowi lekarskiemu miasta Warszawy, o ilości niezajętych łóżek w zakładzie, z zachowaniem dziesięciu łóżek zapaśnych, dla potrzebujących nagłéj pomocy, lub dla chorych, mających się przyjmować podług szczególnych umów.

§ 400.

(Ciąg dalszy.)

Niewiasty brzemienne, blizkie porodu, przyjmują się do instytutu położniczego bezpłatnie, i bez wymagania od nich jakiéjbądź kwalifikacyi.

§ 401.

(О порядкѣ пріема подкидышей.)

Младенцы могутъ быть подкидываемы въ такъ называемое колесо, устроенное возлѣ главныхъ дверей, которое открыто во всякое время, днемъ и ночью. Съ обращеніемъ колеса, подкинутые младенцы переносятся въ сосѣднюю комнату, гдѣ для пріема ихъ установлено постоянное дежурство.

§ 402.

(О пріемѣ умалишенныхъ женщинъ.)

Умалишенныя женщины принимаются на основаніи правилъ, симъ Уставомъ постановленныхъ для заведенія умалишенныхъ (§ 312 до 318) (*) и особыхъ распоряженій Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

§ 403.

(Объ отдѣленіи умалишенныхъ.)

Въ отдѣленіи умалишенныхъ должны быть соблюдаемы общія правила, для больницъ сего рода предписанныя.

§ 404.

(О повивальномъ институтѣ и клиникѣ.)

Повивальный институтъ и клиника управляются на основаніи особо изданнаго для нихъ устава, съ тѣмъ измѣненіемъ,

---

(*) Упомянутые §§ 312 до 318 помѣщены ниже сего, въ главѣ III-ей, подъ № 1-мъ.

§ 401.

(O porządku przyjmowania niemowląt.)

Niemowlęta podrzucane być mogą do tak zwanego koła, znajdującego się obok drzwi głównych, które w każdéj porze, dniem i nocą, ma być otwarte. Za zakręceniem koła, podrzucone niemowlę znajdzie się w przyległym pokoju, gdzie go odbierze ciągle dozorująca posługa.

§ 402.

(O przyjmowaniu kobiét obłąkanych.)

Obłąkane kobiéty przyjmowane będą podług zasad niniejszą ustawą, w ogólności dla zakładów dla obłąkanych ustanowionych, (§ 312 do 318) (*) tudzież szczególnych rozporządzeń Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

§ 403.

(O oddziale obłąkanych.)

W oddziale obłąkanych winny być zachowane prawidła dla zakładów tego rodzaju w ogólności przepisane.

§ 404.

(O instytucie i klinice położniczéj.)

Pod względem instytutu i kliniki położniczéj obowiązywać będzie i nadal, oddzielnie dla tego zakładu wydana ustawa,

(*) Powołane §§ 312 do 318 mieszczą się niżéj w Tytule III pod Nr. 1-m.

что хозяйственная и полицейская часть въ оныхъ передана въ полное завѣдываніе Попечительнаго Совѣта, а Директору института предоставляется только часть учебная и врачебно-акушерская.

§ 405.

(О фельдшерской школѣ.)

Школа фельдшеровъ руководствоваться будетъ изданнымъ для нея особымъ уставомъ, который однакожъ, по присоединеніи школы къ заведенію Младенца Іисуса, будетъ измѣненъ подобнымъ же образомъ, какъ и уставъ повивальнаго института.

§ 406.

(Оспопрививательный институтъ.)

Для оспопрививательнаго института, когда онъ присоединится къ заведенію Младенца Іисуса, будетъ издано особое положеніе.

§ 407.

(О больныхъ, приходящихъ для совѣта и врачебнаго пособія.)

Совѣты и медицинское пособіе больнымъ, прибывающимъ изъ города, будутъ ежедневно безплатно подаваемы лекарями заведенія, отъ 9 до 10 часовъ утра; больные же, снабженные свидѣтельствами о бѣдности, получаютъ, сверхъ того, безденежно и лекарства изъ больничной аптеки.

§ 408.

(О комнатахъ пріюта для бѣдныхъ въ зимнее время.)

Комнаты пріюта для бѣдныхъ въ зимнее время должны быть открываемы съ 1 Декабря по 1 Апрѣля. Въ нихъ принимаемы будутъ бѣдные обоего пола, не имѣющіе достаточной за-

z tą zmianą, że gospodarstwem i policyą szpitalną w nich zawiadywać ma wzupełności Rada Szczegółowa Opiekuńcza; przy Dyrektorze zaś instytutu pozostawia się tylko obowiązek nauczania i udzielania pomocy lekarsko-położniczéj.

§ 405.

(O szkole felczerów.)

Szkoła felczerów ma się stosować do wydanéj dla niéj oddzielnie ustawy, która wszakże po przyłączeniu szkoły do zakładu Dzieciątka Jezus, ulegnie podobnym zmianom, jak ustawa dla instytutu położniczego.

§ 406.

(Instytut szczepienia ospy.)

Dla instytutu szczepienia ospy ochronnéj, skoro tenże wcielonym zostanie do zakładu Dzieciątka Jezus, wydane będą oddzielne przepisy.

§ 407.

(O chorych zgłaszających się o pomoc i radę lekarską.)

Rada i pomoc lekarska chorym przychodnim udzielaną będzie codziennie i bezpłatnie, przez Lekarzy szpitalnych, między 9 a 10 z rana. Chorzy, w świadectwo ubóstwa opatrzeni, otrzymywać nadto będą bezpłatnie lekarstwa z apteki szpitalnéj.

§ 408.

(O salach przytułku dla ubogich, w porze zimowéj.)

Sale przytułku w porze zimowéj dla ubogich powinny być otwarte od 1 Grudnia do 1 Kwietnia. Do nich przyjmowani będą ubodzy płci obojéj, niemający dostatecznéj ochrony od

щиты отъ холода, голодные, требующіе пріюта и укрѣпленія. Пребываніе ихъ тамъ дозволяется на короткое время, наидолѣе на 3 дни; если же кто изъ нихъ заболѣетъ, то будетъ перенесенъ въ больницу.

§ 409.

(Объ аптекѣ при заведеніи.)

При заведеніи состоитъ аптека, устроенная на точномъ основаніи правилъ, для вольныхъ аптекъ изданныхъ. Ею управляетъ удостоеный аптекарь.

§ 410.

(О медицинской службѣ.)

Медицинская служба состоитъ изъ:

1) Главнаго лекаря,

2) Директора повивальнаго института,

3) Лекарей ординаторовъ, изъ коихъ постоянныхъ два, а временныхъ, особливо въ зимнее время, смотря по надобности,

4) мѣстнаго лекаря,

5) фельдшеровъ постоянно 4-хъ, а по мѣрѣ надобности и болѣе,

6) фельдшерскихъ учениковъ, коихъ число не должно превышать числа фельдшеровъ.

7) Медицинская служба въ институтахъ повивальномъ и прививанія оспы, а также въ фельдшерской школѣ опредѣлены особыми уставами.

§ 411.

(Особенныя правила для медицинскихъ лицъ въ больницѣ Младенца Іисуса.

а, Главный лекарь.)

Главный лекарь, какъ старшій медицинскій чиновникъ въ заведеніи и какъ членъ Частнаго Попечительнаго Совѣта, испол-

zimna, zgłodniali i potrzebujący przytułku i pokrzepienia. Pobyt ich w zakładzie nie może trwać długo, najwięcéj przez 3 dni; jeżeli zaś który z nich zachoruje, translokowany zostanie do oddziału chórych.

§ 409.

(O aptece przy zakładzie.)

Apteka zakładu Dzieciątka Jezus, urządzoną i utrzymywaną być ma według przepisów wydanych dla prywatnych aptek. Apteką tą zarządzać ma wykwalifikowany aptekarz.

§ 410.

(O służbie lekarskiéj.)

Służbę lekarską składać będą:

1) Naczelny Lekarz,

2) Dyrektor instytutu położniczego,

3) Lekarze ordynujący, których stale będzie dwóch; użytych zaś czasowo, szczególnie w zimowéj porze, może być i większa liczba, w miarę potrzeby,

4) Lekarz miejscowy,

5) Felczerowie, których stale będzie 4, i więcéj gdyby tego zaszła potrzeba,

6) Uczniowie felczerscy, których liczba niepowinna przewyższać liczby felczerów,

7) Służba lekarska w instytutach położniczym i szczepienia ospy, tudzież w szkole felczerów, oznaczona jest przez właściwe ustawy.

§ 411.

(Przepisy szczególne dla osób lekarskich w szpitalu Dzieciątka Jezus.

a, *Lekarz naczelny.)*

Lekarz naczelny, jako zwierzchni urzędnik lekarski w szpi-

няетъ все то, что относится къ управленію медицинскою частію и врачебною полиціею въ заведеніи.

Посредствомъ его Директоръ повивальнаго института, по всѣмъ дѣламъ сего заведенія, относится въ Частный Попечительный Совѣтъ.

Подъ его же главнымъ надзоромъ будутъ состоять школа фельдшеровъ и институтъ прививанія предохранительной оспы, по присоединеніи ихъ къ заведенію Младенца Іисуса.

§ 412.

(b, *Мѣстный лекарь.*)

Мѣстный лекарь, кромѣ прямой своей обязанности, имѣетъ ближайшій надзоръ за порядкомъ медико-полицейской службы во всѣхъ отдѣленіяхъ заведенія и за ученицами повивальнаго института, долженъ также свидѣтельствовать подкидышей, прививать имъ предохранительную оспу, удостовѣряться въ состояніи здоровья и физическихъ качествахъ кормилицъ, какъ въ заведеніи состоящихъ, такъ и тѣхъ, кои берутъ дѣтей на прокормленіе въ деревни.

По дѣламъ Повивальнаго института и клиники, мѣстный лекарь относится къ Директору института, по всѣмъ же другимъ — къ главному лекарю заведенія.

talu, jako Członek Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj, głównie kieruje służbą i policyą lekarską w zakładzie.

Za jego pośrednictwem Dyrektór instytu położniczego znosi się z Radą Szczegółową Opiekuńczą, we wszystkich przedmiotach, poruczonego mu instytutu dotyczących.

Pod zwierzchni naczelnego Lekarza nadzór, przejdą także szkoła felczerów i instytut szczepienia ospy ochronnéj, skoro ostatecznie już wcielone zostaną do zakładu Dzieciątka Jezus.

§ 412.

(b, *Lekarz miejscowy.*)

Lekarz miejscowy, oprócz pełnienia obowiązków z tego tytułu wypływających, ma sobie poruczony bliższy nadzór nad porządkiem lekarsko-policyjnéj służby we wszystkich oddziałach zakładu i nad uczennicami instytutu położniczego; obowiązany jest także przekonywać się o stanie zdrowia podrzutków, i szczepić im ospę ochronną,—również ma przekonywać się o przymiotach fizycznych i o zdrowiu mamek, tak przyjmowanych do zakładu, jako i tych, które biorą niemowlęta na wiejskie wychowanie. W rzeczach tyczących się instytutu i kliniki położniczéj, Lekarz miejscowy odnosi się do Dyrektora instytutu, we wszystkich zaś innych wprost do Lekarza naczelnego.

№ 3.

Постановленіе о школѣ повивальныхъ бабокъ.

(9 (21) Февраля 1840 г.)

Выписка изъ Устава для Повивальнаго института, утвержденнаго Совѣтомъ Управленія Царства 9 (21) Января 1840 года.

Глава II.

О школѣ повивальныхъ бабокъ.

§ 6.

(Предметы преподаванія въ школѣ повивальныхъ бабокъ.)

Въ школѣ повивальныхъ бабокъ будутъ преподаваемы слѣдующіе предметы:

1) пріуготовительныя свѣдѣнія изъ анатоміи, о тѣлосложеніи женщины и новорожденныхъ дѣтей, на сколько они необходимы для повивальной бабки;

2) общія понятія о дѣтородной функціи;

3) о повивальномъ розыскѣ;

4) о беременности и родахъ, какъ въ правильномъ, такъ и въ неправильномъ видѣ;

5) о болѣзненныхъ симптомахъ во время беременности, родовъ и послѣ разрѣшенія отъ бремени;

6) о повивальныхъ операціяхъ, исполненіе которыхъ разрѣшено повивальнымъ бабкамъ;

№ 3.

Postanowienie o szkole akuszerek.

(d. 9 (21) Stycznia 1840 r.)

Wypis z Ustawy dla Instytutu Położniczego, przez Radę Administracyjną Królestwa w dniu 9 (21) Stycznia 1840 r. zatwierdzonéj.

Rozdział II.

O szkole akuszerek.

§ 6.

(*Przedmioty wykładać się mające w szkole akuszerek.*)

W szkole akuszerek wykładane być mają następujące przedmioty:

1) przygotowawcze wiadomości z anatomii, o budowie ciała niewiasty i nowonarodzonych dzieci, o ile to jest potrzebném dla akuszerki;

2) ogólne wyobrażenia o funkcyi rodzajnéj;

3) o śledzeniu położniczém;

4) o brzemienności, ciąży i połogu, tak w stanie prawidłowym, jako i nieprawidłowym;

5) o chorobnych przypadłościach podczas ciąży, porodu i połogu;

6) o operacyach położniczych, do których wykonania akuszerki są upoważnione;

7) о болѣзняхъ и припадкахъ, встрѣчающихся у новорожденныхъ дѣтей;

8) о томъ, какъ должны вести себя беременныя женщины и родильницы, съ подробнымъ объясненіемъ гигіеническихъ правилъ, а равно и о помощи со стороны повивальной бабки;

9) объ уходѣ за новорожденными дѣтьми, о выборѣ кормилицы и объ искуственномъ кормленіи;

10) о медицинскихъ средствахъ, употребленіе которыхъ разрѣшено повивальнымъ бабкамъ и о другихъ пособіяхъ, подача которыхъ вмѣняется имъ въ обязанность;

11) о случаяхъ скоропостижной или мнимой смерти, особенно у беременныхъ, родильницъ и новорожденныхъ дѣтей, требующихъ скорой помощи;

12) о случаяхъ, въ которыхъ повивальная бабка должна требовать немедленной помощи акушера или лекаря;

13) о обязанностяхъ повивальной бабки въ судебномъ отношеніи;

14) о распознаваніи венерической болѣзни у женщинъ, какъ первоначальной, такъ и послѣдовательной (мѣстной и общей);

15) объ оспопрививаніи;

16) свѣдѣнія о томъ, какъ вообще слѣдуетъ обращаться съ больными женщинами и дѣтьми, относительно ихъ размѣщенія, содержанія чистоты воздуха и соотвѣтственной теплоты, стланія постели, перемѣны бѣлья, приготовленія и подачи пищи и напитковъ, способа подачи лекарствъ, устройства ваннъ, припарокъ, примочекъ, втираній, прикладыванія горчичныхъ пластырей, мушекъ, припусканія піявицъ, приставливанія рожковъ, какъ насѣченныхъ, такъ и сухихъ и т. п.

§ 7.

(Срокъ обученія повивальныхъ бабокъ и распредѣленіе наукъ.)

Цѣлый курсъ ученія въ школѣ повивальныхъ бабокъ обнимаетъ собою двугодичный срокъ и раздѣляется на два класса:

7) o chorobach i przypadkach, u nowonarodzonych dzieci przytrafiających się;

8) o zachowaniu się kobiet ciężarnych, rodzących i położnic, z szczegółowém wyłożeniem prawideł hygienicznych, tudzież o pomocy ze strony akuszerki;

9) o pielęgnowaniu nowonarodzonych dzieci, o wyborze mamki i sztuczném karmieniu;

10) o środkach lekarskich, których użycie dozwolone jest akuszerkom, i o innych pomocach, których wykonywanie jest im poruczone;

11) o przypadkach nagłéj lub pozornéj śmierci, zwłaszcza u brzemiennych rodzących, i nowonarodzonych dzieci, spiesznego ratunku wymagających;

12) o przypadkach, w których akuszerka winna niezwłocznie wzywać pomocy akuszera lub lekarza;

13) o obowiązkach akuszerki, pod względem sądowym;

14) o rozpoznawaniu choroby wenerycznéj u kobiet, tak pierwotnéj, jako i następnéj, (miejscowéj i ogólnéj);

15) o szczepieniu ospy;

16) wiadomości, jak obchodzić się w ogólności z choremi niewiastami i dziećmi, pod względem ich umieszczenia, utrzymywania czystości i powietrza i odpowiedniego ciepła, usłania pościeli, zmiany bielizny, przyrządzenia i dawania pokarmów, jakotéż napojów, sposobu dawania lekarstw, urządzenia kąpieli, przygotowania kataplazmów, okładań, robienia wcierań, przykładania synopizmów, wizykatoryj, stawiania pijawek i baniek, tak nacinanych, jako i suchych i t. p.

§ 7.

(Przeciąg czasu na wyuczenie akuszerek i rozkład nauki.)

Całkowity kurs nauki w szkole akuszerek obejmuje przeciąg czasu dwuletni, i rozdziela się na dwie klassy: na niższą,

низшій, или пріуготовительный, и высшій, или практическій. Въ обоихъ этихъ классахъ ученіе будетъ раздѣлено между Директоромъ и его Помощникомъ такимъ образомъ, что одинъ изъ нихъ будетъ преподавать науку теоретически, другой же будетъ заниматься практическимъ обученіемъ воспитанницъ въ клиникѣ. Школьный годъ начинается съ 1-го Сентября.

§ 8.

(Занятія ученицъ низшаго класса.)

Преподаваніе всѣхъ предметовъ, исчисленныхъ въ §-ѣ 6-мъ, должно быть совершенно окончено въ теченіе однаго учебнаго года. Въ то же время ученицы должны упражняться въ разныхъ пріемахъ на фантомѣ; въ клиникѣ же онѣ обязаны только прислуживать и присматриваться къ способамъ несенія помощи родильницамъ. Въ послѣдніе однакоже мѣсяцы онѣ должны пріучатся къ повивальному розыску.

§ 9.

(Занятія ученицъ высшаго класса.)

Ученицы высшаго класса повторяютъ всѣ предметы, пройденные въ низшемъ классѣ, а преимущественно упражняются практически въ своемъ искусствѣ въ клиникѣ, гдѣ, подъ надзоромъ Директора, Помощника его или старшей повивальной бабки, сами по очереди занимаются приниманіемъ дѣтей и исполняютъ всѣ обязанности повивальной бабки; кромѣ того, для ближайшаго и точнѣйшаго ознакомленія съ предметами, поименованными въ §-ѣ 6-омъ подъ №№ 9, 14, 15 и 16, онѣ будутъ посѣщать въ больницахъ отдѣленія женщинъ и дѣтей, а равно отдѣленіе кормилицъ въ воспитательномъ домѣ.

czyli przygotowawczą, i wyższą, czyli praktyczną. Nauczanie w obu tych klassach takim sposobem między Dyrektora i jego pomocnika będzie rozdzielone, iż jeden z nich ma wykładać naukę teoretycznie, drugi zaś zajmować się praktyczném sposobieniem uczennic w klinice. Rok szkolny rozpoczyna się od 1 Września.

§ 8.

(*Zatrudnienia uczennic klassy niższéj.*)

Wszystkie przedmioty w § 6-tym wyszczególnione, mają być w zupełności w przeciągu jednego roku szkolnego wyłożone. Jednocześnie ćwiczyć się mają uczennice w działaniach na fantomie; w klinice zaś tylko usługują i przypatrują się sposobowi udzielania pomocy niewiastom rodzącym. W ostatnich jednakże miesiącach wprawiać się winny do śledzenia położniczego.

§ 9.

(*Zatrudnienia uczennic wyższéj klassy.*)

Uczennice wyższéj klassy powtarzają wszystkie przedmioty, w niższéj klassie słuchane; szczególniéj zaś wprawiają się do praktyki w klinice, gdzie pod dozorem Dyrektora, jego pomocnika, lub starszéj akuszerki, same z kolei zajmują się odbieraniem dzieci, i wypełniają wszystkie obowiązki akuszerki. Nadto, dla bliższego i dokładniejszego obeznania się z przedmiotami, wyszczególnionemi w § 6-tym pod NN. 9, 14, 15 i 16, zwiedzać będą w szpitalach oddziały niewiast i dzieci, tudzież oddział mamek w domu podrzutków.

§ 10.

(Число учениць.)

На казенномъ содержаніи полагается 12 учениць. Число обучающихся на свой счетъ не ограничено.

§ 11.

(Ученицы на казенномъ содержаніи.)

Казеннокоштныя ученицы будутъ жить въ самомъ Институтѣ и содержаться на казенный счетъ, исключая одежды.

§ 12.

(Ученицы содержащіяся на собственный счетъ.)

Съ учениць, содержащихся на собственный счетъ, не взимается никакая плата за ученіе.

§ 13.

(Пріемъ учениць.)

Отъ желающихъ поступить въ число учениць школы повивальныхъ бабокъ не требуется подачи прошенія; онѣ должны только представить метрическое свидѣтельство о крещеніи или легитимаціонную книжку въ доказательство своего возраста, а также утвержденное полицейскимъ начальствомъ свидѣтельство о приличномъ поведеніи, а равно и о томъ, что не имѣется никакихъ препятствій на принятіе ихъ въ школу повивальныхъ бабокъ.

§ 10.

(Liczba uczennic.)

Uczennic na koszcie rządowym ma być 12-cie. Liczba uczących się na własnym koszcie nie ogranicza się.

§ 11.

(Uczennice kosztem rządowym utrzymywane.)

Uczennice rządowe mieszkać mają w samym instytucie, i utrzymywane będą kosztem rządowym, wyjąwszy co do odzienia.

§ 12.

(Uczennice własnym kosztem utrzymujące się.)

Od uczennic na własnym koszcie utrzymujących się, nie będzie wymagàną żadna za naukę opłata.

§ 13.

(Przyjmowanie uczennic.)

Od żądającéj zostać uczennicą szkoły akuszerek nie wymaga się podawania prośby; tylko okazać winna metrykę, lub książkę legitymacyjną, dla udowodnienia wieku swego, i złożyć świadectwo, stwierdzone przéz Władzę policyjną, o przyzwoitém prowadzeniu się, tudzież, iż żadna nie zachodzi przeszkoda w przyjęciu jéj do szkoły akuszerek.

§ 14.

(Продолженіе.)

Въ число ученицъ принимаются женщины всѣхъ сословій и вѣроисповѣданій, хорошаго поведенія, имѣющія не менѣе 18-и и не болѣе 30-и лѣтъ отъ роду, а равно умѣющія читать и писать. Кромѣ того, женщина, желающая посвятить себя этому званію, должна быть совершенно здорова, свободна отъ болѣзней или физическихъ недостатковъ, поселяющихъ отвращеніе въ другихъ лицахъ, имѣть хорошее зрѣніе и слухъ, небольшую и неогрубѣвшую руку.

§ 15.

(Продолженіе.)

Въ принятіи на казенное содержаніе имѣютъ преимущество женщины, прибывшія изъ провинціи, или тѣ, которыя обучаясь уже на собственный счетъ, отличились своими способностями и хорошимъ поведеніемъ.

§ 16.

(Пріемъ ученицъ.)

Пріемъ ученицъ въ школу, какъ на казенное содержаніе, такъ равно и на собственный счетъ, предоставляется Директору Института и производится ежегодно до начатія курса, то есть предъ 1 числомъ Сентября; при чемъ Директоръ долженъ подвергнуть ихъ испытанію въ предварительныхъ познаніяхъ, а старшая повивальная бабка должна удостовѣриться о состояніи ихъ здоровья. Списокъ принятыхъ ученицъ долженъ быть представленъ на утвержденіе Главнаго Медицинскаго Инспектора.

§ 14.

(*Dalszy ciąg.*)

Na uczennice przyjmują się niewiasty jakiegokolwiekbądź stanu i religii, nie młodsze jak lat 18 i nie starsze jak lat 30, dobrego prowadzenia się, oraz umiejące czytać i pisać. Nadto kobieta, mająca się poświęcić temu zawodowi, ma mieć zdrowie czerstwe, być wolną od chorób lub przywad fizycznych, innym osobom wstręt czyniących, mieć dobry wzrok i słuch nieprzytępiony, rękę szczupłą i niezgrubiałą.

§ 15.

(*Dalszy ciąg.*)

Do przyjęcia na koszt rządowy pierwszeństwo mają niewiasty, przybywające z prowincyi, lub które już ucząc się na własnym koszcie, odznaczyły się zdolnością i przykładném prowadzeniem się.

§ 16.

(*Przyjmowanie uczennic.*)

Przyjęcie uczennic do szkoły na koszt rządowy, jako też sposobić się na własnym koszcie mających, powierza się Dyrektorowi Instytutu; co dopełnioném będzie corocznie, przed rozpoczęciem kursu, to jest przed 1 Września. Przyczém Dyrektor zbada usposobienie ich w wiadomościach wstępnych, a starsza akuszerka przekona się o stanie ich zdrowia. Lista uczennic przyjętych, przedstawianą być ma do zatwierdzenia Głównemu Inspektorowi Służby Zdrowia.

§ 17.

(Обязанности учениц.)

Ученицы обязаны акуратно посѣщать уроки, обучаться прилежно преподаваемымъ предметамъ, дежурить въ клиникѣ, по установленной для нихъ очереди, и не пропускать родовъ, при которыхъ онѣ должны присутствовать.

§ 18.

(Обязанности дежурныхъ учениц по клиникѣ.)

Назначенная на дежурство ученица должна дежурить 24 часа; воспрещается ей отлучаться изъ Института подъ какимъ бы то ни было предлогомъ, а также спать или раздѣваться; она должна быть готова на всякій призывъ и постоянно присматривать за родильницами и вновь рожденными дѣтьми.

Примѣчаніе. Ученицы, обучающіяся на собственный счетъ, во время дежурства получаютъ точно такую же пищу, какъ и казеннокоштныя.

§ 19.

(Продолженіе.)

Дежурныя ученицы должны исполнять при больныхъ всѣ, даже самыя непріятныя для нихъ прислуги, ибо черезъ это онѣ пріобрѣтутъ и необходимую ловкость и привыкнутъ переносить всѣ труды, сопряженныя съ ихъ званіемъ.

§ 20.

(Обязанности дежурныхъ учениц при родильницахъ.)

Ученицы, назначенныя для присутствованія при родахъ, должны неотступно находиться при родильницѣ, тѣ же, которыя назначены для принимангія дѣтей, исполняютъ всѣ дѣйствія, свой-

§ 17.

(Obowiązki uczennic.)

Uczennice obowiązane są uczęszczać regularnie na lekcye, pilnie uczyć się wykładanéj nauki, odbywać dyżury w klinice z kolei, jaka im przeznaczoną zostanie, i porodów na nie przypadających nie opuszczać.

§ 18.

(Obowiązki uczennic dyżurnych w klinice.)

Uczennica wyznaczona na dyżur, musi na nim być godzin 24, nie wolno jéj oddalać się z instytutu, pod żadnym pozorem, nie wolno téż spać, ani rozbierać się; powinna być gotową na każde zawołanie, i ciągle czuwać nad położnicami i nowonarodzonémi dziećmi.

Uwaga. Uczennice na własnym sposobiące się koszcie, podczas dyżuru otrzymują żywność taką, jaką i uczennice rządowe.

§ 19.

(Dalszy ciąg.)

Uczennice dyżurne winny dopełniać wszelkie, choćby najprzykrzejsze posługi około chorych, bo przezto i w potrzebną wprawę wchodzą i przyzwyczajają się do znoszenia trudów, do ich stanu przywiązanych.

§ 20.

(Obowiązki uczennic dyżurnych przy niewiastach rodzących.)

Uczennice przeznaczone do assystowania przy porodach, powinny ciągle przy rodzącej pozostawać, te zaś, które są przeznaczone do odbierania dzieci, wypełniają całkowicie czynno-

ственныя повивальнымъ бабкамъ, но во всякомъ случаѣ подъ надзоромъ старшей повивальной бабки.

§ 21.

(Порядокъ дежурства.)

Для соблюденія порядка, будетъ составленъ очередной списокъ, какъ для дежурствъ, такъ и для присутствованія при родахъ и пріема дѣтей. Для сего очередной списокъ, за подписью Директора Института, будетъ выставленъ въ клиникѣ, въ родильной камерѣ.

§ 22.

(Продолженіе.)

Ни одна изъ учениц не вправѣ уклоняться отъ исполненія вышеозначенныхъ обязанностей; еслибы однако болѣзнь или какое нибудь чрезвычайное обстоятельство воспрепятствовало исполненію оныхъ, то она обязана донести о томъ заблаговременно старшей повивальной бабкѣ, которая въ такомъ случаѣ пригласитъ на ея мѣсто другую воспитанницу. Это однако не освобождаетъ ея отъ исполненія въ послѣдствіи времени пропущенной очереди.

§ 23.

(Особенныя обязанности казеннокоштныхъ учениц.)

Казеннокоштныя ученицы, кромѣ сего, обязаны шить клиническое бѣлье и одежду.

§ 24.

(Продолженіе.)

Ученицамъ, находящимся на казенномъ содержаніи, запрещается выходить изъ Института безъ разрѣшенія старшей повивальной бабки.

ści właściwe akuszerkom, ale zawsze pod okiem starszéj akuszerki.

§ 21.

(*Porządek dyżurowania.*)

Dla zachowania porządku, ułożoną zostanie koléj, tak dla dyżurów, jako téż dla assystowania przy porodach i odbieraniu dzieci. W tym celu lista wykazująca tę koléj, podpisana przez Dyrektora instytutu, wywieszoną zostanie w klinice i w izbie porodowéj.

§ 22.

(*Dalszy ciąg.*)

Żadna z uczennic nie może wyłamywać się od wyżéj wymienionych obowiązków; jeżeliby zaś choroba, lub nadzwyczajna jaka okoliczność, nie dozwoliła zadosyć im uczynić, obowiązaną będzie zawiadomić o tém wcześnie starszą akuszerkę, która stosowne zastępstwo urządzi. Wszelako nie uwalnia to od odbycia w następnym czasie, opuszczonéj kolei.

§ 23.

(*Szczególne obowiązki uczennic rządowych.*)

Uczennice rządowe, obowiązane są nadto do szycia bielizny i odzieży klinicznéj.

§ 24.

(*Dalszy ciąg.*)

Uczennicom, na koszcie rządowym będącym, nie wolno z instytutu wychodzić, bez pozwolenia starszéj akuszerki.

§ 25.

(Выбытіе изъ школы передъ окончаніемъ наукъ.)

Своекоштныя ученицы вправѣ прекратить ученіе и оставить школу во всякое время, но онѣ должны предварить о томъ Директора Института. Ученицы, которыя самовольно, безъ предварительнаго увѣдомленія, перестанутъ посѣщать уроки, не будутъ вторично приняты въ школу повивальныхъ бабокъ.

§ 26.

(Продолженіе.)

Ученицы, состоящія на казенномъ содержаніи, не вравѣ оставить школу передъ окончаніемъ курса наукъ; но онѣ могутъ быть уволены съ разрѣшенія Главнаго Медицинскаго Инспектора только по причинѣ неизлечимой болѣзни или неспособности.

§ 27.

(Налагаемыя на ученицъ взысканія.)

Ученицы, нарушающія порядокъ службы, нерадивыя, поступающія неприлично съ женщинами находящимися въ клиникѣ, сварливыя или упрямыя, оплошныя или по собственной винѣ повреждающія женщинъ или новорожденныхъ дѣтей, не исполняющія приказаній старшей повивальной бабки, Помощника или самаго Директора, будутъ подвергаемы взысканіямъ, по опредѣленію Директора или его Помощника.

§ 28.

(Продолженіе.)

Взысканія эти должны быть слѣдующія:

1) частный выговоръ со стороны Директора или его Помощника;

2) выговоръ, данный въ присутствіи всѣхъ ученицъ;

§ 25.

(Opuszczenie szkoły przed ukończeniem nauki.)

Uczennicom, na własnym koszcie będącym, wolno przerwać naukę i usunąć się ze szkoły w każdym czasie, lecz winny o tém uprzedzić Dyrektora instytutu. Uczennice, któreby samowolnie, bez poprzedniego zawiadomienia, przestały uczęszczać, nie mają być powtórnie przyjmowane do szkoły akuszerek.

§ 26.

(Dalszy ciąg.)

Uczennice, kosztem Rządu utrzymywane, nie mogą opuścić szkoły przed ukończeniem nauki; uwolnione tylko być mogą za upoważnieniem Głównego Inspektora Służby Zdrowia, z powodu nieuleczonéj choroby, lub niezdatności.

§ 27.

(Kary na uczennice.)

Uczennice wykraczające przeciwko porządkowi służby, niepilne, obchodzące się nieprzyzwoicie z niewiastami, w klinice będącemi, kłótliwe, lub krnąbrne, niedbałe, lub z własnej winy uszkadzające niewiasty, lub dzieci nowonarodzone, niewypełniające poleceń starszéj akuszerki, Pomocnika, lub samego Dyrektora, ulegać będą karom, wymierzonym przez Dyrektora, lub jego Pomocnika.

§ 28.

(Dalszy ciąg.)

Kary te mają być następujące:

1) napomnienie prywatne przez Dyrektora lub przez jego Pomocnika;

2) napomnienie udzielone przy zebraniu wszystkich uczennic;

3) назначеніе на дежурство не по очереди отъ 1 до 3 дней;

4) арестъ на хлѣбъ и на воду, съ разрѣшенія Директора;

5) отсрочка времени для окончанія курса ученія;

6) совершенное удаленіе изъ школы.

Изъ числа этихъ взысканій, аресту на хлѣбъ и на воду могутъ быть подвергаемы только ученицы, состоящія на казенномъ содержаніи, отсрочка же времени для окончанія курса наукъ и совершенное удаленіе изъ школы можетъ послѣдовать только съ разрѣшенія Главнаго Медицинскаго Инспектора.

§ 29.

(*Продолженіе.*)

Всякое наложенное взысканіе, вмѣстѣ съ изложеніемъ причинъ онаго, должно быть записано въ особую книгу.

§ 30.

(*Удаленіе изъ школы съ преданіемъ суду.*)

О воспитанныхъ, нарушающихъ общественный порядокъ или замѣченныхъ въ преступныхъ дѣйствіяхъ, признанныхъ таковыми закономъ, слѣдуетъ входить съ представленіемъ въ Правительственную Коммисію для удаленія ихъ изъ школы и преданія подлежащему судебному или полицейскому начальству.

§ 31.

(*Испытанія ученицъ.*

а, *ежемѣсячныя.*)

Чтобы удостовѣриться въ ежемѣсячныхъ успѣхахъ ученицъ въ преподаваемыхъ имъ въ продолженіе сего времени предметахъ, онѣ должны быть экзаменуемы обоими преподавателями, какъ въ теоретическомъ, такъ и въ практическомъ отношеніи. Оказанные ими успѣхи должны быть записываемы въ особый школьный журналъ.

3) przeznaczenie na dyżur, nie z kolei, od 1 aż do 3 dni;
4) areszt o chlebie i wodzie z uznania Dyrektora;
5) przedłużenie czasu do ukończenia nauki;
6) oddalenie całkowite ze szkoły.

Z tych kar zamknięcie na chleb i wodę, może być tylko zastosowane do uczennic na koszcie rządowym. Przedłużenie zaś czasu do ukończenia nauki i oddalenie całkowite ze szkoły, może tylko nastąpić z upoważnienia Głównego Inspektora Służby Zdrowia.

§ 29.

(*Dalszy ciąg.*)

Każda wymierzona kara, wraz z powodem do niéj, ma być zapisaną do oddzielnéj księgi.

§ 30.

(*Oddalenie ze szkoły z oddaniem pod Sąd.*)

Wykraczające przeciwko porządkowi publicznemu, lub dopuszczające się występków, prawem za takie uznanych, mają być przedstawiane Kommissyi Rządowéj, celem oddalenia ich ze szkoły i oddania właściwéj sądowéj lub policyjnéj Władzy.

§ 31.

(*Egzamina uczennic.*

a, miesięczne.)

Dla przekonania się co miesiąc o postępach uczennic w tém, czego przez ten przeciąg czasu uczyły się, examinowane być mają przez obu nauczających, tak pod względem teoretycznym, jako téż praktycznym. O postępach, jakie się okażą, zapisywać się ma w osobnym dzienniku szkolnym.

§ 32.

(b, для перевода въ высшій классъ.)

Ученицы низшаго класса, послѣ окончанія учебнаго года, подвергаются строгому испытанію въ присутствіи Директора и его Помощника, послѣ чего именный списокъ ученицъ, за подписью Директора и его Помощника, съ означеніемъ въ немъ оказаннаго успѣха, мнѣнія о поведеніи и о томъ, заслуживаетъ ли ученица перевода въ высшій классъ, долженъ быть представленъ на утвержденіе Главнаго Медицинскаго Инспектора.

§ 33.

(Награды въ книгахъ.)

Одновременно отличныя ученицы должны быть представляемы къ наградамъ въ книгахъ о повивальномъ искусствѣ.

§ 34.

(Испытаніе изъ цѣлаго курса, для полученія степени повивальной бабки.)

Ученицы высшаго класса, окончившія двухгодичный курсъ наукъ на основаніи Высочайше утвержденныхъ 28 Декабря 1838 г. правилъ объ экзаменахъ для полученія медицинскихъ ученыхъ степеней, должны выдержать экзаменъ для полученія степени повивальной бабки, въ присутствіи назначенныхъ для этого Членовъ Медицинскаго Совѣта.

§ 35.

(Утвержденіе степени повивальной бабки и выдача надлежащаго свидѣтельства.)

Послѣ окончанія экзамена, именный списокъ ученицъ, удостоенныхъ степени повивальной бабки, за подписью Директора

§ 32.

(b, do posunienia do wyższéj klassy.)

Uczennice klassy niższéj, po ukończeniu roku szkolnego, zdawać mają ścisły egzamen przed Dyrektorem i jego Pomocnikiem. Poczém imienna tych uczennic lista, w któréj mają być wyszczególnione: udowodniony postęp przez każdą z nich, opinia co do sprawowania się i zdanie, czyli uczennica zasługuje na posunięcie do wyższéj klassy, — podpisana przez Dyrektora i jego Pomocnika, ma być przedstawiona do zatwierdzenia Głównego Inspektora Służby Zdrowia.

§ 33.

(*Nagrody w książkach.*)

Jednocześnie przedstawiane być mają uczennice celujące do nagród w książkach położniczych.

§ 34.

(*Egzamen całokursowy na stopień akuszerki.*)

Uczennice klassy wyższéj, po ukończeniu drugiego roku nauki, składać winny egzamen na stopień akuszerki, na zasadzie przepisów o egzaminach na stopnie naukowe lekarskie, w dniu 28 Grudnia 1838 r. Najwyżéj zatwierdzonych, w obecności wyznaczonych do tego Członków Rady Lekarskiéj.

§ 35.

(*Zatwierdzenie w stopniu akuszerki i wydanie stosownego świadectwa.*)

Po ukończeniu takowego egzaminu, lista uczennic uznanych za zasługujące na stopień akuszerki, podpisana przez Dy-

и его Помощника, съ прописаніемъ мнѣнія о ихъ теоретическихъ и практическихъ познаніяхъ, а равно и о поведеніи, представляется Главному Медицинскому Инспектору, для разсмотрѣнія въ Медицинскомъ Совѣтѣ и утвержденія ихъ въ степени повивальной бабки. Послѣ чего Совѣтъ долженъ имъ выдать свидѣтельство, по установленной формѣ, съ поясненіемъ, какіе были оказаны ими успѣхи, превосходные, или удовлетворительные.

§ 36.

(*Принятіе присяги.*)

Прежде выдачи вновь возведеннымъ въ званіе повивальныхъ бабокъ свидѣтельства на полученную ими степень, должна имъ быть прочитана, въ присутствіи медицинскаго Совѣта, изданная для повивальныхъ бабокъ инструкція, печатный экземпляръ которой будетъ врученъ каждой изъ нихъ; послѣ чего принимается отъ нихъ надлежащая присяга.

Ученицы, отличившіяся передъ другими въ наукахъ, получаютъ въ награду инструменты, необходимые при исполненіи обязанностей повивальной бабки, которые, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи, должны быть заготовлены изъ экстраординарныхъ суммъ Института.

§ 37.

(*Плата за свидѣтельства.*)

Свидѣтельство на степень повивальной бабки выдается казеннокоштнымъ ученицамъ безплатно; обучавшіяся же на собственный счетъ обязаны платить за свидѣтельство по 12 злотыхъ.

§ 38.

(*Производство въ младшія повивальныя бабки при Институтѣ.*)

Ученица высшаго класса, особенно отличившаяся успѣхами въ наукахъ и примѣрнымъ поведеніемъ, по полученіи степе-

rektora i jego Pomocnika, z załączeniem opinii o ich teoretyczném i praktyczném usposobieniu, jakotéż o konduicie, przedstawia się Głównemu Inspektorowi Służby Zdrowia, celem roztrząśnienia w Radzie Lekarskiéj i przyznania im stopnia akuszerki. Poczém taż Rada wyda, podług przepisanéj formy, świadectwo, z wyszczególnieniem: jaki postęp udowodniony został: celujący, lub dostateczny.

§ 36.

(*Przyjęcie przysięgi.*)

Przed wydaniem nowo wykwalifikowanym akuszerkom świadectwa na przyznany stopień, w obec Rady Lekarskiéj odczytaną ma im być wydana dla akuszerek instrukcya, któréj egzemplarz drukowany, każdéj z nich doręczonym zostanie; poczém odbiera się od nich odpowiednia przysięga.

Uczennice szczególniéj odznaczające się w nauce, otrzymają w nagrodzie narzędzia, do wykonywania obowiązków akuszerki należące, które za upoważnieniem Kommissyi Rządowéj, sprawione być mają na koszt extraordynaryów instytutowych.

§ 37.

(*Opłata za świadectwa.*)

Świadectwo na stopień akuszerki uczennicom rządowym wydane będzie bezpłatnie; te zaś które na własnym sposobiły się koszcie, obowiązane będą do złożenia za świadectwo złp. 12.

§ 38.

(*Wybór na młodszą akuszerkę w instytucie.*)

Uczennica klassy wyższéj, która się szczególniéj odznaczy postępem w naukach i przykładném sprawowaniem się, po

ни повивальной бабки, будетъ оставлена въ Институтѣ еще на одинъ годъ, въ качествѣ младшей повивальной бабки.

§ 39.

(Оставленіе въ школѣ тѣхъ, которыя не пріобрѣли надлежащихъ познаній.)

Ученица, не оказавшая при экзаменѣ изъ полнаго курса необходимыхъ для повивальной бабки познаній, должна оставаться въ школѣ еще черезъ полъ года или цѣлый годъ, по усмотрѣнію экзаминаторовъ и согласно рѣшенію Главнаго Медицинскаго Инспектора; послѣ чего она должна выдержать вторичный экзаменъ, порядкомъ, указаннымъ въ §-ѣ 34-мъ.

§ 40.

(Срокъ выслуги повивальныхъ бабокъ, обучавшихся на счетъ Казны.)

Обучавшаяся на счетъ Казны повивальная бабка обязана выслужить въ должности казенной повивальной бабки по крайней мѣрѣ 4 года.

Намѣстникъ въ Царствѣ, Генералъ-Фельдмаршалъ,
(подписано) *Князь Варшавскій.*

---

otrzymaniu stopnia akuszerki, pozostanie przy instytucie jeszcze na rok jeden, jako młodsza akuszerka instytutu.

§ 39.

(*Pozostawienie w szkole uczennic, które nie udowodnią dostatecznego usposobienia.*)

Uczennica, która nieudowodni przy całokursowym egzaminie dostatecznego na akuszerkę usposobienia, zostawać ma jeszcze w szkole przez pół roku, lub rok cały, stosownie do uznania osób, odbierających egzamen, i do decyzyi Głównego Inspektora Służby Zdrowia, poczém składać ma powtórny egzamen, wymienionym w § 34-m trybem.

§ 40.

(*Zakres wysługi akuszerek, kształconych na koszcie rządowym.*)

Akuszerka usposobiona kosztem rządowym, obowiązana jest do wysłużenia na posadzie akuszerki rządowéj przynajmniéj lat 4.

Namiestnik Królestwa, Jenerał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książę Warszawski.*

№ 4.

Постановленіе о повивальной клиникѣ.

(9 (21) Января 1840 г.)

Выписка изъ утвержденнаго Совѣтомъ Управленія Царства 9 (21) Января 1840 г., Устава для повивальнаго Института.

Глава III.

О повивальной клиникѣ.

§ 42.

(Условія принятія въ повивальную клинику.)

Должны быть принимаемы женщины беременныя, находящіяся въ состояніи, близкомъ къ разрѣшенію отъ бремени, или такія, которымъ угрожаютъ выкинутіе или несвоевременные роды. Беременныя женщины, близкія къ родамъ, въ видахъ практическаго обученія учениц, могутъ быть принимаемы въ клинику, въ случаѣ, если въ оной находится мало женщинъ.

§ 43.

(Продолженіе.)

Ни полицейскія, ни административныя начальства не имѣютъ права присылать въ Институтъ беременныхъ женщинъ, не скоро ожидающихъ родовъ.

№ 4.

Postanowienie o klinice położniczéj.

(9 (21) Stycznia 1840 r.)

WYPIS Z USTAWY DLA INSTYTUTU POŁOŻNICZEGO, PRZEZ RADĘ ADMINISTRACYJNĄ KRÓLESTWA W D. 9 (21) STYCZNIA 1840 R. ZATWIERDZONÉJ.

ROZDZIAŁ III.

O klinice położniczéj.

§ 42.

(*Warunki do przyjmowania do kliniki położniczéj.*)

Przyjmowane być mają kobiety ciężarne, będące blizkiemi rozwiązania, lub takie, którym poronienie, lub poród nieczasowy zagraża. Ciężarne, blizkie porodu, tylko wtenczas mają być przyjmowane, gdy mało jest niewiast w klinice, a to dla praktyki uczennic.

§ 43.

(*Dalszy ciąg.*)

Ani Władze policyjne, ani administracyjne nie mają prawa nadsyłania do kliniki niewiast ciężarnych, które jeszcze nie są blizkiemi porodu.

§ 44.

(*Продолженіе.*)

Больницы, въ которыхъ не подается повивальное пособіе, могутъ отсылать больныя женщины, близкія къ родамъ, съ тѣмъ однако условіемъ, чтобы предварительно собраны ими были отъ клиники свѣдѣнія, есть ли еще въ ней какое нибудь не занятое мѣсто. Такія женщины остаются послѣ родовъ столько дней, сколько того требуетъ исходъ родовъ, а потомъ возвращаются тамъ, откуда онѣ были присланы. Беременныя женщины, находящіяся въ венерической больницѣ, должны разрѣшаться отъ бремени въ той же больницѣ.

§ 45.

(*Продолженіе.*)

Женщины, зараженныя венерическою болѣзнью, не могутъ быть принимаемы въ клинику, развѣ только въ такомъ случаѣ, если срокъ родовъ не дозволяетъ отослать ихъ въ венерическую больницу.

§ 46.

(*Продолженіе.*)

Съ женщинъ, занимающихъ кровати въ общихъ палатахъ, не взимается никакая плата, прочія же обязаны за свое содержаніе въ клиникѣ внести установленную плату.

§ 47.

(*Продолженіе.*)

Состоятельныя беременныя женщины, которыя пожелаютъ имѣть особую комнату, или же быть помѣщены секретно, могутъ получить желаемое, за внесеніемъ положенной за то платы.

§ 44.

(Ciąg dalszy.)

Szpitale, w których się pomoc położnicza nie udziela, mogą odsyłać chore blizkie porodu, z warunkiem wszakże poprzedniego skommunikowania się z instytutem położniczym, dla powzięcia wiadomości, czyli w nim znajduje się jeszcze miejsce nie zajęte. Takie niewiasty, po odbyciu porodu, pozostają tylko tyle dni, ile wymaga stan połogu, poczém zwracają się tam, skąd przysłane zostały. W szpitalu wenerycznych będące ciężarne, tamże i poród odbywać mają.

§ 45.

(Ciąg dalszy.)

Niewiasty, weneryczną chorobą zarażone, nie mogą być przyjmowane do kliniki, chyba wówczas tylko, gdy peryod porodu nie dozwala odesłania ich do szpitala wenerycznych.

§ 46.

(Ciąg dalszy.)

Od niewiast zajmujących łóżka na ogólnych salach, żadna opłata nie ma być pobierana; inne zaś, za utrzymanie swe w klinice, obowiązane są złożyć opłatę, jaka na to oznaczoną zostanie.

§ 47.

(Ciąg dalszy.)

Ciężarne, stanu nieubogiego, któreby życzyły sobie mieć oddzielny pokój, lub téż sekretnie być umieszczone, mogą to otrzymać, za złożeniem oznaczonéj opłaty.

4*

§ 48.

(Продолженіе.)

Для принятія въ клинику не требуется никакого вида, ни предписанія; достаточнымъ для этого удостовѣреніемъ должно считаться самое состояніе женщины беременной, близкой къ родамъ. При всемъ томъ, онѣ должны объявить свое имя и фамилію, званіе и мѣсто жительства.

§ 51.

(Сохраненіе вещей и денегъ, принадлежащихъ женщинамъ, принятымъ въ клинику.)

Женщины, принятыя въ клинику, получаютъ тотчасъ институтское бѣлье и одежду. Снятыя же со вновь поступившей женщины одежда и бѣлье записываются въ особую книгу и вмѣстѣ съ карточкою, на которой прописывается ея фамилія, должны быть сложены въ особую кладовую. Если прибывшая женщина имѣетъ при себѣ деньги, то, по внесеніи ихъ въ книгу, они передаются Смотрителю Института, а беременная получаетъ въ томъ квитанцію.

§ 52.

(Помѣщеніе женщинъ и комната для родовъ.)

Каждая женщина будетъ имѣть особую кровать, сѣнникъ, волосяный тюфакъ и такія же подушки. Для родильницъ должна быть отведена особая комната и устроена соотвѣтственно своему назначенію.

§ 56.

(Время пребыванія въ клиникѣ.)

Время пребыванія женщинъ въ клиникѣ будетъ зависѣть отъ состоянія ихъ здоровья: въ обыкновенныхъ случаяхъ около 10-ти дней, а въ случаѣ надобности—и больше.

§ 48.

(Ciąg dalszy.)

Dla przyjęcia do kliniki nie potrzeba żadnéj karty, ani żadnego polecenia, sam stan niewiasty brzemiennéj, blizkiéj porodu, stanowić ma powód do przyjęcia. Wymienić wszelako winny swe nazwiska, stan i miejsce zamieszkania.

§ 51.

(Zachowywanie rzeczy i pieniędzy należących do niewiast przyjętych do kliniki.)

Niewiasty przyjęte do kliniki otrzymują zaraz bieliznę i odzież instytutową. Zdjęte zaś z przybyłéj niewiasty odzież i bielizna, zapisują się do oddzielnéj księgi, i razem z kartą, na któréj wyrażone będzie nazwisko téjże niewiasty, mają być złożone do oddzielnego składu. Jeżeli przybyła niewiasta ma przy sobie pieniądze, to po zapisaniu w księdze, zostaną oddane ekonomowi Instytutu, a ciężarna kwit na to otrzyma.

§ 52.

(Pomieszczenie niewiast i izba porodowa.)

Każda niewiasta mieć będzie oddzielne łóżko, zaopatrzone siennikiem, materacem włosiennym i takiemiż poduszkami. Dla rodzących, ma być izba oddzielna, stosownie do przeznaczenia swego urządzona.

§ 56.

(Czas pozostawania w klinice.)

Czas pobytu niewiast w klinice, będzie zastosowany do stanu ich zdrowia: w przypadkach zwyczajnych około dni 10, a w razie potrzeby i dłużéj.

§ 57.

(О женщинахъ, одержимыхъ болѣе продолжительною болѣзнію.)

Еслибы женщина прибыла уже больною, или подверглась болѣе продолжительной болѣзни на мѣстѣ, то она можетъ быть отослана въ какую нибудь больницу, соотвѣтственно роду болѣзни, или же можетъ быть отдана на попеченіе семейства, если оно будетъ требовать этого.

§ 58.

(Приглашеніе священниковъ въ случаяхъ, угрожающихъ смертью.)

Въ случаяхъ, угрожающихъ смертью, долженъ быть приглашенъ священникъ для исполненія религіозныхъ обрядовъ.

§ 59.

(Объ умершихъ.)

Умершія женщины должны быть похоронены (по истеченіи законнаго срока и послѣ удостовѣренія о дѣйствительности смерти) на счетъ Института, если семейство не въ состояніи исполнить этого; для возмѣщенія же издержекъ дозволяется продать платье, въ коемъ женщина прибыла въ клинику. Если вырученныя отъ продажи деньги превышаютъ расходъ на похороны, то излишекъ долженъ быть сохраненъ въ теченіе 6 мѣсяцевъ, для возврата семейству умершей. По истеченіи сего срока, если никто не явится за полученіемъ денегъ,—деньги переходятъ въ собственность Института, и записываются на приходъ въ графѣ: „случайные доходы."

§ 57.

(O niewiastach, które dłuższą chorobą dotknięte zostały.)

Gdyby niewiasta przybyła już chorą, lub uległa chorobie długo trwałéj, może być odesłaną do któregokolwiek ze szpitali, stosownie do rodzaju choroby; albo téż, może być wzięta przez familię, gdyby ta żądała tego.

§ 58.

(Wzywanie duchownych w przypadkach zagrażających śmiercią.)

W przypadkach zagrażających śmiercią, wezwany być ma duchowny, dla dopełnienia obrządków religijnych.

§ 59.

(O zmarłych.)

Kobiety zmarłe, mają być pochowane (po upłynieniu czasu przepisami oznaczonego i po przekonaniu się o rzeczywistości śmierci), kosztem instytutu, jeżeli familia nie jest w stanie tego dopełnić; na zwrot zaś kosztów, wolno jest sprzedać ubranie, w którém niewiasta przybyła. Jeżeliby otrzymane ze sprzedaży pieniądze, przenosiły koszta pogrzebu, przewyższająca ilość ma być zachowaną przez miesięcy 6, dla zwrócenia jéj zgłaszającéj się familii. Po upływie zaś tego czasu, gdyby nikt nie zgłosił się po odbiór należności, takowa staje się własnością instytutu i zapisuje się do przychodu, pod rubryką przypadkowych przychodów.

§ 62.

Младенцы должны быть кормлены грудью матери; они или отдаются матери при выбытіи ея изъ клиники, или раньше того срока отсылаются въ воспитательный домъ, что должно быть вполнѣ предоставлено волѣ матери.

§ 63.

(Отсылка дѣтей въ воспитательный домъ.)

При отсылкѣ дитяти въ воспитательный домъ нужныя на его воспитаніе деньги должны быть внесены матерью впередъ; еслибы однако она была совершенно бѣдна и, по причинѣ болѣзни или неправильнаго развитія груди, не могла кормить сама, то дитя ея можетъ быть принято на счетъ воспитательнаго дома, но въ такомъ случаѣ оно остается уже въ полномъ распоряженіи сего заведенія.

§ 65.

(Кому можетъ быть дозволено посѣщеніе больныхъ въ клиникѣ.)

Не только постороннимъ лицамъ, но даже родственникамъ женщинъ, находящихся въ клиникѣ, воспрещается входить въ клиническіе залы, развѣ только съ разрѣшенія Директора и въ присутствіи старшей или младшей повивальной бабки, которая обязана наблюдать за тѣмъ, чтобы беременнымъ женщинамъ или родильницамъ не сообщались какія нибудь извѣстія, могущія произвести вредное вліяніе на ихъ здоровье. Лекарямъ также дозволяется свободный входъ въ клинику неиначе, какъ только съ разрѣшенія завѣдывающаго оною и въ его присутствіи; но

§ 62.

Dzieci karmione być powinny piersią matki; są one, albo przez nie zabrane, przy wyjściu ich z kliniki, lub wcześniéj odsyłają się do Domu Podrzutków, w czém zupełnie stanowi wola matki.

§ 63.

(Odsyłanie dzieci do Domu Podrzutków.)

Przy odsyłaniu do Domu Podrzutków dziecięcia, koszt na jego wychowanie, złożonym być powinien przez matkę. Jednakże, gdyby ta była zupełnie ubogą i z powodu choroby, lub złego ukształcenia piersi, sama karmić nie mogła, dziecię jéj może być odesłane na koszt Domu Podrzutków, lecz wówczas pozostaje już w rozrządzeniu tego zakładu.

§ 65.

(Komu może być dozwolone odwiedzanie kliniki.)

Nie tylko osobom obcym, ale nawet krewnym niewiast zostających w klinice, nie wolno wchodzić na sale kliniczne, chyba tylko za pozwoleniem Dyrektora i w obecności starszéj lub młodszéj akuszerki, które obowiązane są czuwać, aby brzemiennym lub położnicom nie udzielano jakich wiadomości, mogących szkodliwy wpływ na ich zdrowie wywierać. Lekarze także, mogą mieć wstęp do kliniki tylko z upoważnienia zawia-

еслибы кто либо изъ лекарей желалъ посѣщать нѣкоторое время клинику, то разрѣшить это вправѣ одинъ только Директоръ Института.

Намѣстникъ въ Царствѣ, Генералъ-Фельдмаршалъ,
(подписано) *Князь Варшавскій.*

№ 5.

Распоряженіе, запрещающее присылать изъ провинціи въ больницу Младенца Іисуса больныхъ дѣтей или подкидышей.

(3 (15) Марта 1855 г.).

N Губернскому Правленію.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.

Войтъ гмины Лопацинъ, состоящей въ Пржаснысскомъ уѣздѣ, прислалъ 17 (29) Января текущаго года въ больницу Младенца Іисуса трое дѣтей, оставшихся послѣ смерти супруговъ Войцеховскихъ, для помѣщенія ихъ въ этомъ заведеніи.

Главный Совѣтъ, принимая въ уваженіе:

а) что подобная присылка больныхъ и дѣтей изъ провинціи въ больницу Младенца Іисуса и въ другія Варшавскія больницы часто повторяется;

dującego nią i w jego obecności; lecz jeśliby który z Lekarzy życzył sobie przez czas niejakiś klinikę zwiedzać, upoważnienie do tego udzielić może sam tylko Dyrektor instytutu.

Namiestnik Królestwa, Jenerał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książę Warszawski.*

№ 5.

Rozporządzenie, zabraniające nadsyłania z prowincyi do szpitala Dzieciątka Jezus dzieci chorych lub opuszczonych.

(d. 3 (15) Marca 1855 r.)

do
Rządu Gubernialnego N.

RADA GŁÓWNA OPIEKUŃCZA ZAKŁADÓW DOBROCZYNNYCH.

Wójt Gminy Łopacin, w Powiecie Przasnyskim, nadesłał w dniu 17 (29) Stycznia r. b. do szpitala Dzeciątka Jezus troje dzieci, pozostałych po małżonkach Wojciechowskich, dla umieszczenia w pomienionym zakładzie.

Rada Główna mając na względzie:

a) że podobne nadsyłania chorych i dzieci z prowincyi do szpitala Dzieciątka Jezus i innych szpitali Warszawskich często mają miejsce;

b) что нѣкоторые Войты гминъ и Бургомистры, ошибочно понимая назначеніе благотворительныхъ заведеній, снабжаютъ паспортами женщинъ, отправляющихся съ намѣреніемъ подбросить дѣтей въ Больницу Младенца Іисуса, каковое обыкновеніе распространилось до того, что нѣкоторыя женщины дѣлаютъ изъ сего выгодное ремесло, не смотря на то, что такимъ образомъ онѣ лишаютъ несчастныя жертвы всѣхъ родственныхъ связей и сами подвергаются отвѣтственности, опредѣленной въ § 987 Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ;

c) что, Варшавскія заведенія дотого переполнены больными и дѣтьми, что нетолько не имѣютъ средствъ на удовлетвореніе своимъ потребностямъ, вслѣдствіе чего Казна Царства обременена огромными расходами на выдачу чрезвычайныхъ пособій, но даже и помѣщеніе ихъ представляется рѣшительно невозможнымъ, по недостатку мѣста;

имѣетъ честь просить Губернское Правленіе — предписать безотлагательно всѣмъ гминнымъ Войтамъ и Бургомистрамъ:

a) чтобы они озаботились пріисканіемъ средствъ къ леченію бѣдныхъ больныхъ въ гминахъ и городахъ на мѣстѣ, или отсылали ихъ въ больницы, находящіяся въ уѣздныхъ городахъ, если только въ нихъ найдутся свободныя мѣста;

b) чтобы оказывали подкидышамъ свое покровительство посредствомъ строгаго полицейскаго изслѣдованія объ ихъ матеряхъ, кои обязаны по закону имѣть о нихъ попеченіе и воспитывать ихъ;

c) чтобы, въ случаѣ невозможности обнаруженія матери, старались пріискать благодѣтельныхъ лицъ, готовыхъ принять дѣтей на свое попеченіе, или же отдавали такихъ младенцевъ деревенскимъ женщинамъ, для выкормленія оныхъ;

d) чтобы престарѣлыхъ, увѣчныхъ и бѣдныхъ сиротъ помѣщали или у родныхъ и свойственниковъ ихъ, или же у лицъ, обязанныхъ по закону воспитывать оныхъ; въ случаѣ же неимѣнія такихъ лицъ, отдавали бы ихъ на попеченіе мѣстныхъ приходскихъ попечительствъ;

b) że niektórzy Wójci gmin i Burmistrze, w mylném zrozumieniu dobroczynności, udzielają pasporta kobietom na odwiezienie dzieci dla podrzucenia w szpitalu Dzieciątka Jezus, a zwyczaj ten tak się upowszechnił, że niektóre kobiety robią z tego korzystne rzemiosło, bez względu, że tym sposobem pozbawiają nieszczęśliwe ofiary wszelkich związków rodzinnych i narażają się same na odpowiedzialność, § 987-m Kodeksu kar głównych oznaczoną;

c) że instytuta Warszawskie tak są przeludnione choremi i dziećmi, że nietylko nie mają środków na opędzenie swych potrzeb i dla tego Skarb Królestwa ogromnemi wydatkami jest obciążony na płacenie nadzwyczajnych zasiłków, ale lokalność sama nie wystarcza już na ich pomieszczenie; —

ma honor wezwać Rząd Gubernialny o wydanie niezwłocznie zarządzeń wszystkim Wójtom gmin i Burmistrzom:

a) iżby dla ubogich chorych w gminach i miastach starali się zapewniać kuracyę w miejscu, lub odsyłali ich do szpitali w miastach powiatowych egzystujących, o ile w nich będą nie zajęte miejsca;

b) iżby dla opuszczonych dzieci zapewniali opiekę przez ścisłe śledzenia policyjne ich matek, z prawa obowiązanych do ich pielęgnowania i wychowania;

c) iżby w razie niemożności wykrycia matki, starali się o wynalezienie ludzi dobroczynnych, którzy zdeklarują się wziąść je na wychowanie, lub oddawali tego rodzaju dzieci na wykarmienie kobietom wiejskim;

d) iżby starców, kalek i sieroty ubogie mieścili, albo u ich krewnych, powinowatych, lub osób, z prawa obowiązanych do ich wychowania, a w braku onych oddawali pod opiekę miejscowych dozorów parafialnych;

е) чтобы не отправляли больныхъ въ Варшавскія больницы и не снабжали паспортами женщинъ, намѣревающихся подкинуть дѣтей въ больницу Младенца Іисуса.

Губернское Правленіе благоволитъ наблюдать за точнымъ исполненіемъ вышеизложенныхъ правилъ и предварить подлежащія начальства о томъ, что больные и сироты, отправляемые въ Варшавскія больницы, будутъ возвращены на счетъ жителей сельскихъ гминъ и городовъ; если же обратная высылка больныхъ, по состоянію ихъ здоровья, или по ненастному времени, окажется невозможною, то издержки на содержаніе сего рода больныхъ будутъ взысканы съ вышеозначенныхъ жителей.

Варшава, 3 (15) Марта 1855 года.

Предсѣдатель, Тайный Совѣтникъ, Сенаторъ,
(подписано) А. *Дмитріевъ*.

№ 480.

e) iżby nie odsyłali chorych do szpitali Warszawskich i nie udzielali paszportów kobietom pragnącym podrzucić dzieci w szpitalu Dzieciątka Jezus.

Wykonanie takowych zarządzeń Rząd Gubernialny dopilnować zechce, przy ostrzeżeniu Władz właściwych, że chorzy i sieroty nadsyłani do szpitali Warszawskich, zwracani będą na koszt mieszkańców gmin wiejskich i miast; gdy zaś stan zdrowia lub pora roku odesłanie ich napowrót uczynią niepodobném, koszta utrzymania tego rodzaju ludności od tychże mieszkańców poszukiwane będą.

Warszawa, d. 3 (15) Marca 1855 r.

Prezes, Tajny Radca, Senator, (podpisano) *A. Dmitriew.*

Nr. 480.

ГЛАВА II.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ БОЛЬНИЦЪ СИФИЛИТИЧЕСКИХЪ И ЧЕСОТОЧНЫХЪ.

№ 1.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 18 Февраля (2 Марта) 1842 года Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ III.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

Глава I.

Особенныя правила для больницъ сифилитическихъ и чесоточныхъ.

§ 229.

(О выборѣ мѣста и о постройкѣ сихъ больницъ.)

Больницы сего рода не должны быть учреждаемы при публичныхъ площадяхъ, въ мѣстахъ народно посѣщаемыхъ, ни вблизи церквей или училищъ.

TYTUŁ II.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI PRZEZNACZONYCH DLA CHORYCH WENERYCZNYCH I ŚWIERZBOWATYCH.

№ 1.

Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.

DZIAŁ III.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.

Rozdział I.

Przepisy szczególne dla szpitali przeznaczonych dla chorych wenerycznych i świerzbowatych.

§ 229.

(Wybór miejsca na szpital i jego budowa.)

Szpitale dla wenerycznych nie powinny być zakładane przy placach publicznych, w miejscach licznie uczęszczanych, ani w pobliżu kościołów i szkół. Przy zachowaniu ogólnych

При соблюденіи вышеизложенныхъ общихъ для постройки больницъ основаній, больницы для сифилитическихъ и чесоточныхъ могутъ быть возводимы въ два яруса.

§ 230.

(Предназначеніе больницъ сифилитическихъ и чесоточныхъ.)

Сверхъ главнаго предназначенія своего для пользованія одержимыхъ сифилитическою болѣзнію или чесоткою, онѣ имѣютъ также цѣлію отдѣлять сихъ больныхъ и тѣмъ самимъ не допустить распространяться заразѣ.

Въ нихъ же могутъ быть принимаемы одержимые ракомъ и другими заразительными накожными, хроническаго свойства болѣзнями.

§ 231.

(Съ чѣмъ должно соображаться при опредѣленіи числа мѣстъ въ сихъ больницахъ.)

Число больныхъ, какое можетъ помѣститься въ больницѣ сего рода, должно быть сообразно съ общимъ числомъ жителей въ томъ мѣстѣ, гдѣ учреждается больница. Въ этомъ отношеніи должно руководствоваться общимъ правиломъ, чтобы на 10,000 народонаселенія въ городѣ больница для сифилитическихъ и чесоточныхъ устроена была на 30 больныхъ.

§ 232.

(Раздѣленіе.)

Въ каждой больницѣ сего рода одинъ полъ долженъ быть совершенно отдѣленъ отъ другаго. Въ большихъ больницахъ, въ отдѣленіи венерическихъ женщинъ должны быть особыя помѣщенія:

1) для публичныхъ и другихъ распутныхъ женщинъ, во второй или болѣе разъ поступившихъ въ больницу;

zasad, powyżéj pod względem budowy szpitali wskazanych, można wznosić szpitale dla wenerycznych i świerzbowatych do wysokości dwóch piętr.

§ 230.

(*Przeznaczenie takich szpitali.*)

Szpitale tego rodzaju, oprócz głównego swego przeznaczenia do leczenia chorych na chorobę weneryczną lub świerzbę, jednocześnie mają na celu odosobnienie dotkniętych pomienionémi chorobami, a tym sposobem przeszkodzenie szerzeniu się zarazy.

Do takich nadto szpitali przyjmowani być mogą rakowaci lub dotknięci długo-trwałémi chorobami skóry, zaraźliwéj natury.

§ 231.

(*Na co uważać należy przy oznaczeniu liczby łóżek w tych szpitalach.*)

Ilość łóżek, na jaką podobnego rodzaju szpital powinienby być urządzonym, stosować się ma do liczby mieszkańców w miejscu, gdzie się szpital znajduje. Za ogólną w téj mierze zasadę przyjąć należy, aby na każde 10,000 ludności w mieście, szpital dla wenerycznych i świerzbowatych na 30 chorych był urządzonym.

§ 232.

(*Oddziały szpitala.*)

W każdym szpitalu tego rodzaju, powinna być jedna płeć odosobnioną zupełnie od drugiej. W szpitalach większych, w oddziale niewiast wenerycznych, powinny być osobne pomieszczenia:

1) dla kobiet publicznych i innych nierządnic, po raz drugi lub więcéj do szpitala odesłanych;

2) для сего же разряда женщинъ, поступившихъ въ первый разъ;

3) для женщинъ, заразившихся случайно;

4) для беременныхъ и родильницъ;

5) для дѣтей.

Сверхъ сего, больные, одержимые сифилитическою болѣзнію, чесоткою и обѣими сими болѣзнями въ одно время, а также раковатые, должны имѣть отдѣльныя помѣщенія.

§ 233.

(*Внутреннее устройство.*)

Больные мужчины должны быть помѣщаемы въ особой части больничнаго строенія, или по крайней мѣрѣ такъ, чтобы не могли имѣть никакого сообщенія съ отдѣленіемъ женскимъ. Двери для перехода медицинскихъ или административныхъ чиновниковъ должны быть всегда заперты и ключъ отданъ испытанной вѣрности лицу. Разсоединеніе всѣхъ частныхъ отдѣленій должно быть также положительно.

§ 234.

(*Продолженіе.*)

Въ устройствѣ больничныхъ палатъ и снабженіи ихъ вещами, нужными для употребленія больныхъ, должно руководствоваться общими для больницъ правилами. Для больныхъ однакожъ, одержимыхъ слюнотеченіемъ, вмѣсто обыкновенныхъ плевальницъ, должно давать малые дубовые сосуды съ деревянными обручами, извнѣ выкрашенные масленою краскою, внутри же замазанные смолою. Такихъ сосудовъ полагается 2 на 10 больныхъ.

Сверхъ сего, въ кроватныхъ доскахъ добавляется одна графа, для отмѣтки: въ который разъ больной поступилъ въ больницу.

2) dla takichże kobiet pierwszy raz do szpitala przyjętych;
3) dla kobiet przypadkowo zarażonych;
4) dla brzemiennych i położnic;
5) dla dzieci.

Ze względu na rodzaj choroby, osobne będą oddziały dla chorych wenerycznych, świerzbowatych, wenerycznych świerzbą dotkniętych i rakowatych.

§ 233.

(*Urządzenie wewnętrzne.*)

Chorzy mężczyzni winni być umieszczeni w oddzielnéj części budowy szpitalnéj, a przynajmniéj tak, aby żadnéj kommunikacyi z oddziałem kobiet mieć nie mogli. Drzwi dla przejścia osób służby lekarskiéj lub administracyi, mają być zawsze zamknięte, i klucz osobie zaufanéj powierzony. Odosobnienie pojedyńczych oddziałów również ma być stanowcze.

§ 234.

(*Dalszy ciąg.*)

Urządzenie sal, jakotéż zaopatrzenie w sprzęty i effekta szpitalne, zastosowane być ma do zasad, w ogólnych przepisach podanych. Dla chorych jednak mających ślinopłyn, zamiast zwyczajnych spluwaczek, dawane być mają szafliki małe dębowe, z obręczami drewnianémi, zewnątrz pomalowane farbą olejną, wewnątrz smołą wylane. Takich szaflików rachuje się dwa na 10 chorych.

Na tabliczkach, mających się zawieszać nad łóżkami, dodana ma być rubryka, dla wpisywania, który już raz chory lub chora przybywa do szpitala.

§ 235.

(О больничныхъ вещахъ и бѣльѣ.)

Въ больницахъ, назначенныхъ для пріема больныхъ, какъ сифилитическихъ, такъ и чесоточныхъ, всѣ вещи, постель и и бѣлье должны быть особо для сифилитическихъ и особо для чесоточныхъ. Дабы случайно вещи не перемѣшались, платье должно отличаться цвѣтомъ или формою, бѣлье же цифрами: сифилитическихъ съ буквою W, чесоточныхъ буквою S. Для пораженныхъ госпитальнымъ антоновымъ огнемъ должно быть особое бѣлье, помѣченное буквою G, и особыя вещи.

Для больныхъ мужчинъ въ болницахъ сего рода не полагаются подштанники.

§ 236.

(Устройство палаты перевязочной.)

Для соблюденія опрятности въ палатахъ и удобства при перевязкѣ больныхъ, при отдѣленіяхъ сифилитическихъ устраиваются особыя палаты для перевязокъ.

Къ тому избирается свѣтлая обширная комната, по возможности, въ срединѣ отдѣленій.

Палата сія должна быть перегорожена такимъ образомъ, чтобы больные, пришедшіе къ перевязкѣ, отдѣлены были отъ перевязываемаго.

Къ внутреннему ея устройству относятся:

стулъ для перевязокъ,
шкафъ для храненія перевязочныхъ снарядовъ,
столикъ для помѣщенія снаряда къ перевязкѣ,
письменный столикъ и стулъ для лекаря,
снарядъ для умыванія лекарю и фельдшерамъ.

Въ той части сей палаты, которая назначена для больныхъ, ожидающихъ очереди къ перевязкѣ, должны быть для нихъ устроены скамейки.

§ 235.

(O effektach szpitalnych i bieliźnie.)

W szpitalach, przeznaczonych do przyjmowania tak wenerycznych, jako i świerzbowatych, wszelkie effekta, pościel i bielizna mają być osobne dla wenerycznych, osobne dla świerzbowatych. Dla uniknienia przypadkowego pomięszania, odzież różnić się ma kolorem lub kształtem, a bielizna odmiennemi znakami, wenerycznych — z literą W, świerzbowatych — z literą S. Dla dotkniętych gangreną szpitalną oddzielna będzie bielizna, znaczona literą G, i oddzielne effekta.

Dla chorych mężczyzn w szpitalach tego rodzaju, gatki nie mają być dawane.

§ 236.

(Urządzenie sali opatrunkowéj.)

Dla zachowania czystości w salach i dogodności przy opatrywaniu chorych, urządzone być mają przy oddziałach wenerycznych oddzielne sale opatrunkowe.

Do tego wybiera się pokój widny, obszerny, i o ile możności w środku oddziałów.

Sala ta powinna być przegrodzoną w ten sposób, aby chorzy zgromadzeni do opatrzenia, oddzieleni byli od opatrywanego.

Do wewnętrznego jéj urządzenia należą:

stołek opatrunkowy,
szafa do zachowywania przyrządów, służących do opatrywania,
stolik do umieszczenia przyrządu opatrunkowego,
stolik do pisania ordynacyj i krzesło dla Lekarza,
przyrząd do umywania się dla Lekarza i felczerów.

W części zaś przeznaczonéj dla chorych, czekających na koléj do opatrzenia, mają znajdować się dla nich ławki.

При сей палатѣ долженъ находиться малый покой съ небольшою англійскою кухнею для разогрѣванія питья и примочекъ.

Перевязочныя палаты могутъ вмѣстѣ служить и для производства операцій.

§ 237.

(О креслѣ для перевязокъ.)

Кресло для перевязокъ должно быть устроено такимъ образомъ, чтобы и свѣтъ лучше падалъ на подверженныя осмотру части, и приступъ для перевязывающаго лица былъ удобнѣе. Къ этому избираются крѣпкія кресла съ деревянною доскою для сидѣнія, безъ подушки и набивки. Онѣ помѣщаются на такомъ возвышеніи, чтобы свѣтъ изъ насупротивъ лежащаго окна прямо падалъ на дѣторордныя части больнаго, въ нихъ сидящаго, и чтобы перевязывающій врачъ могъ производить свое дѣйствіе не наклоняясь.

Всѣмъ вышепоказаннымъ условіямъ удовлетворяетъ кресло для перевязокъ, устроенное по особому механизму.

§ 238.

(Пріемная палата.)

Пріемная палата не должна имѣть непосредственнаго сообщенія съ палатами больныхъ. При пріемной палатѣ должны быть двѣ особыя комнаты для осмотровъ: одна для осмотра вновь поступающихъ мужчинъ, другая для осмотра вновь поступающихъ женщинъ.

Въ каждой изъ сихъ комнатъ должно находиться кресло такое, какъ и для перевязокъ, и снарядъ къ умыванію.

Przy sali opatrunkowéj ma się znajdować pokoik z kuchenką angielską do grzania ziółek i okładań.

Sale opatrunkowe służyć mogą razem za sale operacyjne.

§ 237.

(O stołku opatrunkowym.)

Stołek opatrunkowy ma być w taki sposób urządzony, ażeby i światło lepiéj padało na części poddane rewizyi, i przystęp dla osoby opatrującéj był dogodny. Do tego używa się mocne krzesło z poręczami i deską do siedzenia drewnianą, bez poduszki i obicia; umieszcza się ono na podniesieniu takiém, aby światło okna, naprzeciw położonego, wprost padało na części płciowe osoby choréj na niém siedzącéj, i aby Lekarz opatrujący, bez schylenia się, mógł dogodnie opatrywać.

Wszystkim wyżéj wymienionym warunkom, odpowiada wybornie stołek opatrunkowy, podług szczególnego mechanizmu urządzony.

§ 238.

(Izba do przyjmowania chorych.)

Izba do przyjmowania chorych, ma być tak pomieszczona, aby bezpośredniéj kommunikacyi z salami chorych nie miała. Przy izbie do przyjmowania chorych, mają być dwie oddzielne izby rewizyjne; jedna do rewizyi nowoprzybyłych mężczyzn, druga do rewizyi nowoprzybyłych kobiét.

W każdéj z tych izb rewizyjnych ma być stołek taki, jak do opatrywania, i przyrząd do umywania się.

§ 239.

(О купальняхъ.)

При каждой большой больницѣ сего рода должны быть устроены купальни, и то особыя:

а) для сифилитическихъ,

б) для чесоточныхъ — въ каждой изъ нихъ особыя ванны для вновь поступающихъ больныхъ,

в) баня,

г) сухія ванны.

Въ меньшихъ больницахъ должно имѣть по крайней мѣрѣ особыя ванны для каждаго рода болѣзней.

§ 240.

(Продолженіе.)

Во избѣжаніе безпорядка въ палатахъ, комнаты для ваннъ могутъ также служить къ обмытію состоящихъ въ больницѣ больныхъ и къ производству имъ впрыскиванія, въ то время, когда не прибываютъ больные.

§ 241.

(Отхожія мѣста.)

Отхожія мѣста должны быть особыя для каждаго отдѣленія; доски съ отверстіями устраиваются въ нихъ такъ, чтобы на нихъ больные не могли сидѣть.

§ 242.

(Прачечная и сушильня.)

Прачечная и сушильня должны быть такъ устроены, чтобы въ нихъ были особые склады для бѣлья сифилитическихъ больныхъ, особые для бѣлья чесоточныхъ.

§ 239.

(*O łazienkach.*)

Przy każdym większym szpitalu tego rodzaju mają być urządzone kąpiele oddzielne:

a) dla wenerycznych,

b) dla świerzbowatych; a w każdéj z nich osobne wanny dla chorych przybywających, — nadto;

c) łaźnia parowa,

d) przyrząd fumigacyjny.

W mniejszych zakładach, należy przynajmniéj mieć oddzielne wanny dla każdego rodzaju chorób.

§ 240.

(*Dalszy ciąg.*)

Izby łazienne, w porze gdy nowi chorzy do szpitala jeszcze nie przybywają, mogą także służyć do przemywania i wstrzykiwania chorych będących w szpitalu, a to dla uniknienia nieporządku w salach.

§ 241.

(*Kloaki.*)

Kloaki mają być koniecznie osobne dla każdego z oddziałów, i w nich deski stolcowe tak urządzone, aby na nich chorzy siadać nie mogli.

§ 242.

(*Pralnia i suszarnia.*)

Pralnia i suszarnia tak mają być urządzone, aby w nich oddzieloną mogła być bielizna wenerycznych, od bielizny świerzbowatych.

§ 243.

(О пріемѣ больныхъ.)

Главнымъ основаніемъ для сифилитическихъ больницъ полагается: чтобы никогда не отказывать въ принятіи лицъ, одержимыхъ сифилитическою болѣзнію, безъ всякаго вниманія на то, кто ихъ присылаетъ, или они приходятъ сами, безъ всякихъ медицинскихъ свидѣтельствъ, а также на то, снабжены ли они, или нѣтъ, видами, требуемыми въ полицейскомъ отношеніи, желаютъ ли, или нѣтъ, объявить свою фамилію. По принятіи однакожъ больнаго въ больницу, Частный Совѣтъ обязанъ исполнить всѣ правила для предупрежденія укрывательства лицъ подозрительныхъ или подлежащихъ военной конскрипціи.

Больной, желающій состоять въ больницѣ подъ вымышленнымъ именемъ, долженъ объявить настоящее главному лекарю и ему же представить документы въ томъ, что онъ человѣкъ не подозрительный.

§ 244.

(Продолженіе.)

Въ случаѣ встрѣтившагося сомнѣнія, точно ли болѣзнь поступающаго въ больницу лица относится къ роду, удостоивающему къ пріему, должно быть истребовано разрѣшеніе главнаго больничнаго врача. Мнѣніе его будетъ рѣшительное на счетъ лицъ, не снабженныхъ медицинскими свидѣтельствами; относительно же лицъ, отправляемыхъ полицейскими врачами, или главными лекарями другихъ больницъ, въ Варшавѣ сомнѣніе разрѣшаетъ назначаемый для сего Главнымъ Медицинскимъ Инспекторомъ медицинскій чиновникъ.

§ 245.

(Продолженіе.)

Въ больницы для сифилитическихъ слѣдуетъ принимать отправляемыхъ на испытаніе судебными полицейскими или медицинскими властями.

§ 243.

(O przyjmowaniu chorych.)

Główną zasadą dla szpitali wenerycznych jest: aby nieodmawiały nigdy przyjęcia osób, chorobą syfilityczną dotkniętych, bez względu na to, kto je odsyła, czy same się zgłaszają bez żadnych kwalifikacyj, czy mają lub nie świadectwa, pod względem policyjnym wymagane? czy chcą lub niechcą wyjawić swoje nazwiska? Zastrzega się wszakże, iż po przyjęciu chorego do szpitala, Rada Szczegółowa dopełni względem nich wszelkich przepisów, zapobiegających ukrywaniu się osób podejrzanych, lub spisowi wojskowemu ulegających. Chory pragnący zostawać w szpitalu pod zmyśloném nazwiskiem, winien wymienić prawdziwe Lekarzowi naczelnemu, i okazać temuż dowody, iż nie jest podejrzanym człowiekiem.

§ 244.

(Ciąg dalszy.)

W razie zachodzącéj wątpliwości, czyli choroba osoby przybywającéj do szpitala jest z rodzaju kwalifikujących się do przyjęcia, zasięgnięta być winna decyzya Lekarza naczelnego szpitala. Zdanie naczelnego Lekarza będzie stanowcze co do indywiduów nieopatrzonych kwalifikacyą lekarską; co do indywiduów zaś zakwalifikowanych przez Lekarzy policyjnych lub naczelnych Lekarzy innych szpitali w Warszawie, wątpliwość rozwiązywać będzie, wyznaczony do tego przez Głównego Inspektora Służby Zdrowia, urzędnik lekarski.

§ 245.

(Ciąg dalszy.)

Szpitale przeznaczone dla wenerycznych przyjmować także powinny i na obserwacyę, osoby w tym celu odesłane przez Władze sądowe, policyjne, lub lekarskie.

§ 246.

(*Размѣщеніе больныхъ.*)

Ежели обширность больницы не соотвѣтствуетъ числу являющихся больныхъ, можно помѣщать ихъ въ $^1/_4$ долю болѣе противъ числа, какое, по общему положенію, другаго рода больныхъ помѣстить бы слѣдовало.

§ 247.

(*Продолженіе.*)

Больные, лечимые посредствомъ меркуріальныхъ втираній, должны быть отдѣлены отъ другихъ; число же ихъ въ одной палатѣ опредѣляется въ половину менѣе противу числа, какое могло бы помѣститься другихъ сифилитическихъ, соотвѣтственно обширности палаты.

§ 248.

(*Продолженіе.*)

Въ большихъ заведеніяхъ должны быть устроены особыя комнаты для больныхъ, которые бы пожелали имѣть болѣе удобствъ въ помѣщеніи. Такіе больные не обязаны объявлять своей фамиліи кому другому, кромѣ главнаго лекаря, и тайна касательно ихъ должна быть строго сохраняема.

§ 249.

(*Обязанности медицинскихъ чиновъ.*)

Посѣщеніе врача начинается перевязкою больныхъ, приходящихъ съ этою цѣлію изъ каждаго отдѣленія порознь въ опредѣленную для того палату. Сперва должны быть осмотрены врачемъ вновь поступившіе больные, за тѣмъ и прочіе. По окончаніи перевязки, лекарь посѣщаетъ тяжко больныхъ, остающихся въ постели, или которымъ движеніе могло бы быть

§ 246.

(O pomieszczeniu chorych.)

Jeżeli lokal szpitala nie odpowiada ilości zgłaszających się chorych, można ich mieścić po salach o $^1/_4$ więcéj, niżliby, według ogólnych przepisów, innego rodzaju chorych mieścić wypadało.

§ 247.

(Ciąg dalszy.)

Chorzy leczeni przez wcierania merkuryalne, od innych mają być odosobnieni; a liczba ich w jednéj sali mniejszą być powinna o połowę, niżby stosunkowo do wielkości sali, innych chorych wenerycznych pomieścić było można.

§ 248.

(Ciąg dalszy.)

W zakładach większych, urządzone być powinny osobne pokoje dla chorych, którzyby życzyli być z większą dogodnością pomieszczeni. Tacy chorzy nie są obowiązani do wyjawienia swego nazwiska komu innemu, jak Lekarzowi naczelnemu, i tajemnica w tym względzie ściśle zachowaną być powinna.

§ 249.

(Służba lekarska.)

Wizyta lekarska rozpoczyna się od opatrywania chorych, którzy w tym celu przychodzą z każdego oddziału osobno do sali opatrunkowéj. Naprzód obejrzeni być powinni przez Lekarza chorzy nowo-przybyli, a następnie inni. Po skończeniu opatrzenia, Lekarz odbywa wizytę chorych, którzy dla obłożnéj słabości łóżka opuścić nie mogli, lub którym poruszenie mogło-

вредно; за тѣмъ отправляется въ отдѣленіе, гдѣ производятъ втиранія, родильницъ, младенцевъ, потомъ — въ отдѣленіе чесоточныхъ и, наконецъ, къ пораженнымъ антоновымъ огнемъ.

§ 250.

(*Продолженіе.*)

При ревизіи больныхъ, врачъ обязанъ съ величайшею точностію освидѣтельствовать состояніе всѣхъ частей, на которыхъ можетъ проявляться болѣзнь. По этому поводу во всякомъ случаѣ, кромѣ другихъ способовъ изслѣдованія, должно быть употребляемо маточное зеркало. Исключаются изъ сего правила: младенцы и весьма молодыя дѣвицы, случайно зараженныя сифилитическою болѣзнію, беременныя очень раздражительныя, родильницы, дѣвицы, у которыхъ дѣвственная плева цѣла и старыя женщины, отправляемыя въ больницу по поводу чесотки.

§ 251.

(*Предосторожности во время прогулки.*)

Больные не могутъ выходить изъ своихъ отдѣленій иначе, какъ съ разрѣшенія лекаря ординатора.

Прогулки больныхъ должны производиться отдѣленіями, въ мѣстахъ, для каждаго изъ нихъ отведенныхъ, или по очереди отдѣленій, ежели нельзя устроить особыхъ мѣстъ для прогулки каждому отдѣленію.

Тѣ только больные могутъ выходить для прогулки, которымъ дозволитъ это ординующій лекарь.

§ 252.

(*О перемѣщеніи больныхъ.*)

Еслибы больной, помѣщенный въ отдѣленіи страдающихъ въ одно время сифилитическою болѣзнію и чесоткою, отъ одной изъ сихъ болѣзней выздоровѣлъ, — онъ долженъ быть перемѣщенъ,

by zaszkodzić. Poczém udaje się do oddziału frykcyonistów, położnic, dzieci, następnie do oddziału świerzbowatych, i nakoniec do gangrenowatych.

§ 250.

(Ciąg dalszy.)

Przy rewizyi chorych, Lekarz przekonać się powinien naocznie z jak największą dokładnością, o stanie wszystkich części, na których się choroba objawiać może. Z tego więc powodu, oprócz innych sposobów śledzenia, zakładanie zwierciadła pochwowego (speculum) w każdym przypadku ma być uskutecznione; wyjmują się od tego prawidła: dzieci i dziewczęta zbyt młode, przypadkowo chorobą weneryczną zarażone, ciężarne bardzo drażliwe, położnice, dziewczęta mające błonę dziewiczą nienaruszoną, i niewiasty stare, z powodu świerzby do szpitala odesłane.

§ 251.

(Ostrożność pod względem przechadzki chorych.)

Chorzy nie mają wychodzić z właściwych sobie oddziałów inaczéj, jak za zezwoleniem Lekarza ordynującego.

Przechadzki chorych mają się odbywać oddziałami, w miejscach dla każdego z nich wyznaczonych, lub koleją oddziałów, jeżeli nie ma miejsca do urządzenia podwórza spacerowego osobno dla każdego oddziału.

Ci tylko chorzy wypuszczani będą na przechadzkę, którym Lekarz ordynujący tego dozwoli.

§ 252.

(O translokowaniu chorych.)

Jeżeliby chory, umieszczony w oddziale chorych, mających jednocześnie chorobę weneryczną ze świerzbą, z jednéj z tych

послѣ соотвѣтственнаго очищенія, въ то отдѣленіе, какое ему опредѣлитъ родъ оставшейся болѣзни. Равно, ежели у больнаго, помѣщеннаго въ отдѣленіи сифилитическихъ, проявилась въ послѣдствіи чесотка, или у помѣщеннаго въ отдѣленіи чесоточныхъ оказалась сифилитическая болѣзнь, тогда такой больной долженъ быть перемѣщенъ въ отдѣленіе больныхъ, одержимыхъ одновременно обѣими этими болѣзнями.

§ 253.

(*Продолженіе.*)

Послѣ совершеннаго выздоровленія отъ сифилитической болѣзни или чесотки, еслибы больной страдалъ другою еще болѣзнію, тогда если она хроническая, то больной назначается къ перемѣщенію въ другую больницу; если же скоротечная, то должна быть лечима на мѣстѣ, но по отдѣленіи больнаго отъ зараженныхъ.

§ 254.

(*О выпискѣ выздоровѣвшихъ.*)

Ни одинъ больной изъ больницы сифилитическихъ и чесоточныхъ не можетъ быть выписанъ прежде совершеннаго выздоровленія. Для вящшаго удостовѣренія въ этомъ отношеніи, должно больнаго, когда изчезнутъ признаки болѣзни, наблюдать въ продолженіе 8 дней. Съ этою цѣлію лекарь, по признаніи имъ болѣзни прекращенною, отмѣтитъ это именно въ скорбномъ листѣ и пропишетъ число; по истеченіи же восьми дней отъ сего времени, можетъ назначить къ выпискѣ.

§ 255.

(*Продолженіе.*)

Передъ самою выпискою больнаго, онъ долженъ быть строго осмотрѣнъ; женщины, страдавшія сифилитическою болѣзнію,

chorób wyzdrowiał, translokowanym być powinien, po poprzedniém przyzwoitém oczyszczeniu, do oddziału, do którego z rodzaju pozostałéj choroby kwalifikuje się. Również, jeżeliby u chorego, pomieszczonego w oddziale wenerycznych, okazała się późniéj świerzba, lub u pomieszczonego w oddziale świerzbowatych okazała się choroba weneryczna, wówczas taki chory ma być translokowany do oddziału, gdzie pomieszczeni są chorzy dotknięci razem temi obiema chorobami.

§ 253.

(*Ciąg dalszy.*)

Po zupełném wyzdrowieniu z choroby wenerycznéj lub świerzby, jeśliby chory dotknięty był inną jeszcze chorobą, wówczas skoro takowa jest chroniczną, kwalifikuje do translokowania chorego do innego szpitala; skoro zaś jest ostrą, powinna być na miejscu leczoną, lecz po odosobnieniu chorego od innych, mających choroby zaraźliwe.

§ 254.

(*O wypisywaniu uzdrowionych.*)

Żaden chory ze szpitala wenerycznych i świerzbowatych wypisany być nie może, aż po zupełném wyzdrowieniu. Dla dokładniejszego zapewnienia się w tym względzie, należy chorego, po zniknieniu zjawień choroby, przez dni ośm obserwować. W tym celu, Lekarz, skoro chorobę uzna za wyleczoną, odznaczy to w karcie wizytowéj wyraźnie, z wyszczególnieniem daty; a po upływie dni ośmiu od tego czasu, do wypisania przystąpić może.

§ 255.

(*Ciąg dalszy.*)

Przed samém wypisaniem chorego, powinien być tenże dokładnie zrewidowanym; niewiasty, które były chore na we-

имѣютъ быть осматриваемы посредствомъ маточнаго зеркала. Особенное притомъ должно обратить вниманіе на женщинъ, которыя были лечимы отъ перелоя. Для избѣжанія обмана больными, желающими скорѣе оставить больницу, слѣдуетъ отъ состоящихъ уже въ наблюденіи, отобрать сифоны, подтвердить прислужницамъ присматривать, чтобы такія больныя не подмывались по утру до прихода лекаря, чтобы онѣ бѣлья, до осмотра его лекаремъ, не перемѣняли, или же не занимали отъ другихъ больныхъ, не имѣющихъ истеченій. Въ отношеніи ревизіи, должно соблюсти правила, § 250-мъ опредѣленныя. Притомъ слѣдуетъ удостовѣриться, вымыто ли бѣлье, въ которомъ имѣетъ выдти выздоровѣвшій.

§ 256.

(*Продолженіе.*)

Еслибы случилось болѣзненное измѣненіе дѣтородныхъ или сосѣднихъ частей, которое бы не могло быть излечено никакимъ извѣстнымъ способомъ, тогда слѣдуетъ испытать привить этому лицу отдѣляющуюся отъ пораженныхъ болѣзнію частей его тѣла матерію; буде отъ этого не произойдетъ язва венерическаго свойства, больной, хотя и не вполнѣ излеченный, можетъ быть выписанъ, потому, что не представляетъ опасенія касательно распространенія заразы.

§ 257.

(*Продолженіе.*)

Для предупрежденія, чтобы беременныя женщины или родильницы, пользуемыя въ больницѣ, по выпускѣ ихъ изъ оной, не нанимались кормилицами, Частный Совѣтъ долженъ сообщать ежемѣсячно мѣстной полицейской власти именной списокъ выпущеннымъ изъ больницы беременнымъ женщинамъ, а о ро-

neryczną chorobę, mają być zrewidowane za pomocą zwierciadła pochwowego. Szczególniejszą w téj mierze zwracać potrzeba baczność na niewiasty, które leczone były na rzerzączkę; aby uniknąć oszukania przez chore, żądające prędzéj opuścić szpital, wypada od takich, które już są na obserwacyi, poodbierać strzykawki, posługaczkom zalecić dopilnowanie, aby się takie chore nie przemywały zrana, aż do przyjścia Lekarza, i bielizny, bez obejrzenia jéj przez Lekarza, nie zmieniały, lub téż takowéj od innych chorych, nie mających upławów, nie pożyczały. Pod względem rewizyi, zachować należy też same przepisy, jakie oznaczono w § 250. Przy téj rewizyi należy się przekonać, czy bielizna, w któréj chory lub chora ma wychodzić, jest wyprana.

§ 256.

(Ciąg dalszy).

Jeżeliby się zdarzył wypadek takiego chorobnego przeistoczenia części płciowych lub im przyległych, któreby żadnym znanym sposobem wyleczyć się nie dało, wówczas sprobować należy szczepienia téjże saméj osobie płynu wydzielającego się z części chorobą dotkniętych, a gdy to wrzodu natury wenerycznéj nie zrządzi, osoba chora, lubo nie zupełnie uleczona, może być wypisaną, jako nie czyniąca obawy rozszerzenia zarazy.

§ 257.

(Ciąg dalszy.)

Dla zapobieżenia temu, aby chore ciężarne lub położnice, które w szpitalu leczone były, nie przyjmowały po wyjściu z niego obowiązku mamek, winna jest Rada Szczegółowa przesyłać co miesiąc miejscowéj władzy policyjnéj listę imienną kobiet ciężarnych ze szpitala wypisanych, o położnicach zaś za-

дильницахъ извѣщать немедленно, для воспрещенія имъ вступать въ кормилицы.

§ 258.

(Продолженіе.)

Поступившіе въ больницу по особымъ договорамъ и не принадлежащіе къ числу тѣхъ, для коихъ развратъ составляетъ промыселъ, могутъ быть, по собственному ихъ желанію, выписываемы изъ больницы даже прежде совершеннаго ихъ выздоровленія; равно нѣтъ необходимости задерживать ихъ, по излеченіи, подъ присмотромъ. Все это можетъ разрѣшать главный лекарь больницы.

§ 259.

(Предохранительныя мѣры къ недопущенію распространенія заразы въ больницѣ.)

Сверхъ раздѣленія больныхъ по роду болѣзни, должно соблюдать слѣдующія еще правила къ недопущенію распространенія заразы.

Для избѣжанія сообщенія заразы посредствомъ бѣлья, такое, мало того, что будетъ особое для чесоточныхъ, должно быть еще особо складываемо и не вмѣстѣ стираемо. То же относится къ бинтамъ и компресамъ.

§ 260.

(Продолженіе.)

Инструменты къ обыкновенной перевязкѣ и снаряды должны быть особые по каждому отдѣленію.

wiadamiać natychmiast, celem zabronienia im przyjmowania obowiązków.

§ 258.

(*Ciąg dalszy.*)

Osoby przyjęte do szpitala w skutek szczególnéj umowy, a nienależące do rzędu tych, które z nierządu czynią professyę, mogą być na własne żądanie wypisywane ze szpitala, nawet przed zupełném wyzdrowieniem; również nie jest konieczną rzeczą, zatrzymywać ich po wyleczeniu na obserwacyi. W takich przypadkach, nastręczającą się wątpliwość rozwiązywać będzie sam naczelny Lekarz.

§ 259.

(*Środki ostrożności dla zapobieżenia udzielaniu się zarazy w szpitalu.*)

Oprócz rozdzielenia chorych podług rodzaju choroby, następne jeszcze w tym względzie zachowane być powinny przepisy:

Dla uniknienia kommunikowania się zarazy przez bieliznę, takowa nie tylko że oddzielna będzie dla wenerycznych, a oddzielna dla świerzbowatych, lecz nadto ma być osobno składana i nie razem prana. Toż samo rozumie się o opaskach i kompressach.

§ 260.

(*Ciąg dalszy.*)

Narzędzia używane przy zwyczajném opatrywaniu i przyrządy osobne będą dla każdego oddziału.

§ 261.

(*Продолженіе.*)

Губокъ въ сифилитической больницѣ употреблять не дозволяется, исключая случаевъ болѣе значительныхъ хирургическихъ операцій.

§ 262.

(*Продолженіе.*)

Должно наблюдать, чтобы какъ сами больные, такъ и занимающіеся леченіемъ и перевязкою лица, равно служители, остерегались дотрогиваться рукою пораженныхъ болѣзнію мѣстъ; когда же это уже произошло случайно, или по необходимости, то немедленно должно вымыть руку водою съ мыломъ.

§ 263.

(*Продолженіе.*)

Фельдшеръ, перевязывавшій дѣтородныя части, долженъ избѣгать, чтобы нечистою рукою не осматривалъ губъ или деcенъ того же, или другаго больнаго.

§ 264.

(*Продолженіе.*)

Маточное зеркало должно быть тщательно очищено послѣ каждаго употребленія.

§ 265.

(*Продолженіе.*)

Въ отдѣленіи сифилитическихъ должны быть отдѣлены отъ другихъ больные, пораженные язвами на губахъ и въ полости

§ 261.

(Ciąg dalszy.)

Gąbek w szpitalu wenerycznych używać nie wolno, wyjąwszy przy większych operacyach chirurgicznych.

§ 262.

(Ciąg dalszy.)

Przestrzegać téż należy, aby tak sami chorzy, jako i osoby leczeniem lub opatrywaniem zajmujące się i posługacze, unikali dotykania się ręką miejsc chorobą zajętych; gdy zaś to nastąpiło przypadkiem, lub z konieczněj potrzeby, ręce natychmiast umyte być powinny wodą z mydłem.

§ 263.

(Ciąg dalszy.)

Felczer, który opatrywał części płciowe, wystrzegać się powinien, aby nieczystą ręką nie rewidował ust lub dziąseł tego samego, lub innego chorego.

§ 264.

(Ciąg dalszy.)

Zwierciadło pochwowe, po każdém założeniu, starannie ma być oczyszczane.

§ 265.

(Ciąg dalszy.)

W oddziale wenerycznych oddzieleni być winni od innych chorzy, dotknięci owrzodzeniem warg i jamy ust, przestrzegając

рта; сверхъ того, слѣдуетъ наблюдать за тѣмъ, чтобы они не цѣловались съ другими лицами и не давали другимъ своихъ ложекъ, кувшиновъ или недоѣденной пищи. У больныхъ съ перелоемъ (blenorhoea) наблюдать, чтобы рубашкою не обтирали носа или глазъ.

§ 266.

(*Продолженіе.*)

Въ отдѣленіи чесоточныхъ, всякій день поутру ручки у дверей должно мыть водою, кипяченою съ щелочью.

§ 267.

(*Продолженіе.*)

Однажды въ недѣлю должны быть осматриваемы сифилитическіе больные, для удостовѣренія, не пріобщилась ли къ нимъ случайно чесотка. То же слѣдуетъ наблюдать относительно мѣстныхъ фельдшеровъ, служителей и прачекъ.

§ 268.

(*Продолженіе.*)

Еслибы, сверхъ періодическихъ ревизій, случайно замѣчена была чесотка хотя у одного больнаго или служителя по отдѣленію сифилитическихъ, тотчасъ цѣлое отдѣленіе подвергается ревизіи.

§ 269.

(*Продолженіе.*)

Бѣлье, постель и платье, однажды употребленныя въ больницѣ, ни подъ какимъ предлогомъ не могутъ быть проданы или ссужаемы другимъ больницамъ или лицамъ.

nadto, aby ci nie całowali się z innémi osobami, ani też udzielali swych łyżek, kubków i pokarmów przez siebie niedojedzonych. U chorych z rzerzączką (blenorhoea) przestrzegać należy, aby koszulą nie ucierali nosa lub oczu.

§ 266.

(*Ciąg dalszy.*)

W oddziale świerzbowatych, codziennie zrana klamki u drzwi wodą wrzącą z ługiem przemywać należy.

§ 267.

(*Ciąg dalszy.*)

Raź w tydzień zrewidowani być powinni chorzy weneryczni, dla przekonania się, czyli nie dostała się do nich przypadkowo świerzba. Toż samo zachowane być powinno pod względem felczerów, posługaczy i praczek miejscowych.

§ 268.

(*Ciąg dalszy.*)

Jeżeliby, oprócz tych peryodycznych rewizyj, dostrzeżoną została przypadkowo świerzba, choć u jednego chorego lub posługacza z oddziału wenerycznych, zaraz cały oddział ma być zrewidowany.

§ 269.

(*Ciąg dalszy.*)

Bielizna, pościel i odzież, już raz użyta w szpitalu wenerycznych, pod żadnym względem nie może być sprzedaną, ani udzielaną innym szpitalom lub osobom.

§ 270.

(Правила, кои должно соблюдать въ больницѣ для содѣйствія къ ограниченію заразы въ городѣ.)

Однимъ изъ главнѣйшихъ условій къ достиженію сей цѣли есть—не выписывать больныхъ до совершеннаго ихъ выздоровленія (см. § 254 и 255). Посему это возлагается на особенную отвѣтственность больничныхъ врачей, преимущественно же главнаго лекаря. Сверхъ того, должно соблюдать слѣдующія правила.

§ 271.

(Продолженіе.)

Должно по возможности допросить больныхъ, въ особенности мужчинъ, пораженныхъ первоначальною сифилитическою болѣзнію: гдѣ они заразились и ежели показанія сіи могутъ послужить къ обнаруженію тайнаго распутства, или предупредить, чтобы сифилитическая болѣзнь изъ этого источника не распространялась далѣе,—должно быть отрапортовано начальству, имѣющему главный надъ этимъ надзоръ.

§ 272.

(Продолженіе.)

Равномѣрно, еслибъ больныя женщины показали, что въ этомъ же мѣстѣ, откуда онѣ поступили, есть другія лица, пораженныя сею болѣзнію, главный лекарь больницы долженъ увѣдомить о томъ подлежащее медико-полицейское начальство.

§ 273.

(Продолженіе.)

Ежели поступившее въ больницу лицо замужемъ или женато,—слѣдуетъ допрашивать, не заражено ли этою же болѣзнію

§ 270.

(Przepisy, które mają być przestrzegane w szpitalu, celem współdziałania przeciw szerzeniu się zarazy w mieście.)

Jednym z głównych warunków do tego dążących jest, niewypisywanie chorych przed ich zupełném wyzdrowieniem (§ 254 i 255); wkłada się więc to, na szczególną odpowiedzialność Lekarzy szpitalnych, a mianowicie naczelnego Lekarza. Nadto, zachowane być mają następne przepisy:

§ 271.

(Ciąg dalszy.)

Ile możności starać się należy wybadać chorych, zwłaszcza mężczyzn pierwotną chorobą weneryczną dotkniętych, gdzie się zarazili, i jeżeli zeznania te mogą posłużyć do wykrycia pokątnego nierządu, lub zapobiedz, aby z tegoż źródła choroba weneryczna daléj nie szerzyła się, powinny być zakommunikowane Władzy, przeznaczonéj do czuwania nad tém.

§ 272.

(Ciąg dalszy.)

Również, jeżeliby niewiasty chore zeznały, iż w témże samém miejscu, skąd one przybyły, są inne osoby tąż chorobą dotknięte, naczelny Lekarz szpitala winien zawiadomić o tém właściwą lekarsko-policyjną władzę.

§ 273.

(Ciąg dalszy.)

Jeżeli osoba przybyła do szpitala jest zamężną lub żonatym, badać należy, czyli pozostałe w domu blizkie osoby nie są

оставшееся дома семейство. Буде возымѣется какое либо въ этомъ отношенiи подозрѣнiе, — мѣстная медико-полицейская власть должна быть о томъ увѣдомлена.

§ 274.

(Продолженiе.)

Еслибы въ больницу поступила зараженная женщина, состоящая на службѣ въ кормилицахъ или нянькахъ, — должно немедленно довести это до свѣдѣнiя тѣхъ, у кого она служила, дабы обращено было вниманiе на состоянiе здоровья кормленныхъ или няньченныхъ больною женщиною дѣтей.

§ 275.

(Продолженiе.)

Приходящiя въ больницу матери, съ тѣмъ, чтобы оставить больныхъ дѣтей къ леченiю, имѣютъ быть осматриваемы сами, не взирая на то, соглашаются ли онѣ, или нѣтъ, и буде замѣтятъ у нихъ признаки болѣзни, должно ихъ удержать въ больницѣ для излеченiя.

§ 276.

(Продолженiе.)

Ежели въ больницу приходитъ для леченiя кормящая женщина съ младенцемъ, хотябы одна только она, либо одинъ младенецъ были заражены, обоихъ слѣдуетъ удержать въ больницѣ.

§ 277.

(Продолженiе.)

Еслибъ замѣчено было, что публичныя распутницы приходятъ въ больницу позже, нежели бы слѣдовало, смотря по вре-

takąż chorobą dotknięte. W razie powziętego jakiego podejrzenia, miejscowa władza lekarsko-policyjna o tém zawiadomiona być powinna.

§ 274.

(*Ciąg dalszy.*)

W razie przybycia do szpitala zarażonéj niewiasty, będącéj w służbie jako mamka lub piastunka, osoby, u których się w służbie znajdowała, natychmiast zawiadomione być mają, dla zwrócenia uwagi na stan zdrowia dzieci karmionych lub piastowanych przez chorą kobietę.

§ 275.

(*Ciąg dalszy.*)

Matki przybywające do szpitala, w celu zostawienia dziecka chorego na kuracyę, same zrewidowane być mają, bez względu na to, czy zezwolą lub nie; w razie wyśledzenia u nich znaków choroby, mają być w szpitalu zatrzymane na leczenie.

§ 276.

(*Ciąg dalszy.*)

Jeżeli niewiasta z dzieckiem u piersi zgłasza się do szpitala na kuracyę, należy oboje zatrzymać w szpitalu, chociażby choroba wyśledzoną była tylko u karmiącéj, lub tylko u dziecka.

§ 277.

(*Ciąg dalszy.*)

W razie dostrzeżenia, że kobiety publiczne przybywają do szpitala później, niżby to być powinno podług czasu wydania

мени ихъ отправленія, — главный лекарь обязанъ увѣдомить о томъ начальство, которому предоставленъ надъ тѣмъ надзоръ.

§ 278.

(*Продолженіе.*)

Еслибъ главный лекарь замѣтилъ у публичныхъ распутницъ, подвергающихся періодическимъ осмотрамъ, что болѣзни ихъ уже застарѣлы, и потому могъ заключить о безпорядкѣ или неотбытіи ревизіи, — онъ долженъ довести о томъ до свѣдѣнія городскаго медико-полицейскаго начальства, въ важнѣйшихъ же случаяхъ — представить рапортъ Главному Медицинскому Инспектору.

§ 279.

(*Продолженіе.*)

Ежели въ больницу будутъ присланы дѣти, обучающіяся въ училищѣ, — главный лекарь долженъ увѣдомить завѣдывающаго симъ училищемъ, дабы обратить вниманіе, не подвержены ли и другія дѣти этой болѣзни.

§ 280.

(*Продолженіе.*)

Еслибы изъ какого частнаго дома поступило нѣсколько зараженныхъ лицъ, въ особенности же изъ какой либо фабрики или завода, — главный лекарь увѣдомляетъ о томъ мѣстное медико-полицейское начальство.

§ 281.

(*Продолженіе.*)

Платье поступившихъ съ чесоткою больныхъ, до выписанія ихъ изъ больницы, должно быть очищено: холстяныя

im kwalifikacyi, Lekarz naczelny winien zawiadomić o tém Władzę, któréj czuwanie nad tém zostało powierzone.

§ 278.

(*Ciąg dalszy.*)

Jeżeliby naczelny Lekarz dostrzegł u publicznych nierządnic, które podlegają rewizyom peryodocznym, iż choroby ich już są zadawnione, i z tego mógł wnioskować o nieporządku lub zaniedbaniu rewizyi, winien o tém donieść miejscowéj Władzy lekarsko-policyjnéj, a w ważniéjszych przypadkach złożyć rapport Głównemu Inspektorowi Służby Zdrowia.

§ 279.

(*Ciąg dalszy.*)

Jeżeli nadesłane będą do szpitala dzieci uczęszczające do szkół, Lekarz naczelny winien zawiadomić o tém przełożonego nad tą szkołą, dla zwrócenia baczności, czyli i inne dzieci takiéjże chorobie nie podlegają.

§ 280.

(*Ciąg dalszy.*)

Jeżeliby z domu prywatnego przybyło kilka osób zarażonych, a zwłaszcza z fabryki jakiéj lub zakładu, Lekarz naczelny doniesie o tém miejscowéj lekarsko-policyjnéj Władzy.

§ 281.

(*Ciąg dalszy.*)

Odzież chorych, przybyłych ze świerzbą, przed ich wypisaniem ze szpitala, powinna być oczyszczoną; rzeczy płócienne

вещи посредствомъ стирки, суконныя посредствомъ окуриванія и провѣтриванія, но предварительно слѣдуетъ еще отдѣлить подкладку и оную особо выстирать.

§ 282.

(*Продолженіе.*)

При выписываніи служителей и работниковъ отъ ремесленниковъ всякаго рода, по излеченіи ихъ отъ чесотки, должно посредствомъ полиціи предупредить господъ, у коихъ состояли на службѣ, или ихъ мастеровъ, чтобы они обратили вниманіе на зараженное до поступленія въ больницу платье и бѣлье, которое слѣдуетъ очистить прежде употребленія.

№ 2.

Постановленіе объ отсылкѣ въ рабочій домъ лицъ, не имѣющихъ постояннаго мѣста жительства.

(18 (30) Мая 1834 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Намѣстникъ въ Царствѣ, обративъ вниманіе на распространяющіяся въ Варшавѣ венерическія болѣзни, еще въ истекшемъ году учредилъ особый Комитетъ для изысканія способовъ къ пресѣченію сего зла.

Означенный Комитетъ, по совѣщаніи съ Попечительнымъ Совѣтомъ Гошпиталя Св. Лазаря, согласился между прочимъ на

przez wypranie, sukienne przez wykadzanie i przewietrzanie, po poprzedniém wypruciu podszewki, która oddzielnie wypraną być powinna.

§ 282.

(*Ciąg dalszy.*)

Wypisując służących i czeladź rzemieślniczą, po ich wyleczeniu ze świerzby, należy za pośrednictwem policyi uprzedzić panów, u których pozostawali w służbie, lub ich przełożonych, ażeby ci zwrócili uwagę na zabrudzoną przed udaniem się do szpitala bieliznę i odzież, która przed wzięciem na powrót do użycia, oczyszczoną być powinna.

№ 2.

Postanowienie o odsyłaniu do domu przytułku i pracy osób, nie mających stałego miejsca zamieszkania.

(d. 18 (30) Maja 1834 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Książę Namiestnik zwracając uwagę swą na szerzące się w Warszawie choroby syfilityczne, jeszcze w roku zeszłym ustanowił Komitet oddzielny, mający się zająć obmyśleniem środków odwrócenia takowych. Komitet pomieniony, po naradzeniu się z Radą Opiekuńczą Ś. Łazarza, zgodził się, pomiędzy innemi, na to, że w celu zapobieżenia powtórnemu ulegnięciu

то, что, въ предохраненіе выздоровѣвшихъ лицъ отъ вторичнаго зараженія, слѣдовало бы, чтобы, какъ уличныя и шатающіяся непотребныя женщины, такъ равно и мужчины, бродяги, нищіе и не имѣющіе никакой осѣдлости, по выпискѣ изъ Гошпиталя, были отправляемы въ рабочій домъ.

Варшавскій Военный Губернаторъ и Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія раздѣляли вполнѣ вышеизложенное мнѣніе Комитета. Но, такъ какъ, на основаніи положенія 16 (28) Іюня 1830 года (*), отсылаются въ рабочій домъ на опредѣленные сроки только тѣ изъ бродягъ и нищихъ, кои будутъ замѣчены въ этихъ проступкахъ во второй и въ третій разъ, то Князь Намѣстникъ предложилъ на обсужденіе Совѣта: возможно ли, не нарушая существующихъ правилъ, утвердить предположенную Комитетомъ мѣру и не слѣдуетъ ли въ семъ послѣднемъ случаѣ, для большаго удобства и поспѣшности, предоставить Подсудку, состоящему при Муниципальномъ Управленіи, право постановлять приговоры объ отсылкѣ поименованныхъ лицъ въ рабочій домъ.

Совѣтъ, принимая въ соображеніе, что предложенная Комитетомъ мѣра, будучи вызвана видами полицейскаго благоустройства, ни сколько не противится правиламъ, постановленнымъ въ законѣ 1830 года; что общественное благосостояніе настоятельно требуетъ, чтобы были приняты самыя дѣятельнѣйшія мѣры къ пресѣченію одной изъ самыхъ заразительныхъ болѣзней; что, коль скоро отсылкѣ упомянутыхъ лицъ въ рабочій домъ долженъ предшествовать судебный приговоръ, то и не слѣдуетъ опасаться въ этомъ отношеніи никакихъ злоупотребленій; что, наконецъ, если предоставить Подсудку Муниципальнаго

(*) Положеніе 16 (28) Іюня 1830 г. о бродягахъ, находящееся въ XIII т. Дневника Законовъ, потеряло свою силу со введеніемъ въ дѣйствіе Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ, изд. 1847 года, какъ это объяснено въ отдѣлѣ VIII-омъ, главѣ III-ей настоящаго Сборника.

chorobie osób wyleczonych, należałoby, tak kobiety nierządne uliczne i tułające się, równie jak mężczyzn włóczęgów, żebraków i niemających żadnego stałego zamieszkania, po wyleczeniu w szpitalu, odsyłać do domu przytułku i pracy.

Opinia powyższa Komitetu podzieloną została, tak przez Warszawskiego Wojennego Gubernatora, jako i przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego. Gdy wszakże Ustawa z d. 16 (28) Czerwca 1830 r. (*) przepisała, że jedynie włóczęgi tułacze i żebraki, powtórnie i po raz trzeci dopuszczający się tego przewinienia, do domu przytułku i pracy, na czas określony, odsyłanymi być mają; przeto Książę Jmć Namiestnik, pozostawił uznaniu Rady, czyli środek przez Komitet zaproponowany, obok względu na przepisy, zatwierdzonym być może, a w tym przypadku, czyliby dla większéj dogodności i pośpiechu nie należało oddać Podsędkowi przy Urzędzie Municypalnym ustanowionemu, attrybucyi kwalifikowania do przyjęcia do domu przytułku i pracy osób pomienionych.

Rada zważając, że środek przez Komitet zaproponowany, jako ze względów policyjnych wynikający, nie jest bynajmniéj w sprzeczności z przepisami prawa z r. 1830, że dobro ogólne jak najmocniéj przemawia za użyciem najskuteczniejszych środków, przeciw szerzeniu się jednéj z chorób najzaraźliwszych, że skoro oddanie do domu przytułku i pracy osób, o których mowa, ma być poprzedzone wyrzeczeniem w drodze sądowéj, nie należy się obawiać żadnych w téj mierze nadużyć, że nakoniec, pozostawienie tegoż wyrzeczenia Podsędkowi przy Urzędzie Municypalnym ustanowionemu, nie sprzeciwia się bynajmniéj art. 4-mu

(*) Ustawa o tułaczach i włóczęgach z d. 16 (28) Czerwca 1830 r. znajdująca się w Dzienniku Praw tomie XIII, ustała w swéj mocy z zaprowadzeniem Kodeksu Kar Głównych i Poprawczych z roku 1847, jak wyjaśniono w dziale VIII-m tytule III-m niniejszego Zbioru.

Управленія право постановлять эти приговоры, то сіе не будетъ нисколько противорѣчить 4-ой статьѣ закона 1830 года, ибо, на основаніи онаго, разбирательствомъ дѣлъ сего рода занимаются Мировые Суды единственно въ качествѣ Судовъ Полицейскихъ (къ числу которыхъ собственно относится и Судъ, учрежденный при Муниципальномъ Управленіи), постановилъ:

1) предположеніе Комитета объ отсылкѣ въ рабочій домъ женщинъ и мужчинъ, бродягъ, праздношатающихся и не имѣющихъ никакой осѣдлости послѣ вылеченія ихъ въ Гошпиталѣ Св. Лазаря, утвердить;

2) производство слѣдствій о дѣйствительномъ званіи помянутыхъ мужчинъ и женщинъ и постановленіе приговоровъ объ отдачѣ ихъ въ вышеозначенное заведеніе возложить на Подсудка, состоящаго при Муниципальномъ Управленіи г. Варшавы;

3) такъ какъ въ случаѣ, еслибы приговоры объ отдачѣ въ рабочій домъ выписанныхъ изъ больницы мужчинъ или женщинъ постановляемы были уже послѣ ихъ выздоровленія, невозможно было бы избѣгнуть остановки и замедленія, то, для предотвращенія сего, вмѣнить Подсудку Муниципальнаго Управленія въ обязанность, тотчасъ послѣ поступленія больнаго въ Гошпиталь Св. Лазаря, произвести дознаніе о его положеніи въ обществѣ и обсудить немедленно, подлежитъ ли онъ отсылкѣ въ рабочій домъ, или нѣтъ? и за тѣмъ, въ первомъ случаѣ, немедленно постановить объ немъ приговоръ;

4) чтобы упомянутый Подсудокъ не былъ излишне обремененъ этою вновь возложенною на него обязанностью, которую онъ былъ бы не въ силахъ исполнить при множествѣ другихъ присвоенныхъ его должности занятій, назначить ему въ помощь другаго чиновника, съ жалованьемъ по 2,500 злотыхъ въ годъ. Жалованье сіе, впредь до внесенія онаго въ штатъ вѣдомства Юстиціи, производить въ текущемъ году изъ суммы, въ распоряженіи Совѣта Управленія состоящей;

5) что же касается того, какъ поступать впредь съ лицами, отосланными изъ Гошпиталя Св. Лазаря въ рабочій домъ, то

prawa z r. 1830, na mocy którego Sądy Pokoju, jedynie jako Sądy Policyjne, (jakim jest właśnie Sąd przy Urzędzie Municypalnym ustanowiony) sprawy będące przedmiotem rzeczonego prawa rozpoznają, postanowiła:

1) że wniosek Komitetu, w przedmiocie odsyłania do domu przytułku i pracy kobiet i mężczyzn nie mających stałego miejsca utrzymania, oraz tułactwu i włóczęgostwu oddanych, po ich wyleczeniu w szpitalu Ś. Łazarza, zatwierdza;

2) że do przedsiębrania śledztwa, w celu wykrycia i udowodnienia istotnego stanu tychże mężczyzn i kobiet, tudzież do wydania decyzyi kwalifikującéj oddanie ich do powyższego Instytutu, — Podsędka przy Urzędzie Municypalnym miasta Warszawy upoważnia;

3) że zaradzając wszelkiemu opóźnieniu i zwłoce, jakaby koniecznie miejsce mieć musiała, gdyby decyzya względem oddania do domu przytułku i pracy wychodzącego ze szpitala mężczyzny lub kobiety, po ich wyzdrowieniu dopiero następowała, Podsędek przy Urzędzie Municypalnym obowiązany będzie zaraz przy wejściu każdego chorego do szpitala Ś. Łazarza, zbadać jego położenie, ocenić czyli tenże po wyzdrowieniu kwalifikuje się do oddania do domu przytułku i pracy lub nie, i w pierwszym przypadku wydać niezwłocznie swoją decyzyę;

4) że zasłaniając tyle kroć rzeczonego Podsędka, z powodu włożonego na niego tego nowego obowiązku, od przeciążenia w pracy, któréjby obok wielolicznych do urzędu swego przywiązanych zatrudnień wydołać nie mógł, wyznacza mu do pomocy zastępcę z płacą roczną w summie Złp. 2,500, któréj to płacy uiszczanie, zanim na etat Wydziału Sprawiedliwości wejdzie, w roku bieżącym z funduszu do dyspozycyi Rady Administracyjnéj nastąpić winno;

5) że nakoniec co się tyczy dalszego postępowania z osobami ze szpitala Ś. Łazarza do domu przytułku i pracy odsyła-

въ этомъ отношеніи слѣдуетъ вполнѣ руководствоваться правилами, постановленными въ законѣ 1830 года.

Варшава, 18 (30) Мая 1834 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Статсъ-Секретарь, (подписано) *О. Тымовскій.*

№ 3.

Распоряженіе объ изслѣдованіи, нѣтъ ли въ домахъ или въ селеніяхъ, откуда поступаютъ въ больницы венерическіе больные, другихъ лицъ, одержимыхъ тою же болѣзнію.

(14 (26) Сентября 1835 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ и Муниципальному Управленію столичнаго г. Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ежедневный опытъ доказываетъ, что больные вообще, въ особенности же деревенскіе жители, не имѣющіе средствъ для домашняго леченія, тогда только обращаются къ мѣстнымъ врачамъ за полученіемъ свидѣтельства на поступленіе въ здѣшній Гошпиталь Св. Лазаря, когда венерическая болѣзнь достигла въ нихъ уже высшей степени развитія.

Изъ допросовъ многихъ этого рода больныхъ оказалось: что лекаря выдаютъ свидѣтельства тѣмъ только больнымъ, которые являются къ нимъ лично, не обращая вовсе вниманія на семейство или служителей оставшихся дома, которые тоже могутъ

némi, takowe ma być w zupełności zastosowane do przepisów prawa z roku 1830.

Warszawa, d. 18 (30) Maja 1834 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *J. Tymowski.*

№ 3.

Rozporządzenie co do sprawdzania, czy w domach lub wsiach, z których weneryczni do szpitali przybywają, nie ma innych chorych tego rodzaju.

(d. 14 (26) Września 1835 r.)

do
Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich i Urzędu Municypalnego Miasta Stołecznego Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Codzienne doświadczenie okazuje, iż chorzy w ogólności, a w szczególności ze wsiów pochodzący, niemający sposobności leczenia się domowego, będąc już w wysokim stopniu zarazy wenerycznéj, dopiero udają się do Lekarzy miejscowych, po uzyskanie kwalifikacyi do Szpitala tutejszego S. Łazarza.

Z badań wielu chorych tego rodzaju, powzięto takie przekonanie, że Lekarze tym tylko chorym wydają świadectwa, którzy się do nich zgłaszają, a nie zwracają uwagi na rodzinę lub czeladź w domu pozostałą, która również chorobą weneryczną

быть и бываютъ одержимы венерическою болѣзнью. Прямымъ и необходимымъ послѣдствіемъ этого должно быть то, что домашніе до безконечности могутъ заражать лица, имѣющія съ ними сношенія. Въ самомъ дѣлѣ были случаи, что лицо, вылеченное въ Гошпиталѣ Св. Лазаря, возвратившись домой, подверглось вторичной заразѣ.

Желая предотвратить эти несчастные случаи, Правительственная Коммисія, по представленію Главнаго Попечительнаго Совѣта благотворительныхъ заведеній опредѣлила предписать N N сдѣлать, подъ строжайшею отвѣтственностію, зависящее распоряженіе, чтобы въ такихъ случаяхъ была соблюдаема со стороны медицинскихъ Правленій большая чѣмъ донынѣ предосторожность, а именно, чтобы, какъ обводовые, такъ и участковые врачи, въ случаѣ явки къ нимъ венерическаго больнаго, разспрашивали его и удостовѣрялись, нѣтъ ли въ той деревнѣ или въ томъ домѣ больше этого рода больныхъ, и чтобы сіи послѣдніе, если они дѣйствительно окажутся на лицо, были немедленно отсылаемы чрезъ посредство ближайшаго начальства въ подлежащую больницу, если они дома лечиться не въ состояніи.

Такимъ образомъ, не только здоровыя лица будутъ предохранены отъ опасности заразы, но и сверхъ того будетъ положенъ предѣлъ тому, что на будущее время не станутъ присылать въ больницы больныхъ, одержимыхъ вкоренившимися недугами, которые очень часто влекутъ за собою печальныя послѣдствія.

О сдѣланныхъ распоряженіяхъ и примѣненіи оныхъ къ мѣстности Правительственная Коммисія будетъ ожидать донесенія.

Варшава, 14 (26) Сентября 1835 года.

Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ,
(подписано) *Любовидзкій.*

№ 14,848/46,542.

może być i bywa dotkniętą. Z tego stanu rzeczy koniecznie wypływać musi, że domownicy nieskończenie zarażać mogą osoby styczność z niemi mające, jakoż były przypadki, że osoba wszpitalu Ś. Łazarza wyleczona, za powrotem do domu, na powtórną zarazę wystawioną została.

Chcąc przeto zapobiedz tym smutnym wypadkom, Kommissya Rządowa postanowiła na wniosek Rady Głównéj Opiekuńczéj Instytutów Dobroczynnych, polecić N. N. wydanie, surową odpowiedzialnością obostrzonych zarządzeń, ażeby w podobnych zdarzeniach, większa ze strony Urzędów lekarskich niż dotąd ostrożność była zachowaną, to jest: aby Lekarze, tak obwodowi, jak cyrkułowi, w razie zgłoszenia się wenerycznego, wybadali go i przekonali się, czyli w téj wsi lub tym domu niema więcéj chorych podobnego rodzaju, a jeżeliby się to okazało, iżby zaraz przez najbliższą Władzę do właściwego szpitala, jeżeli w domu leczyć się nie są w stanie, byli odsyłani.

Tym sposobem, nie tylko ochroni się osoby zdrowe od niebezpieczeństwa zarazy, lecz przy tém zapobiegnie się, iż nadal chorzy, z zadawniałémi cierpieniami, niezawsze bez smutnych następstw będącémi, przesyłanymi nie będą.

O wydanych zarządzeniach i zastosowaniu ich do miejscowości, rapportu Kommissya Rządowa oczekiwać będzie.

w Warszawie, dnia 14 (26) Września 1835 r.

Dyrektor Wydziału,
Radca Stanu, (podpisano) *Lubowidzki.*

Nr. 14,848/46,542.

№ 4.

Распоряженіе о томъ, что больницы, отсылая больныхъ въ венерическія больницы, должны препровождать вмѣстѣ съ ними описаніе предшествовавшихъ болѣзней и способа леченія оныхъ.

(7. (19) Іюля 1836 г.).

Въ Управленія больницъ Младенца Іисуса и Св. Роха, а также Частнымъ Совѣтамъ больницъ: Марцинканокъ, Евангелической, Братьевъ Милосердія, Офтальмическаго Института, и въ Муниципальное Управленіе столичнаго города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Принимая въ уваженіе, что больные, одержимые разными болѣзнями, находясь на излеченіи въ больницахъ и послѣ обнаруженія тамъ какой нибудь венерической болѣзни, подлежащей пользованію въ здѣшнемъ Гошпиталѣ Св. Лазаря, будучи отосланы въ оный съ неизлеченными горячками, лихорадками и тому подобными болѣзнями, не въ состояніи описать рода тѣхъ недуговъ съ которыми они прибыли въ другія больницы, а тѣмъ болѣе указать на даваемыя имъ медицинскія средства, свѣдѣнія же эти необходимо нужны лекарямъ Гошпиталя Св. Лазаря для дальнѣйшаго леченія, Правительственная Коммисія, по представленію Главнаго Попечительнаго Совѣта благотворительныхъ заведеній, предписываетъ N N, чтобы больнымъ, одержимымъ болѣзнями, сопряженными съ венерическою заразою и отсылаемымъ или прямо, или чрезъ посредство полицейскаго

№ 4.

Rozporządzenie, aby szpitale, odsyłając chorych do szpitali wenerycznych, dołączały opisy stanu ich chorób poprzednich i sposobu jak były leczone.

(d. 7 (19) Lipca 1836 r.)

do

Administracyj Szpitali Dzieciątka Jezus i Ś-go Rocha, Rad Szczegółowych Szpitali: Marcinkanek, Ewangelickiego, Braci Miłosierdzia, i Instytutu Oftalmicznego, oraz Urzędu Municypalnego Miasta Stołecznego Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Ponieważ chorzy, różnemi cierpieniami dotknięci, na kuracyi w szpitalach zostający, po objawieniu się tam któréjkolwiek z chorób, przedmiotem kuracyi tutejszego szpitala wenerycznych Ś-go Łazarza będących, z niewyleczonémi gorączkami, febrami i tym podobnémi chorobami, do tegoż szpitala odsyłani, nie są w możności opowiedzieć rodzaju tych cierpień, z któremi do tamtych szpitali przybyli, a tém bardziéj wskazać udzielanych środków lekarskich; wiadomość ta zaś, dla dalszéj kuracyi Lekarzom szpitala Ś. Łazarza koniecznie jest potrzebną, Kommissya Rządowa, na wniosek Rady Głównej Opiekuńczéj Instytutów Dobroczynnych poleca N. N., aby chorzy na cierpienia, z zarazą weneryczną połączone, czyli wprost do Ś-go Łazarza i innych szpitali wenerycznych, lub za pośrednictwem

начальства въ Гошпиталь Св. Лазаря и другія венерическія больницы, было вручаемо мѣстными лекарями описаніе ихъ болѣзни и средствъ, употребленныхъ для излеченія оной.

Варшава, 7 (19) Іюля 1836 года.

За Директора Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ,
(подписано) *Графъ Скарбекъ.*

№ 8,298/31,400.

№ 5.

Объясненіе о предосторожности, какую слѣдуетъ соблюдать съ больными, страдающими ракомъ.

(15 (27) Января 1838 г.)

Предсѣдателю Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній.

Медицинскій Совѣтъ.

Вслѣдствіе отзыва Вашего Превосходительства отъ 30 Октября прошлаго года, за № 2,363, о томъ, могутъ ли быть выписываемы изъ больницы больные ракомъ, безъ опасности зараженія лицъ, находящихся съ ними въ сношеніяхъ, въ случаѣ если они пожелаютъ возвратиться домой или къ своимъ семействамъ, Медицинскій Совѣтъ имѣетъ честь увѣдомить: что ракъ закрытый (scirrhus) не имѣетъ ни въ какомъ случаѣ заразительнаго свойства, открытый же ракъ можетъ сдѣлаться заразительнымъ въ извѣстныхъ обстоятельствахъ, а именно: сукровица, вытекающая изъ раковиднаго вереда, будучи перенесена на чувствительное мѣсто тѣла, покрытое тонкою верхнею

Władz policyjnych odsyłani, mieli sobie przez tamtéjszych Lekarzy wręczony opis stanu ich choroby i sposobu jak była leczoną.

w Warszawie, dnia 7 (19) Lipca 1836 r.

Za Dyrektora Wydziału,
Radca Stanu, (podpisano) *Hrabia Skarbek.*

Nr. 8,298/31,400.

№ 5.

Objaśnienie o ostrożności zachować się powinnéj przez osoby otaczające chorych rakowatych.

(d. 15 (27) Stycznia 1838 r.)

do

Prezesa Rady Głównéj Opiekuńczéj Instytutów Dobroczynnych.

Rada Lekarska.

Na zapytanie, w odezwie JW. Prezesa z d. 30 Października r. z. Nr. 2,363, czyli chorzy rakowaci, bez obawy zarażenia osób styczność z niemi mających, mogą być wypuszczani ze szpitala, jeżeli zażądają powrotu do domu lub familii, Rada Lekarska ma zaszczyt oświadczyć, iż rak zamknięty (scirrhus) pod żadnym względem nie jest zaraźliwy, rak zaś otwarty stać się może zaraźliwym, to jest posoka z wrzodu rakowatego wypływająca, może, przeniesiona na miejsce drażliwe ciała, deli-

кожицею или рапеппое, можетъ произвести злокачественные вереды.

Но, такъ какъ зараженіе происходитъ только вслѣдствіе непосредственнаго прикосновенія, то лицамъ, одержимымъ неизлечимымъ открытымъ ракомъ, если они пожелаютъ, можно дозволить возвратиться домой или къ семействамъ, но съ тѣмъ, что въ такомъ случаѣ слѣдуетъ предостеречь лица, окружающія такого больнаго, чтобы они береглись обагренія всякихъ раненныхъ частей, напр. губъ, дѣтородныхъ органовъ и т. п. сукровицею, вытекающею изъ раковиднаго вереда; чтобы затѣмъ, если ракъ находится на губахъ или на языкѣ, береглись поцѣлуевъ, всякаго совмѣстнаго употребленія посудъ и снарядовъ, служащихъ для питья и кушанья, курительныхъ трубокъ, духовыхъ инструментовъ и т. п.; чтобы, при маточномъ ракѣ, береглись сожитія или совмѣстнаго употребленія маточныхъ шприцъ (Mutter Spritze), чтобы вообще, при всякомъ открытомъ ракѣ не употребляли вмѣстѣ бѣлья, постели, утиральниковъ и всѣхъ другихъ предметовъ, которые находились съ открытымъ ракомъ въ непосредственномъ соприкосновеніи. Кромѣ того, для обезпеченія окружающихъ лицъ, слѣдуетъ при такого рода больныхъ соблюдать величайшую во всякомъ отношеніи чистоту, корпію же и перевязки отъ этихъ вередовъ сжигать немедленно послѣ каждаго употребленія, и, наконецъ, послѣ смерти такихъ лицъ, всякое бѣлье и постель, которыя когда нибудь были запятнаны раковатою сукровицею, а также солому и матрацъ, на которомъ лежалъ больной, уничтожить также посредствомъ сожженія. Платье же и другое бѣлье, которое не было запятнано сукровицею, послѣ моченія въ щелокѣ въ продолженіи 24 часовъ, можетъ быть отдано здоровымъ лицамъ для употребленія.

Варшава, 15 (27) Января 1838 года.

Предсѣдатель, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Докторъ Хановъ.*

№ 3,485.

katnym nadskórkiem pokryte, lub zranione, sprawić wrzody złośliwego rodzaju.

Gdy wszelako zarażenie dzieje się tylko przez ścisłe i bezpośrednie dotknięcie, można osobom, na nieuleczony rak otwarty chorującym, jeżeli tego zażądają, pozwolić powrócić do domu familii; wtenczas jednak, osoby takiego chorego otaczające ostrzedz należy, aby wystrzegały się zbroczenia części wszelkich zranionych, np. warg, części płciowych i t. p. posoką z wrzodu rakowatego ściekającą, aby zatém, jeżeli rak znajduje się na wargach lub na języku, zaniechały całowania, wszelkiego wspólnego używania naczyń i narzędzi do picia i jedzenia służących, fajek, instrumentów dętych i t. p., przy raku macicznym, aby się wystrzegały współkowania, lub wspólnego używania wstrzykawek macicznych (Mutter Spritze) równie, aby w ogólności, przy każdym raku otwartym, nie używały wspólnie bielizny, pościeli, ręczników i wszelkich innych effektów, które z rakiem otwartym w ścisłéj zostawały styczności. Nadto przestrzegać należy, aby dla zabezpieczenia osób otaczających, używano, przy chorych tego rodzaju, największą z każdego względu czystość, aby skubankę i opaski, któremi się wrzody opatrywały po użyciu każdém natychmiast spalono, i aby po zaszłéj śmierci podobnych osób, bielizna wszelka i pościel, które kiedykolwiek zbroczone zostały posoką rakową, zniszczyć przez spalenie, jako téż słomę i materac na którym leżał chory. Suknie zaś i inna bielizna, które nie przeszły posoką, po 24-ro godzinném moczeniu w ługu z popiołu, mogą być zdrowym do użycia oddane.

w Warszawie, dnia 15 (27) Stycznia 1838 r.

Prezydujący, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Dr. Chanów.*

Nr. 3,485.

ГЛАВА III.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЗАВЕДЕНІЯ УМАЛИШЕННЫХЪ.

№ 1.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 18 Февраля (2 Марта) 1842 года Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ III.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

ГЛАВА II.

Особыя правила для заведенія умалишенныхъ.

§ 283.

(Назначенiе заведенiй умалишенныхъ.)

Заведенія для умалишенныхъ предназначены:

а) къ леченію душевныхъ болѣзней;

б) къ доставленію убѣжища убогимъ, одержимымъ помѣшательствомъ ума, хотябы они и были признаны неизлечимыми;

в) къ предохраненію умалишенныхъ отъ причиненія себѣ и другимъ вреда.

Сверхъ того въ сіи же заведенія поступаютъ:

г) люди, укушенные бѣшеными животными;

д) подозрѣваемые въ притворномъ сумасшествіи по какомубы то ни было виду.

TYTUŁ III.

SZCZEGÓLNE PRZEPISY ODNOSZĄCE SIĘ DO ZAKŁADÓW DLA OBŁĄKANYCH.

№ 1.

Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.

DZIAŁ III.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.

Rozdział II.

Szczególne przepisy odnoszące się do zakładów dla obłąkanych.

§ 283.

(*Przeznaczenie zakładów dla obłąkanych.*)

Zakłady dla obłąkanych są przeznaczone:

a) do leczenia chorób umysłowych;

b) do dania przytułku ludziom ubogim, obłąkaniem umysłu dotkniętym, chociażby już uznani zostali za niemogących być wyleczonymi;

c) do zabezpieczenia, aby obłąkani sami sobie lub innym ludziom szkody wyrządzić nie mogli.

Nadto, do tychże zakładów przyjmowani będą:

d) pokąsani przez zwierzęta wściekłe;

e) podejrzani o udawanie obłąkania umysłu, w jakimkolwiekbądź widoku.

§ 284.

(Отдѣльное помѣщеніе сихъ заведеній.)

Заведенія сіи должны быть совершенно отдѣльны; но еслибы онѣ были соединены съ другою какою нибудь больницею, то связь эта можетъ состоять только въ отношеніи общаго управленія; помѣщеніе же и устройство отдѣленія умалишенныхъ должны быть въ особомъ зданіи, съ особымъ входомъ, дворомъ и садомъ.

§ 285.

(Раздѣленіе въ отношеніи пола.)

Заведенія для умалишенныхъ разнаго пола удобнѣе учреждать совершенно особыя; тѣ же, которыя принимаютъ и мужчинъ и женщинъ, должны быть такъ устроены, чтобы раздѣленіе пола было положительно, какъ въ отношеніи самыхъ зданій, предназначенныхъ къ помѣщенію больныхъ и особыхъ ваннъ, такъ равно особыхъ входовъ, мѣстъ для прогулки, забавъ и занятій.

Общими могутъ быть: строенія хозяйственныя и для помѣщенія управленія, а также и часовня, но и въ ней мѣсто для женщинъ должно быть отдѣлено отъ мужскаго перегородкою и имѣть отдѣльный входъ.

§ 286.

(Раздѣленіе больныхъ въ отношеніи ихъ имущественнаго состоянія.)

Изъ самаго предназначенія сихъ заведеній обнаруживается, что въ нихъ могутъ быть помѣщаемы не только убогіе, но и такіе, которымъ достатокъ дозволяетъ пользоваться удобствомъ въ помѣщеніи и содержаніи, или такъ называемые пенсіонеры.

§ 284.

(Oddzielenie tych zakładów od innych.)

Dla obłąkanych powinny być urządzone zupełnie oddzielne zakłady; jeżeliby zaś one połączone być musiały z innym jakim szpitalem, połączenie takowe ma się tylko odnosić do wspólnéj administracyi, lecz samo pomieszczenie oddziału obłąkanych i jego urządzenie powinno być takie, aby zajmowało oddzielną budowę z osobném wejściem, oddzielném podwórzem i ogrodem.

§ 285.

(Rozdział pod względem płci.)

Zakłady dla obłąkanych najwłaściwiéj urządzać się winny dla każdéj płci oddzielnie; te zaś, któreby przeznaczone były tak dla mężczyzn, jako i dla kobiet, urządzone być winny w ten sposób, aby odosobnienie chorych różnéj płci było stanowcze, tak pod względem saméj budowli przeznaczonéj do pomieszczenia chorych, osobnych kąpieli, jakotéż oddzielnych miejsc do przechadzki, zabawy, lub pracy.

Spólne być mogą, zabudowania dla administracyi i gospodarstwa, oraz kaplica; w kaplicy jednakże strona przeznaczona dla kobiét powinna być oddzielona przegrodą od strony przeznaczonéj dla mężczyzn, i do każdéj z nich mają być oddzielne wejścia.

§ 286.

(Rozdzielenie chorych, ze względu na ich stan majątkowy.)

Z samego przeznaczenia tych zakładów wypływa, iż w nich mogą być mieszczeni nie sami ubodzy, ale nawet i takie osoby, którym stan majątkowy większe wygody w pomieszczeniu i utrzymaniu dozwolić może; tacy chorzy zwani będą pensyonarze.

Для избѣжанія опасной въ семъ заведеніи зависти другихъ больныхъ, для пенсіонеровъ должны быть учреждены особыя помѣщенія.

§ 287.

(Раздѣленіе заведенія на отдѣленія.)

По роду и степени болѣзни, заведенія для умалишенныхъ раздѣляются на слѣдующія отдѣленія:

а) для умалишенныхъ, ведущихъ себя смирно и надежныхъ къ излеченію;

б) для умалишенныхъ смирныхъ, признанныхъ неизлечимыми;

в) для умалишенныхъ смирныхъ, но неопрятныхъ;

г) для умалишенныхъ, имѣющихъ страсть вредить другимъ, или наклонность къ самоубійству;

д) для бѣшеныхъ;

е) для укушенныхъ бѣшеными животными;

ж) для умалишенныхъ, страждущихъ падучею болѣзнію;

з) для умалишенныхъ, подвергшихся другой случайной болѣзни, т. е. лазаретъ;

и) для выздоравливающихъ.

Такое раздѣленіе имѣетъ цѣлью споспѣшествовать, какъ леченію нравственными путями и врачебными средствами, такъ равно устройству соотвѣтственныхъ роду сумасшествія помѣщеній, которыя бы достаточно обезпечивали безопасность самыхъ больныхъ и прочихъ лицъ.

§ 288.

(Мѣсто подъ заведеніе.)

Всѣ условія относительно избранія мѣста и учрежденія вообще какой бы то ни было больницы должны быть въ выс-

Celem uniknienia niebezpiecznéj zazdrości innych obłąkanych, urządzone być winny, dla pomieszczenia pensyonarzy odosobnione od innych oddziały.

§ 287.

(*Rozdzielenie zakładu na oddziały.*)

Ze względu na rodzaj i stopień choroby, dzielą się takie zakłady na następne oddziały:

a) dla obłąkanych spokojnie się zachowujących, wyleczenia których można mieć nadzieję;

b) dla obłąkanych spokojnych, lecz uznanych za niemogących być uleczonymi;

c) dla obłąkanych spokojnych, lecz niechlujnie się utrzymujących;

d) dla obłąkanych z skłonnością szkodzenia innym, lub do samobójstwa;

e) dla szaleńców (furyatów);

f) dla pokąsanych przez zwierzęta wściekłe;

g) dla obłąkanych podlegających wielkiéj chorobie (epilepsyi);

h) dla obłąkanych, którzy ulegną innéj przypadkowéj chorobie; co stanowić będzie właściwą infirmeryę;

i) dla rekonwalescentów.

Podział takowy ma na celu ułatwienie leczenia, tak wpływami moralnémi, jako i środkami lekarskiemi, tudzież odpowiednie do rodzaju obłąkania urządzenie lokalu, któreby przyzwoite dawało bezpieczeństwo dla samych obłąkanych i dla innych osób.

§ 288.

(*Wybór miejsca na zakład dla obłąkanych.*)

Wszystkie warunki wyboru miejsca i założenia w ogólności jakiego szpitala, jak najbardziéj winny być prze-

шей степени соблюдаемы при учрежденіи и устройствѣ заведенія для умалишенныхъ.

Заведенія сіи требуютъ непремѣнно обширнаго зданія, какъ для удобнаго помѣщенія больныхъ, такъ и для разсоединенія нѣкоторыхъ отдѣленій; равно въ нихъ необходимы площадки или сады для прогулокъ и забавъ больныхъ и притомъ отдѣльныя для разнаго рода умалишенныхъ.

Весьма было бы также полезно, чтобы къ такому заведенію принадлежало извѣстное пространство земли, которое могло бы служить къ занятію нѣкоторыхъ умалишенныхъ земледѣліемъ или садоводствомъ.

§ 289.

(Общія замѣчанія относительно устройства заведенія.)

Заведеніе должно быть такъ устроено, чтобы умалишенные никакимъ образомъ не могли изъ него произвольно освобождаться, что весьма важно по поводу часто приключающейся у нихъ наклонности къ побѣгу и для предупрежденія бѣдственныхъ послѣдствій, какія отъ того могли бы возникнуть вообще.

§ 290.

(Продолженіе.)

Предъ входомъ въ заведеніе сего рода не должно быть никакой надписи, которая опредѣляла бы настоящее его предназначеніе, равно и частныя отдѣленія его не должны быть обозначены надписями.

§ 291.

(Продолженіе.)

Постройка заведенія вообще и въ частности не должна походить на тюрьму. Чѣмъ менѣе будетъ непріятно поражать

strzegane przy zakładaniu i urządzaniu instytutu dla obłąkanych.

W zakładach tego rodzaju konieczną jest obszerność lokalu, już to dla dogodnego pomieszczenia chorych już też dla odosobnienia niektórych szczególnych oddziałów; również nieodbicie są potrzebne place lub ogrody do przechadzki i zabawy chorych, i to osobne dla rozmaitego rodzaju obłąkanych.

Korzystną byłoby także rzeczą, aby do takiego zakładu należał grunt pewnéj przestrzeni, któryby mógł być użytym dla zatrudnienia niektórych obłąkanych pracą rolną lub ogrodową.

§ 289.

(Uwagi odnoszące się w ogólności do urządzenia tego rodzaju zakładów.)

Zakład dla obłąkanych powinien być ze wszystkich stron tak zabezpieczonym, aby w żaden sposób obłąkani samowolnie za obręb jego wydostać się nie byli w stanie; wzgląd ten jest wielkiéj wagi, z powodu często zdarzającéj się skłonności u obłąkanych do ucieczki, i złych następstw, jakieby ztąd wyniknąć mogły.

§ 290.

(Ciąg dalszy.)

Na zakładach tego rodzaju nie powinny się znajdować żadne napisy, któreby przeznaczenie ich wyraźnie wskazywały. Również i szczególne oddziały nie powinny być napisami oznaczane.

§ 291.

(Ciąg dalszy.)

Zabudowanie w ogólności, również jak i urządzenie pojedynczych części, nie powinno przedstawiać widoku więzienia.

устройство сего мѣста, тѣмъ выгоднѣйшихъ можно надѣяться результатовъ отъ пользованія и тѣмъ сноснѣе будетъ пребываніе для постоянно тамъ живущихъ страдальцевъ.

§ 292.

(Продолженіе.)

Удобнѣе всего помѣщать умалишенныхъ въ одноэтажныхъ зданіяхъ. Симъ облегчается служба, избѣгается опасность, какой подвергаютъ умалишенныхъ лѣстницы и достигается возможность обходиться безъ рѣшетокъ, производящихъ всегда непріятное на больныхъ впечатлѣніе.

§ 293.

(Продолженіе.)

Соотвѣтственно роду сумасшествія, частныя отдѣленія заведенія помѣщаются въ обширнѣйшихъ, или меньшихъ, общихъ, или особыхъ палатахъ или комнатахъ.

Палаты постройкою своею должны удовлетворять условіямъ обыкновенныхъ больничныхъ палатъ, исключая способа отопленія. Частныя же комнаты устраиваются посредствомъ перегородокъ большой палаты, такъ, чтобы образованныя чрезъ то комнатки находились вдоль палаты по одной, или по обѣимъ ея сторонамъ и образовался бы притомъ продольный корридоръ, куда должны выходить двери изъ комнатокъ. Двери сіи должны быть крѣпки, отпираться снаружи и снабжены засовомъ и замкомъ. Въ верхней части двери должно находиться оконце съ задвижкою, дабы возможно было удостовѣряться, что происходитъ съ умалишенными, не отворяя дверей. Сверхъ того, для наблюденія умалишеннаго такъ, чтобы онъ о томъ не догадывался, въ задвижкѣ должна находиться щель снаружи шире, снутри уже.

Im powabniejsze będzie urządzenie tego miejsca, tém pomyślniejszych spodziewać się można wypadków leczenia, i tém znośniejszym będzie pobyt dla nieszczęśliwych, ciągle tam pozostających.

§ 292.

(Ciąg dalszy.)

Najdogodniejszém będzie pomieszczenie obłąkanych w gmachach niepiętrowych, przez co służba się ułatwia, unika się niebezpieczeństwa, na jakie schody obłąkanych narażają, i obejść się można bez krat, które zawsze nieprzyjemne na chorych czynią wrażenie.

§ 293.

(Ciąg dalszy.)

Stosownie do rodzaju obłąkania, szczególne oddziały tych chorych umieszczane będą, jużto w większych, lub mniejszych salach wspólnych, już w pojedyńczych izdebkach.

Sale, co do budowy swéj, odpowiadać będą warunkom zwykłych sal szpitalnych, wyjąwszy pod względem sposobu ich opalania. Izdebki zaś pojedyńcze, urządzają się przez przegrodzenie większéj sali, w taki sposób, aby z tego uformowały się małe izdebki wzdłuż sali, z jednéj lub z obu stron leżące, i podłużny korytarz, na który wychodzą drzwi od tychże izdebek. Drzwi te powinny być mocne, otwierać się zewnątrz, i być opatrzone ryglem i zamkiem. W części wyższéj drzwi, ma się znajdować małe okienko, z strony zewnętrznéj zasuwką opatrzone, aby bez otwierania drzwi, można się było przekonać, co się dzieje z obłąkanym. Nadto dla obserwowania obłąkanego, tak, aby tego nie mógł się domyślić, w zasuwce znajdować się będzie szczelina od strony zewnętrznéj szersza, od wewnętrznéj węższa.

Устройство комнатокъ въ видѣ клѣтокъ съ рѣшетками, вовсе запрещается.

§ 294.

(Обезпеченіе отъ самоубійства.)

Для обезпеченія отъ самоубійства, окна въ этажахъ и въ отдѣленіяхъ для безпокойныхъ умалишенныхъ, смотря по обстоятельствамъ, или устраиваются высоко, подъ потолкомъ и притомъ поперечно, или снабжаются крѣпкими рѣшетками.

§ 295.

(Продолженіе.)

Зданіе, предназначенное къ помѣщенію умалишенныхъ, должно быть во всѣхъ отношеніяхъ обезпечено отъ пожара; посему надлежитъ его строить изъ неудобосгораемаго матеріала; отопленіе должно такъ производиться, чтобы оно не дало повода къ умышленной поджогѣ. Лучше всего огрѣвать палаты и комнаты посредствомъ калориферовъ; если же сего не дозволяютъ мѣстныя обстоятельства, тогда печи должны отопляться извнѣ комнатъ. Въ случаѣ, если непремѣнно отверстіе печей должно быть обращено къ палатѣ или комнатѣ, тогда печь окружается рѣшеткою, на такомъ разстояніи, чтобы умалишенные до печнаго отверстія не могли достигнуть чрезъ рѣшетку. Во всякомъ случаѣ печные дверцы всегда должны быть заперты замками.

§ 296.

(Частности устройства отдѣленій для тихихъ умалишенныхъ.)

Отдѣленіе для тихихъ умалишенныхъ устраивается въ палатахъ, общихъ для нѣсколькихъ больныхъ. Оно состоитъ изъ одной или нѣсколькихъ общихъ спаленъ и особой комнаты, въ

Urządzanie izdebek nakształt klatek z krat, całkowicie się zabrania.

§ 294.

(*Zabezpieczenie od samobójstwa.*)

Dla zabezpieczenia od samobójstwa, okna na piętrach i w oddziałach dla obłąkanych niespokojnych, mają być, stosownie do dogodności, lub urządzone blisko sufitu w kierunku podłużnym, lub opatrzone mocnémi kratami.

§ 295.

(*Ciąg dalszy.*)

Gmach przeznaczony do pomieszczenia obłąkanych, powinien być ze wszech miar zabezpieczony od pożaru; a zatém budowanym być winien z materyału nie łatwo gorejącego, i samo opalanie tak ma być uskuteczniane, aby sposobności do umyślnego podpalenia nienastręczało. Najlepszy sposób ogrzewania sal i izb, jest za pomocą kaloriferów; jeżeliby zaś takowego urządzenia budowa gmachu nie dozwalała, wówczas piece mają się opalać z zewnątrz. Gdyby jednak koniecznie wypadało ognisko pieca zwrócić ku sali lub izbie, piec takowy otoczony być winien kratką, w takiéj odległości, aby obłąkani przez nią do ogniska dosięgnąć nie mogli. W każdym razie, drzwiczki przy ogniskach powinny być urządzone do zamykania na klucz.

§ 296.

(*Szczegóły urządzenia oddziału dla obłąkanych spokojnych.*)

Oddział dla obłąkanych spokojnych urządza się w salach, w którychby kilku chorych wspólnie pomieszczonych być mogło. Składa się zaś, z jednéj lub kilku sal sypialnych, tudzież jednéj

которой умалишенные ѣдятъ, занимаются соотвѣтственною для нихъ работою или забавляются. Въ спальняхъ кровати могутъ быть желѣзныя, похожія на тѣ, какія употребляются въ больницахъ, такъ однакожъ устроенныя, чтобы, на случай нужды, можно было приспособить снарядъ къ связанію больнаго.

Въ палатахъ, означенныхъ для ѣды и забавъ, долженъ находиться длинный общій столъ, станки и вещи для разныхъ занятій, дозволенныхъ игръ и забавъ.

§ 297.

(Устройство отдѣленія умалишенныхъ смирныхъ, но неопрятныхъ.)

Отдѣленіе для умалишенныхъ, смирныхъ, но неопрятныхъ, устраивается въ маленькихъ особыхъ комнатахъ, состоящихъ при общемъ корридорѣ. Стѣны этихъ комнатокъ, по крайней мѣрѣ въ низшей половинѣ, должны быть выкрашены масленою краскою, дабы можно было легко ихъ очищать посредствомъ обмыванія; тоже относится и къ полу.

§ 298.

(Устройство отдѣленія для умалишенныхъ, имѣющихъ наклонность причинять вредъ другимъ или къ самоубійству.)

Умалишенные, имѣющіе наклонность причинять вредъ другимъ или къ самоубійству, равно отправленные въ заведеніе по совершеніи какого либо злодѣянія, помѣщаются въ особыхъ комнаткахъ, такъ устроенныхъ, чтобы больные не могли изъ нихъ бѣжать, или причинить какой либо вредъ другимъ или себѣ. Окна въ этихъ комнаткахъ должны находиться такъ высоко, чтобы умалишенные не могли ихъ достать, или, ежели окна низки, то снабжаются рѣшеткою изъ желѣзныхъ полосъ. Очагъ отъ печи здѣсь ни въ какомъ случаѣ не долженъ быть обращенъ къ комнаткѣ. Кровати, столы и стулья въ семъ отдѣленіи дѣлаются изъ крѣпкаго дерева и прикрѣпляются наглухо къ полу и стѣнѣ.

ogólnéj sali, w któréj obłąkani jadają, zajmują się odpowiednią dla nich pracą, lub się bawią. W salach sypialnych łóżka mogą być żelazne, podobne tym, jakie się używają w szpitalach, jednak tak urządzone, aby w razie potrzeby można było do nich przytwierdzić pasy, służące do przywiązania chorego.

W salach przeznaczonych do jadania i zabawy, znajdować się mają: stół do wspólnego zasiadania przy jedzeniu, warsztaty i sprzęty do różnych zatrudnień, dozwolonych gier i zabaw.

§ 297.

(Urządzenie oddziału dla obłąkanych spokojnych, lecz niechlujnych.)

Oddział dla obłąkanych spokojnych lecz niechlujnie się utrzymujących, urządza się w małych pojedyńczych izdebkach, przy wspólnym korytarzu położonych. Ściany takich izdebek, przynajmniéj w niższéj połowie, powinny być olejno pomalowane, aby można je łatwo przez obmycie oczyszczać; toż samo odnosi się i do podłogi.

§ 298.

(Urządzenie oddziału dla obłąkanych ze skłonnością do szkodzenia innym, lub do samobójstwa.)

Obłąkani ze skłonnością do szkodzenia innym ludziom lub do samobójstwa, także i ci, którzy odesłani zostali do zakładu po dokonaniu jakiéj zbrodni, umieszczeni być mają w pojedyńczych izdebkach, ale tak urządzonych, aby ani ujść z niéj nie mogli, ani żadnéj szkody innym, lub sobie, wyrządzić nie byli w stanie. Okna w takich izdebkach, powinny być tak wysoko urządzone, aby obłąkani nie mogli ich dosięgnąć, lub gdy są nizkie, kratą opatrzone być mają. Ściśle także przestrzegać należy, aby ognisko od pieca do takiéj izdebki zwrócone nie było. Łóżka, stoły i stoliki w tym oddziale powinny być drewniane, mocne, do podłogi i ściany przymocowane.

§ 299.

(Устройство палатъ для безпокойныхъ умалишенныхъ.)

Безпокойные умалишенные, подверженные сильнымъ припадкамъ, помѣщаются въ особыхъ комнаткахъ, устроенныхъ такимъ же образомъ, какъ сказано въ предыдущемъ § 298.

Кровати въ нихъ должны быть низкія и неподвижныя, съ рукоятками для прикрѣпленія тесемъ, на случай нужды связать больнаго.

Нѣсколько изъ сихъ комнатокъ устраиваются такъ, чтобы дернувъ за приспособленную веревку, можно было произвести совершенную темноту въ комнаткѣ.

Одна или двѣ комнатки устраиваются совершенно темныя, выкрашиваются черною краскою и кругомъ стѣнъ обкладываются тюфяками.

Къ сему отдѣленію должно еще присоединить одну большую палату, въ коей умалишенные могли бы собираться въ то время, когда они спокойны и въ которой могли бы имѣть общій столъ и заниматься дозволенными имъ упражненіями.

§ 300.

(Устройство отдѣленія для страждущихъ падучею болѣзнію.)

Въ отдѣленіи страждущихъ падучею болѣзнію, палаты должны быть не слишкомъ обширны и помѣщать въ себѣ по нѣскольку только больныхъ. Кровати здѣсь должны быть весьма низкія, или постели могутъ помѣщаться прямо на полу, на подосланной клеенкѣ. Стѣны обкладываются тюфяками.

§ 301.

(Устройство отдѣленія для укушенныхъ бѣшеными животными.)

Для укушенныхъ бѣшеными животными, у которыхъ развилось уже бѣшенство, отводятся особыя комнаты, устроенныя

§ 299.

(*Urządzenie oddziału dla obłąkanych niespokojnych.*)

Obłąkani niespokojni, gwałtownym napadom podlegający, umieszczają się w pojedyńczych izdebkach, których urządzenie jest podobne do izdebek w § powyższym (298) opisanych.

Łóżka powinny być nizkie i nieruchome, z antabami do przymocowywania pasów, w razie potrzeby przywiązania chorego.

Niektóre izdebki urządzają się tak, aby za przyciągnięciem przygotowanych do tego celu sznurków, zupełną w nich ciemność można sprawić.

Jedna lub dwie izdebki urządzają się zupełnie ciemne, pomalowane czarnym kolorem, na około ścian obłożone materacami.

Przy tym oddziale znajdować się ma nadto jedna większa sala, w której mogliby zbierać się podobnego rodzaju obłąkani w czasie wolnym od napadów, i razem jadać lub zajmować się dozwolonémi im zabawami.

§ 300.

(*Urządzenie oddziału dla epileptyków.*)

W oddziale epileptyków, sale powinny być niezbyt wielkie, po kilku tylko chorych mieścić mogące. Łóżka bardzo mało od ziemi podniesione, lub też posłania wprost na podłodze, okrytéj ceratą, umieszczone być mogą. Ściany okładają się materacami.

§ 301.

(*Urządzenie oddziału dla pokąsanych przez zwierzęta wściekłe.*)

Dla pokąsanych przez zwierzęta wściekłe, i już będących w peryodzie rozwiniętej wścieklizny, przeznaczają się pojedyń-

совершенно такимъ образомъ, какъ и для безпокойныхъ умалишенныхъ, въ другомъ только мѣстѣ.

§ 302.

(Устройство лазарета въ заведеніи.)

При устройствѣ лазарета въ заведеніи умалишенныхъ, слѣдуетъ вполнѣ руководствоваться общими положеніями, предписанными для другихъ больницъ; въ немъ должны быть особыя комнаты для неопрятныхъ умалишенныхъ и для пораженныхъ заразительными болѣзнями.

§ 303.

(Устройство отдѣленія для выздоравливающихъ.)

Весьма важно, чтобы тѣ больные, у которыхъ возстановилось здоровое состояніе ума, не были помѣщаемы вмѣстѣ съ умалишенными. Особое для нихъ отдѣленіе должно состоять изъ отдѣльной спальни и столовой комнаты для забавъ, или занятій, а также изъ комнаты для подвергшихся случайно другой какой либо болѣзни.

§ 304.

(Устройство отдѣленія пенсіонеровъ.)

Отдѣленіе для пенсіонеровъ отличается только прибавленіемъ большихъ удобствъ, но всегда должно сообразоваться въ устройствѣ, смотря по роду болѣзни, съ вышеизложенными положеніями. По мѣрѣ состоятельности больнаго, отводится для него одна или двѣ комнаты; менѣе состоятельные, но спокойные умалишенные, могутъ быть помѣщаемы по два или по три въ одной комнатѣ, согласно обширности помѣщенія.

cze izdebki, zupełnie tak urządzone jak dla obłąkanych gwałtownych, tylko w miejscu oddzielném.

§ 302.

(*Urządzenie infirmeryi.*)

Infirmerya urządza się zupełnie podług zasad w ogólności przepisanych dla szpitali; nadto oddzielne przy niéj być powinny pokoje dla obłąkanych, nieczysto się utrzymujących, oraz dla dotkniętych zaraźliwémi chorobami.

§ 303.

(*Urządzenie oddziału dla rekonwalescentów.*)

Ważną jest rzeczą, aby ci, którzy odzyskali stan zdrowy umysłu, nie pozostawali razem z obłąkanymi. Osobny dla nich oddział składać się ma z sali sypialnéj i z drugiéj dla jedzenia, dla zabawy, lub zatrudnień, tudzież z oddzielnego pokoju dla dotkniętych przypadkową jaką inną chorobą.

§ 304.

(*Urządzenie oddziału dla pensyonarzy.*)

Oddział dla pensyonarzy różni się tylko przydaniem większych wygód, lecz samo jego urządzenie stosować się ma, podług rodzaju obłąkania, do wyżéj wyszczególnionych zasad. W miarę zamożności chorego, przeznacza się dla niego jeden, lub więcéj pokoi. Obłąkani mniéj zamożni a spokojni, mogą być mieszczeni po dwóch, lub po trzech w jednym pokoju, stosownie do obszerności lokalu.

§ 305.

(Мѣсто для гулянья.)

При заведеніи умалишенныхъ, должно быть непремѣнно отведено мѣсто для прогулки, насажденное деревьями, но не фруктовыми. Мѣста прогулки должны быть отдѣльныя: для смирныхъ умалишенныхъ, для безпокойныхъ и для выздоравливающихъ.

§ 306.

(Ванны.)

Необходимы также ванны, какъ обыкновенныя, такъ и паровыя, дождевыя, или струистыя.

§ 307.

(Отхожія мѣста.)

Отхожія мѣста должны быть обезопасены отъ всѣхъ бѣдственныхъ случаевъ, могущихъ постигнуть умалишенныхъ, по ихъ неосторожности, или отъ произвола. Притомъ въ ихъ устройствѣ должно быть преимущественно обращено вниманіе на то, чтобы онѣ могли быть съ большимъ удобствомъ очищаемы, по поводу чрезмѣрной наклонности умалишенныхъ къ неопрятности.

§ 308.

(Вещи.)

Всѣ вещи, находящіяся въ палатахъ, назначенныхъ для умалишенныхъ, или въ мѣстахъ, ими по временамъ посѣщаемыхъ, должны быть крѣпкія и не легко повреждаемыя.

§ 305.

(Miejsce do przechadzki.)

Przy zakładzie dla obłąkanych, powinien być koniecznie urządzonym stosowny plac do przechadzki, drzewami zasadzony, byle nie owocowémi. Plac taki oddzielnie urządza się dla obłąkanych spokojnych, oddzielnie dla gwałtownych, i nakoniec oddzielnie dla rekonwalescentów.

§ 306.

(Kąpiele.)

Również nieodbicie są potrzebne kąpiele, tak zwyczajne, jakotéż parowe, deszczowe, lub strumieniowe.

§ 307.

(Kloaki.)

Kloaki powinny być zabezpieczone od wszelkich przypadków, jakie z nieostrożności, lub samowolnie, przez obłąkanych popełnione być mogą. Nadto w urządzeniu ich zwróconą ma być na to uwaga, aby mogły być snadnie oczyszczane, a to z powodu nadzwyczajnéj skłonności obłąkanych do niechlujstwa.

§ 308.

(Sprzęty.)

Wszelkie sprzęty, które się znajdować mają w salach przeznaczonych dla obłąkanych, lub w miejscach, w których oni przez niejakiś czas przebywają, powinny być mocne i niełatwo podlegające uszkodzeniu.

§ 309.

(Устройство комнатъ пенсіонеровъ.)

Комнаты для пенсіонеровъ могутъ быть снабжены обыкновенною домашнею мебелью, дабы сколько возможно менѣе представляли собою наружность больницы.

§ 310.

(Одежда, бѣлье, столовыя и прочія вещи.)

Въ заготовленіи нѣкоторыхъ вещей, нужныхъ въ заведеніяхъ умалишенныхъ, встрѣчается нѣкоторая разница противъ того, что вообще опредѣлено для прочихъ больницъ, именно:

1) относительно одежды: халаты, колпаки и туфли даются тѣмъ только умалишеннымъ, которые одержимы сверхъ того другою какою либо болѣзнію, т. е. состоящимъ въ лазаретѣ, а также неопрятнымъ.

Прочіе же умалишенные должны имѣть, мужчины: куртку или кафтаны и панталоны, для зимы суконные, а для лѣта холщевые, шейный платокъ, сапоги и фуражку; женщины: фуфайку и исподнія платья, лѣтнія и зимнія, чепчикъ, шейный платокъ, чулки и башмаки.

2) относительно вещей, нужныхъ при ѣдѣ и питьѣ: ножи и вилки не даются умалишеннымъ, развѣ въ случаяхъ, именно разрѣшенныхъ врачемъ. Кружки для питья должны быть металлическія.

3) относительно прочихъ вещей, должно соблюдать ту осторожность, чтобы онѣ не были такого рода, или изъ такого вещества, что могли бы дать поводъ къ израненію, преимущественно это разумѣется о всѣхъ вещахъ изъ стекла.

§ 311.

(Надкроватныя дощечки.)

Дощечки, находящіяся надъ кроватями умалишенныхъ, должны также разниться отъ употребляемыхъ въ другихъ больницахъ.

§ 309.

(Urządzenie pokojów dla pensyonarzy.)

Pokoje dla pensyonarzy mogą być zaopatrzone w zwyczajne domowe sprzęty, celem usunięcia, ile możności wszelkiego widoku, któryby im mógł przypominać, iż są w szpitalu.

§ 310.

(Odzież, bielizna, effekta stołowe i inne.)

Pod względem niektórych effektów dla obłąkanych, zachodzić będzie niejakaś różnica od tego, co zostało w ogólności przepisane dla szpitali, a mianowicie:

1) pod względem odzieży: szlafroki, szlafmyce i pantofle, dawane być mają tylko dla obłąkanych inną nadto chorobą dotkniętych, to jest takich, ktorzy pozostają w infirmeryi, tudzież dla obłąkanych, nieczysto się utrzymujących.

Inni zaś obłąkani mieć powinni, mężczyzni — kurtkę, lub kaftany, spodnie sukienne na zimę, płócienne na lato, chustkę na szyję, buty i furażerkę; kobiety — kaftanik, spódnicę letnią i zimową, czepek, chusteczkę na szyję, pończochy i trzewiki;

2) pod względem effektów, służących do jedzenia i picia, noże i widelce nie dają się obłąkanym, wyjąwszy z oddzielnego upoważnienia Lekarza; kubki zaś do napoju mają być metalowe;

3) pod względem innych effektów, zachowaną być ma ostrożność, aby te nie były takiego rodzaju, lub z takiego materyału, którymby łatwo skaleczyć się można; odnosi się to szczególniéj do wszelkich effektów ze szkła.

§ 311.

(Tabliczki.)

Zachodzić będzie także różnica co do tabliczek, które się nad łóżkami chorych w szpitalach zawieszają.

Дощечки, по опредѣленной общими правилами формѣ, должны быть въ лазаретѣ; въ другихъ же отдѣленіяхъ на дощечкѣ, находящейся надъ кроватью въ общей палатѣ, или надъ дверьми особой комнатки, надписывается нумеръ, соотвѣтствующій скорбному листу больнаго, и назначенная врачемъ порція.

Прозваніе, имя и сословіе больнаго на оныхъ не выставляется, дабы скрыть болѣзнь, что въ случаѣ выздоровленія больнаго могло бы навлечь на него непріятныя послѣдствія.

Родъ болѣзни не долженъ также прописываться, дабы тѣмъ предохранить больнаго отъ непріятнаго, часто вреднаго впечатлѣнія.

§ 312.

(О пріемѣ умалишенныхъ въ заведеніе.)

Имѣя въ виду, что помѣщеніе въ заведеніи умалишенныхъ такого человѣка, который дѣйствительно не былъ умалишеннымъ, оставляетъ въ будущности непріятное впечатлѣніе и можетъ даже навлечь дурныя послѣдствія, должно соблюдать величайшую осторожность при пріемѣ въ заведеніе умалишенныхъ.

§ 313.

(Продолженіе.)

Виды на принятіе больныхъ выдаются административно-медицинскими чиновниками, послѣ тщательнаго изслѣдованія сущности дѣла на мѣстѣ и протокольнаго списанія всѣхъ извѣстій, могущихъ объяснить состояніе болѣзни. Свѣдѣнія сіи должны быть написаны въ видѣ отвѣтовъ на вопросы, предложенные общимъ распоряженіемъ, по вѣдомству Внутреннихъ Дѣлъ, № 21, отъ 18 (30) Мая 1839 года (см. приложеніе № 53).

Tabliczki, podług podanego w ogólnych przepisach wzoru, znajdować się będą tylko w infirmeryi; w innych oddziałach, na tabliczce zawieszonéj nad łóżkiem, umieszczoném w spólnéj sali, lub nad drzwiami pojedyńczéj izdebki, znajdować się będzie numer, odpowiadający karcie wizytowéj chorego i przepisana przez Lekarza porcya.

Nazwisko, imie i stan chorego nie będą na tabliczkach wypisywane, a to dla nierozgłaszania choroby, co w przyszłości, gdyby obłąkany wyzdrowiał, mogłoby pociągnąć dla niego szkodliwe skutki. Rodzaj zaś choroby nie ma być pisany na tabliczce, dla uniknienia przykrego, a często szkodliwego wrażenia dla samych chorych.

§ 312.

(O przyjmowaniu obłąkanych do zakładu.)

Mając na uwadze, iż pomieszczenie w zakładzie dla obłąkanych człowieka, któryby nie był istotnie obłąkanym, pozostawia na przyszłość smutne na nim wrażenie, a nawet prowadzi do gorszych skutków, zachowaną przeto ma być jaknajwiększa ostrożność w przyjmowaniu do tego rodzaju zakładów.

§ 313.

(Dalszy ciąg.)

Wydawanie odpowiedniéj kwalifikacyi należy do urzędników administracyjno-lekarskich, po staranném wyśledzeniu stanu rzeczy na miejscu i protokólarném spisaniu wszelkich wiadomości, które istotę choroby wyjaśnić mogą. Wiadomości te spisane będą w kształcie odpowiedzi na zapytania, podane w ogólnych przepisach dla Zarządu Spraw Wewnętrznych Nr. 21, pod dniem 18 (30) Maja 1839 rok (ob. annex Nr. 53).

§ 314.

(*Продолженіе.*)

Могутъ быть также приняты въ заведеніе умалишенныхъ пользуемые другими врачами, коль скоро представлено будетъ свидѣтельство, скрѣпленное подписью трехъ лекарей, вмѣстѣ съ исторіею болѣзни и протоколомъ, составленнымъ судебнымъ чиновникомъ, по показаніямъ свидѣтелей о дѣйствіяхъ, удостовѣряющихъ въ лишеніи ума.

§ 315.

(*Продолженіе.*)

Еслибы больные, состоящіе въ другихъ больницахъ, оказались умалишенными, тогда главный лекарь больницы даетъ билетъ на пріемъ въ заведеніе умалишенныхъ, прилагая исторію болѣзни и составленный въ присутствіи одного изъ членовъ Частнаго Попечительнаго Совѣта протоколъ, могущій удостовѣрить въ наружныхъ признакахъ умалишенія.

§ 316.

(*Продолженіе.*)

Уголовные суды могутъ также выдавать свидѣтельства на пріемъ въ заведеніе умалишенныхъ, ежели по ходу дѣла обнаружится, или родится подозрѣніе, что обвиненный совершилъ злодѣяніе въ припадкѣ сумасшествія. Изъ тюремъ также могутъ быть отправляемы въ заведеніе преступники умалишенные, или въ томъ подозрѣваемые. Для нихъ однакожъ въ заведеніи должны быть устроены особыя помѣщенія, охраняемыя особымъ карауломъ, подобно какъ въ тюрьмѣ.

§ 314.

(Ciąg dalszy.)

Mogą być także przyjmowani do szpitali obłąkani, leczeni już przez innych Lekarzy, skoro złożone zostanie świadectwo przez trzech Lekarzy praktycznych podpisane, wraz z historyą choroby i protokółem przez urzędnika sądowego spisanym, któryby obejmował zeznania świadków o poszlakach obłąkania umysłu osoby, kwalifikującéj się do zakładu obłąkanych.

§ 315.

(Ciąg dalszy.)

Jeżeliby chory, pozostający w innym jakim szpitalu, okazał się być obłąkanym, wówczas kwalifikacyę do zakładu dla obłąkanych wydaje naczelny Lekarz szpitala, z załączeniem historyi choroby, i spisaniem, w obec jednego z Członków Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj, protokółu o zewnętrznych oznakach, przekonywać o obłąkaniu umysłu mogących.

§ 316.

(Ciąg dalszy.)

Sądy kryminalne mogą także kwalifikować do pomieszczenia w zakładzie dla obłąkanych, jeżeli z toku sprawy wykrywa się, lub jest podejrzenie, że obwiniony dopuścił się występku w stanie obłąkania. Z więzień też mogą być odsyłani do zakładu dla obłąkanych, zbrodniarze obłąkani, lub podejrzani o pomięszanie umysłu. Dla nich jednakże urządzone być winny osobne miejsca, opatrzone oddzielną strażą, podług rodzaju uwięzienia.

§ 317.

(*Продолженіе.*)

Могутъ быть принимаемы въ заведеніе и безъ всякаго вида, ежели сумасшествіе, при одномъ воззрѣніи на больнаго, несомнѣнно обнаруживается разительными признаками, тѣмъ болѣе, ежели неистовые его поступки опасны для другихъ или для него самаго.

§ 318.

(*Продолженіе.*)

О такихъ больныхъ безъ вышеопредѣленныхъ свидѣтельствъ, выдаваемыхъ властями, принятыхъ въ заведеніе только по просьбѣ родныхъ, или лицъ, имѣющихъ больнаго на своемъ попеченіи, управленіе заведенія обязывается немедленно увѣдомить полицейскую власть и Царскаго Прокурора того мѣста, гдѣ постоянно пребывалъ больной. На случай, еслибы было не извѣстно обыкновенное мѣстопребываніе больнаго, Частный Попечительный Совѣтъ заведенія о принятіи сего больнаго долженъ увѣдомить полицейскую власть и Генеральнаго Прокурора того мѣста, въ которомъ состоитъ заведеніе, съ изложеніемъ всѣхъ обстоятельствъ, предшествовавшихъ пріему больнаго, для поступленія по закону.

§ 319.

(*Журналъ для записыванія поступающихъ въ заведеніе.*)

Журналъ о больныхъ, находящихся въ заведеніи умалишенныхъ, ведется по формѣ № 9. Журналъ сей долженъ быть такъ разграфленъ, чтобы врачъ могъ вписывать въ немъ всѣ при леченіи могущіе встрѣтиться случаи, дабы, при справкахъ, можно было дать удовлетворительный отвѣтъ во всякое время.

§ 317.

(*Ciąg dalszy.*)

Dozwala się przyjąć obłąkanego, nieposiadającego pomienionych wyżéj kwalifikacyj, jeżeli obłąkanie umysłu objawia się u niego, na pierwszy nawet rzut oka, zbyt rażącémi oznakami, a zwłaszcza, jeżeli postępki jego są gwałtowne, szkodą dla innych lub dla niego zagrażające.

§ 318.

(*Ciag dalszy.*)

O takich chorych, bez właściwych kwalifikacyj ze strony Władzy przyjętych do zakładu na żądanie familii lub innych osób, nimi się opiekujących, zawiadomioną ma być natychmiast Władza policyjna i Prokurator Królewski tego miejsca, gdzie chory miał zamieszkanie prawne. W razie gdyby niewiadome było miejsce zwykłego jego zamieszkania, wówczas Rada Opiekuńcza zakładu o przyjęciu takiego obłąkanego zawiadomi Jeneralnego Prokuratora i Władzę policyjną tego miejsca, w którém się szpital znajduje, z wyjaśnieniem wszystkich szczegółów, przyjęciu chorego towarzyszących, a to dla dopełnienia wszelkich prawnych formalności.

§ 319.

(*O dzienniku ogólnym obłąkanych.*)

Dziennik ogólny osób przyjętych do zakładu obłąkanych ma być utrzymywany podług wzoru Nr. 9, i przez Lekarza we wszystkich szczegółach uzupełniany, aby w każdym czasie, w razie potrzeby, można było względem stanu choroby i jéj ukończenia, dostateczne udzielić objaśnienie.

§ 320.

(О выпискѣ изъ заведенія.)

Величайшая также осторожность должна быть соблюдаема при выпискѣ больныхъ изъ заведенія, для того, чтобы не предоставить свободы умалишенному, который можетъ вредить другимъ, равно чтобы, отъ весьма скораго возвращенія къ прежнему порядку жизни, выздоравливающій не подвергся возврату болѣзни.

§ 321.

(Продолженіе.)

Выпискѣ изъ заведенія подлежатъ:

а) совершенно излеченные отъ помѣшательства ума, по выдержаніи въ продолженіе извѣстнаго времени испытанія въ отдѣленіи выздоравливающихъ;

б) немогущіе быть излеченными и невредные, имѣющіе притомъ соотвѣтственное содержаніе или пріютъ.

§ 322.

(Продолженіе.)

Неизлечимые умалишенные, подверженные сильнымъ, но рѣдко возвращающимся припадкамъ (бѣшеные, сумасбродные), могутъ быть выписаны только по именному требованію родныхъ, которые бы поручились въ учрежденіи надъ ними вѣрнаго и постояннаго надзора. О выпискѣ такихъ больныхъ надлежитъ немедленно извѣщать полицейскую власть того мѣста, гдѣ больной будетъ имѣть жительство.

§ 323.

(Продолженіе.)

Еслибы по излеченіи умалишеннаго, родные или лица, законно его отдавшія, по увѣдомленіи ихъ о томъ, за нимъ не

§ 320.

(*O wypisywaniu z zakładu dla obłąkanych.*)

Jak największa ostrożność zachowana ma być także przy wypisywaniu chorych z zakładu, jużto, aby nieuwolnić indywiduum, mogące innym szkodę jaką wyrządzić, jużto, aby przez zbyt prędki powrót do dawnego trybu życia, rekonwalescenci na nowo nie ulegli chorobie.

§ 321.

(*Ciąg dalszy.*)

Do wypisania z zakładu kwalifikują się:

a) wyleczeni zupełnie z obłąkania, po pewnym przeciągu czasu obserwacyi w oddziale rekonwalescentów;

b) niewyleczeni, lecz nieszkodliwi, i mający odpowiednie utrzymanie lub przytułek.

§ 322.

(*Ciąg dalszy.*)

Obłąkani niewyleczeni, podlegający gwałtownym, lecz rzadko przytrafiającym się napadom (szaleńcy, furyaci), mogą być wypisani tylko na wyraźne żądanie familii i zaręczenie pewnego i ciągłego nad nimi dozoru. O wypisaniu takiego chorego, należy niezwłocznie zawiadamiać Władzę policyjną tego miejsca, gdzie chory będzie zamieszkiwał.

§ 323.

(*Ciąg dalszy.*)

Po wyleczeniu obłąkanego, jeżeliby familia lub osoby, które go z prawa oddały do zakładu, otrzymawszy stosowne za-

явились, тогда Частный Попечительный Совѣтъ имѣетъ право и обязанъ самъ заняться отправленіемъ его въ мѣсто постояннаго пребыванія.

§ 324.

(*Продолженіе.*)

Должны быть удерживаемы на болѣе продолжительное время, даже по излеченіи:

а) умалишенные, наклонные къ самоубійству, или причиненію другимъ вреда;

б) умалишенные, отправленные въ заведеніе по совершеніи ими преступленія, или дѣйствія, которое у не лишенныхъ ума считалось бы злодѣяніемъ.

§ 325.

(*Продолженіе.*)

Дабы не допустить задержанія въ заведеніи подлежащихъ выпискѣ лицъ, по временамъ будутъ производиться ревизіи въ неопредѣленные и непостоянные сроки:

а) назначаемыми для сего Членами Частнаго Попечительнаго Совѣта;

б) въ г. Варшавѣ назначаемыми Членами Медицинскаго Совѣта, на основаніи § 28 Положенія объ управленіи гражданскою медицинскою частію въ Царствѣ Польскомъ;

в) внѣ г. Варшавы, Инспекторами Врачебныхъ Управъ;

г) Главнымъ Медицинскимъ Инспекторомъ, или его Помощникомъ.

wiadomienie, nie zgłaszały się po niego, Rada Szczegółowa Opiekuńcza ma prawo i obowiązana jest sama zarządzić odesłanie wyleczonego do miejsca jego zamieszkania, lub ostatniego pobytu.

§ 324.

(Ciąg dalszy.)

Zatrzymani będą przez czas dłuższy, nawet po wyleczeniu:

a) obłąkani skłonni do samobójstwa, lub wyrządzenia szkody innym;

b) obłąkani zakwilifikowani do szpitala po dopuszczeniu się występku lub czynu, któryby u nieobłąkanych za zbrodnię był poczytanym.

§ 325.

(Ciąg dalszy.)

Dla zapobieżenia niewłaściwemu zatrzymywaniu w zakładach dla obłąkanych indywiduów, do wypisania kwalifikujących się, od czasu do czasu odbywać się mają rewizye, ale w zakresach nieoznaczonych i niestałych:

a) przez przeznaczonych do tego Członków Rady Szczegółowéj szpitala;

b) w Warszawie, przez delegowanych członków Rady Lekarskiéj, na zasadzie § 28-go ustawy o Zarządzie Służby Zdrowia w Królestwie Polskiém;

c) za obrębem miasta Warszawy, przez Inspektorów Urzędów lekarskich;

d) przez Głównego Inspektora Służby Zdrowia, lub jego Pomocnika.

О содержаніи умалишенныхъ въ заведеніи.

§ 326.

(О помѣщеніи въ отдѣленія.)

Умалишенному, прибывшему въ заведеніе, по разсмотрѣніи доставленныхъ съ нимъ свѣдѣній и строгомъ экзаменѣ, опредѣляется главнымъ лекаремъ отдѣленіе, соотвѣтственное роду его болѣзни. Но, ежели родъ помѣшательства не обнаруживается явственно, тогда такой больной помѣщается особо, подъ строгимъ присмотромъ, пока, послѣ болѣе продолжительныхъ наблюденій, не опредѣлитъ врачъ, въ какое отдѣленіе слѣдуетъ его помѣстить.

§ 327.

(Предварительное очищеніе больнаго.)

Каждый принятый въ заведеніе умалишенныхъ долженъ быть обмытъ въ ваннѣ, исключая случаи, въ которыхъ бы сіе было именно воспрещено врачемъ.

§ 328.

(Одежда умалишенныхъ.)

По обмытіи въ ваннѣ, одѣвается онъ въ больничное платье, а его собственное, со всѣми вещами при немъ бывшими, передается по описи для храненія.

Надобно точно наблюдать, чтобы умалишенные цѣлый день были прилично одѣты: въ комнатахъ, смотря по времени года, въ лѣтнія куртки или зимніе кафтаны, а при выходѣ на открытый воздухъ надѣвали бы фуражку. Не дозволять имъ никакой странности въ одеждѣ и часто ихъ оправлять. Одни галстуки, въ жаркое время, дозволяется снимать.

O utrzymywaniu chorych w zakładach dla obłąkanych.

§ 326.

(*O pomieszczeniu w oddziale.*)

Po roztrząśnieniu kwalifikacyi i ścisłém wybadaniu obłąkanego przyjętego do zakładu, naczelny Lekarz oznaczy, w jakim oddziale, ze względu na rodzaj obłąkania, ma być pomieszczony. Jeżeli zaś rozpoznanie rodzaju obłąkania będzie podlegać wątpliwości, wówczas taki obłąkany umieszcza się oddzielnie, pod bacznym dozorem, aż dopóki na zasadzie dłuższéj obserwacyi Lekarz nie wyrzecze, jaki oddział będzie dla tegoż obłąkanego odpowiednim.

§ 327.

(*Poprzednie oczyszczenie chorego.*)

Każdy obłąkany, przyjęty do szpitala, powinien być wykąpanym, wyjąwszy przypadki, w którychby Lekarz wyraźnie to wzbronił.

§ 328.

(*Ubiór obłąkanych.*)

Po kąpieli, chory przywdziewa na siebie odzież szpitalną, a jego własna, ze wszystkiemi rzeczami jakie przy nim były spisana, oddaje się do zachowania.

Należy pilnie przestrzegać, ażeby obłąkani przez cały dzień byli ubrani, stosownie do pory roku, w letnie kurtki albo zimowe kaftany, przy wyjściu zaś na wolne powietrze, aby brali furażerkę. W ogólności, nie należy żadnéj dozwalać dziwaczności w ubraniu, i zawsze ich w tym względzie upominać. Chustki z szyi w upały mogą być zdejmowane.

Болѣе состоятельнымъ можно дозволить носить и собственную, лишь бы порядочную одежду и бѣлье; слѣдуетъ однакожъ обращать вниманіе, чтобы умалишенный не износилъ совершенно всей своей одежды, въ которой бы могъ нуждаться при выпискѣ изъ заведенія.

Пенсіонеры носятъ всегда собственное платье и бѣлье.

§ 329.

(Продолженіе.)

Умалишенные, пораженные сверхъ того другими болѣзнями, по поводу которыхъ помѣщены въ лазаретѣ, равно чрезвычайно неопрятные, получаютъ халаты и прочую одежду, какъ въ другихъ больницахъ.

§ 330.

(О перемѣнѣ бѣлья.)

Бѣлье должно перемѣняться на общемъ основаніи больничнаго устава. Должно однакожъ строго наблюдать, чтобы умалишенные не утаивали, что бѣлье у нихъ замарано, и для того ежедневно слѣдуетъ въ томъ удостовѣряться. Бѣлье, изорванное во время сильныхъ припадковъ, должно, по успокоеніи больнаго, перемѣнять.

§ 331.

(О содержаніи опрятности около больныхъ.)

Многіе умалишенные оказываютъ въ отношеніи себя совершенное небреженіе, или же имѣютъ наклонность къ неопрятности и держатъ себя весьма нечисто. Посему, сверхъ соблюденія общихъ правилъ относительно чистоты ихъ одежды и бѣлья, должно обращать преимущественное вниманіе на вышесказанныхъ умалишенныхъ, увѣщевая ихъ часто, чтобы были опрятны, въ случаѣ же нужды, очищать ихъ платье.

Obłąkani, którym stan ich mienia pozwala, mogą nosić własną, byle porządną odzież i bieliznę; baczyć jednak potrzeba, aby obłąkany nie zniszczył zupełnie wszystkiéj swéj odzieży, któréjby mógł potrzebować przy wyjściu z zakładu.

Pensyonarze nosić będą zawsze swoją własną odzież i bieliznę.

§ 329.

(Ciąg dalszy.)

Obłąkani, dotknięci nadto innémi chorobami, dla wyleczenia których pomieszczeni zostaną w infirmeryi, tudzież tacy, którzy się bardzo nieczysto utrzymują, ubrani być mają w szlafroki i resztę odzieży, przepisanéj w ogólności dla chorych w szpitalach.

§ 330.

(Zmiana bielizny.)

Zmiana bielizny odbywać się ma w porządku wskazanym przepisami w ogólności dla szpitali. Przyczém dawać trzeba pilne baczenie, aby obłąkani nie kryli się z tém, iż bieliznę nieczystością skazili, i codziennie o tém przekonywać się należy. Bielizna porozrywana w czasie gwałtownych napadów, zmienianą być powinna, zaraz po uspokojeniu obłąkanego.

§ 331.

(O utrzymaniu ochędóstwa około chorych.)

Gdy wielu z obłąkanych okazują względem siebie szczególną niedbałość lub też mają skłonność do nieochędóstwa i zbyt nieczysto się utrzymują, przeto, oprócz zachowania ogólnych przepisów, co do ochędóstwa odzieży i bielizny, szczególną baczność zwrócić potrzeba na wymienionych powyżéj obłąkanych, jużto przez częste przypominanie im, aby się ochędożnie trzymali, jużto wrazie potrzeby przez samo oczyszczenie ich odzieży.

§ 332.

(О содержаніи опрятности въ заведеніи.)

На чистоту и опрятность въ помѣщеніи умалишенныхъ надлежитъ также обращать большое вниманіе. Многіе изъ нихъ до того неопрятны, что испражняются въ комнатахъ или залахъ; особеннаго попеченія въ семъ отношеніи требуютъ умалишенные, содержимые отдѣльно.

§ 333.

(О довольствіи умалишенныхъ пищею и питьемъ).

Хорошій выборъ съѣстныхъ припасовъ и качество оныхъ могутъ имѣть весьма важное вліяніе на столь продолжительный родъ болѣзни, какъ сумасшествіе, и истинно содѣйствовать избавленію отъ онаго, но, какъ въ большихъ заведеніяхъ невозможно давать порознь каждому больному особую пищу, то надобно стараться, чтобы больничныя порціи могли быть приличны по крайней мѣрѣ для главныхъ видовъ сумасшествія, которое въ семъ отношеніи можно подраздѣлить на слѣдующіе два главныхъ рода:

а) сумасшествіе съ бѣшенствомъ и вообще съ безпокойнымъ состояніемъ больнаго, при возвышенной дѣятельности мозга и умственныхъ силъ;

б) сумасшествіе со слабостію, онѣмѣніемъ и совершеннымъ недостаткомъ силъ, какъ-то: задумчивость, унылость, слабоуміе и т. п.

§ 334.

(Продолженіе.)

Согласно съ сими двумя родами сумасшествія, пищу и питье слѣдуетъ раздѣлить на:

§ 332.

(O utrzymaniu ochędóstwa w zakładzie.)

Również troskliwie zwracać trzeba uwagę na czystość i ochędóstwo miejsc, gdzie są pomieszczeni obłąkani. Niektórzy bowiem z nich do tego stopnia są nieschludni, iż nieczysto się zachowują nawet w salach i izdebkach; w tym względzie na jaknajwiększą baczność zasługują obłąkani, oddzielnie w izdebkach utrzymywani.

§ 333.

(O żywności i napojach dla obłąkanych.)

Należyty dobór żywności i napoju, tudzież odpowiednie podług ich własności zastosowanie, mogą wywierać nader ważny wpływ na tak długo trwałą chorobę, jaką jest obłąkanie umysłu, i rzeczywiście do wyleczenia z niéj przyczyniać się. Gdy jednak niepodobną jest rzeczą w znaczniejszych zakładach, dla każdego obłąkanego oddzielnie żywność przygotowywać, przeto, o tyle tylko odmienną dyetę dla różnych obłąkanych, przyjąć należy, o ile takowa jest koniecznie wskazaną głównemi różnicami samego stanu obłąkania. Pod tym względem, rodzaje obłąkania rozróżnione być mogą, na:

a) obłąkania gwałtowne, z podniesioną czynnością mózgu i władz umysłowych;

b) obłąkania ze słabością, ogólném ugnieceniem i upadkiem sił, n. p. melancholia, niedołężność umysłu.

§ 334.

(Ciąg dalszy.)

Odpowiednio do takowego rozróżnienia rodzajów obłąkania, dwojaką dyetę ustanowić wypada:

а) прохладительную, не возбуждающую и умѣренно питательную, какъ-то: сыворотка, простокваша, супъ съ растительными кислыми соками, огородныя овощи, фрукты, зелень, кисель картофельный, супъ и борщъ изъ зелени и овощей на умѣренно-крѣпкомъ бульонѣ, каша съ масломъ и т. п.;

б) подкрѣпляющую, болѣе питательную, возбуждающую, какъ-то: молоко, супъ и борщъ на крѣпкомъ бульонѣ, супъ съ яйцами, разнаго рода мясо, пиво, кофе, и т. п.

§ 335.

(*Продолженіе.*)

Вообще въ отношеніи діэты умалишенныхъ должно принимать въ соображеніе слѣдующія обстоятельства:

а) кушанья должны быть простыя, но разнообразныя, по возможности пріятнаго вкуса и, по причинѣ значительнаго потребленія ихъ, дешевыя, но приготовляемыя всегда изъ свѣжихъ припасовъ;

б) какъ между больными въ заведеніи умалишенныхъ находятся люди высшаго и низкаго состоянія, изъ коихъ многіе съ малолѣтства привыкли къ нѣкоторой особенной пищѣ, то нельзя больнаго съ лучшимъ состояніемъ и воспитаніемъ кормить также, какъ и простолюдина; а потому должно раздѣлять кушанья на два главныхъ отдѣленія: однѣ для умалишенныхъ лучшаго состоянія или воспитанія, а другія для людей низшаго класса; для первыхъ должно употреблять съѣстные припасы цѣною нѣсколько подороже, а для послѣднихъ дешевле, но притомъ сообразно съ цѣлью врачеванія и состояніемъ болѣзни;

в) въ нѣкоторыхъ особенныхъ случаяхъ, врачъ можетъ отступать отъ общихъ для умалишенныхъ правилъ, когда того потребуетъ свойство болѣзни или привычка больнаго къ нѣкоторымъ извѣстнымъ кушаньямъ;

a) dyetę mało pobudzającą i umiarkowanie karmiącą; tu należy: serwatka, kwaśne mleko, kwaśne zupy roślinne, jarzyny, owoce, zielenina, kisiel kartoflany, barszcz, zupy z jarzyn na słabym rosole, kasza z masłem i t. p.; za napój czysta woda;

b) dyetę wzmacniającą, bardziéj karmiącą i pobudzającą, tu odnosi się: mléko, rosół i barszcz na mocniéjszym bulionie, rosół z jajami, różnego rodzaju mięsiwa, piwo, kawa i t. p.

§ 335.

(*Ciąg dalszy.*)

W ogólności, pod względem dyety obłąkanych, należy mieć na uwadze następujące okoliczności:

a) żywność sama powinna odznaczać się prostotą, rozmaitością i o ile możności być przyjemnego smaku; a lubo z powodu znacznego potrzebowania ma być tanią, zawsze jednak z świeżych artykułów;

b) gdy między chorymi w zakładach dla obłąkanych, znajdować się mogą i ubodzy i zamożniejsi, a niektórzy z nich od młodości przyzwyczajeni są do szczególnego rodzaju pożywienia, nie można więc chorego majętniéjszego i lepiéj wychowanego żywić tak, jak człowieka gminnego; żywność przeto powinna być dwojaka: inna dla obłąkanych majętniéjszych lub lepiéj wychowanych, inna dla ludzi niższego stanu; dla pierwszych, na żywność powinny być dostarczane lepsze, choćby droższe produkta, dla ostatnich zaś, tańsze; w każdym jednak razie, z zastosowaniem do metody leczenia i rodzaju obłąkania;

c) w niektórych szczególnych przypadkach, Lekarz może odstąpić od przepisów ustanowionych w ogólności pod względem dyety dla obłąkanych, jeśliby tego wymagał szczególny rodzaj obłąkania, albo przyzwyczajenie chorego do pewnych pokarmów;

г) еслибы у котораго изъ умалишенныхъ оказался необыкновенный аппетитъ, для такого во всякое время можетъ быть потребована достаточная къ утоленію голода пища.

§ 336.

(Продолженіе.)

Хлѣба не дается больнымъ вдругъ цѣлая дневная порція, но раздѣляется на три части: для завтрака, обѣда и ужина.

§ 337.

(Продолженіе.)

Во время стола должно смотрѣть, чтобы умалишенные не глотали съ великою жадностію пищи.

§ 338.

(Продолженіе.)

Наилучшее питье для умалишенныхъ есть чистая вода, которая и должна находиться въ достаточномъ количествѣ во всѣхъ мѣстахъ, гдѣ умалишенные проводятъ время и даже въ спальняхъ.

§ 339.

(О діэтѣ заболѣвшихъ другими болѣзнями.)

Для заболѣвшихъ другими болѣзнями и помѣщенныхъ въ лазаретѣ, назначается та же діэта, какая опредѣлена во всѣхъ обыкновенныхъ больницахъ.

§ 340.

(Росписаніе порцій.)

Росписаніе порцій для умалишенныхъ по днямъ приложено въ концѣ, подъ № 2.

d) gdyby u którego z obłąkanych objawiła się gwałtowna chęć do jedzenia, choćby w niezwyczajnéj porze, należy, dla zaspokojenia go, potrzebnéj żywności dostarczyć.

§ 336.

(*Ciąg dalszy.*)

Chléb nie powinien być w całéj dziennéj ilości dawany od razu, lecz na trzy części podzielony: na śniadanie, obiad i wieczerzą.

§ 337.

(*Ciąg dalszy.*)

Gdy obłąkani jedzą, zważać potrzeba, aby zbyt chciwie nie połykali pokarmów.

§ 338.

(*Ciąg dalszy.*)

Za napój najlepsza jest woda czysta, i ta znajdować się ma w dostatecznéj ilości we wszystkich miejscach, gdzie obłąkani przebywają, a nawet i tam gdzie śpią.

§ 339.

(*O dyecie dla dotkniętych innemi chorobami.*)

Dla obłąkanych dotkniętych innemi chorobami i pomieszczonych w infirmeryi, przeznacza się takaż dyeta, jak dla chorych w innych szpitalach.

§ 340.

(*Podział porcyi.*)

Skład porcyi dla obłąkanych wyszczególniony jest w wykazie załączonym pod Nr. 2.

§ 341.

(*Образъ жизни умалишенныхъ.*)

Какъ лишенные ума по большей части удаляются отъ правилъ обыкновеннаго образа жизни, и время проводятъ въ праздности и бездѣйствіи, то весьма полезно и даже необходимо нужно ввести точный и правильный образъ жизни, соединенный съ полезными упражненіями, работами и разными занятіями.

§ 342.

(*Продолженіе.*)

Чѣмъ точнѣе и правильнѣе будутъ распредѣлены и исполняемы всѣ занятія умалишенныхъ въ продолженіе дня, то есть съ утра, когда они встаютъ, и до того времени, когда ложатся спать, тѣмъ болѣе будутъ они имѣть принужденія, а чрезъ сіе будутъ удалены праздность и мысли, приводящія ихъ въ помѣшательство, что весьма много споспѣшествуетъ ихъ излеченію, какъ это многократными опытами доказано.

§ 343.

(*Продолженіе.*)

Но, поелику не всѣ умалишенные способны къ правильному образу жизни и неохотно занимаются работами, на нѣкоторыхъ же изъ нихъ внѣшнія впечатлѣнія совершенно не дѣйствуютъ, то тѣхъ, которые буйны, шумливы, яростны и неопрятны, надобно отдѣлять отъ лишенныхъ ума въ слабѣйшей степени и обходиться съ ними особеннымъ образомъ до тѣхъ поръ, пока не поправятся и не будутъ переведены къ тихимъ.

§ 341.

(Tryb życia obłąkanych.)

Obłąkani po największéj części odstępują od zwyczajnego trybu życia, przepędzając czas na próżnowaniu i w nieczynności, bardzo korzystną więc będzie rzeczą a nawet konieczną, zaprowadzić pomiędzy nimi stały i porządny tryb życia, z pożytecznem zatrudnieniem, pracą i rozrywkami połączony.

§ 342.

(Ciąg dalszy.)

Im ściśléj i stosowniéj ustanowiony i zachowany będzie porządek w podziale i dopełnieniu wszystkich całodziennych czynności, i tak rozłożonych, aby zajmowały czas od rana, kiedy obłąkani wstają, do chwili kiedy się udają na spoczynek, tém więcéj obłąkani utrzymani będą w pewnych karbach, zapobiegających próżnowaniu i urojeniom podniecającym samo obłąkanie, co znacznie przyczynić się może do uleczenia, jak o tém niejednokrotnie doświadczenie przekonało.

§ 343.

(Ciąg dalszy.)

Nie wszyscy jednak obłąkani zdolni są do zachowania porządnego trybu życia i chętnie się zajmują pracą, na niektórych zaś z nich wrażenia zewnętrzne nie wywierają najmniéjszego wpływu; obłąkanych przeto gwałtownych, swarliwych, zapalczywych i nieochędożnie się utrzymujących należy odłączać od obłąkanych spokojnych, i taką w obchodzeniu się z nimi zachować różnicę, aby to stało się dla nich bodźcem do poprawy, do tego stopnia, iżby mogli być ze spokojnymi złączeni.

§ 344.

(*Продолженіе.*)

Образъ жизни страждущихъ тихимъ сумасшествіемъ долженъ быть слѣдующій:

Утромъ въ зимнее время въ 7 часовъ, а въ лѣтнее въ 6, прислужники, собравшись въ корридорахъ, должны приготовить все нужное; потомъ, дабы умалишенные вставали въ одно время, звонить на обоихъ концахъ корридора и отпирать двери ихъ комнатъ. Всѣ, которые физически здоровы, должны вставать, умываться, чесать себѣ голову и одѣваться; а надзиратели, строго за исполненіемъ сего наблюдая, помогаютъ имъ во всемъ. Послѣ сего всѣ умалишенные, безъ различія званій, должны прибирать свои постели и идти въ общую, опредѣленную для каждаго отдѣленія комнату.

§ 345.

(*Продолженіе.*)

Когда такимъ образомъ соберутся умалишенные, то, по назначенію надзирателя, одинъ изъ нихъ долженъ вслухъ прочитать особенно приличную къ сему случаю утреннюю молитву (*) и, сверхъ того, одну главу изъ Евангелія; при чемъ надзиратель или надзирательница, должны наблюдать, чтобы всѣ вели себя пристойно и никто не сдѣлалъ бы какого либо замѣшательства.

Умалишенныхъ другаго вѣроисповѣданія оставлять для молитвы отдѣльно, каждаго по своему обряду.

§ 346.

(*Продолженіе.*)

Потомъ всѣ садятся за столъ и завтракаютъ.

(*) Для сего имѣются особые молитвенники.

§ 344.

(*Ciąg dalszy.*)

Tryb życia dotkniętych spokojném obłąkaniem ma być następujący:

Z rana, zimą o godzinie 7, latem o 6, posługacze zbierać się mają na korytarzach i przygotowawszy to wszystko, co przy wstawaniu obłąkanych może być potrzebne, dzwonią na obu końcach korytarza i otwierają drzwi do izb sypialnych, celem zbudzenia w jednym czasie wszystkich obłąkanych. Wszyscy, którzy są fizycznie zdrowi, winni wstać, umyć się, uczesać i ubrać, a dozorcy pilnując dokonania tego, dopomagają w razie potrzeby. Poczém wszyscy obłąkani, bez różnicy stanu, powinni usłać swe łóżko, i udać się do wspólnéj sali, do tego celu osobno dla każdego oddziału przeznaczonéj.

§ 345.

(*Ciąg dalszy.*)

Gdy tym sposobem obłąkani się zbiorą, jeden z nich, wybrany przez dozorcę, na głos zmówi modlitwę poranną, stosownie do tego celu ułożoną (*), i przeczyta jeden rozdział z Ewangelii; przyczém dozorca lub dozorczyni, którzy powinni znajdować się nieodstępnie przy obłąkanych, mają przestrzegać, aby ciż zachowali się przyzwoicie, i żeby żaden z nich nie stał się powodem do jakiegobądź zamięszania.

Obłąkani innego wyznania mają oddzielnie modły odbyć, według własnego obrządku.

§ 346.

(*Ciąg dalszy.*)

Potém wszyscy siąść mają do stołu na śniadanie.

(*) W tym celu ułożona będzie odpowiednia książka modlitw.

§ 347.

(Продолженіе.)

По осмотрѣ, дѣлаемомъ врачами въ 10 часовъ утра, умалишенные приступаютъ къ занятіямъ, къ которымъ должно ихъ побуждать то настоятельно, то со снисхожденіемъ. Занятія сіи продолжаются до 12 часовъ. Смотря по времени года и полу умалишенныхъ, они могутъ быть различны, или тѣлесныя или умственныя, и назначаются врачемъ для каждаго въ особенности. Опытомъ въ самыхъ лучшихъ подобныхъ заведеніяхъ доказано, что весьма полезно занимать умалишенныхъ необыкновенными для нихъ работами и упражненіями, если только оныя не превышаютъ душевныхъ и тѣлесныхъ силъ ихъ.

§ 348.

(Продолженіе.)

Назначаемыя врачемъ работы и занятія, какъ умственныя, такъ и физическія, могутъ быть слѣдующія: слушаніе и чтеніе удобопонятныхъ, нравственныхъ, историческихъ и сему подобныхъ сочиненій, повѣстей и анекдотовъ; обученіе рисованію, при чемъ учитель даетъ нѣкоторымъ умалишеннымъ въ одно время срисовывать одинъ и тотъ же предметъ, оставаясь при нихъ и поправляя нарисованное ими, что для нихъ бываетъ весьма пріятно; писаніе по прописямъ или изъ книгъ и т. п. Сверхъ того, можно занимать ихъ разными домашними работами и рукодѣліями, какъ напр. клееніемъ коробокъ и конвертовъ, щипаніемъ корпіи и т. д. При всѣхъ сихъ занятіяхъ должно сообразоваться съ слабыми понятіями умалишенныхъ и выбирать, если можно, нѣкоторыхъ изъ нихъ, для обученія другихъ, ибо здѣсь дѣло идетъ только о доставленіи занятій, а не объ ученіи въ строгомъ смыслѣ.

§ 347.

(*Ciąg dalszy.*)

Po wizycie odbytéj przez Lekarza, o godzinie 10-téj zrana obłąkani przystępują do zatrudnienień, do których należy ich ile możności nakłaniać. Zatrudnienia te trwają do godziny 12-téj. Stosownie zaś do pory roku i płci obłąkanych, mogą być rozmaite, albo fizyczne, albo umysłowe, i przeznaczają się przez Lekarza dla każdego z obłąkanych oddzielnie. W najlepszych zakładach podobnego rodzaju doświadczenie okazało, że nader pożyteczną jest rzeczą zatrudniać umysł obłąkanych robotami i ćwiczeniami niezwyczajnémi dla nich, byle one nie przewyższały umysłowych i fizycznych ich zdolności.

§ 348.

(*Ciąg dalszy.*)

Przeznaczane przez Lekarzy roboty i zatrudnienia, tak umysłowe, jako i fizyczne, mogą być następujące: słuchanie lub czytanie łatwych do pojęcia moralnych lub historycznych i t. p. książek, powieści i anegdot; nauka rysunków, przyczém nauczyciel daje jednocześnie kilku obłąkanym do przerysowania jeden i tenże przedmiot, zostając się przy nich, dla poprawienia rysunku, co zwykle sprawia im wiele przyjemności; tu należy także: pisanie ze wzorów albo książek i t. p. Oprócz tego, można ich zatrudniać różnemi rękodziełami lub robotami domowémi, n. p. klejeniem pudełek, kopert, skubaniem szarpi i t. p. Przy tych wszystkich zatrudnieniach obłąkanych, należy mieć na względzie niedołężność ich umysłową, i poruczać, ile możności, niektórym obłąkanym uczenie innych; tutaj bowiem chodzi raczéj o dostarczenie zatrudnień, niż o naukę w ścisłém znaczeniu.

§ 349.

(Продолженіе.)

Сіи занятія могутъ быть употребляемы для лишенныхъ ума обоего пола. Но женскій полъ, сверхъ того, можетъ вязать чулки, чинить и шить бѣлье, вышивать, плесть снурки, мотать нитки и заниматься другими домашними работами; а потому весьма полезно имѣть при заведеніи свѣдущую въ рукодѣліяхъ женщину, которая бы обучала тому всѣхъ умалишенныхъ женскаго пола.

§ 350.

(Продолженіе.)

Въ 12 часовъ сіи занятія прекращаются, и всѣ принадлежащіе къ онымъ предметы должны быть убраны на мѣста. Потомъ, спустя еще часъ, умалишенные собираются, по звонку, къ обѣду и, по прочтеніи вслухъ однимъ изъ нихъ молитвы, садятся, а съ ними вмѣстѣ надзиратель или надзирательница, за опрятно накрытый столъ; и тогда только, а не прежде, для предупрежденія безпорядка, должно подавать кушанье. При семъ случаѣ тѣхъ, кои будутъ отговариваться и которыхъ нельзя уговорить дружески, должно отводить въ комнаты ихъ и не давать назначенныхъ имъ порцій до тѣхъ поръ, пока сами не изъявятъ на то желанія. Умалишенные, получающіе особенное содержаніе за вносимыя деньги, обѣдаютъ за особымъ столомъ. Ножи и вилки за столомъ умалишенныхъ никогда не кладутся, а мясо подается уже разрѣзанное.

§ 351.

(Продолженіе.)

Во время обѣда можно способнымъ изъ нихъ дозволить раздавать другимъ кушанья. Надзиратели и надзирательницы имѣютъ смотрѣніе за порядкомъ, пристойностію и чистотою.

§ 349.

(*Ciąg dalszy.*)

Takiemi zatrudnieniami można zajmować obłąkanych płci obojéj. Kobiéty nadto mogą trudnić się robieniem pończoch, naprawianiem i szyciem bielizny, haftowaniem, splataniem sznurków, zwijaniem nici i innémi domowémi robotami i t. p.; i dla tego pożądaną jest bardzo rzeczą, aby przy zakładzie dla obłąkanych kobiet, mogła być uzdatniona do robót ręcznych niewiasta, któraby wprawiała do nich wszystkie obłąkane kobiéty.

§ 350.

(*Ciąg dalszy.*)

O godzinie 12-téj zatrudnienia te przerywają się, i wszystkie należące do tego przedmioty mają być uprzątnięte. Poczém, po upływie jeszcze godziny, na odpoczynek przeznaczonéj, obłąkani na odgłos dzwonka schodzą się na obiad, a po odmówieniu przez jednego z nich głośno modlitwy, siadają razem z dozorcą lub dozorczynią do schludnie nakrytego stołu, i wtenczas tylko, a nie wprzódy, dla uniknienia nieporządku, żywność ma być przynoszoną. Gdyby podczas stołu, który z obłąkanych wymawiał się od jedzenia, a nie można było go do tego w sposób łagodny nakłonić, tenże ma być odprowadzonym do swéj izby, i nie wprzódy ma dostać przeznaczoną dla niego żywność, aż dopóki sam o nią prosić nie będzie. Obłąkani, utrzymywani w zakładzie za pewną opłatą, oddzielnie obiadować mają. Na stole przy obłąkanych nie mają być kładzione noże i widelce, a mięso daje się już pokrajane.

§ 351.

(*Ciąg dalszy.*)

Przy obiedzie można obłąkanym, którzy się okażą być do tego zdolnymi, dozwolić rozdawania innym żywności. Dozorcy i dozorczynie ciągle przestrzegać winni zachowania porządku, przyzwoitości i ochędóstwa.

§ 352.

(Продолженіе.)

По окончаніи обѣда, вставъ, должно опять прочитать молитву, а при собираніи со стола наблюдать, чтобы умалишенные отъ остатковъ кушанья или хлѣба ничего съ собою не брали и не носили въ свои комнаты. Послѣ сего, до ужина, необходимо нужно развеселять умалишенныхъ пріятными забавами и занятіями. Въ зимнее время можно имъ позволять нѣкоторыя игры, однакожъ не на деньги, какъ напр. карты, шашки, воланъ, биліардъ, мячики, бросать кольцо, разбирать нѣкоторые смѣшанные предметы, складывать разрѣзанныя и на картонъ наклееныя картины, ландкарты и т. п., музыку и пѣніе; а въ лѣтнее время: гулять, упражняться въ садовыхъ и огородныхъ занятіяхъ, играть въ кегли, качаться, маршировать рядами и фронтомъ, играть въ бабки. Для доставленія удовольствія, можно пенсіонеровъ, въ сопровожденіи надзирателя или надзирательницы, возить прогуливаться въ экипажѣ; также могутъ они возить коляску, къ которой привязаны веревки, посадивъ въ оную нѣкоторыхъ изъ лишенныхъ же ума. Во время занятій и работъ, надѣвать имъ передники изъ крашенагo полотна, дабы платье ихъ оставалось чистымъ.

§ 353.

(Продолженіе.)

Нѣкоторые игры, напр. въ биліардъ, можно дозволять въ видѣ награды за послушаніе и тихое поведеніе.

Если же во время какой либо игры больной произведетъ шумъ или ссору, то ему игра сія запрещается. Всѣ предметы для игры должны быть всегда подъ замкомъ.

§ 352.

(*Ciąg dalszy.*)

Po skończonym obiedzie i po wstaniu, modlitwa znowu odmówioną być powinna; przy sprzątaniu zaś ze stołu należy uważać, żeby obłąkani pozostałéj żywności albo chleba z sobą nie zabierali i do swych izb nie zanosili. Poczém, aż do czasu wieczerzy, potrzeba koniecznie obłąkanych rozrywać i zatrudniać. W porze zimowéj, można im dozwolić niektórych gier, lecz nie na pieniądze; do tych należą: karty, warcaby, wolant, bilard, gra w piłkę, gra w pierścień; także rozbieranie niektórych zmięszanych przedmiotów, układanie porozrzynanych i na tekturze naklejonych rysunków, mapp i t. p. nakoniec, muzyka i śpiew. W porze zaś letniéj: przechadzka, pracowanie około ogrodów fruktowych i warzywnych, gra w kręgle, huśtawka, maszerowanie szeregami i we front, gra w kostki. Dla większéj rozrywki, można niektórym pensyonarzom dozwolić, w towarzystwie dozorcy lub dozorczyni, wyjeżdżać za obręb zakładu; mogą też obłąkani sami ciągnąć za sznury wózek, z siedzącym w nim jednym lub kilku obłąkanymi. W czasie zatrudnień i pracy, obłąkani mieć powinni na sobie fartuchy kolorowe, dla ochronienia odzieży od zabrudzenia.

§ 353.

(*Ciąg dalszy.*)

Niektóre gry, jak np. bilard, mogą być dozwolone w sposób nagrody, za uległość i spokojne zachowanie się.

Jeżeli zaś podczas jakiéjkolwiek gry, którybądź z obłąkanych wznieci kłótnię lub hałas, tenże od gry takowéj usuniętym być powinien. Wszystkie przedmioty należące do gier, mają być chowane pod zamkiem.

§ 354.

(*Продолженіе.*)

Во время сихъ занятій надзиратели и надзирательницы должны смотрѣть, чтобы умалишенные не ходили праздно и не валялись, чего вовсе не должно дозволять физически здоровымъ; впрочемъ и не принуждать ихъ къ занятіямъ жестокостію и угрозами.

§ 355.

(*Продолженіе.*)

Въ зимнее время въ 7, а въ лѣтнее въ 8 часовъ вечера, должно звонить къ ужину, и въ продолженіи онаго исполнять все то, что предписано въ §§ 350, 351 и 352 объ обѣденномъ столѣ.

§ 356.

(*Продолженіе.*)

По окончаніи ужина служители и служительницы приготовляютъ въ комнатахъ умалишенныхъ все нужное для ночи; ставятъ въ нихъ воду для питья и для тѣхъ, которымъ въ ночное время не позволено выходить изъ своихъ комнатъ, судно, а для прочихъ урыльники. Когда все будетъ приготовлено, умалишенные должны собираться къ вечерней молитвѣ, которая должна быть особенно на сей предметъ сочинена; послѣ чего они идутъ въ свои комнаты, гдѣ раздѣваются и ложатся спать, зимою въ 9, а лѣтомъ въ 10 часовъ.

§ 357.

(*Продолженіе.*)

Потомъ надзиратели и надзирательницы, каждый въ своемъ отдѣленіи, должны осмотрѣть, чтобы комнаты и вообще всѣ

§ 354.

(*Ciąg dalszy.*)

Podczas wyżéj wyszczególnionych zatrudnień, przestrzegać należy, ażeby obłąkani nie trawili czasu na próżnowaniu i gdziebądź się nie kładli, co fizycznie zdrowym zupełnie wzbronioném być powinno. Z resztą nie wolno zmuszać do zabaw, przez surowe obejście się i pogróżki.

§ 355.

(*Ciąg dalszy.*)

Zimową porą o 7-méj, a latem o 8-méj wieczorem, dzwoni się na wieczerzą, i podczas téj wypełnia się to wszystko, co wskazaném zostało w §§ 350, 351 i 352, gdzie była mowa o obiedzie.

§ 356.

(*Ciąg dalszy.*)

Po wieczerzy, posługacze i posługaczki przyrządzić winni w salach i izbach, w których sypiają obłąkani, wszystko, co dla nich w nocy mogłoby być potrzebném, a mianowicie: wodę do picia, dla tych, którym nie pozwolono w nocy wychodzić — naczynia do oddawania stolca, dla innych zaś — urynały. Gdy już wszystko będzie przyrządzone, okłąkani mają się zebrać na modlitwę wieczorną, oddzielnie na ten cel ułożoną. Poczém rozchodzą się do przeznaczonych dla nich sal lub izb, gdzie się rozbierają i kładą spać, zimą o godzinie 9-téj, latem o 10-téj.

§ 357.

(*Ciąg dalszy.*)

Następnie dozorcy i dozorczynie dopilnować winni w swoich oddziałach, ażeby wszystkie sale, izdebki i w ogólności

выходы были заперты, оставляя только въ дверяхъ комнатъ больныхъ открытыя форточки, и заботиться о ночномъ освѣщеніи и тишинѣ.

§ 358.

(Продолженіе.)

Въ продолженіе всей ночи надзиратели и надзирательницы, между которыми должно быть учреждено дежурство, обязаны наблюдать, что происходитъ въ комнатахъ умалишенныхъ. Дежурные отнюдь не должны ложиться спать, и пока состоятъ на дежурствѣ, за все отвѣтствуютъ; также должны помогать требующему пособія, а въ случаѣ особеннаго приключенія, призывать на помощь смотрителя или врача. Если кто изъ умалишенныхъ получитъ періодическій припадокъ бѣшенства и невозможно будетъ его усмирить, въ такомъ случаѣ созвать всѣхъ дежурныхъ служителей посредствомъ свистка, дабы бѣшенаго привести въ спокойствіе силою или другимъ какимъ либо способомъ.

§ 359.

(Средства къ усмиренію умалишенныхъ безпокойныхъ.)

Хотя обхожденіе съ умалишенными должно быть человѣколюбивое и снисходительное, въ нѣкоторыхъ однакожъ случаяхъ, именно для поддержанія порядка, предохраненія отъ насилій съ ихъ стороны, для наказанія за неповиновеніе и понужденія къ труду, слѣдуетъ прибѣгать къ укротительнымъ средствамъ.

Средства сіи для безпокойныхъ больныхъ суть слѣдующія:

1) помѣщеніе въ совершенно темной комнатѣ, въ коей полъ и на сажень въ вышину стѣны обиты тюфяками;

2) омраченіе обыкновенной комнатки, въ которой находится умалишенный;

3) смирительные камзолы;

wszelkie przejścia były pozamykane, przyczém okienka znajdujące się we drzwiach pozostawiają się otwarte; również dopilnować mają porządnego oświetlenia i zachowania należytéj spokojności.

§ 358.

(*Ciąg dalszy.*)

Przez całą noc, dozorca lub dozorczyni, na których koléj służby nocnéj przypada, powinni zwracać baczność na to, co się dzieje w izbach, gdzie są obłąkani. Służbowym dozorcom lub dozorczyniom nie wolno kłaść się spać, i na nich ciąży odpowiedzialność za zdarzone podczas ich służby przypadki. Obowiązkiem ich jest także, udzielać należną pomoc obłąkanym, potrzebującym takowej, a w razie jakiego szczególnego wypadku, winni wezwać Intendenta lub Lekarza. Jeżeliby który z obłąkanych uległ peryodycznemu napadowi szaleństwa i nie było można go uspokoić, wówczas wypada zwołać, za pomocą piszczałki, wszystkich służbowych posługaczy, ażeby użyciem siły, lub innym jakim sposobem, zmusić dotkniętego szaleństwem do spokojnego zachowania się.

§ 359.

(*Środki do uspokojenia obłąkanych niespokojnych.*)

Jakkolwiek postępowanie z obłąkanymi powinno być ludzkie i względne, są jednak okoliczności, że dla utrzymania porządku, zapobieżenia gwałtom z ich strony, ukarania za nieposłuszeństwo lub zniewolenia do pracy, wypada użyć środków karcących.

Temi zaś są dla obłąkanych gwałtownych:

1) pomieszczenie w zupełnie ciemnéj izdebce, któréj podłoga i ściana na sążeń wysokości wysłane są siennikami;

2) zaciemnienie izdedki zwyczajnéj, w któréj się obłąkany znajduje;

3) koszula krępująca;

4) кожанные нарукавники, состоящіе изъ крѣпкаго кожаннаго мѣшка, съ обѣихъ сторонъ открытаго, имѣющаго внутри продольную перегородку также кожанную, въ отверстіяхъ же стягиваемаго посредствомъ шнурка. Просунувъ руки, каждую въ особую половину мѣшка, такъ чтобы кисти рукъ вышли наружу, шнурки стягиваются;

5) кушакъ съ запястьями по сторонамъ, для содержанія верхнихъ членовъ возлѣ самаго туловища (кушакъ Рейля);

6) смирительный стулъ;

7) струистыя ванны.

§ 360.

(Усмирительныя средства для умалишенныхъ спокойныхъ.)

Усмирительныя средства для умалишенныхъ спокойныхъ, но неповинующихся или упорствующихъ, суть:

1) отдѣленіе отъ прочихъ,

2) отказъ въ прогулкѣ,

3) недозволеніе какой либо забавы,

4) уменьшеніе количества пищи,

5) отказъ въ желаемомъ или любимомъ кушаньѣ,

6) обращеніе къ трудамъ нѣсколько унизительнымъ, какъ-то: замѣтать дворъ, носить дрова, копать землю и т. п.

§ 361.

(Награжденія.)

За спокойное поведеніе, повиновеніе и трудолюбіе, умалишенные могутъ быть награждаемы, именно: табакомъ, увеличеніемъ количества пищи или назначеніемъ любимаго кушанья, дозволеніемъ болѣе занимательныхъ игръ, а для пенсіонеровъ, по усмотрѣнію лекаря, дозволеніемъ выѣхать съ надзирателемъ за предѣлы заведенія.

4) narękawki skórzane, składające się z mocnego skórzanego worka, z obu końców otwartego, wewnątrz mającego wzdłużną przegrodę, także skórzaną, a po końcach ściągającego się na zawiązki; po przesunięciu przedramion pomiędzy przegrody worka, tak, aby ręce wyszły zewnątrz, zaciągają się zawiązki;

5) pas z pętlicami z boków, dla utrzymania członków górnych tuż obok tułowia (pas Rejla);

6) stołek z pasami do uśmierzania obłąkanych;

7) kąpiele strumieniowe.

§ 360.

(*Środki karcenia obłąkanych spokojnych, lecz nieposłusznych.*)

Sposoby zaś karcenia obłąkanych spokojnych, ale nieposłusznych, lub upartych, są:

1) odosobnienie;

2) odmówienie pozwolenia do przechadzki;

3) niedozwolenie jakiej zabawy;

4) zmniéjszenie ilości pokarmów;

5) odmówienie żądanego lub ulubionego pokarmu;

6) użycie do robót mniéj więcéj poniżających, np. do zamiatania podwórza, noszenia drzewa, kopania ziemi i t. p.

§ 361.

(*Nagrody.*)

Za spokojne zachowanie się, posłuszeństwo i oddanie się pracy, mogą być obłąkani nagradzani, a mianowicie: tabaką, powiększeniem ilości lub daniem ulubionych pokarmów, dopuszczeniem do zabaw bardziej zajmujących; a pensyonarze, podług uznania Lekarza, dozwoleniem wyjechania za obręb zakładu, lecz zawsze z dozorcą.

§ 362.

(*Правила для посѣтителей заведенія.*)

Посѣщать заведеніе умалишенныхъ изъ одного любопытства совершенно постороннимъ людямъ воспрещается.

Врачи, желающіе посѣтить сіе заведеніе съ ученою цѣлію, и лица, принадлежащія къ семейству умалишенныхъ, или ихъ пріятели, могутъ входить въ заведеніе только съ дозволенія главнаго лекаря.

§ 363.

(*Продолженіе.*)

Посторонніе врачи, получившіе позволеніе, могутъ приходить въ заведеніе только во время посѣщеній главнаго лекаря, другія же лица—въ дни и часы, постоянно обозначенные Частнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ, о чемъ будутъ предостережены въ билетѣ, по которому ихъ допускаютъ въ заведеніе.

§ 364.

(*Продолженіе.*)

Приходящія въ заведеніе лица могутъ разговаривать съ тѣми только умалишенными, которыхъ посѣщаютъ. При семъ не должны имъ противурѣчить и вообще много разговаривать, ничего не должны съ собою приносить и давать больнымъ. Во все время посѣщенія, при посѣтителѣ долженъ находиться безотлучно надзиратель.

§ 365.

(*Продолженіе.*)

При входѣ въ заведеніе, посѣтители, если будутъ имѣть при себѣ шпаги или палки, оставляютъ оныя, до выхода своего, у сторожа.

§ 362.

(Przepisy co do odwiedzania zakładów dla obłąkanych.)

Odwiedzanie zakładu dla obłąkanych, w celu zaspokojenia ciekawości przez osoby zupełnie obce, zabrania się.

Lekarze chcący zwiedzać w celu naukowym takowe zakłady, i osoby do familii obłąkanego należące, lub im znajome, mogą mieć wstęp do zakładu, tylko za dozwoleniem naczelnego Lekarza.

§ 363.

(Ciąg dalszy.)

Lekarze obcy, którzy otrzymali odpowiednie zezwolenie, bywać mogą w zakładzie tylko podczas wizyty naczelnego Lekarza, inne zaś osoby, tylko w dniach i godzinach oznaczonych stale przez Radę Szczegółową Opiekuńczą; o czém w bilecie upoważniającym do ich wpuszczenia będą ostrzeżeni.

§ 364.

(Ciąg dalszy.)

Osoby przychodzące do zakładu rozmawiać tylko mogą z tymi obłąkanymi, których odwiedzają; jednak niepowinni z nimi się sprzeczać, i w ogólności wiele nie rozmawiać; nie wolno także nic z sobą przynosić dla dawania obłąkanym. Przez cały czas pobytu obcéj osoby, nieodstępnie znajdować się powinien dozorca lub dozorczyni.

§ 365.

(Ciąg dalszy.)

Jeśliby odwiedzający mieli przy sobie broń jaką, albo też laski, takowe przy wejściu pozostawić mają u odźwiernego.

§ 366.

(Продолженіе.)

Неисполняющій сихъ правилъ будетъ выведенъ изъ заведенія и въ другой разъ не получитъ дозволенія въ него войти.

§ 367.

(Продолженіе.)

Правила сіи, для общаго свѣдѣнія, должны быть повѣшены при входѣ въ заведеніе.

§ 368.

(О хожденіи въ церковь и соблюдаемыя при томъ правила.)

Кромѣ совершенія молитвъ всякое утро и вечеръ, равно передъ столомъ, спокойные умалишенные могутъ ходить въ церковь, съ соблюденіемъ при томъ слѣдующихъ правилъ:

а) дозволеніе умалишеннымъ ходить въ церковь будетъ зависѣть отъ главнаго лекаря;
б) наканунѣ дня, въ который больные могутъ идти въ церковь, главный лекарь обязанъ ихъ еще разъ освидѣтельствовать;
в) допущеніе въ церковь должно быть дозволяемо умалишенному, какъ особая награда;
г) ежели въ одномъ и томъ же заведеніи умалишенныхъ, помѣщаются мужчины и женщины, то сперва идутъ въ церковь мужчины, а потомъ женщины. Въ такомъ же порядкѣ и возвращаются. Еще лучше, если для каждаго пола будетъ совершенно отдѣльное богослуженіе;
д) умалишенные сопровождаются въ церковь надзирателями или надзирательницами и потребнымъ числомъ служителей;

§ 366.

(*Ciąg dalszy.*)

Niezastosowujący się do powyższych przepisów, będzie wyprowadzonym z zakładu, i nie otrzyma pozwolenia do powtórnego wejścia.

§ 367.

(*Ciąg dalszy.*)

Dla wiadomości zaś wszystkich, przepisy te przy furcie wywieszone będą.

§ 368.

(*O chodzeniu do kościoła i zachowaniu się w tym względzie.*)

Oprócz odprawiania codziennych modlitw, rannych i wieczornych, jakotéż przed jedzeniem, obłąkani spokojni chodzić mogą na nabożeństwo do kościoła. Przyczém przestrzegane być mają następne prawidła:

a) dozwolenie obłąkanemu uczęszczania na nabożeństwo, zależeć będzie od uznania naczelnego Lekarza;

b) dniem przedtém, kiedy obłąkani pójść mają do kościoła, naczelny Lekarz obowiązanym jest raz jeszcze przekonać się o stanie ich umysłu;

c) pozwolenie znajdowania się na nabożeństwie powinno być udzielane tak, aby to obłąkani uważali za nagrodę;

d) jeżeli w jednym i tymże samym szpitalu obłąkanych, mieszczą się mężczyzni i kobiéty, to oddzielnie iść mają do kościoła, naprzód mężczyzni, potém kobiéty; podobnież i powracać powinni; lepiéj zaś będzie, aby dla obłąkanych płci różnéj, w różnym czasie nabożeństwo się odbywało;

e) obłąkanym do kościoła towarzyszyć będą dozorcy i dozorczynie, oraz pewna liczba posługaczy;

е) въ церкви по правой сторонѣ должны стоять женщины, по лѣвой за перегородкою мужчины;

ж) во время богослуженія, умалишенные обязаны соблюдать величайшую тишину и приличіе. Всякое ихъ безпокойство надзиратели будутъ тотчасъ отвращать, но ежели это невозможно, то умалишенный долженъ быть немедленно выведенъ изъ церкви;

з) во время нахожденія въ церкви умалишенныхъ, не должно допускать въ оную никого изъ посторонних.

Примѣчаніе. Слѣдующее къ § 313-му приложеніе № 53 не помѣщается здѣсь по той причинѣ, что заключающіяся въ немъ правила относительно отправленія больныхъ умалишенныхъ въ больницы и заведенія для нихъ предназначенныя, вмѣстѣ съ вопросами касательно больныхъ мужескаго и женскаго пола, изображены въ приложеніи къ находящемуся пониже № 4-му.

---

f) w kościele stać mają osobno kobiéty po prawéj stronie, a osobno mężczyzni po lewéj; nadto rozdzieleni być mają przegrodą;

g) podczas nabożeństwa obłąkani zachować się winni jak najprzyzwoiciéj; każdą niespokojność dozorcy winni starać się zaraz środkami łagodnémi uśmierzyć; jeżeli to nie pomaga, obłąkany pod strażą posługacza ma być wyprowadzony z kościoła;

h) podczas znajdowania się obłąkanych w kościele, nikt z obcych do tegoż wpuszczanym być nie ma.

Uwaga. Annex Nr. 53 należący do § 313-go, nie zamieszcza się tu z powodu, że objęte nim przepisy ogólne co do odsyłania chorych obłąkanych do przeznaczonych dla nich zakładów, wraz z aryngą pytań, tyczących się obłąkanych mężczyzn i kobiet, są pomieszczone poniżéj, jako annex, przy Nr. 4-m.

Приложеніе 1-е къ № 1-му.

(Форма № 9.)

ОБЩІЙ ЖУРНАЛЪ
о больныхъ, состоящихъ въ заведеніи умалишенныхъ N

за 18 . . годъ.

Примѣчаніе. Въ началѣ писать:
а) отъ прошедшаго года оставалось....
б) вновь поступило въ текущемъ году....

№	Когда принятъ въ заведеніе.	Имя, фамилія, званіе и откуда поступилъ.	Лѣта	Женатъ ли и имѣетъ ли дѣтей	Въ который разъ принятъ въ заведеніе.	Кѣмъ или какою властію представленъ въ заведеніе	Причины болѣзни.	Названіе болѣзни.	Послѣ какого времени выздоровѣлъ.	Выпущенъ изъ заведенія неизлечимымъ и кому переданъ.	Въ какое переданъ заведеніе.	Умеръ, въ какое время и отъ какой болѣзни.	Примѣчаніе.

Вѣрно: Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго,
(подписано) *Ил. Туркуллъ.*

1-szy Annex do Nru 1-go.

(Wzór Nr. 9.)

DZIENNIK OGÓLNY
chorych, przyjętych do zakładu dla obłąkanych N...

18 . . . roku.

Uwaga. Na wstępie napisać:
a) Pozostało z roku zeszłego . . .
b) Przybyło w roku bieżącym . . .

№	Kiedy przyjęty do zakładu.	Imię i nazwisko, stan i zkąd przybył.	Wiek	Czy żonaty i czy ma dzieci	Który raz przyjęty do zakładu	Przez kogo, lub przez jaką władzę pomieszczony w zakładzie.	Powody choroby.	Rodzaj choroby.	Po upływie jakiego czasu wyzdrowiał.	Wypisany z zakładu niewyleczonym i do kogo odesłany.	Do jakiego zakładu odesłany	Zmarł, kiedy i z jakiéj choroby.	Uwagi.

Zgodno:
Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego (podpisano) *Ig. Turkull.*

Приложенie 2-е къ № 1-му.

(Росписанiе № 2.)

РОСПИСАНIЕ
порцiй въ заведенiи умалишенныхъ.

Росписаніе порцій для больныхъ умалишенныхъ въ Больницѣ Братьевъ Милосердія и прочихъ.

Поясненіе.	Общія порціи для умалишенныхъ и выздоравливающихъ. № 1. Діета болѣе питательная. Прѣсная порція.	№ 1. Діета болѣе питательная. Кислая порція.	№ 2. Діета менѣе питательная. Прѣсная порція.	№ 2. Діета менѣе питательная. Кислая порція.	Особыя порціи для умалишенныхъ больныхъ. Строгая порція. Прѣсная порція.	Строгая порція. Кислая порція.	Крупяные отвары или такъ называемые клейки.
Завтракъ.	Пивный супъ изъ ½ кварты пива, или ½ кварты жидкой кашицы изъ 1/32 гарнца крупъ съ ½ лота масла и столько же соли.	½ кварты похлебки съ ¼ фун. хлѣба съ ½ лота коровьяго масла и столько же соли.	½ кварты кашицы изъ 1/32 гарнца ячменныхъ крупъ, съ ½ лота коровьяго масла и ½ лота соли.	½ кварты похлебки съ ¼ фун. хлѣба съ ½ лота коровьяго масла и ½ лота соли.	½ кварты клейка изъ 1/64 гарнца ячменныхъ крупъ съ ½ лота коровьяго масла и столько же соли.	½ кварты клейка изъ 1/64 гарнца ячменныхъ крупъ съ ½ лотомъ коровьяго масла и столько же соли.	½ кварты клейка изъ 1/64 гарнца овсяныхъ крупъ, съ ½ лота коровьяго масла и ¼ лота соли.
Обѣдъ.	*1 кушанье.* 1 кварта супу съ 1 фунтомъ говядины, 1/3 кватерки перловыхъ крупъ, 1 лотомъ огородныхъ растеній и ½ лота соли.	*1 кушанье.* 1 кварта щей съ ¼ кварты капусты, 1 фун. говядины и ½ лотомъ соли *или:* 1 кварта борщу изъ бураковъ съ фун. говядины и ½ лотомъ соли.	*1 кушанье.* ½ кварты супу изъ ¼ фун. говядины съ 1/32 гарнца мѣлкой крупы, 1 лотомъ огородныхъ растеній и ½ лота соли.	*1 кушанье.* ½ кварты щей съ ¼ кварты капусты, ¼ фун. говядины и ½ лотомъ соли *или* ½ кварты борщу изъ бураковъ съ ¼ фун. говяд. 1/8 кватерки греч. крупъ и ½ лотомъ соли.	½ кварты супу съ ½ фун. телятины, ¼ кварты мелкихъ крупъ, 1 лотомъ огородныхъ растеній и ½ лота соли.	½ кварты борщу изъ бураковъ, изъ ½ фунта телятины и ½ лота соли. *Примѣчаніе.* Больнымъ даютъ борщъ безъ телятины.	½ кварты клейка изъ 1/64 гарнца овсяныхъ крупъ, съ ½ лота коровьяго масла и ¼ соли.
	2 кушанье. 1 кварта картофеля, моркови, брюквы, рѣпы, бураковъ съ 1 лотомъ коровьяго масла или свинаго сала и ½ лота соли. На цѣлый день 1½ фунта ситнаго хлѣба.	*2 кушанье.* 1 кварта кашицы изъ ¼ кварты гречневыхъ крупъ. *или* 1 кварта щей съ ½ кварты капусты съ 1 лотомъ сала и ½ лота соли. 1½ фунта хлѣба.	*2 кушанье.* ½ квар. картофеля, моркови, брюквы, рѣпы или бураковъ. *или* ½ кварты кашицы изъ 1/16 гарн. греч. крупы съ 1 лот. коровь. масла и ½ лота соли, 1 фун. ситнаго хлѣба. *Примѣч:* для больмясо не должно быть бленное же для свабыть обращено на ціи № 1, по усмот-	*2 кушанье.* Клецки съ 1/8 фун. пшеничной муки *или* ½ кварты картофеля, брюквы, рѣпы, моркови, бураковъ, съ 1 лотомъ масла и ½ лотомъ соли. Хлѣба фунтъ. ныхъ на этой порціи даваемо, употреренія супа можетъ прибавленія къ поррѣнію лекаря.			

Поясненіе.	Общія порціи для умалишенныхъ и выздоравливающихъ.				Особыя порціи для умалишенныхъ больныхъ.		
	№ 1.		№ 2.				
	Діета болѣе питательная.		Діета менѣе питательная.		Строгая порція.		Крупяные отвары или такъ называемые клейки.
	Прѣсная порція.	Кислая порція.	Прѣсная порція.	Кислая порція.	Прѣсная порція.	Кислая порція.	
Ужинъ.	$1/2$ кварты кашицы изъ $1/32$ гарн. крупъ съ $1/2$ лота коровьяго масла и столько же соли. *или* $1/2$ кварты киселя изъ $1/32$ гарн. овсяной муки и $1/4$ фунта меду.	$1/2$ кварты кашицы изъ $1/32$ гарн. крупъ съ $1/2$ лота коровьяго масла и столько же соли *или* $1/2$ кварты киселя изъ $1/32$ гарн. овсяной муки и $1/4$ фунта меду.	*Ужинъ.* Такой же № 1 съ тѣмъ измѣ дается съ $1/4$ кватер	какъ для порцій неніемъ, что кисель ки сладкаго молока.	$1/2$ кварты клейка изъ $1/64$ гарнца ячменныхъ крупъ съ $1/2$ лотомъ коровьяго масла и столько же соли.	$1/2$ кварты клейка изъ $1/64$ гарнца ячменныхъ крупъ съ $1/2$ лотомъ коровьяго масла и столько же соли.	$1/2$ кварты клейка изъ $1/64$ гарн. овсяныхъ крупъ, съ $1/2$ лота коровьяго масла и $1/4$ лота соли. *Примѣч.* По предписанію врача, порція клейка можетъ быть уменьшена до $1/4$ кварты или даваема вовсе безъ соли.
	Прибавленія къ вышеозначенной порціи.		*Прибавленія* *ной*	*къ вышеозначен-* *порціи.*	*Прибавленія по особому назначенію врача.*		*Прибавленія по особому назначенію врача.*
1. 2. 3. 4. 5. 6.	$1/4$ кварты лучшаго пива. $1/4$ кватерки водки. $1/4$ кварты пивнаго супу съ 1 яйцомъ и $1/2$ лота сахару. $1/8$ кварты виннаго супу съ 1 яйцомъ и $1/2$ лота сахару. $1/3$ сельдя. Хрѣнъ.		1. $1/4$ кварты слад молока. 2. густая кашица манныхъ. 3. 6 лотовъ сара 4. 8 лотовъ черно Къ кашицѣ и ся 1 лотъ коров. къ черносливу 5. $1/4$ сельдя.	каго или кислаго съ $1/8$ кварты крупъ чинскаго пшена. слива. рыжу прибавляет- масла, $1/2$ лота соли; $1/2$ лота сахару.	$1/4$ фунта или $1/2$ фунта бѣлаго хлѣба (булки). Два яйца въ смятку. Крупъ манныхъ или рыжу $1/8$ кварты съ $1/2$ лота коровьяго масла и $1/4$ лота соли. Кватерка молока.		$1/2$ фунта бѣлаго хлѣба (булки). $1/8$ фунта чернослива. Кватерка молока.

Примѣчаніе. Въ лѣтніе мѣсяцы какъ то: въ Іюнѣ, Іюлѣ, Августѣ и Сентябрѣ, умалишенные будутъ получать на ужинъ по полукварте кислаго молока.

Вѣрно: Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго (подписано) *Ит. Туркуллъ.*

2-gi Annex do N-ru 1-go.

(Wykaz Nr. 2.)

WYKAZ
składu porcyi dla chorych w zakładach przeznaczonych dla obłąkanych.

Wykaz składu porcyj w zakładach dla chorych obłąkanych, w Szpitalu Braci Miłosierdzia i innych.

Wyszczególnienie	Dyeta zwyczajna dla obłąkanych i rekonwalescentów. N° 1. Dyeta karmiąca (pobudzająca). Przaśna porcya	Dyeta zwyczajna N° 1. Dyeta karmiąca (pobudzająca). Kwaśna porcya	N° 2. Dyeta mniéj pobudzająca (mniéj karmiąca). Przaśna porcya	N° 2. Dyeta mniéj pobudzająca. Kwaśna porcya	Dyeta szczególna dla obłąkanych w infirmeryi pozostających. Ścisła porcya. Przaśna porcya	Ścisła porcya. Kwaśna porcya	Kleiк.
Śniadanie.	Zupa piwna z $\frac{1}{2}$ kwarty piwa, lub kasza na rzadko z $\frac{1}{32}$ garnca kaszy, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	Zupy z $\frac{1}{4}$ funta chleba $\frac{1}{2}$ kwarty, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	Kaszy jęczmiennéj na rzadko z $\frac{1}{32}$ garnca — $\frac{1}{2}$ kwarty, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	Zupy z $\frac{1}{4}$ funta chleba $\frac{1}{2}$ kwarty, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	$\frac{1}{2}$ kwarty kleiku z $\frac{1}{64}$ garnca kaszy jęczmiennéj, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i pół łuta soli.	$\frac{1}{2}$ kwarty kleiku z $\frac{1}{64}$ garnca kaszy jęczmiennéj, z dodaniem pół łuta masła i pół łuta soli.	$\frac{1}{2}$ kwarty kleiku z $\frac{1}{64}$ garnca kaszy owsianéj, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i $\frac{1}{4}$ łuta soli.
Obiad.	*1 danie.* Rosołu z funta mięsa wołowego kwarta 1, do którego kaszy perłowéj $\frac{1}{32}$ kwaterki, włoszczyzny łut 1 i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	*1 danie.* Kapuśniaku z $\frac{1}{4}$ kwarty kapusty, z funta 1 mięsa wołowego i $\frac{1}{2}$ łuta soli — kwarta 1. *lub* Barszczu burakowego z 1 funta mięsa wołowego i $\frac{1}{2}$ łuta soli—kwarta 1.	*1 danie.* Rosołu z $\frac{1}{4}$ funta mięsa wołowego — $\frac{1}{2}$ kwarty, do którego kaszy drobnéj $\frac{1}{32}$ garnca, włoszczyzny 1 łut, i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	*1 danie.* Kapuśniaku z $\frac{1}{4}$ kwarty kapusty, $\frac{1}{4}$ funta mięsa wołowego, $\frac{1}{2}$ łuta soli — $\frac{1}{2}$ kwarty *lub* Barszczu burakowego z $\frac{1}{4}$ funta mięsa wołowego, i $\frac{1}{2}$ łuta soli — $\frac{1}{2}$ kwarty.	$\frac{1}{2}$ kwarty rosołu z $\frac{1}{2}$ funta cielęciny, z dodaniem kwaterki drobnéj kaszki, 1 łuta włoszczyzny i pół łuta soli. *Uwaga.* Chorym daje się rosół bez cielęciny.	$\frac{1}{2}$ kwarty barszczu burakowego z $\frac{1}{2}$ funta cielęciny i $\frac{1}{2}$ łuta soli. *Uwaga.* Chorym daje się barszcz bez cielęciny.	$\frac{1}{2}$ kwarty kleiku z $\frac{1}{64}$ garnca kaszy owsianéj, z dodaniem $\frac{1}{2}$ łuta masła i $\frac{1}{4}$ łuta soli.
	2 danie. Jarzyny, jako to: kartofli, marchwi, brukwi, rzepy, buraków — po kwarcie, z 1 łutem masła lub słoniny i $\frac{1}{2}$ łutem soli.	*2 danie.* Kaszy z kwaterki 1 kaszy gryczannéj — kwarta 1. *lub* Kapuśniaku z $\frac{1}{2}$ kwarty kapusty kwaśnéj — kwarta, z dodaniem 1 łuta okrasy i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	*2 danie* Jarzyny, jako to: kartofli, marchwi, brukwi, rzepy, buraków — po $\frac{1}{2}$ kwarty *lub* Kaszy z kwaterki kaszy gryczannéj — $\frac{1}{2}$ kwarty, z dodaniem 1 łuta masła i $\frac{1}{2}$ łuta soli.	*2 danie.* Kluski z $\frac{1}{8}$ części funta mąki pszennéj, lub kartofli, brukwi, rzepy, marchwi, buraków po $\frac{1}{2}$ kwarty, z 1 łutem masła i $\frac{1}{2}$ łutem soli.			
	Na dzień cały chleba pytlowego funt jeden i pół.	Chleba na cały dzień funt $1\frac{1}{2}$.	Na dzień cały chleba pytlowego funt 1.	Chleba funt 1.			

Uwaga. Na téj porcyi nie ma; to zaś, które użyte służyć może na dodatki dla porcy. N° 1, podług uzna- mięso chorym dawane być było do gotowania rosołu obłąkanych, będących na na Lekarza.

Wyszczególnienie.	Dyeta zwyczajna dla obłąkanych i rekonwales centów.				Dyeta szczególna dla obłąkanych w infirmeryi pozostających.		
	Nº 1. Dyeta karmiąca (pobudzająca).		Nº 2. Dyeta mniéj pobudza karmiąca (mniéj jąca)		Ścisła porcya.		Klejek.
	Przasna porcya	Kwaśna porcya	Przaśna porcya	Kwaśna porcya	Przaśna porcya	Kwaśna porcya	
Kolacya.	Kasza na rzadko z $^{1}/_{32}$ garnca kaszy, z dodaniem pół łuta masła i pół łuta soli. *lub* Kisielu z $^{1}/_{32}$ garnca mąki owsianéj i $^{1}/_{4}$ funta miodu — $^{1}/_{2}$ kwarty.	Kasza na rzadko z $^{1}/_{32}$ garnca kaszy, z dodaniem pół łuta masła i $^{1}/_{2}$ łuta soli. *lub* Kisielu z $^{1}/_{32}$ garnca mąki owsianej i $^{1}/_{4}$ funta miodu $^{1}/_{2}$ kwarty.	*Kolacya* taka jak z tą zmianą, iż kisiel terki mleka słod-	na porcyach Nº 1 i 2, daje się z $^{1}/_{4}$ kwa- kiego.	$^{1}/_{2}$ kwarty klejku z $^{1}/_{64}$ garnca kaszy jęczmiennéj, z dodaniem pół łuta masła i pół łuta soli.	$^{1}/_{2}$ kwarty klejku z $^{1}/_{64}$ garnca kaszy jęczmiennéj, z dodaniem pół łuta masła i pół łuta soli.	$^{1}/_{2}$ kwarty klejku z $^{1}/_{64}$ garnca kaszy owsianéj, z dodaniem pół łuta masła i $^{1}/_{4}$ łuta soli. *Uwaga.* Stosownie do przepisu Lekarza, porcya klejku może być zmniejszona do kwaterki, lub daną będzie zupełnie bez soli.
	Dodatki z oddzielnego przepisu Lekarza.		*Dodatki z oddziel Leka*	*nego przepisu rza.*	*Dodatki z oddzielnego przepisu Lekarza.*		*Dodatki z oddzielnego przepisu Lekarza*
	1. Piwa dubeltowego — $^{1}/_{4}$ kwarty. 2. Wódki — $^{1}/_{4}$ kwaterki. 3. Polewka piwna z $^{1}/_{4}$ kwarty piwa, do któréj dodaje się 1 jaje i pół łuta cukru. 4. Polewka winna z $^{1}/_{8}$ kwarty wina, do któréj dodaje się 1 jaje i pół łuta cukru. 5. $^{1}/_{3}$ część śledzia. 6. Chrzan.		1. Mleko słodkie lub 2. Kaszka drobna na 3. Ryżu—6 łutów. 4. Śliwek—8 łutów. Do kaszki i ryżu 1 łucie, soli $^{1}/_{2}$ łu pół łuta. 5. $^{1}/_{3}$ część śledzia.	kwaśne $^{1}/_{4}$ kwarty. gęsto z $^{1}/_{8}$ kwarty. dodaje się masła po ta, do śliwek cukru	$^{1}/_{4}$ lub $^{1}/_{2}$ funta bułki. 2 jaja na miękko. Kaszki drobnéj albo ryżu z $^{1}/_{8}$ kwarty, z dodaniem $^{1}/_{2}$ łuta masła i $^{1}/_{4}$ łuta soli. Kwaterka mleka.		$^{1}/_{2}$ funta bułki. $^{1}/_{8}$ funta śliwek. Kwaterka mleka.

Uwaga. W miesiącach letnich jako to: w Czerwcu, Lipcu, Sierpniu i Wrześniu, obłąkani dostawać będą po pół kwarty mleka zsiadłego na kolacyę.

Zgodno:

Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego (podpisano) *Ig. Turkułł.*

№ 2.

Распоряженіе о томъ, чтобы, при помѣщеніи въ гошпиталѣ больныхъ, страдающихъ умопомѣшательствомъ, были соблюдаемы постановленныя закономъ правила и увѣдомляемъ Царскій Прокуроръ.

(1 Марта 1821 г.)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи,

имѣя въ виду мнѣніе общаго Надзирательнаго Совѣта больницъ относительно соблюденія постановленныхъ закономъ правилъ при помѣщеніи больныхъ, страдающихъ умопомѣшательствомъ, въ больницахъ Братьевъ Милосердія и Младенца Іисуса, предписываетъ Воеводской Коммисіи сдѣлать зависящее распоряженіе, чтобы, въ случаѣ если представится необходимость отдать въ упомянутые Гошпитали больныхъ, страдающихъ умопомѣшательствомъ, были соблюдены всѣ предписанныя закономъ формальности, относящіяся къ этого рода больнымъ, и чтобы о помѣщеніи ихъ въ больницѣ былъ извѣщаемъ Генеральный Прокуроръ.

Варшава, 1 Марта 1821 года.

Министръ Предсѣдательствующій, (подписано) *Мостовскій.*

№ 705/593.

№ 2.

Rozporządzenie, iż przy oddawaniu do szpitali chorych, cierpiących pomięszanie zmysłów, należy zachować właściwe formalności prawne i zawiadamiać Prokuratora Królewskiego.

(d. 1 Marca 1821 r.)

do
Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Powodowana uwagą Rady Ogólnéj Dozorczéj Szpitalów, względem zachowania przepisów prawnych, przy umieszczaniu chorych, pomięszanie zmysłów cierpiących, w szpitalu BB. Miłosierdzia, niemniéj Dzieciątka Jezus, poleca Kommisyi Wojewódzkiéj, aby wydała rozporządzenia, jakie gdzie wypada, iżby wrazie potrzeby oddawania do wspomnionych szpitali chorych, pomięszanie zmysłów cierpiących, zachowane były formalności prawne, co do tego rodzaju chorych potrzebne, i aby Prokurator Jeneralny o umieszczeniu ich w szpitalu był uwiadomiony.

w Warszawie, dnia 1 Marca 1821 r.

Minister Prezydujący (podpisano) *Mostowski.*

Nr. 705/593.

№ 3.

Распоряженіе о томъ, что привычные пьяницы не должны быть отсылаемы въ больницу Братьевъ Милосердія.

(19 (31) Мая 1836 г.)

Муниципальному Управленію столичнаго города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Изъ представленныхъ Правительственной Коммисіи рапортовъ видно, что, съ нѣкотораго времени, полицейскія начальства стали отсылать въ здѣшнюю больницу Братьевъ Милосердія привычныхъ пьяницъ, съ цѣлью будтобы исправленія оныхъ.

Хотя Частный Совѣтъ больницы, выслушавъ мнѣніе врача, отказалъ въ принятіи двухъ лицъ, присланныхъ подъ этимъ предлогомъ, однако, въ избѣжаніе могущихъ произойти отъ этого столкновеній, Правительственная Коммисія, вслѣдствіе представленія Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній, предписываетъ Муниципальному Управленію столичнаго города Варшавы извѣстить всѣ полицейскія начальства: что въ больницу Братьевъ Милосердія принимаются только умалишенные, страдающіе падучею болѣзнью и укушенные бѣшеными животными.

Варшава, 19 (31) Мая 1836 года.

И. д. Директора Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ,
(подписано) *Графъ Ф. Скарбекъ.*

№ 6,193/23,516.

№ 3.

Rozporządzenie, iż nałogowi pijacy do szpitala Braci Miłosierdzia nie mają być odsyłani.

(d. 19 (31) Maja 1836 r.)

do
Urzędu Municypalnego Miasta Stołecznego Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Podług złożonych Kommissyi Rządowéj rapportów, od niejakiego czasu Władze policyjne odsyłają do szpitala tutejszego Braci Miłosierdzia nałogowych pijaków, w celu jakoby ich poprawy.

Wprawdzie Rada Szczegółowa szpitala, wysłuchawszy zdania Lekarza, odmówiła przyjęcia dwóch osób z podobnego tytułu nadesłanych; z uwagi atoli na kolizye, jakieby ztąd mogły mieć miejsce, Kommissya Rządowa, na wniosek Rady Głównéj Opiekuńczéj instytutów dobroczynnych, poleca Urzędowi Municypalnemu miasta stołecznego Warszawy, aby objaśnił wszystkie Urzędy policyjne: że do szpitala Braci Miłosierdzia, tylko obłąkani na umyśle, epileptyczni i pokąsani od zwierząt są przyjmowani.

w Warszawie, dnia 19 (31) Maja 1836 r.

p. o. Dyrektora Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *F. Hr. Skarbek.*

Nr. 6,193/23,516.

№ 4.

Распоряженіе, опредѣляющее формальности, которыя слѣдуетъ соблюдать при отправленіи умалишенныхъ въ больницу Братьевъ Милосердія, а равно и при отсылкѣ ихъ послѣ выздоровленія.

(25 Мая (6 Іюня) 1839 г.)

Главный Директоръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Общія правила для вѣдомства Внутреннихъ Дѣлъ въ Царствѣ Польскомъ.

Исправляющій должность Главнаго Медицинскаго Инспектора доложилъ мнѣ, что, вслѣдствіе несоблюденія надлежащаго порядка въ отправленіи умалишенныхъ въ больницу Братьевъ Милосердія, а равно проистекающей отъ этого медленности въ отсылкѣ ихъ по выздоровленіи, встрѣчается весьма часто затрудненіе, какъ въ помѣщеніи этихъ больныхъ, такъ и въ подачѣ имъ надлежащаго пособія.

Для прекращенія этого на будущее время, предписываю вѣдомству Внутреннихъ Дѣлъ строгое исполненіе слѣдующихъ правилъ:

1) О каждомъ больномъ, подлежащемъ отсылкѣ въ больницу умалишенныхъ, полицейскіе чиновники въ городахъ, гминные Войты въ деревняхъ, обязаны увѣдомлять, если въ томъ мѣстѣ находится Врачебная Управа, Медицинскаго Инспектора, а въ противномъ случаѣ—обводоваго врача. Медицинскіе же чиновники, убѣдившись, что больной дѣйствительно подлежитъ отсылкѣ въ больницу умалишенныхъ, обязаны войти о томъ съ

№ 4.

Rozporządzenie, wskazujące formalności, jakie przy nadsyłaniu chorych obłąkanych do szpitala Braci Miłosierdzia i przy wysyłaniu ze szpitala uleczonych, zachować się powinny.

(d. 25 Maja (6 Czerwca) 1839 r.)

Dyrektor Główny, Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Ogólne przepisy dla Zarządu Spraw Wewnętrznych Królestwa Polskiego.

Pełniący obowiązki Głównego Inspektora służby zdrowia przełożył mi, iż od niezachowania właściwego porządku w nadsyłaniu chorych obłąkanych do szpitala Braci Miłosierdzia, tudzież wynikłéj ztąd zwłoki w odsyłaniu ich po wyzdrowieniu, zachodzi częstokroć trudność, tak w pomieszczeniu tych chorych, jakoteż w udzieleniu im stosownéj pomocy.

Dla zapobieżenia temu na przyszłość, polecam Zarządowi Spraw Wewnętrznych ściśle dopełnienie tego co następuje:

1) o każdym chorym, który ma być odesłanym do szpitala obłąkanych, w miastach Urzędnicy policyjni, zaś po wsiach, Wójci gminni obowiązani są zawiadamiać Inspektora Lekarskiego, jeżeli w tém miejscu jest Urząd Lekarski; w przeciwnych razach Lekarza obwodowego. Ci Urzędnicy lekarscy przekonawszy się, iż rzeczywiście chory kwalifikuje się do szpitala obłąkanych, przedstawią o tém Głównemu Inspektorowi służby

представленіемъ къ Главному Медицинскому Инспектору, который, относительно приготовленія мѣста для больнаго, снесется немедленно съ Попечительнымъ Совѣтомъ и, по полученіи увѣдомленія, что больной можетъ быть принятъ, разрѣшаетъ врачу, сдѣлавшему представленіе о состояніи больнаго, отослать умалишеннаго въ г. Варшаву. Пока же не послѣдуетъ это, мѣстный врачъ и полицейское Управленіе должны содержать умалишеннаго подъ врачебно-полицейскимъ присмотромъ, который, смотря по роду и степени сумасшествія, долженъ быть болѣе или менѣе строгъ.

2) Прежде отсылки умалишеннаго въ больницу, Медицинскій Инспекторъ или обводовый врачъ, обязаны собрать о больномъ подробныя свѣдѣнія и составить сколь можно точнѣйшіе отвѣты на вопросы, изложенные въ прилагаемыхъ у сего прибавленіяхъ.

Эти свѣдѣнія и отвѣты, прописанные противъ каждаго вопроса, должны быть отосланы вмѣстѣ съ больнымъ въ больницу.

3) Родственники или гмины, коль скоро они будутъ извѣщены управленіемъ больницы умалишенныхъ, что принадлежащій имъ больной уже выздоровѣлъ, должны немедленно заняться отобраніемъ его изъ больницы, въ противномъ же случаѣ Попечительный Совѣтъ имѣетъ право и обязанъ самъ распорядиться объ отсылкѣ выздоровѣвшаго лица на мѣсто жительства, на счетъ родственниковъ или гмины, къ которой оно принадлежитъ.

4) Не должны быть отсылаемы изъ тюремъ въ больницу умалишенныхъ такіе помѣшанные или подозрѣваемые въ сумасшествіи преступники, которые должны содержаться подъ строгимъ карауломъ.

Для такихъ больныхъ, впредь до дальнѣйшаго особаго о нихъ распоряженія, слѣдуетъ устроить въ тюрьмѣ особое помѣщеніе, въ которомъ они могли бы оставаться подъ надзоромъ тюремнаго врача. Въ Варшавѣ тюремный лекарь обязанъ призывать на совѣщаніе къ такимъ больнымъ лекаря, завѣдывающаго больницею умалишенныхъ.

zdrowia, który niezwłocznie porozumie się z Radą Opiekuńczą szpitala obłąkanych, względem przygotowania miejsca dla chorego, a otrzymawszy zawiadomienie, iż chory przyjętym być może, upoważnia Lekarza który o wypadku choroby doniósł, do odesłania obłąkanego do Warszawy. Nim zaś to nastąpi, Lekarz miejscowy i Urząd policyjny obłąkanego mieć winni pod dozorem policyjno-lekarskim, który względnie do rodzaju i stopnia pomięszania, mniéj lub więcéj ma być obostrzony.

2) Przed odesłaniem obłąkanego do szpitala, Inspektor Lekarski lub Lekarz Obwodowy, obowiązani są zebrać o chorym szczegółowe wiadomości i ułożyć, o ile można najdokładniejsze odpowiedzi na zapytania, wyszczególnione w załączających się tu dodatkach.

Wiadomości te i odpowiedzi, napisane obok każdego zapytania, mają być odesłane razem z chorym do szpitala.

3) Familie lub gminy, skoro zawiadomione zostaną przez administracyę szpitala obłąkanych, że chory do nich należący wyzdrowiał, mają niezwłocznie zająć się odebraniem go ze szpitala; w przeciwnym bowiem razie Rada Opiekuńcza ma prawo i obowiązaną jest sama zarządzić odesłanie osoby która zdrowie odzyskała, do miejsca jéj zamieszkania, na koszt familii lub gminy, do któréj ta należy.

4) Z więzień nie mają być odsyłani do szpitala dla obłąkanych obłąkani lub podejrzani o pomięszanie umysłu tacy przestępcy, którzy winni być trzymani pod ścisłą strażą.

Dla takich chorych, aż do dalszego względem nich szczególnego rozporządzenia, należy urządzić w więzieniu osobny lokal, w którymby mogli pozostawać pod nadzorem Lekarza więziennego. W Warszawie Lekarz więzienny obowiązanym jest wzywać do takich chorych na naradę Naczelnego Lekarza szpitala obłąkanych.

5) Настоящее распоряженіе, вмѣстѣ съ приложеннымъ къ оному прибавленіемъ, предписываю помѣстить въ губернскихъ вѣдомостяхъ.

Варшава, 25 Мая (6 Іюня) 1839 года.

Главный Директоръ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) *Шиповъ.*

№ 21.

Приложеніе къ № 4-му.

Вопросы, касающіеся умалишенныхъ мужескаго пола, подлежащихъ отсылкѣ въ больницу умалишенныхъ.

А) Относительно лица:

1) имя и фамилія больнаго;

2) лѣта отъ роду и мѣсто рожденія, а также настоящее мѣстопребываніе больнаго (здѣсь долженъ быть пріобщенъ актъ о рожденіи или метрическое свидѣтельство о крещеніи);

3) какого вѣроисповѣданія?

4) къ какому принадлежитъ сословію, имѣетъ ли родителей, родственниковъ или опекуновъ и чѣмъ они занимаются; гдѣ живутъ и какимъ владѣютъ имуществомъ?

5) женатъ ли и сколько у него дѣтей?

6) заведено ли уже дѣло о признаніи больнаго умалишеннымъ, въ какомъ судѣ оно производится и какъ скоро это дѣло можетъ быть окончено?

5) Niniejsze rozporządzenie, wraz z załączonym do onego dodatkiem, w dziennikach gubernialnych umieścić polecam.

w Warszawie, dnia 25 Maja (6 Czerwca) 1839 r.

Dyrektor Główny,
Generał-Adjutant, (podpisano) *Szypow.*

Nr. 21.

Annex do Nr. 4-go.

Pytania tyczące się mężczyzn obłąkanych, mających się odsyłać do zakładu obłąkanych.

A) Co do osoby:

1) jakie imię i nazwisko chorego?

2) wiek i miejsce urodzenia, oraz gdzie ma teraźniejsze zamieszkanie. (Powinien być dołączony akt urodzenia lub metryka chrztu.)

3) jakiéj jest religii?

4) do jakiego należy stanu; czy ma rodziców, krewnych lub opiekunów, i czém się oni trudnią, gdzie mieszkają i jaki posiadają majątek?

5) czy żonaty i wiele ma dzieci?

6) czy sprawa o uznanie chorego za obłąkanego, już jest wyprowadzoną, w którym Sądzie się toczy, i jak prędko rzecz ta może być ukończoną?

Б) Относительно болѣзни:

1) когда и какъ началась настоящая болѣзнь?

2) обнаружилась ли она вдругъ, или же развивалась исподволь и незамѣтно?

3) какими особенными признаками проявилась болѣзнь, продолжались ли они постоянно, или только временно?

4) какъ велъ себя больной во время припадковъ, что дѣлалъ и говорилъ, въ особенности когда былъ оставленъ наединѣ?

5) первый ли разъ страдаетъ помѣшательствомъ?

6) не есть ли болѣзнь его наслѣдственная, и не подвергались ли ей ближайшие его родственники?

7) какого тѣлосложенія и характера больной, какія были его наклонности въ семейномъ быту; всегда ли одинаково было его обхожденіе съ окружающими его лицами; не проявлялось ли въ немъ расположенія къ уединенію, мечтаніямъ, грусти, глубокой задумчивости, разврату и къ инымъ сильноволнующимъ страстямъ, напр. къ любви, сластолюбію, игрѣ, пьянству, рукоблудію и т. п.?

8) какое получилъ воспитаніе и умственное образованіе, а также какія были его обыкновенныя занятія?

9 какого былъ поведенія, былъ ли трудолюбивъ или предавался праздности, не ослабилъ ли своихъ умственныхъ способностей излишними трудами, безсонницею или чрезвычайнымъ прилежаніемъ къ наукамъ?

10) не имѣли ли на его помѣшательство вліянія дурные примѣры или строгое съ нимъ обращеніе?

11) въ какомъ возрастѣ развилась у больнаго дѣятельность половыхъ органовъ?

12) не имѣетъ ли тѣлесныхъ недостатковъ, препятствующихъ развитію умственныхъ его способностей; не подвергался ли болѣзнямъ, которыя могли повлечь за собою разстройство

B) Co do choroby:

1) kiedy i jak zaczęła się teraźniejsza choroba?

2) czy odrazu się objawiła, czy też powoli i nieznacznie rozwijała się?

3) przez jakie szczególniéj oznaki choroba się ukazała, czy one były ciągle-trwałe, lub tylko czasowe?

4) jakie było postępowanie chorego podczas napadów, co mówił i czynił, mianowicie gdy sam sobie był zostawiony?

5) czy pierwszy raz cierpi obłąkanie?

6) czy choroba jego nie jest dziedziczną i czy nie podpadali jéj bliżsi krewni?

7) jakiego składu i temperamentu jest chory, jakie były jego skłonności w domowém pożyciu, czy zawsze był jednostajny w obchodzeniu się z otaczającémi go osobami? Czy nie okazywał chęci do samotności, marzeń, smutku, głębokich zamyślań, rozpusty i do innych gwałtownych namiętności, np. do miłości, lubieżności, gry, pijaństwa, samogwałtu, i t. p.?

8) jakie otrzymał wychowanie i ukształcenie umysłowe oraz jakie były zwyczajne jego zatrudnienia?

9) jak się prowadził, czy był pracowity, czy też lubił próżnować; czy nie osłabił swoich władz umysłowych zbyteczną pracą, nocném czuwaniem, lub nadzwyczajném przykładaniem się do nauk?

10) czy na obłąkanie nie miały wpływu złe przykłady, lub srogie z nim obchodzenie się?

11) w którym roku życia rozwinęła się w nim działalność płciowa?

12) czy nie ma cielesnych wad, któreby tamowały rozwijanie się władz umysłowych, czy nie podpadał chorobom, które pomięszały siły umysłowe; czy kiedykolwiek nie uległ skale-

ума, напр. не подвергался ли изувѣченію головы, нервной горячкѣ, насильственно согнаннымъ сыпямъ, подагрѣ, не были ли у него преждевременно заживлены вереда или фонтанели, не страдалъ ли падучею болѣзнью, гемороемъ или венерическою болѣзнью?

13) не были ли причиною умственнаго разстройства испытанныя на службѣ непріятности, обиды, потеря родственниковъ и душевныя скорби?

14) имѣлъ ли достаточныя средства къ существованію, не имѣлъ ли хлопотъ, печалей и несчастныхъ случаевъ, напр. потери имѣнія, или же дорогихъ сердцу лицъ?

15) не истощилъ ли своихъ жизненныхъ силъ слишкомъ частымъ и обильнымъ кровопусканіемъ, излишнимъ употребленіемъ средствъ, возбуждающихъ сильныя рвоты и поносъ, а также меркуріяльныхъ или наркотическихъ лекарствъ, а равно излишнимъ употребленіемъ чаю, кофе и т. п.?

16) которая изъ вышеисчисленныхъ причинъ могла болѣе всѣхъ подѣйствовать на развитіе въ больномъ умопомѣшательства?

17) былъ ли пользуемъ больной до отдачи его въ больницу, какъ долго и кѣмъ именно, и не можетъ ли пользовавшій его врачъ доставить краткаго описанія его болѣзни?

Примѣчаніе. Отвѣты на вышеизъясненные вопросы должны быть сообщены родителями, родственниками, опекунами, ближайшими друзьями или прислугою больнаго и подписаны лицомъ, сообщившимъ оные, съ означеніемъ, вслѣдъ за подписью, мѣсяца, числа и года, въ которомъ послѣдовалъ отвѣтъ?

czeniu głowy, nerwowéj gorączce, spędzonym gwałtownie wyrzutom skóry, podagrze; czy nie zagojono mu zawcześnie wrzodów lub apertur; czy nie miał wielkiéj choroby, hemoroidów, wenerycznéj choroby?

13) czy nie sprowadziły umysłowéj choroby nieprzyjemności doznane w służbie, pokrzywdzenia, straty familijne i zmartwienia?

14) czy miał dostateczne utrzymanie, czy nie miał kłopotów, trosk, i nieszczęśliwych wypadków, np. straty majątku lub ukochanéj osoby?

15) czy nie osłabił w sobie sił żywotnych zbyt częstém i nadto obfitém puszczaniem krwi, niepotrzebném używaniem środków wzbudzających gwałtowne wymioty i rozwolnienia, merkuryalnych lub narkotycznych lekarstw, jak również zbytecznéem używaniem kawy, herbaty i t. p.?

16) która z wyżéj wymienionych przyczyn mogła wpływać najbardziéj na rozwinięcie w chorym obłąkania?

17) czy chory był leczony przed oddaniem go do szpitala, jak długo i przez kogo? czy Lekarz który go leczył, niemógłby dostarczyć krótkiego opisu jego choroby?

Uwaga. Odpowiedzi na powyższe pytania, mają być dopełnione przez rodziców, krewnych, opiekunów, bliższych przyjaciół, lub domowników chorego, i podpisane przez opowiadającego, z wyrażeniem pod podpisem, roku, miesiąca i daty dania odpowiedzi.

Вопросы, касающіеся умалишенныхъ женскаго пола, подлежащихъ отсылкѣ въ больницу.

А) Относительно лица:

1) имя и фамилія больной;

2) лѣта и мѣсто рожденія, а также настоящее мѣсто жительства (здѣсь долженъ быть пріобщенъ актъ о рожденіи или метрическое свидѣтельство о крещеніи);

3) какого вѣроисповѣданія?

4) имѣетъ ли родителей, родственниковъ или опекуновъ, чѣмъ они занимаются и владѣютъ ли какимъ либо имуществомъ?

5) какія имѣетъ средства къ содержанію?

6) заведено ли уже дѣло о признаніи больной умалишенною, въ которомъ судѣ производится и что по оному обнаружено?

Б) Относительно болѣзни:

1) когда и какъ началась настоящая болѣзнь?

2) обнаружилась ли она вдругъ, или же развивалась исподоволь и незамѣтно?

3) какими особенными признаками проявилась болѣзнь, продолжались ли они постоянно, или только временно?

4) какъ вела себя больная во время припадковъ, что дѣлала и говорила, въ особенности же когда оставалась наединѣ?

5) первый ли разъ страдаетъ умопомѣшательствомъ?

6) не есть ли болѣзнь ея наслѣдственная, и не подвергались ли ей ближайшіе ея родственники?

7) какого тѣлосложенія и характера больная; какія были наклонности ея въ семейномъ быту; какое было обхожденіе ея съ окружающими ее лицами; не проявлялось ли въ ней расположенія къ уединенію, мечтаніямъ, грусти, глубокой задум-

Pytania tyczące się obłąkanych płci żeńskiej, mających się odsyłać do szpitala.

A) Co do osoby:

1) jakie imię i nazwisko choréj?

2) wiek i miejsce urodzenia, oraz gdzie ma teraźniejsze zamieszkanie? (Powinien być dołączony akt urodzenia lub metryka chrztu.)

3) jakiéj jest religii?

4) czy ma rodziców, krewnych lub opiekunów, czém się oni trudnią i czy posiadają jaki majątek?

5) jaki ma sposób utrzymania?

6) czy sprawa o deklarowanie choréj za obłąkaną, już jest wyprowadzoną, w którym się toczy Sądzie, i jak daleko w téj mierze postąpiono?

B) Co do choroby:

1) kiedy i jak zaczęła się teraźniejsza choroba?

2) czy odrazu się objawiła, czy téż powoli i nieznacznie się rozwijała?

3) przez jakie szczególniéj oznaki choroba się okazała, czy one były ciągle-trwałe lub tylko czasowe?

4) jakie było postępowanie choréj podczas napadów, co mówiła i czyniła, mianowicie gdy sama sobie była zostawioną?

5) czy pierwszy raz cierpi obłąkanie?

6) czy nie jest choroba jéj dziedziczną i czy nie podpadali jéj bliżsi krewni?

7) jakiego składu i temperamentu jest chora, jakie były jéj skłonności w domowém pożyciu, jaki sposób obchodzenia się z otaczającémi ją osobami, czy nie okazywała chęci do samotności, marzeń, smutku, głębokich zamyślań, rozpusty i do innych

чивости, разврату и къ другимъ сильнымъ страстямъ, напр. къ любви, сластолюбію, пьянству, рукоблудію и т. п.

8) какое получила воспитаніе и образованіе, а равно какія были ея обыкновенныя занятія?

9) какъ вела себя; была ли трудолюбива или же предавалась праздности; не ослабила ли своихъ умственныхъ способностей излишними трудами, ночнымъ бдѣніемъ или чрезвычайнымъ прилежаніемъ къ наукамъ?

10) не имѣли ли вліянія на ея помѣшательство дурные примѣры или строгое съ нею обращеніе?

11) въ какихъ лѣтахъ развилась у больной дѣятельность половыхъ органовъ; когда обнаружилось у ней первой разъ мѣсячное очищеніе, какъ часто и въ надлежащіе ли сроки оно возвращалось, или не страдала ли больная задержаніемъ онаго, какъ часто это случалось; не имѣла ли кровотеченія и и когда именно?

12) дѣвица ли, вдова или замужняя; не была ли когда либо беременною и въ семъ послѣднемъ случаѣ какой былъ исходъ родовъ, легкій ли или тяжелый; сколько именно имѣла дѣтей, и рождались ли они живыми, или мертвыми?

13) сама ли кормила дѣтей; имѣла ли достаточное количество груднаго молока; не подвергалась ли истерическимъ припадкамъ, напр. бѣлямъ, опаденію матки, истерикѣ и т. п.

14) продолжается ли у нея до сихъ поръ мѣсячное, или таковое уже прекратилось;

15) не имѣетъ ли тѣлесныхъ недостатковъ, препятствующихъ развитію умственныхъ ея способностей; не подвергалась ли случайнымъ болѣзнямъ, которыя могли повлечь за собою умопомѣшательство, напр. не подвергалась ли изувѣченію головы, нервной горячкѣ, насильственно согнаннымъ сыпямъ, подагрѣ; не были ли у ней преждевременно заживлены вереда или фонтанели; не страдала ли она падучею болѣзнью, гемороемъ, или венерическою болѣзнью?

16) не содѣйствовали ли развитію этой болѣзни какія нибудь семейныя потери или горести?

gwałtownych namiętności, np. do miłości, lubieżności, pijaństwa, samogwałtu i t. p.?

8) jakie wychowanie i ukształcenie otrzymała, oraz jakie były jéj zwyczajne zatrudnienia?

9) jak się prowadziła, czy była pracowitą, czy téż lubiła próżnować? czy nie osłabiła swoich sił umysłowych zbyteczną pracą, nocném czuwaniem, lub nadzwyczajném przykładaniem się do nauk?

10) czy na obłąkanie nie miały wpływu złe przykłady, lub srogie z nią obchodzenie się?

11) w jakim roku życia rozwinęła się u choréj działalność płciowa; kiedy nastąpiła pierwszy raz regularność; jak często i czyli w należytych terminach wracała, lub czyli chora nie doświadczała zatrzymania onéj, jak często to miało miejsce; czy nie doświadczała krwotoku i kiedy?

12) czy jest panną, wdową lub zamężną, czy nie była kiedy brzemienną; a w tym ostatnim razie, czy porody odbywała łatwo lub ciężko, ile mianowicie miała dzieci, i czy te żywe lub martwe na świat przychodziły?

13) czy sama karmiła dzieci, czy miała dostateczną ilość pokarmu, czy nie podlegała macicznym chorobom, np. białym upławom, opadnieniu macicy, histeryi i t. p.?

14) czy miewa dotąd regularność lub też ta ustała?

15) czy niéma wad cielesnych, mogących przeszkadzać rozwijaniu się jéj władz umysłowych; czy nie podpadała chorobom przypadkowym, które mogły pociągnąć za sobą obłąkanie, np. czy nie uległa skaleczeniu głowy, nerwowéj gorączce, spędzonym gwałtownie wyrzutom skóry, podagrze; czy niezagojono jéj zawcześnie wrzodów lub apertur, czy nie miała wielkiéj choroby, hemoroidów, wenerycznéj choroby?

16) czy nie sprowadziły choroby téj jakiekolwiek straty familijne, lub zmartwienia?

17) имѣла ли достаточныя средства въ содержанію; не имѣла ли хлопотъ, печалей и несчастныхъ случаевъ, напр. потери имущества, или же возлюбленной особы?

18) не истощила ли своихъ жизненныхъ силъ очень частымъ и обильнымъ кровопусканіемъ, безполезнымъ употребленіемъ сильныхъ рвотныхъ и слабительныхъ средствъ, меркуріяльныхъ или наркотическихъ лекарствъ, а равно излишнимъ употребленіемъ чаю, кофе и т. п.?

19) которая изъ вышеисчисленныхъ причинъ могла болѣе всѣхъ подѣйствовать на развитіе въ больной умопомѣшательства?

20) была ли пользуема больная до отдачи ея въ больницу; какъ долго и кѣмъ именно, и не можетъ ли пользовавшій ее врачъ доставить краткаго описанія ея болѣзни?

Примѣчаніе. Отвѣты на вышеизъясненные вопросы должны быть сообщаемы родителями, родственниками, опекунами или ближайшими домашними больной и подписаны лицомъ, отвѣтившимъ на вопросы съ означеніемъ, внизу подписи, мѣсяца, числа и года, въ которомъ послѣдовалъ отвѣтъ.

Исправляющій должность Главнаго Медицинскаго Инспектора въ Царствѣ Польскомъ, (подписано) *Романъ Четыркинъ.*

17) czy miała dostateczne utrzymanie, czy nie miała kłopotów, trosk i nieszczęśliwych przypadków, np. straty majątku, lub téż ukochanéj osoby?

18) czy nie osłabiła sobie sił żywotnych, zbyt częstém i nadto obfitém puszczaniem krwi, niepotrzebném używaniem środków wzbudzających gwałtowne wymioty i rozwolnienie, merkuryalnych lub narkotycznych lekarstw, oraz zbyteczném używaniem kawy, herbaty i t. p.?

19) która z wyżéj wymienionych przyczyn, mogła najbardziéj wpływać na rozwinięcie w choréj obłąkania.

20) czy chora była leczoną przed oddaniem do szpitala, jak długo i przez kogo; czy Lekarz który ją leczył, nie mógłby dostarczyć krótkiego opisu jéj choroby?

Uwaga. Odpowiedzi na powyższe pytania mają być dopełnione przez rodziców, krewnych, opiekunów, lub bliższych choréj osoby domowników, i podpisane przez odpowiadającego, z wyrażeniem poniżéj podpisu, dnia, miesiąca i roku dania odpowiedzi.

Pełniący obowiązki Głównego Inspektora Służby Zdrowia w Królestwie Polskiém, (podpisano) *Roman Czetyrkin.*

№ 5.

Распоряженіе объ увеличеніи платы за пользованіе и содержаніе умалишенныхъ въ общемъ отдѣленіи больницы Св. Іоанна Божьяго въ Варшавѣ, съ 15 на 30 коп. сер. въ сутки.

(10 (22) Октября 1863 г.)

Частному Совѣту Больницы Св. Іоанна Божьяго въ г. Варшавѣ.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.

Вслѣдствіе представленія Частнаго Совѣта, отъ 17 (29) Іюля сего года, за № 886, о томъ, что установленная въ 1841 году плата по 15 копѣекъ серебромъ въ сутки за пользованіе и содержаніе умалишеннаго въ общихъ палатахъ больницы Св. Іоанна Божьяго въ Варшавѣ, по случаю значительнаго возвышенія цѣнъ на жизненные припасы и другія надобности и многочисленныхъ при томъ улучшеній, заведенныхъ съ того времени въ больницѣ, не покрываютъ даже половины дѣйствительныхъ расходовъ, вслѣдствіе чего, фундуши больницы претерпѣваютъ значительный ущербъ, —Главный Совѣтъ, на основаніи правилъ, изложенныхъ въ § 87-мъ больничнаго Устава, постановилъ: за леченіе и содержаніе умалишеннаго въ общемъ отдѣленіи назначить на будущее время плату по тридцати копѣекъ серебромъ въ сутки съ лица, и, разрѣшая Частному Совѣту исчисленіе въ этомъ размѣрѣ расходовъ, начиная съ 1 Января 1864 года, вмѣняетъ ему въ обязанность—о вышеизложенномъ постановленіи увѣдомить Губернскія Правленія и Магистратъ столичнаго города Варшавы.

№ 5.

Rozporządzenie, o podniesieniu opłaty za leczenie i utrzymanie obłąkanych w oddziale ogólnym Szpitala Ś-go Jana Bożego w Warszawie, z kopiejek 15-tu do kop. 30-tu dziennie.

(d. 10 (22) Października 1863 r.)

do
Rady Szczegółowéj Szpitala Ś-go Jana Bożego w Warszawie.

Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.

W skutek przedstawienia Rady Szczegółowéj z d. 17 (29) Lipca r. b., Nr. 886 wykazującego, że ustanowiona w roku 1841 opłata po kop. 15-cie dziennie za kuracyę i utrzymanie obłąkanego na salach ogólnych w szpitalu Ś-go Jana Bożego w Warszawie, z powodu znacznego podwyższenia się cen wszystkich artykułów żywności i innych potrzeb, obok wielu ulepszeń od tego czasu w szpitalu zaprowadzonych, nie pokrywa nawet połowy kosztu rzeczywistego, przez co fundusze szpitala na znaczne straty są narażone, — Rada Główna, na zasadzie przepisu § 87-go ustawy szpitalnéj, postanowiła opłatę za leczenie i utrzymanie obłąkanego w oddziale ogólnym, oznaczyć na przyszłość na kop. 30, wyraźnie trzydzieści kopiejek od osoby dziennie, — i do likwidowania kosztów w téjże wysokości, poczynając od 1 Stycznia 1864 r. Radę Szczegółową upoważnia, przy włożeniu na nią obowiązku, iżby o decyzyi powyższéj zawiadomiła Rządy Gubernialne i Magistrat miasta stołecznego Warszawy.

Что же касается предполагаемаго Частнымъ Совѣтомъ увеличенія платы за лицъ изъ бѣлаго и монашествующаго духовенства, присылаемыхъ на излеченіе въ больницу Св. Іоанна Божьяго, то Главный Попечительный Совѣтъ представилъ это предположеніе на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Варшава, 10 (22) Октября 1863 года.

Предсѣдатель Тайный Совѣтникъ, (подписано) *Лащинскій.*

№ 2,785.

Co się tycze żądania Rady Szczegółowéj, o podwyższenie opłaty za kapłanów świeckich i zakonników na kuracyę do szpitala Ś-go Jana Bożego nadsyłanych, Rada Główna wniosek ten przedstawiła do decyzyi Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

w Warszawie, dnia 10 (22) Października 1863 r.

Prezes, Tajny Radca (podpisano) *Łaszczyński.*

Nr. 2,785.

ГЛАВА IV.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ГЛАЗНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

№ 1.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 18 Февраля (2 Марта) 1842 года Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ III.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

Глава III.

Особыя правила для глазныхъ больницъ.

§ 369.

(Предназначеніе глазныхъ больницъ.)

Глазныя больницы предназначаются собственно для больныхъ, одержимымъ разнаго рода глазными болѣзнями.

§ 370.

(Объ устройствѣ глазныхъ больницъ.)

При учрежденіи сего рода больницъ соблюдаются общія правила, съ слѣдующими измѣненіями:

TYTUŁ IV.

SZCZEGÓLNE PRZEPISY DLA SZPITALI OFTALMICZNYCH.

№ 1.

Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.

DZIAŁ IV.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.

ROZDZIAŁ III.

Szczególne przepisy dla szpitali oftalmicznych.

§ 369.

(*Przeznaczenie szpitali oftalmicznych.*)

Szpitale oftalmiczne przeznaczone są właściwie dla chorych na rozmaite choroby oczowe.

§ 370.

(*O urządzeniu takich szpitali.*)

Przy urządzaniu podobnego rodzaju zakładu, zastosować się należy do ogólnych przepisów o urządzaniu szpitali, a oprócz tego zwrócić uwagę na następne okoliczności:

1) при постройкѣ глазной больницы преимущественно надлежитъ избѣгать мѣстъ, подверженныхъ большой пыли;

2) стараться, чтобы при больницѣ былъ садъ, въ которомъ бы выздоравливающіе могли прогуливаться въ лѣтнее время, по тому уваженію, что такія прогулки полагаются въ числѣ лучшихъ средствъ для уничтоженія упорныхъ послѣдствій нѣкоторыхъ глазныхъ болѣзней;

3) кромѣ общихъ палатъ, всегда должно имѣтъ нѣсколько малыхъ комнатъ для отдѣленія трудно больныхъ и послѣ важныхъ операцій;

4) стѣны палатъ, опредѣленныхъ для одержимыхъ сильнымъ воспаленіемъ, свѣтобоязнію и для тѣхъ, коимъ произведены важныя операціи, должны быть выкрашены зеленымъ цвѣтомъ, для прочихъ могутъ быть и бѣлыя;

5) окна должны быть снабжены двойными занавѣсами: бѣлыми и зелеными, для соразмѣренія свѣта по степени болѣзни. Зеленыя занавѣсы всего лучше устраивать такъ, чтобы они не поднимались, а опускались сверху внизъ, дабы при допущеніи въ случаѣ нужды свѣту, онъ не падалъ прямо въ глаза больныхъ;

6) при заготовленіи больничныхъ вещей, должно запасаться болѣе утиральниками малаго размѣра; число такихъ утиральниковъ должно быть двойное, или даже тройное, по опредѣленному числу больныхъ;

7) сверхъ сего, для каждаго больнаго долженъ быть заготовленъ зеленый зонтикъ на глаза;

8) весьма полезно имѣть по нѣскольку рукомойниковъ съ придѣланными къ нимъ фонтанчиками, дабы больные, у коихъ отдѣляется изъ глазъ много матеріи, могли сами себѣ промывать глаза;

9) глазная больница должна быть снабжена полнымъ наборомъ инструментовъ, необходимыхъ къ производству глазныхъ операцій.

1) miejsce na takowy zakład wybierać potrzeba takie, któreby nie było wystawione na zbyteczną kurzawę;

2) starać się także należy, aby przy takim szpitalu mógł być urządzony ogród, do przechadzki chorych w porze letniéj; gdyż przechadzanie się w cieniu drzew, skutecznie wpływa na zniesienie upartych pozostałości po wielu chorobach oczowych;

3) oprócz sal ogólnych, potrzebne są koniecznie mniejsze izdebki, dla odosobnienia ciężko chorych i operowanych;

4) ściany sal lub izdebek, w których mają się mieścić chorzy, dotknięci mocném zapaleniem oczu lub zbyteczną czułością na światło, tudzież operowani, powinny być zielono pomalowane; w tych zaś gdzie inni chorzy będą mieszczeni, mogą być ściany białe;

5) okna opatrzone być powinny podwójnemi zasłonami, białémi i zielonémi, celem stosownego umiarkowania światła, względnie do stopnia choroby. Najdogodniéj będzie urządzić zielone rulety tak, aby się one przy odsłonieniu nie podnosiły od dołu ku górze, lecz raczéj aby się spuszczały od góry ku dołowi; tym bowiem sposobem, w razie potrzeby wpuszczenia mocniéjszego światła, takowe nie będzie padać wprost w oczy chorych;

6) przy sprawianiu effektów szpitalnych pamiętać należy, iż w zakładach oftalmicznych dogodniejsze są małe ręczniki, lecz ilość ich powinna być dwa lub trzy razy większa, niż w innych szpitalach;

7) dla każdego chorego powinien być w pogotowiu zielony daszek;

8) nader pożądaną jest rzeczą, aby w takim zakładzie znajdowało się do przemywania oczu kilka przyrządów z rurkami, z którychby woda wytryskać mogła na kształt fontanny; za pomocą bowiem tych przyrządów, chorzy, u których w znacznéj ilości z oczu śluz się wydziela, mogliby sami przemywać sobie oczy;

9) szpital oftalmiczny opatrzonym być powinien w kompletny zbiór narzędzi, potrzebnych do wykonywania operacyj oczowych.

§ 371.

(О врачѣ въ глазной больницѣ.)

Врачь, занимающійся леченіемъ глазныхъ болѣзней, долженъ имѣть достаточныя познанія и навыкъ въ производствѣ всякаго рода глазныхъ операцій.

§ 372.

(Раздѣленіе больныхъ на постоянныхъ и приходящихъ.)

Больныхъ, поступающихъ въ сіи больницы, надлежитъ раздѣлять на два разряда, именно:

а) на постоянныхъ, или оставляемыхъ для пользованія въ самой больницѣ на ея иждивеніи, и

б) на приходящихъ, являющихся въ назначенное время, для полученія совѣта, а иногда и лекарствъ.

§ 373.

(О больныхъ приходящихъ.)

Больные, приходящіе въ больницу, должны быть записываемы въ особую книгу, въ коей, сверхъ обозначенія нумера, времени записанія, званія и имени больнаго и рода болѣзни, отмѣчается его жительство въ городѣ и пользуется ли лекарствами на счетъ больницы, или на собственныя деньги.

§ 374.

(Продолженіе.)

По записаніи въ книгу, больной получаетъ билетъ, на коемъ выставляется нумеръ, подъ которымъ онъ записанъ въ книгу.

§ 371.

(O Lekarzu szpitala oftalmicznego.)

Lekarz szpitala oftalmicznego powinien posiadać odpowiednie naukowe usposobienie i wprawę w wykonywaniu wszelkich oczowych operacyj.

§ 372.

(Podział chorych, na stałych i przychodnich.)

Chorzy szukający pomocy w zakładach oftalmicznych dzielą się:

a) na stałych, którzy utrzymywani są ciągle w szpitalu;

b) na przychodnich, którzy w oznaczonym czasie tylko przychodzić będą do szpitala, dla zasiągnienia stosownéj rady lekarskiéj, a niekiedy i dla otrzymania środków lekarskich.

§ 373.

(O chorych przychodnich.)

Chorzy przychodni, powinni być zapisywani do osobnego dziennika, do którego, oprócz numeru porządkowego, daty, nazwiska i stanu osoby choréj, tudzież rodzaju choroby, wpisuje się także miejsce zamieszkania chorego, i czy lekarstwa wydają się na jego własny koszt lub szpitala.

§ 374.

(Ciąg dalszy.)

Po zapisaniu do dziennika, chory otrzymuje kartę, z oznaczeniem na niéj numeru porządkowego tegoż dziennika.

Съ симъ билетомъ приходящій больной обязанъ являться въ назначенное время въ больницу, для наблюденія за его болѣзнію.

§ 375.

(Продолженіе.)

Для полученія лекарствъ на иждивеніе больницы, нужно представить свидѣтельство отъ мѣстной полицейской власти въ недостаточномъ состояніи.

§ 376.

(О больныхъ, заболѣвающихъ въ больницѣ другою болѣзнію.)

Такъ какъ глазная больница ограничивается только пользованіемъ глазныхъ болѣзней; то всякой больной, заболѣвшій во время нахожденія въ больницѣ другою, важною, либо и менѣе важною, но продолжительною болѣзнію, по желанію его или выписывается, или переводится въ другую соотвѣтственную больницу.

§ 377.

(Правила при глазной болѣзни прилипчивой.)

Въ случаѣ поступленія въ больницу большаго числа больныхъ, одержимыхъ эпидемическимъ, прилипчивымъ воспаленіемъ глазъ, обыкновенно соединеннымъ съ гноетеченіемъ, должно соблюдать слѣдующія правила:

1) прежде помѣщенія больныхъ на мѣста, должно каждаго изъ нихъ обмыть въ ваннѣ и потомъ уже одѣть въ больничное платье, ихъ же собственное платье окурить хлоромъ и вывѣтрить;

Z takową kartą chory ma przychodzić do szpitala, w oznaczonym na to czasie.

§ 375.

(Ciąg dalszy.)

Celem otrzymania lekarstw na koszt szpitala oftalmicznego, potrzebném jest złożenie świadectwa ubóstwa, przez miejscową policyjną władzę wydanego.

§ 376.

(O chorych, którzy zostaną dotknięci inną nadto chorobą.)

Ponieważ szpitale oftalmiczne przeznaczone są do leczenia chorób oczowych, przeto chory, któryby podczas pobytu w takowym zakładzie, uległ innéj jakiéj ważnéj, lub chociaż mniéj ważnéj ale długo trwałéj chorobie, ma być, stosownie do własnego żądania, albo zupełnie wypisanym, albo translokowanym do innego szpitala, do którego z rodzaju choroby się kwalifikuje.

§ 377.

(Przepisy do zachowania przy zapaleniu oczu zaraźliwém.)

W razie przybycia do szpitala znaczniejszéj liczby chorych dotkniętych epidemiczném zaraźliwém zapaleniem oczu, połączoném zwykle z śluzotokiem, mają być zachowane następne przepisy:

1) przed pomieszczeniem chorych w miejscach dla nich przeznaczonych, należy wprzód obmyć każdego z nich w kąpieli, a następnie już odziać w ubiór szpitalny. Odzież zaś ich własna, ma być nakadzona chlorem i przewietrzona;

2) больные помѣщаются въ темноватыхъ покояхъ и предохраняются отъ вліянія излишняго свѣта. Должно однакожъ избѣгать совершенной темноты, ибо по опыту доказано, что при помѣщеніи больныхъ съ обильнымъ слизетеченіемъ, совершенный недостатокъ свѣта содѣйствуетъ проявленію и распространенію заразы. Строго также запрещать больнымъ симъ выходить безъ глазнаго зонтика изъ своихъ палатъ въ ясно освѣщенныя и оставаться долго въ корридорахъ;

3) размѣщеніе ихъ должно быть гораздо свободнѣе, и чѣмъ сильнѣе степень болѣзни, чѣмъ обильнѣе слизетеченіе, тѣмъ кровати должны быть разставлены рѣже;

4) температура воздуха въ палатахъ должна быть болѣе прохладная, чѣмъ теплая. Всѣ способы къ освѣженію воздуха должно соблюдать строго;

5) больнымъ воспрещается всякое сильное движеніе, особливо всякое напряженіе глазъ;

6) каждому больному раздавать ежедневно по особому утиральнику, или чистому компрессу, отнюдь не дозволяя умываться въ одной и той же водѣ и утираться однимъ полотенцемъ многимъ больнымъ;

7) замаранныя полотенца, компрессы, повязки, колпаки, наволочки и вообще все бѣлье, по перемѣнѣ, мочить около 6 часовъ въ щелокѣ, вымыть съ мыломъ, выполоскать тщательно въ водѣ и потомъ уже высушить на открытомъ воздухѣ. Для очищенія глазъ, выгоднѣе употреблять вмѣсто компрессовъ корпію, съ тѣмъ, чтобы корпію эту послѣ каждой перевязки сожигать;

8) для очищенія палатъ, въ которыхъ помѣщены были больные съ обильнымъ слизетеченіемъ, необходимо выводить ихъ въ запасныя палаты, за тѣмъ палаты окурить хлоромъ и провѣтрить;

9) фельдшерамъ и надзирателямъ разсказать мѣры осторожности, особливо приказать, чтобы послѣ перевязки, или поданія какой бы то ни было помощи одному больному, они под-

2) chorzy mieszczeni będą w pokojach zaciemnionych i ochraniani od wpływu zbytecznego światła; unikać jednak potrzeba zupełnego zaciemnienia, gdyż doświadczenie pokazało, że przy takowém pomieszczeniu chorych z obfitym śluzotokiem, brak zupełny światła sprzyjał wywiązaniu się i szerzeniu zarazy. Ściśle także przestrzegać należy, aby chorzy, bez koniecznéj potrzeby, i bez zasłonienia oczu daszkiem, nie wychodzili z swoich sal do jaśniejszych, i aby długo nie zostawali na korytarzach;

3) rozmieszczenie chorych powinno być przestronniejsze; a im wyższy jest stopień choroby, im obfitszy śluzotok, tém odległéj od siebie powinny być łóżka rozstawiane;

4) temperatura w salach ma być raczéj chłodnawa niż gorąca; a powietrze wszelkiemi sposobami jak najstaranniéj odświeżane;

5) zabrania się chorym używania mocniéjszego ruchu, a nadewszystko jakiegobądź natężenia wzroku;

6) każdemu choremu codziennie dawać należy oddzielny ręcznik lub kompressy do ocierania oczu, i przestrzegać, aby w jednéj i tejże saméj wodzie nie umywało się kilku chorych, i aby się nie ocierali jednym ręcznikiem;

7) zbrudzone ręczniki, kompressy, opaski, czépki nocne, powłoczki i w ogólności wszelka bielizna, po zmianie moczona być powinna w ługu przez 6 godzin, przeprana z mydłem, starannie wypłukana w wodzie, a potém wysuszona na wolném powietrzu. Dla oczyszczania oczu lepiéj jest używać skubanki zamiast kompressów, lecz po każdém opatrzeniu, użyta skubanka spaloną być powinna;

8) celem oczyszczenia sal, gdzie chorzy z śluzotokiem obfitym byli pomieszczeni, konieczną jest rzeczą przeprowadzić ich do innych izb na to przygotowanych; poczém sale wykadzić chlorem i przewietrzyć;

9) felczerów i osoby dozorujące obeznać potrzeba ze wszystkiemi środkami ostrożności, zwłaszcza zalecić im, aby po opatrzeniu lub udzieleniu jakiéjbądź pomocy jednemu choremu,

ходили къ другому не прежде, какъ обмывши напередъ руки водою съ мыломъ;

10) больные должны быть строго сортированы по періодамъ болѣзни, т. е. начало, гноетеченіе и выздоровленіе, и для каждаго періода назначается особое помѣщеніе;

11) врачу начинать осмотръ съ палаты выздоравливающихъ и потомъ уже переходить къ труднѣйшимъ;

12) больныхъ выписывать не прежде, какъ по уничтоженіи всѣхъ признаковъ болѣзни, т. е. зернистости (granulatio);

13) выздоравливающихъ, обмывши въ ваннѣ и перемѣнивши на нихъ все платье и бѣлье, переводить предварительно въ другія чистыя комнаты и потомъ уже выписывать;

14) предъ выпискою больные сего рода должны быть еще разъ тщательно осмотрѣны врачемъ, для точнѣйшаго удостовѣренія, что на соединительной оболочкѣ ихъ глазъ не осталось слѣдовъ зернистости, безъ чего они выписываемы быть не могутъ.

§ 378.

(О соблюденіи сихъ правилъ въ глазныхъ отдѣленіяхъ прочихъ больницъ.)

Правила сіи должны быть соблюдаемы и въ глазныхъ отдѣленіяхъ, учрежденныхъ при другихъ больницахъ.

nie wprzódy przystępowali do drugiego, dopóki rąk nie umyją z mydłem;

10) chorzy powinni być rozdzielani podług peryodu choroby, to jest: początku zapalenia, śluzotoku i powrotu do stanu zdrowego; dla chorych w odmiennych peryodach, oddzielne powinny być przeznaczone pomieszczenia;

11) Lekarz rozpoczynać ma wizytę od sali wyzdrawiających, a następnie przechodzić do chorych w wyższym stopniu;

12) chorzy, nie wprzód mają być wypisywani ze szpitala, dopóki u nich nie znikną wszelkie ślady poprzedniéj choroby, to jest, ziarnistość (granulatio);

13) powracających do zdrowia, po obmyciu w kąpieli i przemienieniu wszelkiéj na nich bielizny i odzieży, wypada przeprowadzić wprzód do innych czystych sal, a następnie wypisać ze szpitala;

14) przed wypisaniem ze szpitala, chorzy tego rodzaju powinni być starannie obejrzeni przez Lekarza, dla dokładnego przekonania się, że na błonie łącznéj oczu nie pozostały ślady ziarnistości; bez czego wypisani być nie powinni.

§ 378

(*O zachowaniu tychże przepisów w oddziałach oftalmicznych innych szpitali*).

Przepisy te mają być zachowane także i w oddziałach oftalmicznych, urządzonych przy innych szpitalach.

№ 2.

Постановленіе, утверждающее правила и условія, принятыя въ основаніе при учрежденіи иждивеніемъ Князя Эдуарда Любомирскаго Офтальмическаго Института.

(28 Февраля 1826 г.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ Царскій, по Государственному Совѣту.

Князь Эдуардъ Любомирскій, завѣщавъ сумму 400,000 злот. на учрежденіе Благотворительнаго Института для страждущаго человѣчества и назначивъ для помѣщенія онаго дворецъ въ имѣніи своемъ Радзыминѣ, въ силу сего же завѣщанія предоставилъ избраніе рода института Графу Эдуарду Рачинскому, возложивъ на него обязанность привести въ исполненіе его похвальное намѣреніе. Графъ Эдуардъ Рачинскій, заботясь о точномъ исполненіи воли завѣщателя, по сношенію съ Общимъ Совѣтомъ больницъ, рѣшился избрать Институтъ для бѣдныхъ, страдающихъ глазными болѣзнями, такъ какъ подобнаго рода заведенія въ краѣ до сихъ поръ не существовало, и развивающіяся глазныя болѣзни всего болѣе указывали на необходимость въ такомъ Институтѣ.

Наконецъ, послѣ этого выбора, Надзирательный Совѣтъ больницъ, полагалъ, что, для того, чтобы этого рода Институтъ

№ 2.

Postanowienie, zatwierdzające zasady i warunki założenia Instytutu Oftalmicznego z fundacyi Księcia Edwarda Lubomirskiego.

(d. 28 Lutego 1826 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Gdy Edward Książe Lubomirski, uczyniwszy zapis summy Złp. 400,000 na założenie Instytutu dobroczynnego dla cierpiącej ludzkości i przeznaczywszy na umieszczenie onego pałac w dobrach swoich w Radzyminie, wybór takowego Instytutu Edwardowi Hrabiemu Raczyńskiemu tymże samym zapisem zostawił, i onemu wykonanie swego chwalebnego zamiaru polecił, a Edward Hrabia Raczyński, w celu wypełnienia woli fundatora, skutkiem zniesienia się z Radą Ogólną szpitalów, wymyślił taki wybrać i oznaczyć, na jakim dotąd krajowi zbywa, a jakiego potrzebę pomnażające się choroby oczów coraz widoczniéj wskazują; jakoż istotnie Instytut dla ubogich dotkniętych chorobą oczów wybrał.

Gdy nakoniec po takowym wyborze, Rada Dozorcza szpitalów mniema, iż Instytut tego rodzaju, aby przez dokładniéjszą posługę, wygodę i pomoc, mógł skuteczniéj odpowiedzieć po-

образцовымъ устройствомъ прислуги и необходимыхъ пособій могъ принесть действительную пользу и выгоды страждущему человечеству и вполне соответствовать благотворнымъ целямъ Князя Эдуарда Любомирскаго, следуетъ поместить оный въ г. Варшаве въ отдельномъ соответственномъ его назначенію зданіи и вверить надзоръ и заведываніе онымъ Сестрамъ Милосердія, подъ управленіемъ одного духовнаго лица изъ Варшавской конгрегаціи ксендзовъ Миссіонеровъ и ближайшимъ попеченіемъ Правительства.

И потому, утвердивъ уже постановленіемъ нашимъ 30 Ноября 1824 года вышеозначенное завещаніе и по соображеніи, какъ изъясненныхъ причинъ, такъ и основаній, принятыхъ для устройства сего Института, по взаимному соглашенію съ Графомъ Эдуардомъ Рачинскимъ, признавая ныне этотъ Институтъ вполне соответствующимъ видамъ завещателя и благу человечества, мы утверждаемъ, безъ ущерба третьихъ лицъ, вместе съ самимъ Институтомъ, все основныя правила и условія, на которыхъ онъ иметъ существовать, на вечныя времена, и издаемъ следующія главныя положенія, действіе которыхъ должно быть равнымъ образомъ прочно и незыблемо, какъ и существованіе самаго Института.

Глава I.

Учрежденіе и помещеніе Института.

Ст. 1.

Въ столичномъ городе Варшаве, въ доме, принадлежащемъ къ фундушу больницы Младенца Іисуса, на Свято-Крыжской улице, учреждается Офтальмическій Институтъ, или больница для бедныхъ, страдающихъ глазами, безъ различія пола и Христіанскихъ исповеданій, въ которомъ они получатъ безплатно помещеніе, пропитаніе и будутъ пользоваться удобствами и медицинскимъ пособіемъ.

trzebie ludzkości i dobroczynnym Księcia Edwarda Lubomirskiego zamiarom, winien otrzymać umieszczenie w Warszawie w oddzielnéj celowi odpowiadającéj budowie, oraz powierzonym być staraniom Siostr Miłosierdzia, pod ich dozorem i kierunkiem jednego duchownego ze zgromadzenia XX. Missyonarzy Warszawskich, a bliższą opieką Rządu;

przeto potwierdziwszy już postanowieniem naszém z d. 30 Listopada 1824 roku zapis wyżéj wyrażony;

zważywszy teraz przytoczone powody, jakotéż zasady urządzenia tego Instytutu, za wspólném porozumieniem się z Edwardem Hrabią Raczyńskim ułożone, Instytut ten za odpowiadający zamiarowi fundatora i dobru ludzkości uznając, zasady i warunki, pod któremi na wieczne czasy trwać ma, wraz z samym Instytutem, bez szkody trzeciego, potwierdzamy, i następującą ich osnowę w całéj rozciągłości do znaczenia zarówno trwałą jak sam Instytut mieć chcemy.

Tytuł I.

Założenie i umieszczenie Instytutu.

Art. 1.

W mieście stołeczném Warszawie, w domu należącym do funduszu szpitala Dzieciątka Jezus, przy ulicy Ś-to Krzyzkiéj, będzie założonym Instytut Oftalmiczny, czyli szpital dla ubogich chorych na oczy, jakiéjkolwiek płci i wyznań chrześcijańskich, w którym bezpłatnie mieć będą umieszczenie, żywność, wygodę i leczenie.

Ст. 2.

Эта больница ввѣряется надзору и завѣдыванію Сестеръ Милосердія и одного священника изъ конгрегаціи Варшавскихъ ксендзовъ Миссіонеровъ, который, въ качествѣ уполномоченнаго Института, будетъ управлять его доходами и удовлетворять его потребности, подчиняясь правиламъ и учрежденіямъ, обязательнымъ для всѣхъ существующихъ въ краѣ благотворительныхъ заведеній.

Ст. 3.

Для поступленія въ эту больницу необходимо имѣть оффиціальное свидѣтельство о бѣдности, такое же свидѣтельство врача о глазной болѣзни, требующей медицинской помощи, и, наконецъ, пріемный билетъ. Тремя четвертями этихъ билетовъ вправѣ распоряжаться фамилія учредителя, четвертая же часть оныхъ будетъ принадлежать Правительству.

Ст. 4.

Крестьяне, осѣдлые въ имѣніи Радзыминѣ, и жители города Радзымина, одержимые глазными болѣзнями, будутъ имѣть преимущество предъ другими при помѣщеніи въ этомъ Институтѣ.

Ст. 5.

Въ этой больницѣ должны быть устроены отдѣльныя помѣщенія для женщинъ и отдѣльныя для мужчинъ, равнымъ образомъ въ этихъ отдѣленіяхъ должны находиться особыя палаты для заразительныхъ болѣзней и удобныя комнаты для операціи, а также склады на хозяйственныя надобности, требующія особаго помѣщенія, о чемъ будетъ издано особое положеніе.

Art. 2.

Szpital ten oddanym zostaje pod dozór i zarządzenie Sióstr Miłosierdzia, i jednego ze zgromadzenia XX. Missyonarzy Warszawskich jako Prokuratora Instytutu, który będzie jego dochodów i potrzeb zarządcą, ulegając urządzeniom i przepisom, wszystkie inne instytuta dobryczynne w kraju obowiązującym.

Art. 3.

Aby być do takowego szpitala przyjętym, potrzeba otrzymać świadectwo urzędowe ubóstwa, zaświadczenie urzędowe Lekarza o chorobie oczów, potrzebującej ratunku, nakoniec bilet przyjęcia. Biletów takich familii założyciela służących będzie $^3/_4$, Rządowi $^1/_4$.

Art. 4.

Włościanie w dobrach Radzyminie osiedli i mieszkańcy miasta Radzymina mieć będą prawo pierwszeństwa, w przypadkach choroby na oczy, być umieszczonymi w tymże Instytucie.

Art. 5.

W szpitalu tym, powinny być oddzielne pomieszczenia dla kobiet, oddzielne dla mężczyzn, tudzież tym samym podziałem, odrębne dla chorób zaraźliwych, jako też dogodne izby dla operacyj, oraz składy na to wszystko, co pod względem gospodarstwa, osobnego umieszczenia potrzebuje, a co oddzielna organizacya przepisze.

Ст. 6.

Вышеозначенная больница, находясь вмѣстѣ съ благотворительными заведеніями, подъ непосредственнымъ попеченіемъ и наблюденіемъ Правительства, будетъ пользоваться всегда въ одинакомъ размѣрѣ тѣми благодѣяніями и пособіемъ, какими пользуются и могутъ впредь пользоваться всѣ прочія благотворительныя заведенія.

Глава II.

Средства къ содержанію Института.

Ст. 7.

Средства къ содержанію вышесказаннаго Института состоятъ:

a) изъ пяти со ста процентовъ съ суммы 400,000 злот., обезпеченной по ипотекѣ на имѣніи Радзыминѣ, по силѣ контракта продажи заключеннаго Графомъ Эдуардомъ Рачинскимъ съ Барономъ Моренгеймомъ, съ каковой суммы процентъ, въ количествѣ 20,000 злотыхъ въ годъ, которые должны быть уплачиваемы по четвертямъ года, составляетъ вѣчный доходъ Института;

b) изъ таковаго же процента съ суммы 20,000 злотыхъ, условленной за продажу дворца въ имѣніи Радзыминѣ и обезпеченной также ипотечнымъ порядкомъ на томъ же имѣніи;

c) изъ суммы, образовавшейся изъ накопившихся процентовъ съ капитальной суммы 400,000 злотыхъ, со дня утвержденія завѣщанія, то есть съ 30 Ноября 1824 года по день учрежденія Института, какіе окажутся въ излишкѣ по удовлетвореніи издержекъ на первое обзаведеніе этого Института;

d) изъ суммъ, завѣщанныхъ въ послѣдствіи времени, благодѣтельными лицами, безусловно въ пользу страдающихъ болѣзнями такого же рода.

Art. 6.

Szpital powyższy zostając wraz z Instytutami dobroczynnémi pod bezpośrednią opieką i dozorem Rządu, mieć zawsze będzie równy udział do pomocy i dobrodziejstw, jakie dla wszelkich innych Instytutów dobroczynnych są i być mogą zapewnione.

Tytuł II.

Uposażenie Instytutu.

Art. 7.

Uposażenie wyżéj wzmiankowanego Instytutu składa się:

a) z procentów pięć od sta od summy Złp. 400,000 na dobrach Radzyminie, z mocy kontraktu sprzedaży między Hrabią Edwardem Raczyńskim, a Baronem Morenheim zawartego, zahypotekowanéj, od któréj rzeczony procent w summie 20,000 Złp. rocznie, kwartalnémi ratami wypłacać się mający, składa wieczny dochód Instytutu;

b) z procentu takowego od summy 20,000 złp., za sprzedaż pałacu Radzymińskiego ustanowionéj, podobnież na tychże dobrach zahypotekowanéj;

c) z summy zaległych procentów od summy złp. 400,000 od daty potwierdzenia zapisu dnia 30 Listopada 1824 roku do daty założenia Instytutu narosłéj, jaka się okaże po opędzeniu wydatków na pierwsze nakłady tegoż Instytutu potrzebnych;

d) z zapisów, jakieby w następnych czasach, bezwarunkowo przez dobroczynne osoby, dla cierpiących tego samego rodzaju choroby, uczynione były.

Ст. 8.

Капиталы эти не могутъ быть присоединяемы къ общимъ больничнымъ капиталамъ, но должны быть обращаемы исключительно въ пользу сего Института, всякіе же счеты по этимъ суммамъ должны быть ведены и содержимы особо. Перенесеніе этихъ капиталовъ на другую ипотеку не можетъ послѣдовать, безъ предварительнаго на то согласія родственниковъ учредителя.

Глава III.

Сохраненіе памяти учредителя.

Ст. 9.

Для сохраненія памяти учредителя, настоящій Институтъ будетъ носить названіе Института Любомирскихъ.

Ст. 10.

Надъ фасадомъ зданія Института, въ самомъ приличномъ мѣстѣ, будетъ помѣщенъ бронзовый вызолоченный гербъ Любомирскихъ, съ надписью: „Офтальмическій Институтъ, учрежденный Княземъ Эдуардомъ Любомирскимъ.“

Ст. 11.

Билеты, о которыхъ было упомянуто въ 3-ей статьѣ настоящаго постановленія, должны быть литографированы съ подражаніемъ собственноручному почерку учредителя и будутъ выражать слѣдующее:

Art. 8.

Fundusze takowe nie mogą być łączone do ogólnych funduszów szpitalnych, lecz wyłącznie na tenże Instytut obracane, i rachunki z nich oddzielnie prowadzone i utrzymywane będą. Przenoszenie tych funduszów na inną hypotekę, bez poprzedniego zniesienia się z familią założyciela Instytutu nastąpić nie może.

TYTUŁ III.

Zachowanie pamiątki założyciela.

Art. 9.

W celu zachowania pamięci założyciela, Instytut niniejszy nosić będzie nazwisko Instytutu Lubomirskich.

Art. 10.

Nad domem tego Instytutu w miejscu najprzyzwoitszém umieszczony będzie spiżowy pozłacany herb Lubomirskich, z napisem: „Instytut Oftalmiczny z fundacyi Księcia Edwarda Lubomirskiego."

Art. 11.

Bilety, o których mowa była w artykule 3-cim niniejszego postanowienia, będą litografowane, z naśladowaniem ręki założyciela, i wyrażać będą:

„Предъявитель сего, по представленіи полицейскихъ аттестатовъ, имѣетъ быть принятъ въ Институтъ для страдающихъ глазами безплатно, съ тѣмъ, что онъ долженъ быть удаленъ, если его болѣзнь будетъ признана неизлечимою.“

„Князь Эдуардъ Любомирскій“

за Князя Эдуарда Любомирскаго (подпись имѣющаго право представительства).

Ст. 12.

Ежегодно, три четверти такихъ билетовъ, соразмѣрно числу постоянныхъ кроватей, передаются, для раздачи по собственному усмотрѣнію, одному лицу изъ фамиліи Любомирскихъ, по слѣдующей очереди: Магдалинѣ, урожденнной Графинѣ Рачинской, Княгинѣ Любомирской, Матери Князя Эдуарда Любомирскаго, а послѣ смерти ея сыну Князю Іосифу Любомирскому, а впослѣдствіи старшему изъ его потомства, до пресѣченія мужескаго колѣна, въ прямой нисходящей линіи; по пресѣченіи же этой линіи—Княгинѣ Терезіи Яблоновской по прямой нисходящей линіи.

По пресѣченіи рода наслѣдниковъ изъ этой линіи—Графу Аѳанасію Рачинскому и его наслѣдникамъ въ такой же линіи. Если принятое наслѣдниками количество билетовъ не будетъ роздано въ теченіе одной недѣли по мѣрѣ вакантныхъ мѣстъ, въ такомъ случаѣ раздача оныхъ будетъ зависѣть отъ распоряженія Правительства, съ тѣмъ однако, что вслѣдствіе этого они не должны считаться просроченными.

Ст. 13.

На печати Института, вырѣзанной на стали, будутъ изображены черты лица учредителя, съ надписью вокругъ „Князь Эдуардъ Любомирскій страждущему человѣчеству.“

„Po złożeniu policyjnych attestatów, przyjęty być ma bez-
„płatnie do Instytutu dla cierpiących na oczy, z warunkiem
„oddalenia, jeżeli za nieuleczonego uznanym zostanie.”

„Edward Książę Lubomirski”

za Edwarda Księcia Lubomirskiego, (podpis mającego prawo prezentować).

Art. 12.

Corocznie biletów takowych trzy czwarte części, w miarę liczby stałych łóżek, będą udzielone do wolnego rozdania jednéj osobie z familii Lubomirskich, w następującéj kolei: Magdalenie z Hrabiów Raczyńskich Księżnie Lubomirskiéj, Edwarda Księcia Lubomirskiego matce, — po jéj śmierci, Księciu Józefowi Lubomirskiemu synowi, następnie najstarszéj głowie z jego potomstwa, aż do wygaśnienia imienia w linii prostéj, zstępnéj; po wygaśnieniu téj linii Teressie Księżnéj Jabłonowskiéj z prostéj linii zstępnéj.

Po wygaśnieniu zaś sukcessorów z téj linii, Atanazemu Hrabi Raczyńskiemu i jego sukcessorom w podobnéjże linii. Gdy bilety w przyjętéj ilości od sukcessorów, w miarę wakujących miejsc, nie zostaną w przeciągu jednego tygodnia wydane, w tym razie zależeć będą od dyspozycyi Rządu; co jednak nie ma stanowić preskrypcyi.

Art. 13.

Pieczęć Instytutu ze stali wyobrażać będzie wizerunek założyciela, z napisem naokoło: „Edward Książę Lubomirski cierpiącéj ludzkości.”

Ст. 14.

Ежегодно, 26 числа Февраля, какъ въ день ангела Князя Эдуарда Любомирскаго, будетъ совершена въ часовнѣ Младенца Іисуса панихида за упокой души учредителя, на которой могутъ присутствовать всѣ больные, находящіеся въ учрежденной имъ больницѣ; издержки же на это молебствіе будутъ покрываемы изъ суммъ глазной больницы.

Глава IV.

Общія условія.

Ст. 15.

Еслибы когда либо, вслѣдствіе непредвидимыхъ обстоятельствъ, заблагоразсудилось Правительству упразднить настоящій Институтъ или дать ему другое предназначеніе, въ такомъ случаѣ фамиліи Любомирскихъ, по порядку наслѣдства, изложенному въ 12-ой статьѣ сего постановленія, предоставляется вновь право избранія и устройства инаго благотворительнаго заведенія на тотъ же самый капиталъ.

Ст. 16.

Еслибы кто либо изъ родственниковъ, пользующійся правомъ на таковое избраніе, въ порядкѣ, изложенномъ въ 12-ой статьѣ, по прошествіи однаго года послѣ вызова со стороны Правительства, не воспользовался этимъ правомъ, въ такомъ случаѣ, на этотъ одинъ разъ, Правительство постановитъ свое опредѣленіе относительно новаго назначенія Института.

Art. 14.

Każdego roku dnia 26 Lutego, jako w rocznicę imienin Księcia Edwarda Lubomirskiego, odprawiać się będzie w kaplicy Dzieciątka Jezus nabożeństwo żałobne za duszę fundatora, na którém wszyscy chorzy, w szpitalu przez niego fundowanym znajdujący się, przytomnymi być mogą; koszta obchodu zaspokojone będą z funduszów szpitala chorych na oczy.

Tytuł IV.

Zastrzeżenia ogólne.

Art. 15.

Jeżeliby kiedy z nieprzewidzianych okoliczności, Rządowi wypadło niniejszy Instytut znieść, lub zmienić jego przeznaczenie, wtedy familia Lubomirskich, według następstwa w art. 12-m wyrażonego, wraca się do prawa wyboru innego dobroczynnego Instytutu na ten sam fundusz.

Art. 16.

Gdyby który z familii mających prawo do takowego wyboru, w porządku art. 12-m oznaczonym, po jednoroczném wezwaniu ze strony Rządu, użyć tego prawa zaniedbał, Rząd wybór postanowi na ten jeden raz.

Ст. 17.

Точно въ такомъ же порядкѣ, какой указанъ въ 12-ой статьѣ, одному лицу изъ родственниковъ предоставлено право дѣлать свои замѣчанія о годичныхъ денежныхъ отчетахъ Института, а равно представлять Правительству свои соображенія относительно улучшеній въ этомъ Институтѣ, какія по опыту прежнихъ лѣтъ оказываются необходимыми или полезными.

Ст. 18.

Для приличнаго помѣщенія Института Правительство приметъ надлежащія мѣры.

Ст. 19.

По утвержденіи Его Величествомъ настоящаго постановленія, актъ объ учрежденіи и положеніе объ устройствѣ Института для глазныхъ болѣзней будутъ внесены въ книги для публичныхъ актовъ; заведенная же историческая книга, заключающая въ себѣ этотъ актъ и положеніе объ устройствѣ, будетъ храниться въ Институтѣ.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 28 Февраля 1826 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Art. 17.

Tym samym porządkiem, jak już w art. 12-m wyrażono, jednéj osobie z familii służy prawo czynienia uwag nad rocznemi rachunkami Instytutu, oraz czynić do Rządu spostrzeżenia, jakie do ulepszenia tego Instytutu z doświadczenia okazać się mogą potrzebnémi lub pożytecznémi.

Art. 18.

W celu przyzwoitego umieszczenia Instytutu Rząd przedsięweźmie środki.

Art. 19.

Po nastąpieniu zatwierdzenia niniejszego postanowienia Instytutu przez Najjaśniejszego Pana, akt założenia i organizacya Instytutu chorych na oczy wciągnione będą do akt publicznych; założona zaś księga historyczna, obejmująca tenże akt i organizacyę, złożone i zachowane zostaną w Instytucie.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 28 Lutego 1826 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 3.

Инструкція для управленія Офтальмическаго Института, изданная 25 Мая (6 Іюня) 1840 года Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ.

Принимая въ соображеніе предназначеніе Офтальмическаго Института, учрежденнаго Княземъ Эдуардомъ Любомирскимъ въ г. Варшавѣ и степень образованія состоящихъ при этомъ Институтѣ врачей Гг. Лео и Ангеля, а при томъ основываясь на предписаніи Князя Намѣстника отъ 21 Декабря (2 Января) 1838/9 года, данномъ Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, о томъ чтобы, по уваженію, что Окулистъ Ангель имѣетъ право на леченіе внутреннихъ болѣзней, отнестись къ наслѣдникамъ Князя Любомирскаго съ требованіемъ о выборѣ врача, подъ руководствомъ котораго могло бы быть дозволено Господину Ангелю леченіе глазныхъ болѣзней, требующее прописыванія лекарствъ для внутренняго употребленія,—Главный Попечительный Совѣтъ, съ согласія родственниковъ учредителя упомянутаго Института, постановилъ издать для врачей сказанной лечебницы слѣдующую Инструкцію.

§ 1.

Леченіемъ глазныхъ болѣзней въ Офтальмическомъ Институтѣ и подачею совѣтовъ страдающимъ глазами, приходящимъ въ лечебницу, будутъ заниматься, соотвѣтственно возложеннымъ на нихъ обязанностямъ, Гг. Лео и Ангель, первый какъ Врачъ Консультантъ, второй же какъ Окулистъ Офтальмическаго Института.

№ 3.

Instrukcya dla zarządu Instytutu Oftalmicznego, przez Radę Główną Opiekuńczą pod dniem 25 Maja (6 Czerwca) 1840 roku wydana.

Mając wzgląd na przeznaczenie Instytutu Oftalmicznego fundacyi Księcia Edwarda Lubomirskiego w Warszawie i na kwalifikacye naukowe Lekarzy tegoż Instytutu PP. Leo i Angel, a przytém zapatrując się na reskrypt Księcia Namiestnika do Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego z d. 21 Grudnia (2 Stycznia) r. 1838/9, polecający, aby ze względu, że Okulista Angel ma prawo do leczenia chorób wewnętrznych, zażądanym był od sukcessorów Księcia Lubomirskiego wybór Lekarza, pod kierunkiem którego Panu Angel mogłoby być dozwoloném leczenie chorób oczu, potrzebujące przepisu lekarstw do wewnątrz,—Rada Główna, za zgodzeniem się familii założyciela Instytutu, następną postanowiła dla Lekarzy rzeczonego Instytutu przepisać instrukcyę:

§ 1.

Leczeniem chorób oczów w Instytucie Oftalmicznym i udzielaniem rad chorym na oczy, do tegoż Instytutu zgłaszającym się, zajmować się będą, stosownie do swych attrybucyj, PP. Leo i Angel, pierwszy jako Lekarz Konsulent, drugi zaś jako Okulista Instytutu Oftalmicznego.

§ 2.

Окулистъ будетъ имѣть ближайшій надзоръ по управленію Офтальмическимъ Институтомъ и наблюдать за строгимъ исполненіемъ обязанностей лицами, назначенными для прислуги въ лечебницѣ; въ медицинскомъ же отношеніи, онъ долженъ заниматься леченіемъ глазныхъ болѣзней, совмѣстно съ Врачемъ Консультантомъ.

§ 3.

Врачъ Консультантъ обязанъ давать совѣты Окулисту, относительно леченія страдающихъ глазами и вмѣстѣ съ тѣмъ вправѣ требовать отъ Г. Ангеля отчета въ прописанныхъ симъ послѣднимъ медицинскихъ средствахъ.

§ 4.

Консультантъ и Окулистъ будутъ совмѣстно входить въ Частный Совѣтъ Института съ своими представленіями объ относящихся къ нимъ предметахъ. Однако они должны всячески избѣгать переписки, а еслибы встрѣтилась надобность сдѣлать какія нибудь представленія, то таковыя должны быть непосредственно вносимы на засѣданія Совѣта Института, изустно, въ особенности же Врачъ Консультантъ обязанъ являться въ засѣданіе всякій разъ, коль скоро будетъ приглашенъ въ оное Предсѣдателемъ Попечительнаго Совѣта Института, или по порученію его однимъ изъ Членовъ этого Совѣта. Еслибы же имъ признано было необходимымъ представить какія нибудь предположенія относительно управленія Институтомъ или по другимъ предметамъ, то, для принятія надлежащихъ мѣръ, онъ долженъ объявить таковыя въ засѣданіи прямо Предсѣдателю Совѣта Инститита, или одному изъ Членовъ того же Совѣта.

§ 2.

Okulista mieć będzie bliższy dozór nad administracyą Instytutu Oftalmicznego i czuwać nad ścisłém wypełnianiem obowiązków osób, do posługi Instytutu przeznaczonych. Pod względem lekarskim zaś zajmować się winien, wspólnie z Lekarzem Konsulentem, leczeniem chorób oczu.

§ 3.

Lekarz Konsulent obowiązany będzie udzielać rady Okuliście, co do leczenia chorych na oczy, a zarazem będzie miał prawo żądać od P. Angel zdania sprawy z przepisanych przez tegoż środków lekarskich.

§ 4.

Konsulent i Okulista przedstawiać będą wspólnie Radzie Szczegółowéj Instytutu przedmioty sobie właściwe. Mają jednakże unikać korrespondencyj piśmiennych; owszém jeśliby zachodziła potrzeba czynienia jakowych przedstawień, takowe bezpośrednio Radzie Instytutu na każdéj sessyi ustnie podawać, w szczególności zaś Lekarz Konsulent obowiązany przybyć w każdym czasie na sessyę, gdy przez Prezydującego w Radzie Opiekuńczéj Instytutu, lub z polecenia jego, przez jednego z Członków Rady wezwanym zostanie. Jeżeliby zaś uznał potrzebę czynienia jakowych wniosków we względzie administracyi Instytutu, lub w innéj okoliczności, takowe wprost na sessyi, lub też Prezydującemu Rady Instytutu, albo jednemu z Członków Rady, dla przedsięwzięcia środków, objawić powinien.

§ 5.

Консультантъ и Окулистъ должны ежедневно посѣщать лечебницу совмѣстно, въ лѣтнее время отъ 7 до 8 часовъ, а въ зимнее отъ 8 до 9 часовъ утра. Кромѣ того, Врачъ Консультантъ обязанъ прибыть въ лечебницу въ каждое время, коль скоро того будетъ требовать состояніе котораго либо изъ больныхъ. Съ этою цѣлью поставляется Окулисту въ обязанность, въ каждомъ чрезвычайномъ случаѣ, или при внезапномъ усиленіи болѣзни, требующей непремѣнно медицинской помощи, доносить о томъ безъ малѣйшей потери времени Врачу Консультанту.

§ 6.

При утреннемъ посѣщеніи, Консультантъ и Окулистъ должны какъ можно тщательнѣе разспрашивать всѣхъ больныхъ, какъ вновь поступающихъ, такъ и тѣхъ, которые уже помѣщены въ Институтѣ, результаты же такого медицинскаго изслѣдованія, а равно прописанныя медицинскія средства, будутъ записываемы на отдѣльныхъ назначенныхъ для этой цѣли карточкахъ, которыя должны быть выставляемы при кроватяхъ.

§ 7.

Упомянутыя въ предыдущемъ параграфѣ карточки будутъ заключать въ себѣ слѣдующія подробности:

a) номеръ, подъ которымъ больной внесенъ въ записную книгу;

b) имя, фамилія, лѣта отъ роду и состояніе больнаго;

c) время поступленія въ Институтъ;

d) родъ болѣзни и главнѣйшіе признаки ея;

e) замѣченные въ ходѣ болѣзни перемѣны и прописанныя лекарства;

f) время выбытія больнаго изъ Института и послѣдствія леченія, или время смерти его.

§ 5.

Konsulent i Okulista mają codziennie wspólnie odbywać wizyty w Instytucie, letnią porą od godziny 7-méj do 8-méj, zimową zaś od 8-méj do 9-téj zrana. Lekarz Konsulent obowiązany nadto jest przybydź w każdym czasie do Instytutu, jak skoro stan któregokolwiek chorego wymagać tego będzie. W tym to celu wkłada się na Okulistę wyraźny obowiązek, aby o każdym nadzwyczajnym wypadku, lub nagłém pogorszeniu się choroby, koniecznéj pomocy wymagających, doniósł Lekarzowi Konsulentowi bez najmniéjszéj straty czasu.

§ 6.

W czasie wizyty rannéj, powinien Konsulent i Okulista jaknajtroskliwiéj badać wszystkich chorych, równie nowo przybywających jako i tych, którzy już w Instytucie pomieszczeni zostali, a wypadki takiego badania lekarskiego, tudzież zaordynowane środki lekarskie, zapisywane będą na oddzielnych kartkach na ten cel przeznaczonych, które przy łóżkach wisieć mają.

§ 7.

Kartki w paragrafie poprzednim wzmiankowane, obejmować będą w szczególności:

a) numer, pod którym chory do księgi wpisowéj (zob. § 18) zaciągnięty został;
b) imię, nazwisko, wiek i stan chorego;
c) datę wnijścia do Instytutu;
d) rodzaj choroby i główne jéj przypadłości;
e) zmiany w biegu choroby dostrzegane i ordynowane lekarstwa;
f) datę wyjścia chorego z Instytutu i skutek przez kuracyę osiągnięty, albo datę śmierci onego.

По выбытіи больнаго изъ Института, или послѣ смерти его, таковая карточка, за подписью Консультанта и Окулиста Института, должна быть передана для храненія при дѣлахъ.

§ 8.

Кромѣ этихъ карточекъ, при кровати каждаго больнаго должна быть выставлена доска, на которой, при ежедневномъ посѣщеніи, должны быть отмѣчаемы порціи пищи.

§ 9.

По окончаніи посѣщенія, Окулистъ долженъ наблюдать, какъ за поведеніемъ больныхъ, такъ и за тѣмъ, чтобы медицинскія правила были съ точностью исполняемы. Поэтому онъ обязанъ часто и неожиданно посѣщать палаты больныхъ и лично удостовѣряться, хорошо ли исполняетъ прислуга свои обязанности, и принимаютъ ли больные лекарства по указанію.

§ 10.

По данному сигналу для раздачи кушанья, Окулистъ долженъ удостовѣриться, хорошо ли и по правиламъ сварена пища для больныхъ, а равно, доставляются ли въ цѣлости каждому больному прописанныя на доскѣ порціи.

Въ случаѣ замѣченнаго въ этомъ отношеніи упущенія, онъ долженъ изслѣдовать причины онаго и озаботиться сколь можно поспѣшнее объ устраненіи недостатковъ, съ наиболшею пользою для больнаго.

§ 11.

Какъ Врачъ Консультантъ, такъ и Окулистъ должны наблюдать за тѣмъ, чтобы воздухъ въ залахъ былъ освѣжаемъ, чтобы

Po wyjściu chorego z Instytutu, lub po śmierci jego, kartka taka ma być przez Konsulenta i Okulistę Instytutu podpisaną i do akt zachowaną.

§ 8.

Oprócz kartek w mowie będących, zawieszoną także będzie przy łóżku każdego chorego tablica, na któréj codziennie oznaczone być powinny w czasie wizyty, porcye żywności.

§ 9.

Po ukończonéj wizycie, Okulista czuwać będzie nad zachowaniem się chorych, tudzież nad tém, aby przepisy lekarskie należycie były wykonywane. Dla tego téż obowiązany jest często i nadspodziewanie nawiedzać sale chorych i przekonywać się osobiście, czy posługujący pełnią dobrze obowiązki swoje, tudzież czy chorzy używają lekarstw podług przepisu.

§ 10.

Za danym znakiem do rozdawania jedzenia, Okulista przekonać się powinien, czy pokarmy dla chorych są dobrze i podług przepisów sporządzone, tudzież, czy porcye w całości, jak na tablicy zapisano, każdemu choremu są dostarczane. Znalazłszy w téj mierze uchybienie, wybada przyczynę onego, i złe ile być może najspiesznićj i w najkorzystniéjszy dla chorego sposób usunie.

§ 11.

Równie Lekarz Konsulent jak i Okulista baczyć mają na to, aby powietrze w salach było odświéżane, aby w porze zimo-

въ зимнее время, температура воздуха соотвѣтствовала надобности больныхъ, чтобы не было сквознаго вѣтра, чтобы свѣтъ въ залахъ былъ соотвѣтственно умѣренный, и чтобы постель больнаго была опрятна. Въ особенности же Окулистъ обязанъ наблюдать, чтобы палаты были провѣтрены и приведены въ порядокъ, лѣтомъ въ $6^1/_2$, а зимою въ $7^1/_2$ часовъ, такъ, чтобы Консультантъ и Окулистъ, при посѣщеніи, не имѣли никакой остановки и безъ потери времени могли тотчасъ приступить къ своимъ занятіямъ.

§ 12.

На Окулиста возлагается обязанность наблюдать, чтобы принятые въ Институтъ больные, прежде чѣмъ они займутъ кровати, были выкупаны, или, когда это несовмѣстно съ состояніемъ ихъ здоровья, чтобы по крайней мѣрѣ они были чисто обмыты.

§ 13.

Хирургическая помощь въ глазныхъ болѣзняхъ лежитъ на обязанности Окулиста. Однако всякія важнѣйшія глазныя операціи не иначе могутъ быть исполнены Окулистомъ, какъ по совѣщаніи съ Консультантомъ и въ его присутствіи.

§ 14.

Такъ какъ Офтальмическій Институтъ, по своему назначенію, обязанъ также нести медицинское пособіе лицамъ, страдающимъ глазами, внѣ Института находящимся, по этому, послѣ каждаго посѣщенія, Консультантъ, совмѣстно съ Окулистомъ, давать будутъ приходящимъ за совѣтами въ Институтъ безплатную помощь, лѣтомъ отъ 8 до $9^1/_2$, зимою же отъ 9 до $10^1/_2$ часовъ утра, о чемъ слѣдуетъ объявлять по временамъ въ газетахъ.

wéj temperatura powietrza odpowiednia była potrzebie chorych, aby nie było przeciągów, aby światło w salach było przyzwoicie umiarkowane, i aby pościel chorych była czysta. Okulista w szczególności dopilnuje, aby sale latem o godzinie $6\frac{1}{2}$, zimą zaś o godzinie $7\frac{1}{2}$ były przewietrzone i uporządkowane, tak iżby Konsulent i Okulista przy wizycie nie mieli żadnego zmitrężenia i bez straty czasu, mogli zaraz do swéj czynności przystąpić.

§ 12.

Do Okulisty należy dopilnować, aby chorzy do Instytutu przyjęci, nim jeszcze zajmą łóżka, byli wykąpani, albo gdyby stan ich zdrowia nie dozwalał tego, czysto przynajmniéj wymyci.

§ 13.

Pomoc chirurgiczna w chorobach oczu, należy do Okulisty. Wszelkie jednak operacye oczów ważniéjsze, wykonane być inaczéj przez Okulistę nie mogą, jak po naradzeniu się z Konsulentem i w jego obecności.

§ 14.

Gdy przeznaczeniem Instytutu Oftalmicznego jest także niesienie pomocy lekarskiéj osobom na oczy chorym, po za Instytutem zostającym, przeto po każdéj wizycie Konsulent wspólnie z Okulistą udzielać będą bezpłatnie téż pomoc chorym, na poradę do Instytutu przybywającym, w lecie od godziny 8-méj do $9\frac{1}{2}$, a w zimie od godziny 9-téj do $10\frac{1}{2}$ z rana, o czém w pismach publicznych od czasu do czasu donosić wypada.

Тѣ изъ постороннихъ лицъ, кои находятся въ совершенно бѣдномъ состояніи, кромѣ совѣта и ручной помощи, будутъ еще снабжаемы лекарствами изъ имѣющихся въ Институтѣ запасовъ.

§ 15.

Всѣ рецепты, прописанные Окулистомъ или самимъ Консультантомъ больнымъ, постоянно находящимся въ Институтѣ и приходящимъ во время посѣщеній Консультанта, должны быть просматриваемы, а въ случаѣ надобности, исправлены и подписаны симъ послѣднимъ. Но еслибы въ продолженіе дня встрѣтилась необходимость предписать больному лекарство къ внутреннему или наружному употребленію противъ обыкновенныхъ глазныхъ болѣзней, леченіе коихъ весьма просто, — въ такомъ случаѣ и самъ Окулистъ можетъ прописать рецептъ.

Во всѣхъ однако глазныхъ болѣзняхъ, требующихъ усложненнаго терапевтическаго леченія, рецепты даже и для приходящихъ больныхъ должны быть подписываемы Консультантомъ.

Прописывая эти рецепты, они должны соблюдать экономію въ расходахъ, на сколько это возможно безъ ущерба больнаго, кромѣ того, обозначать вѣсъ лекарствъ прописью, а равно прописывать имя и фамилію больнаго, которому назначено лекарство.

§ 16.

Консультантъ и Окулистъ обязаны представлять Совѣту Института годовой отчетъ, заключающій въ себѣ слѣдующія подробности:

1) сколько осталось съ прошлаго года больныхъ, мужчинъ, женщинъ и дѣтей, сколько прибыло ихъ въ текущемъ году и сколько осталось на слѣдующій годъ;

2) въ числѣ тѣхъ, кои выбыли изъ Института въ продолженіе года, сколько было совершенно излеченныхъ, сколько полу-

Osoby takie w zupełnym stanie ubóstwa zostające, oprócz porady i ręcznéj pomocy, będą nadto miały udzielane sobie lekarstwa z zasobów Instytutu.

§ 15.

Dla chorych, znajdujących się w Instytucie i przychodzących w czasie wizyty Konsulenta, wszystkie recepty napisane przez Okulistę, lub przez samego Konsulenta, powinny być przez tego ostatniego przejrzane, i wrazie potrzeby poprawione i przez niego podpisane. Lecz jeżeliby się w ciągu dnia zdarzyła potrzeba zapisania lekarstwa dla chorego, do użytku zewnętrznego lub wewnętrznego, w przypadkach prostych i zwyczajnych w leczeniu słabości oczu, wtedy i sam Okulista może zapisać receptę. W wszystkich jednak słabościach oczu, wymagających złożonego terapeutycznego leczenia, i dla przychodzących nawet chorych recepty podpisywać powinien Konsulent.

Przy zapisywaniu tych recept, powinni zachować oszczędność w wydatkach, o ile to bez szkody chorego da się uskutecznić, a prócz tego wagę lekarstw literalnie oznaczać, tudzież imię i nazwisko chorego, dla którego lekarstwo jest przeznaczone, wypisywać.

§ 16.

Konsulent i Okulista obowiązani są składać Radzie Instytutu rapport roczny, obejmujący następujące szczegóły:

1) ile pozostało chorych mężczyzn, kobiet i dzieci z roku zeszłego, ile ich w roku bieżącym przybyło, ile na rok następny pozostało;

2) w liczbie takich, którzy w ciągu roku z Instytutu wy-

чившихъ только облегченіе и сколько не излеченныхъ, съ объясненіемъ причинъ этого;

3) какого рода болѣзни были предметомъ леченія, съ означеніемъ вмѣстѣ съ тѣмъ, числа лицъ и съ описаніемъ способовъ леченія, кои въ особенныхъ болѣзняхъ оказались самыми удовлетворительными;

4) сколько лицъ было подвержено операціямъ, какія именно были произведены операціи, по какой методѣ, на одномъ ли или на обоихъ глазахъ, и съ какимъ успѣхомъ; если исходъ операціи былъ неблагопріятенъ, то слѣдуетъ объяснить причины этой неудачи;

5) не господствовали ли въ теченіе года какія либо эпидемическія глазныя болѣзни, какого онѣ были свойства и какой былъ самый успѣшный способъ леченія оныхъ;

6) не произошли ли какіе нибудь особенно замѣчательные случаи, которые слѣдуетъ описать подробно.

Другой подобный отчетъ долженъ заключать въ себѣ свѣдѣнія о больныхъ, находящихся не въ постоянномъ пользованіи въ Институтѣ, но приходящихъ въ Институтъ за совѣтами и помощью.

§ 17.

Кромѣ упомянутыхъ годовыхъ отчетовъ, Консультантъ и Окулистъ должны еще представлять подписанные ими суточные еженедѣльные и трехмѣсячные рапорты о движеніи больныхъ.

§ 18.

Въ Институтѣ должны быть заведены двѣ книги, долженствующія тамъ находиться постоянно: одна изъ нихъ назначается для записи больныхъ, находящихся въ постоянномъ пользованіи въ Институтѣ, другая же—для тѣхъ, которые приходятъ въ лечебницу за совѣтами и лекарствами.

Въ первую книгу должны быть записываемы больные, по мѣрѣ поступленія ихъ въ Институтъ. Она должна заключать

szli, ile było zupełnie wyleczonych, ile z polepszeniem tylko, a ile niewyleczonych, z wymienieniem przyczyny tego;

3) jakie rodzaje chorób były przedmiotem kuracyi, z wymienieniem zarazem liczby osób i z opisaniem, jakie sposoby leczenia w szczególnych chorobach okazały się najskuteczniejszémi;

4) ile było osób operowanych, jakie mianowicie wykonano operacye, podług jakiéj metody, czy na jedném tylko lub na obu oczach, i z jakim skutkiem, który jeżeli był niepomyślny, wypada przyczynę tego wyjaśnić;

5) czy w ciągu roku nie panowały jakie choroby oczu epidemiczne, jaki był ich charakter i jaki najskuteczniéjszy sposób leczenia;

6) czy nie wydarzyły się rzadsze jakie wypadki, które szczegółowo opisane być winny.

Podobny rapport drugi obejmować powinien wiadomości o chorych nie na stałéj kuracyi w Instytucie zostających, lecz po radę i pomoc do Instytutu przybywających.

§ 17.

Oprócz dopiero wzmiankowanych rapportów rocznych, składać nadto winni Konsulent i Okulista podpisane przez siebie rapporta o ruchu chorych, dzienne, tygodniowe i kwartalne.

§ 18.

Zaprowadzone będą w Instytucie dwie księgi, ciągle tam zostawać mające, jedna z tych przeznacza się dla chorych na stałéj kuracyi w Instytucie zostających, druga zaś dla tych, którzy tylko po radę i lekarstwa przybywają.

W księdze pierwszéj, zapisywani będą chorzy, w miarę przybywania swego do Instytutu. Obejmować ma ona numer bieżą-

въ себѣ: текущій номеръ, имя и фамилію больнаго, лѣта отъ роду и званіе его, мѣсяцъ и число принятія его въ Институтъ, родъ болѣзни, послѣдствія леченія и число выбытія или смерти больнаго.

Вторая книга должна вмѣстѣ съ тѣмъ замѣнять собою карточки, выставленныя при кроватяхъ больныхъ въ Институтѣ (§ 7). Поэтому каждый больной, прибывшій въ Институтъ за совѣтомъ, долженъ имѣть въ этой книгѣ особую страницу, на которой будутъ записываемы: имя и фамилія его, возрастъ, мѣсяцъ и число первоначальнаго прибытія, родъ болѣзни и главнѣйшіе ея признаки, прописываемыя медицинскія средства съ поясненіемъ: выдаваемы ли они были изъ Института безплатно, или нѣтъ,—и, наконецъ, замѣченныя перемѣны въ болѣзни, при каждой новой явкѣ больнаго въ Институтъ.

Обѣ эти книги должны быть ведены Окулистомъ Лечебницы и просматриваемы ежедневно Врачемъ Консультантомъ.

Строгое наблюденіе за исполненіемъ настоящей Инструкціи возлагается на Частный Совѣтъ Института.

Варшава, 25 Мая (6 Іюня) 1840 года.

Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Графъ Фр. Скарбекъ.*

cy, imię i nazwisko chorego, wiek i stan jego, datę przyjęcia do Instytutu, rodzaj choroby, skutek przez kuracyę osiągnięty i datę wyjścia lub śmierci chorego.

Księga druga zastępować ma zarazem kartki przy łóżkach chorych Instytutowych wiszące (§ 7); każdy przeto chory, po radę do Instytutu przybywający, powinien mieć w niéj osobną stronnicę, na któréj spisywane będą: imię i nazwisko jego, wiek, data pierwszego stawienia się, rodzaj choroby i główne jéj przypadłości, ordynowane środki lekarskie, z wymienieniem, czy je wydawano bezpłatnie z Instytutu, czy nie, nareszcie zmiany w chorobie dostrzegane, za każdém nowém stawieniem się chorego w Instytucie.

Obie te księgi prowadzone będą przez Okulistę Instytutu, a wizowane każdodziennie przez Lekarza Konsulenta.

Ścisłe czuwanie nad wykonaniem niniéjszéj Instrukcyi, poleca się Radzie Szczegółowéj Instytutu.

w Warszawie, d. 25 Maja (6 Czerwca) 1840 r.

Radca Stanu (podpisano) *Hrabia Skarbek.*

ГЛАВА V.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЕВРЕЙСКИХЪ БОЛЬНИЦЪ.

№ 1.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 18 Февраля (2 Марта) 1842 года Устава гражданскихъ больницъ въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ III.

ОСОБЕННЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЧАСТНЫХЪ БОЛЬНИЦЪ.

ГЛАВА IV.

Особенныя правила для еврейскихъ больницъ.

§ 379.

(*О предназначеніи еврейскихъ больницъ.*)

Еврейскія больницы предназначены собственно для пользованія больныхъ евреевъ обоего пола.

§ 380.

(*Продолженіе.*)

Въ еврейскія больницы поступаютъ больные, одержимые всякаго рода болѣзнями; особыя въ нихъ отдѣленія замѣняютъ частныя по родамъ болѣзни больницы.

TYTUŁ V.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI STAROZAKONNYCH.

№ 1.

Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. Ustawy dla szpitali cywilnych w Królestwie Polskiém.

DZIAŁ III.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALI SPECYALNYCH.

ROZDZIAŁ IV.

Przepisy szczególne dla szpitali starozakonnych.

§ 379.

(O przeznaczeniu szpitali dla starozakonnych.)

Szpitale dla starozakonnych przeznaczone są właściwie do leczenia chorych wyznawców starego zakonu, płci obojej.

§ 380.

(Ciąg dalszy.)

Szpitale starozakonnych przyjmować będą chorych na wszelkie choroby; osobne w nich oddziały zastępować będą szpitale specyalne.

§ 381.

(Продолженіе.)

Дѣти моложе 7 лѣтъ не принимаются въ сіи больницы, исключая болѣзней особой важности, каковы: крупъ, жаба, сопряженная съ антоновымъ огнемъ, и т. п., также ежели у нихъ должны быть произведены важныя операціи, или если онѣ одержимы сифилитическою болѣзнію.

§ 382.

(О внутреннемъ устройствѣ.)

При устройствѣ еврейскихъ больницъ, независимо общихъ въ этомъ отношеніи правилъ, должно быть обращено особое вниманіе на то, чтобы для больныхъ сифилитическихъ, чесоточныхъ и умалишенныхъ были устроены помѣщенія совершенно отдѣльныя, какъ между собою, такъ и отъ прочихъ отдѣленій.

§ 383.

(Продолженіе.)

Въ больницахъ устраивается молитвенная палата.

§ 384.

(О больничныхъ вещахъ.)

Сверхъ платья и бѣлья, опредѣленнаго общими правилами, больные въ еврейскихъ больницахъ получаютъ особыя еврейскіе лейбики для совершенія молитвъ.

§ 385.

(Продолженіе.)

Посуда должна быть особая для мясной пищи и особая для молочной.

§ 381.

(Ciąg dalszy.)

Dzieci do lat 7-miu nie przyjmują się, wyjąwszy przypadki chorób, nagłém niebezpieczeństwem zagrażających, n. p. krup, żaba i t. p.; także, jeżeli ważniéjsze operacye mają być na nich wykonane, lub jeżeli są dotknięte chorobą weneryczną.

§ 382.

(O urządzeniu takich szpitali.)

Przy urządzaniu szpitali dla starozakonnych, oprócz zastosowania się do zasad w ogólności pod tym względem podanych, zwrócić potrzeba szczególną uwagę, aby dla wenerycznych, świerzbowatych i obłąkanych, zupełnie odosobnione oddziały urządzone były.

§ 383.

(Ciąg dalszy.)

W zakładach większych urządzona będzie bóżnica.

§ 384.

(O effektach szpitalnych.)

Oprócz oddzieży i bielizny, oznaczonéj w ogólnych przepisach, chorzy w szpitalach starozakonnych otrzymają łejbiki do nabożeństwa.

§ 385.

(Ciąg dalszy.)

Naczynia do jedzenia oddzielne być mają do pokarmów mięsnych, a oddzielne do mlecznych.

§ 386.

(Продолженіе.)

Всѣ вещи, платье и бѣлье для сифилитическихъ и чесоточныхъ отдѣленій, должны быть особыя и помѣщаться отдѣльно отъ прочаго, а дабы избѣгать перемѣшанія, вещи и платье должны имѣть особый покрой, либо цвѣтъ; бѣлье же отмѣчается особыми знаками (см. § 235) (*), и должно быть мыто, сушено и катано отдѣльно отъ прочаго.

§ 387.

О пріемѣ больныхъ.)

Пріемъ больныхъ въ еврейскихъ больницахъ производится на тѣхъ условіяхъ, какія, по представленію Частнаго Совѣта, утверждены будутъ Главнымъ. Но всѣ онѣ обязаны принимать безпрекословно единовѣрцевъ, зараженныхъ сифилитическою болѣзнію, не смотря на то, являются ли они туда по собственному желанію, либо по предписанію полицейскихъ, или медико-полицейскихъ властей. Не должны также отказывать въ принятіи явившихся больныхъ, какого бы вѣроисповѣданія они не были, пораженныхъ болѣзнію, угрожающею опасностію жизни, съ соблюденіемъ въ полицейскомъ отношеніи правилъ, предписанныхъ въ §§ 94, 95 и 96 (**).

§ 388.

(О пищѣ.)

Пища для больныхъ производится на основаніи особаго для еврейскихъ больницъ составленнаго росписанія порцій, помѣщеннаго въ прибавленіи № 3.

(*) Этотъ параграфъ помѣщенъ отдѣла VI, въ главѣ II, подъ № 1.
(**) Эти параграфы находятся отдѣла II, въ главѣ III, подъ № 1.

§ 386.

(Ciąg dalszy.)

Wszelkie effekta, odzież i bielizna dla oddziałów wenerycznych i świerzbowatych, winny być zupełnie oddzielne i zachowywane w osobnych składach. Dla uniknienia zaś zmięszania, effekta i odzież ma się odróżniać krojem lub kolorem, a bielizna szczególnémi znakami (zob. § 235) (*). Oddzielnie też taka bielizna ma być praną, suszoną i maglowaną.

§ 387.

(O przyjmowaniu chorych.)

W przyjmowaniu chorych do szpitali starozakonnych zastosować się należy do warunków ułożonych przez Radę Szczegółową szpitala, i zatwierdzonych przez Radę Główną Opiekuńczą. Wszystkie jednak szpitale dla starozakonnych, obowiązane są do bezwarunkowego przyjmowania spół-wyznawców chorych na chorobę weneryczną, czy to zgłaszających się samych przez się, czy też odsyłanych z polecenia Władz policyjnych lub policyjno-lekarskich. Nie może być także odmówione przyjęcie chorych jakiegobądź wyznania, w takim razie, gdy ci zagrożeni są niebezpieczeństwem życia; przyczém zachowane być mają pod względem policyjnym przepisy, wyszczególnione w §§ 94, 95 i 96-m (**).

§ 388.

(O dyecie.)

Dyeta dla chorych oznaczona jest oddzielnym wykazem składu porcyi dla chorych w szpitalach starozakonnych (zobacz wzór Nr. 3).

(*) Powołany paragraf zamieszczony jest w dziale VI tytule II pod Nr. 1-m.

(**) Powołane paragrafy zamieszczone są w dziale II tytule III pod Nr. 1-m.

§ 389.

(*Продолженіе.*)

Во время пасхи вмѣсто булокъ, отпускаются прѣсные калачи (мацы), также вмѣсто каши и всѣхъ хлѣбныхъ сѣменъ, употребляется толченая маца.

§ 390.

(*О совершеніи молитвъ.*)

Въ больницахъ, гдѣ устроены молитвенныя палаты, выздоравливающіе и больные, которымъ дозволитъ лекарь, могутъ собираться въ сіи палаты, для молитвы.

§ 391.

(*Продолженіе.*)

Въ прочихъ палатахъ больные должны совершать молитвы тихо и на своей постели. Совершеніе молитвъ въ палатѣ, въ собраніи нѣсколькихъ лицъ, строго воспрещается. Равно недозволяется зажигать свѣчи по вечерамъ въ пятницу и наканунѣ праздниковъ, на столикахъ больныхъ женщинъ, для отправленія молитвъ.

§ 392.

(*Продолженіе.*)

Когда опасно больной желаетъ совершить молитву, смотритель или экономъ обязаны съ больнымъ читать молитвы; буде же того потребуетъ больная женщина, то эту услугу обязаны исполнить жены упомянутыхъ должностныхъ лицъ, или особо назначенныя для того женщины.

§ 389.

(*Ciąg dalszy.*)

W czasie świąt wielkanocnych, zamiast bułek, dają się mace; również w miejsce kaszy i wszelkich nasion zbożowych, używa się tłuczona maca.

§ 390.

(*O dopełnianiu obrzędów religijnych.*)

W szpitalach, gdzie są urządzone bóżnice, rekonwalescenci i chorzy, którym Lekarz dozwoli, zgromadzać się mogą na nabożeństwo do bóżnicy.

§ 391.

(*Ciąg dalszy.*)

Na salach modły odprawiać chorzy powinni po cichu i na własném łóżku. Odbywanie modłów na sali w zebraniu kilku osób, surowo zabrania się. Również nie ma być dozwalane rozpalanie świeczek wieczorem w piątek i przed świętem na stolikach chorych kobiet, celem odprawiania modłów.

§ 392.

(*Ciąg dalszy.*)

Skoro niebezpieczny chory pragnie modlitwy odprawić, intendent i ekonom są obowiązani wspólnie z chorym modły odmawiać; w razie zaś żądania tego przez kobiétę chorą, dopełnić téj posługi winny żony pomienionych officyalistów, lub niewiasty, szczególnie do tego przeznaczone.

§ 393.

(О молитвахъ при умирающихъ.)

Молитвы при умирающихъ должны совершаться съ величайшимъ приличіемъ и съ соблюденіемъ должной тишины, дабы не произвесть непріятнаго впечатлѣнія на больныхъ.

§ 394.

(О погребеніи умершихъ.)

Тѣло умершаго, хотябы и въ праздничный день, имѣетъ быть вынесено изъ палаты, съ соблюденіемъ общихъ въ этомъ отношеніи правилъ. Относительно умершихъ скоропостижно и съ знаками насилій, а также относительно времени погребенія труповъ, судебно и полицейско-медицинскія правила должны быть строжайше соблюдаемы.

§ 393.

(O modłach przy konających.)

Modły przy konających powinny być z największą przyzwoitością i spokojnością odbywane, aby na innych chorych przykrego wrażenia nie czyniły.

§ 394.

(O grzebaniu zmarłych.)

Ciało zmarłego, choćby w dzień świąteczny, z zachowaniem ogólnych w téj mierze prawideł, z sal wyniesioném być ma. Pod względem postępowania z nagle zmarłymi, lub z takimi, na których są oznaki śmierci gwałtownéj, tudzież pod względem grzebania ciał zmarłych, ogólne prawidła sądowo i policyjno-lekarskie zachowane być mają jak najściśléj.

Приложеніе къ N° 1-му.

(Росписаніе N° 3.)

РОСПИСАНІЕ
порцій въ еврейскихъ больницахъ.

Росписаніе порцій для больныхъ въ еврейскихъ больницахъ, съ показаніемъ количества для одного больнаго.

Цѣлая порція	Половинная порція	Четверть порціи	Четверть порціи безъ мяса.	Крупяные отвары или такъ называемые клейки	Примѣчанія.
Завтракъ. $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_8$ кварты овсяныхъ крупъ, съ $^1/_2$ лотомъ коровьяго масла и столько же соли.	*Завтракъ.* $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_8$ кварты овсяныхъ крупъ, съ $^1/_2$ лотомъ коровьяго масла и столько же соли.	*Завтракъ.* $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_{16}$ кварты овсяныхъ крупъ съ $^1/_3$ лота коровьяго масла и столько же соли.	*Завтракъ.* $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_{16}$ кварты овсяныхъ крупъ, съ $^1/_2$ лота коровьяго масла и столько же соли.	*Завтракъ* $^1/_2$ кварты клейка изъ $^1/_{16}$ кварты овсяныхъ крупъ, съ $^1/_2$ лотомъ коровьяго масла и $^1/_2$ лота соли.	1. Общее число прибавленій къ четвертнымъ порціямъ, исключая кашицы и булки, не должно превосходить общаго числа четвертныхъ порцій.
Обѣдъ. $^1/_2$ кварты супу изъ $^1/_8$ кварты перловыхъ крупъ, съ $^1/_2$ фунта говядины, 1 лота огородныхъ растеній и $^1/_2$ лота соли. Легумины $^3/_4$ кварты съ однимъ лотомъ коров. масла и $^1/_2$ лотомъ соли. Фунтъ ржанаго хлѣба.	*Обѣдъ.* $^1/_2$ кварты супу изъ $^1/_8$ кварты перловыхъ крупъ, или сарачинскаго пшена, $^1/_4$ фунта говядины и 1 лота огородныхъ растеній и столько же соли. Легумины $^1/_2$ кварты, съ $^1/_2$ лотомъ коровьяго масла и столько же соли. $^1/_2$ фунта ситнаго хлѣба.	*Обѣдъ*, $^1/_2$ кварты супу изъ $^1/_4$ фунта мяса, $^1/_3$ кварты мелкихъ крупъ, 1 лота огородныхъ растеній и $^1/_2$ лота соли.	*Обѣдъ.* $^1/_2$ кварты супу изъ $^1/_4$ фунта мяса, $^1/_3$ кварты мелкихъ крупъ, 1 лота огородныхъ растеній и $^1/_2$ лота соли.	*Обѣдъ.* Тоже.	2. На святой недѣлѣ въ продолженіи 8 дней діэта подвергается слѣдующимъ измѣненіямъ:
Измѣненія на счетъ рода легумины. Въ *воскресенье* и *среду* картофель. Въ *понедѣльникъ* и *четвергъ*, ячменная каша. Въ *вторникъ, пятницу* и *субботу* гречневая каша.	*Измѣненія на счетъ легумины.* Въ *воскресенье* и *среду* картофель. Въ *понедѣльникъ* и *четвергъ*, ячменная каша. Въ *вторникъ, пятницу* и *субботу* гречневая каша.				a) на завтракъ вмѣсто отвара изъ овсяныхъ крупъ производится картофельная похлѣбка; b) вмѣсто жидкой кашицы, дѣлается кашица изъ истолченнаго прѣснаго колача (мацы);
Ужинъ. $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_8$ кварты овсяныхъ крупъ, съ $^1/_2$ лотомъ соли и столько же коровьяго масла. Въ *пятницу* супъ изъ перловыхъ крупъ.	*Ужинъ.* $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_2$ кварты овсяной каши, съ $^1/_2$ лотомъ соли и столко же коровьяго масла. Въ *пятницу* супъ изъ перловыхъ крупъ.	*Ужинъ.* $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_8$ кварты овсяныхъ крупъ съ $^1/_2$ лотомъ соли и $^1/_2$ лота коровьяго масла.	*Ужинъ.* $^1/_2$ кварты отвара изъ $^1/_8$ кварты овсяныхъ крупъ, съ $^1/_2$ лотомъ соли и столько же коровьяго масла.	*Ужинъ* Тоже. *Примѣч.* По предписанію врача, порція клейка можетъ быть уменьшена до $^1/_4$ кварты, или дана вовсе безъ соли.	c) вмѣсто всякаго рода легумины варится картофель и истолченая маца;

Примѣч. Больнымъ производится супъ безъ мяса.

Цѣлая порція	Половинная порція	Четверть порціи	Четверть порціи безъ мяса.	Крупяные отвары или такъ называемые клейки	Примѣчанія.
Прибавленія по особому назначенію врача.					
Кватерка лучшаго пива. 1/4 кватерки водки. Хрѣнъ.	Кватерка лучшаго вина. 1/4 кватерки водки. Хрѣнъ. 1/3 Сельди.	1/4 или 1/2 фунта бѣлаго хлѣба (булки). Кашица изъ 1/8 кварты мелкой крупы и 1 лота коровьяго масла. Кашица съ молокомъ изъ 1/8 кварты мелкой крупы и 1/4 кварты молока. 1/4 фунта сарачинскаго пшена. 1/4 фунта чернослива. 2 яйца въ смятку. Жаркое изъ 1/2 фунта мяса. 1/3 сельди. 1/8 кварты вина. 1/4 кварты пива. 1/2 кварты молока. Пивный супъ изъ 1/4 кварты пива, одного яйца и 1/2 лота сахару. Винный супъ изъ 1/8 кварты вина, одного яйца и 1 лота сахару.	1/4 бѣлаго хлѣба (булки). Кашица изъ 1/8 кварты мелкой крупы и 1 лота коровьяго масла. Кашица съ молокомъ изъ 1/8 кварты мелкой крупы и 1/4 кварты молока. 1/4 фунта сарачинскаго пшена. 1/4 фунта чернослива. 2 яйца въ смятку. 1/8 кварты вина. 1/4 кварты пива. 1/3 кварты молока. Пивный супъ изъ 1/4 кварты пива, одного яйца и 1/2 лота сахару. Винный супъ изъ 1/3 кварты вина, одного яйца и 1 лота сахару.	1/4 фунта бѣлаго хлѣба (булки). 1/8 фунта чернослива. 1/4 кварты молока.	d) вмѣсто булки и хлѣба производится ежедневно: для цѣлой порціи, по 3 мацы. для половинной по 2 мацы. для четверти, по 1 мацѣ.

Вѣрно: Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго (подписано) *Иг. Туркуллъ.*

Annex do Nru 1-go.

(Wykaz Nr. 3.)

WYKAZ

składu porcyj dla chorych w szpitalach starozakonnych.

Wykaz składu porcyj dla chorych w szpitalu starozakonnych, z wyszczególnieniem ilości dla każdego chorego.

Cała porcya	Pół porcyi	Cwierć porcyi	Ćwierć porcyi bez mięsa	Klejek	Uwagi.
Śniadanie. Pół kwarty klejku z $^1/_8$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta masła i tyleż soli.	*Śniadanie.* Pół kwarty klejku z $^1/_8$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta masła i tyleż soli.	*Śniadanie.* Pół kwarty klejku z $^1/_{16}$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta masła i tyleż soli.	*Śniadanie.* Pół kwarty klejku z $^1/_{16}$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta masła i tyleż soli.	*Sniadanie.* Pół kwarty klejku z $^1/_{16}$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta masła i $^1/_4$ łóta soli.	1. Ogólna liczba dodatków do $^1/_4$ porcyi, wyjąwszy kaszę i bułki, nie powinna przewyższać liczby ogólnéj ćwierć porcyi.
Obiad. Pół kwarty rosołu z $^1/_8$ kwarty perłowéj kaszy, $^1/_2$ funta mięsa, z dodaniem 1 łóta włoszczyzny i $^1/_2$ łóta soli. $^3/_4$ kwarty leguminy, z dodaniem 1 łóta masła i $^1/_2$ łóta soli. Funt chleba razowego.	*Obiad.* Pół kwarty rosołu z $^1/_8$ kwarty kaszy perłowéj lub ryżu, $^1/_4$ funta mięsa, 1 łóta włoszczyzny i tyleż soli. $^1/_2$ kwarty leguminy, z $^1/_4$ łóta masła i tyleż soli. $^1/_2$ funta chleba pytlowego.	*Obiad.* Pół kwarty rosołu z $^1/_4$ funta mięsa, $^1/_8$ kwarty drobnéj kaszy, z dodaniem 1 łóta włoszczyzny i $^1/_2$ łóta soli.	*Obiad.* Pół kwarty rosołu z $^1/_4$ funta mięsa, $^1/_8$ kwarty drobnéj kaszy, z dodaniem 1 łóta włoszczyzny i $^1/_2$ łóta soli.	*Obiad.* Toż samo.	2. Dyeta podczas świąt Wielkanocnych, przez dni ośm ulega następnym zmianom: a) Na śniadanie, zamiast klejku owsianego, daje się zupa z kartofli.
Zmiany legumin. W *niedzielę* i *środę*—kartofle. „ *poniedziałek* i *czwartek* — kasza jęczmienna. „ *wtorek, piątek* i *sobotę* – kasza gryczana.	*Zmiany legumin.* W *niedzielę* i *środę*—kartofle. „ *poniedziałek* i *czwartek* — kasza jęczmienna „ *wtorek, piątek* i *sobotę* — kasza gryczana.				b) Zamiast kaszki drobnej, robi się kasza z macy tłuczonéj.
Wieczerza. Pół kwarty klejku z $^1/_8$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta soli i tyleż masła. W *piątek*, klejek z kaszy perłowéj.	*Wieczerza.* Pół kwarty klejku z $^1/_8$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta soli i tyleż masła. W *piątek*, klejek z kaszy perłowéj.	*Wieczerza.* Pół kwarty klejku z $^1/_8$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta soli i tyleż masła.	*Wieczerza* Pół kwarty klejku z $^1/_8$ kwarty kaszy owsianéj, z dodaniem $^1/_2$ łóta soli i tyleż masła.	*Wieczerza.* Toż samo. *Uwaga.* Stosownie do przepisu Lekarza, porcya klejku może być zmniejszona do $^1/_4$ kwarty, lub zupełnie ma być bez soli.	c) Zamiast wszelkiéj leguminy, gotują się kartofle i maca tłuczona.

Uwaga. Chorym daje się rosół bez mięsa.

Cała porcya	Pół porcyi	Cwierć porcyi	Cwierć porcyi bez mięsa	Klejek	Uwagi.
Dodatki z oddzielnego przepisu Lekarza.					
Kwaterka piwa dubeltowego. ¼ kwaterki wódki. Chrzan.	Kwaterka piwa dubeltowego. ¼ kwaterki wódki. Chrzan. ⅓ śledzia.	¼ lub ½ funta bułki. Kasza z ½ kwarty drobnéj kaszy i 1 łóta masła. Kasza na mléku z ⅛ kwarty drobnéj kaszy i ¼ kwarty mléka. ¼ funta ryżu. ¼ funta śliwek. 2 jaja na miękko. Pieczeń z ½ funta mięsa. ⅓ śledzia. ⅓ kwarty wina. ¼ kwarty piwa. ½ kwarty mléka. Poléwka piwna z ¼ kwarty piwa, 1 jaja i ½ łóta cukru. Poléwka winna z ⅛ kwarty wina, 1 jaja i 1 łóta cukru.	¼ funta bułki. Kasza z ⅛ kwarty drobnéj kaszy, z dodaniem 1 łóta masła. Kasza na mléku z ⅛ kwarty drobnéj kaszy i ¼ kwarty mléka. ¼ funta ryżu. ¼ funta śliwek. 2 jaja na miękko. ¼ kwarty piwa. ⅛ kwarty wina. ¼ kwarty mléka. Poléwka piwna z ¼ kwarty piwa, z dodaniem 1 jaja i ½ łóta cukru. Poléwka winna z ⅛ kwarty wina, z dodaniem 1 jaja i 1 łóta cukru.	¼ funta bułki. ⅛ funta śliwek. ¼ kwarty mléka.	d) Zamiast bułki i chleba, wydaje się codziennie: na całą porcyę 3 mace, na pół porcyi 2 mace, na ¼ porcyi 1 maca.

Zgodno:

Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego, (podpisano) *Ig. Turkull.*

№ 2.

Распоряженіе, объявляющее постановленіе Намѣстника въ Царствѣ о порядкѣ внесенія въ книги Уѣздныхъ Казначействъ, а также безвозмезднаго и немедленнаго взысканія платы причитающейся Варшавской еврейской больницѣ за леченіе.

(19 (31) Октября 1851 г.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутренныхъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства, объявляя, въ отзывѣ своемъ отъ 27 Іюля (8 Августа) 1850 года, № 134, постановленіе Его Свѣтлости Князя Намѣстника въ Царствѣ относителньо уплаты Варшавской еврейской больницѣ суммы 9,000 руб. сер. изъ кошернаго капитала, изъяснилъ слѣдующее:

„Его Свѣтлость, признавая неправильнымъ расходъ на уплату Уѣзднымъ Начальникамъ процентовъ со взысканныхъ ими суммъ за леченіе, приказалъ исключить оный изъ штата и вмѣстѣ съ тѣмъ предписать Уѣзднымъ Казначействамъ, посредствомъ Губернскихъ Правленій о внесеніи въ депозитныя книги оставшейся въ недоимкѣ платы за леченіе, въ исходѣ каждой четверти года, съ тѣмъ, чтобы взысканіе оной послѣдовало немедленно и въ полномъ количествѣ, подъ наблюденіемъ Уѣздныхъ Начальниковъ, безъ всякаго за то въ ихъ пользу вознагражденія.“

№ 2.

Rozporządzenie, dotyczące prenotacyi w księgach Kass powiatowych, oraz bezpłatnéj i spiesznéj egzekucyi kosztów kuracyi dla szpitala starozakonnych w Warszawie.

(d. 19 (31) Października 1851 r.)

do

Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj Królestwa w odezwie z dnia 27 Lipca (8 Sierpnia) 1850 r. Nr. 134, objawiając decyzyę Księcia Namiestnika Królestwa co do wypłaty szpitalowi starozakonnych w Warszawie summy rs. 9,000, z funduszu koszernego, oznajmił w niéj co następuje:

„Wydatek na opłatę procentu Naczelnikom Powiatowym od odzyskanych kosztów kuracyi, Jego Książęca Mość uznał za niewłaściwy i poleca usunąć go z etatu, oraz wydać, za pośrednictwem Rządów Gubernialnych, polecenie do Kass powiatowych, zaprenotowania w księgach depozytowych kosztów kuracyi z końcem każdego kwartału na zaległości pozostałych, których ściągnięcie ma być spiesznie i skutecznie przez Naczelników Powiatowych, bez żadnego wynagrodzenia, dopilnowane."

Въ исполненіе сего постановленія Его Свѣтлости, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предписываетъ Губернскому Правленію — поставить немедленно Уѣздныхъ Начальниковъ въ извѣстность о томъ, что вознагражденіе, коимъ доселѣ пользовались лица, занимающіяся въ канцеляріяхъ Уѣздныхъ Начальниковъ взысканіемъ причитающейся еврейской больницѣ платы за леченіе, на будущее время отмѣняется.

Сверхъ того, Губернское Правленіе сдѣлаетъ зависящее распоряженіе о внесеніи Уѣздными Казначействами въ депозитныя книги и о взиманіи платы за леченіе, оставшейся въ недоимкѣ, въ исходѣ каждой четверти года, и будетъ наблюдать, дабы сказанныя недоимки не допускались впредь ни подъ какимъ предлогомъ, но напротивъ того немедленно послѣ представленія вѣдомости взыскивались со всевозможною заботливостію и поспѣшностію, въ полномъ количествѣ, и чтобы невзысканныя до сихъ поръ недоимки пополнены были безотлагательно и никакъ не позже послѣдняго числа Декабря текущаго года, безъ всякаго вознагражденія, ибо въ противномъ случаѣ виновные подвергнутся отвѣтственности и строгому взысканію.

Для удостовѣренія въ томъ, приняты ли были рѣшительныя, дозволенныя закономъ, экзекуціонныя мѣры къ скорѣйшему взысканію этихъ денегъ, Правительственная Коммисія вмѣняетъ Губернскому Правленію въ обязанность—предварить Уѣздныя Казначейства о томъ, чтобы немедленно по составленіи окончательнаго разсчета, или по сведеніи счетовъ въ казначейскихъ книгахъ, они представляли, къ 15 Январю каждаго года, прямо въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ донесеніе о записанныхъ, взысканныхъ, препровожденныхъ въ Частный Совѣтъ Варшавской еврейской больницы и оставшихся въ недоимкѣ въ продолженіе года суммахъ, или же сообщали свѣдѣніе о томъ, что никакая причитающаяся за леченіе плата въ книги вносима не была.

Къ сему Коммисія присовокупляетъ, что плата за леченіе, о коей идетъ дѣло, должна быть отмѣчаема по книгамъ и

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych spełniając takową decyzyę Jego Książęcéj Mości, poleca Rządowi Gubernialnemu, aby natychmiast zawiadomił Naczelników Powiatowych, że wynagrodzenie płacone dotąd osobom egzekucyą kosztów kuracyjnych dla szpitala starozakonnych w biurach Naczelników Powiatu trudniącym się, nadal miejsca mieć nie ma.

Obok tego Rząd Gubernialny wyda rozporządzenia do Kass powiatowych, pod względem prenotowania w księgach depozytowych i poboru kosztów kuracyi, z końcem każdego kwartału na zaległości pozostałych, i dopilnuje, iżby takowe zaległości, pod żadnym względem nadal dopuszczane nie były, ale owszem zaraz za podaniem delat, z całą troskliwością spiesznie i skutecznie ściągane, a dotychczasowe bezwłocznie i najdaléj do dnia ostatniego Grudnia r. b. całkiem uprzątnięte bez żadnego wynagrodzenia; wrazie bowiem przeciwnym, winni do surowéj kary i odpowiedzialności pociągnięci zostaną.

Dla przekonania się, czyli w celu rychłego odzyskania téj należytości, użyte były skuteczne środki egzekucyi, przepisami dozwolone, Kommissya Rządowa wkłada obowiązek na Rząd Gubernialny, aby wyraźnie uprzedził Kassy powiatowe, iżby zaraz po abszlusie, czyli zamknięciu ksiąg kassowych, to jest w dniu 15 Stycznia każdego roku, składały wprost Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych rapporta co do summ w ciągu roku zaprenotowanych, pobranych, odesłanych Radzie Szczegółowéj szpitala starozakonnych w Warszawie i pozostałych na zaległości,—lub téż dostarczały wiadomość, że prenotacya kosztów miejsca nie miała.

Objaśnia przytém, że prenotacya kosztów, o których mowa, dopełnioną być winna w księgach i rachunkach Kass powiato-

счетамъ Уѣздныхъ Казначействъ, въ статьѣ 1-й казенныхъ депозитовъ, въ отдѣлѣ: „Суммы Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а именно: возвратныя издержки, причитающіяся больницамъ за леченіе.“

Наконецъ, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію—представить въ Коммисію, въ теченіе 15 дней, донесеніе, какъ о снабженіи соотвѣтственными по сему предмету предписаніями Уѣздныхъ Начальниковъ и Уѣздныхъ Казначействъ, такъ и о приведеніи въ исполненіе настоящаго распоряженія.

Варшава, 19 (31) Октября 1851 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Предсѣдатель Главнаго Попечительнаго Совѣта,
Тайный Совѣтникъ, (подписано) *Скарбекъ.*

№ 1,666/30,754.

wych w tytule I-m depozytów rządowych, w oddziale „Fundusze Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych,” mianowicie: „zwrot kosztów za kuracyę przez szpitale likwidowanych.”

W końcu Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, aby o wydaniu stosownych poleceń do Naczelników, i upoważnień do Kass powiatowych, jak niemniéj o wprowadzeniu w wykonanie niniejszego rozporządzenia, złożył jéj w ciągu dni 15-tu rapport.

w Warszawie, d. 19 (31) Października 1851 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Prezes Rady Głównéj Opiekuńczéj,
Tajny Radca (podpisano) *Skarbek.*

Nr. 1,666/30,754.

№ 3.

Распоряженіе, указывающее порядокъ внесенія въ казначейскія книги платы за леченіе и пересылки денегъ въ Совѣтъ Варшавской еврейской больницы, а также какъ слѣдуетъ оправдывать расходъ или недочетъ.

(6 (18) Іюня 1852 г.)

N Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

На основаніи постановленія Его Свѣтлости Князя Намѣстника въ Царствѣ, объявленнаго въ отзывѣ Статсъ-Секретаря при Совѣтѣ Управленія отъ 27 Іюля (8 Августа) 1850 года, за № 13,425, и предписывающаго вносить въ депозитныя книги Уѣздныхъ Казначействъ слѣдующую Варшавской еврейской больницѣ плату за леченіе, а также взимать оную посредствомъ тѣхъ же Казначействъ, дано соотвѣтственное предписаніе Губернскимъ Правленіямъ отъ 19 (31) Октября истекшаго года, за № 1,666/30,754.

Вслѣдствіе сего предписанія, нѣкоторыя Губернскія Правленія потребовали разрѣшенія возникшихъ недоразумѣній въ томъ, отъ кого именно: отъ Уѣздныхъ ли Начальниковъ, или же непосредственно отъ Губернскихъ Правленій, должны получать Уѣздныя Казначейства распоряженія о внесеніи въ депозитныя книги платы за леченіе, а также какого слѣдуетъ держаться порядка въ пересылкѣ денегъ въ Частный Совѣтъ Варшавской еврейской больницы и какъ оправдывать расходъ или недочетъ.

№ 3.

Rozporządzenie wskazujące, w jaki sposób zarządzać prenotowanie w księgach kassowych kosztów kuracyi, jak przesyłać pieniądze do Rady szpitala starozakonnych w Warszawie, oraz czém wydatek lub niedobór usprawiedliwiać.

(d. 6 (18) Czerwca 1852 r.)

do

Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Na zasadzie decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa, przez odezwę Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj z d. 27 Lipca (8 Sierpnia) 1850 r. Nr. 13,425 objawionéj, polecającéj prenotowanie w księgach depozytowych Kass powiatowych kosztów kuracyi dla szpitala starozakonnych w Warszawie, jak równie pobieranie takowych przez téż Kassy powiatowe, wydane zostało Rządom Gubernialnym pod d. 19 (31) Października r. z. Nr. 1,666/30,754 odpowiednie zarządzenie.

W skutku takowego, niektóre Rządy Gubernialne zażądały rozwiązania kwestyi: czyli Naczelnicy Powiatowi, lub same Rządy Gubernialne mają wydawać polecenia do Kass powiatowych, o prenotowanie w księgach depozytowych kosztów kuracyi i jakich form trzymać się należy, przy przesyłce pieniędzy do Rady Szczegółowéj szpitala starozakonnych w Warszawie, oraz czém wydatek lub niedobór usprawiedliwiać.

Въ разрѣшеніе этихъ вопросовъ, Правительственная Коммисія объявляетъ: что Губернскія Правленія, препровождая къ Уѣзднымъ Начальникамъ вѣдомости подлежащимъ взысканію больничнымъ издержкамъ, должны вмѣстѣ съ симъ разрѣшать Уѣзднымъ Казначействамъ и внесеніе въ депозитныя книги суммъ, показанныхъ по этимъ вѣдомостямъ, и поручать Уѣзднымъ Начальникамъ наблюсти за безотлагательнымъ ихъ взысканіемъ. Дѣятельныя мѣры по взысканію означенныхъ денегъ могутъ отклонить всякія недоимки, тѣмъ болѣе, что, согласно постановленію Совѣта Управленія Царства, отъ 25 Ноября (7 Декабря) 1841 года, причитающаяся еврейской больницѣ плата за леченіе, которой невозможно взыскать съ пользуемыхъ въ оной лицъ, должна быть пополняема изъ синагогальныхъ фундушей того округа, изъ коего происходитъ должникъ, въ случаѣ же неимѣнія этихъ фундушей, означенныя издержки должны быть возмѣщены жителями округа, посредствомъ соотвѣтственной между ними раскладки.

Въ случаѣ, если впослѣдствіи обнаружены будутъ не подлежащія взысканію недоимки, Уѣздные Начальники обязаны представлять въ Губернскія Правленія вѣдомости Уѣздныхъ Казначействъ о недоимкахъ, вмѣстѣ съ подробными объясненіями; Губернскія же Правленія, по разсмотрѣніи оныхъ, поставятъ о томъ въ извѣстность Частный Совѣтъ Варшавской еврейской больницы, разрѣшая ему сложить со счетовъ депозитныя недоимки, если онѣ будутъ признаны дѣйствительно не подлежащими взысканію.

Что же касается порядка пересылки денегъ изъ Уѣздныхъ Казначействъ въ Частный Совѣтъ Варшавской еврейской больницы и оправданія по казначейскимъ книгамъ происходящаго отсюда расхода, то Правительственная Коммисія объявляетъ: что пересылки эти слѣдуетъ производить по мѣрѣ накопившихся взносовъ, расходъ же по депозитнымъ книгамъ оправдывать временно почтовыми росписками, а окончательно—полученными отъ Частнаго Совѣта квитанціями.

Портовыя пошлины за означенныя пересылки должны быть

W rozwiązaniu tych wątpliwości, Kommissya Rządowa objaśnia, że Rządy Gubernialne przesyłając Naczelnikom Powiatowym wykazy kosztów tego rodzaju, do ściągnięcia przypadających, jednocześnie upoważniać powinny i Kassy powiatowe do prenotowania w depozytach kwot temiż wykazami objętych, a Naczelnikom Powiatowym poruczać dopilnowanie niezawodnego tychże kwot wpływu. Przy troskliwéj egzekucyi w mowie będących należności, można będzie zaległości uniknąć, skoro, stosownie do postanowienia Rady Administracyjnéj Królestwa z d. 25 Listopada (7 Grudnia) 1841 r. koszta kuracyi dla szpitala starozakonnych, od osób leczonych odzyskać się niemogące, zaspokajane być winny z funduszów bóżnicznych tego okręgu, z którego debent pochodzi; w braku zaś tych funduszów, koszta takowe ponosić mają mieszkańcy okręgu, przez rozpisanie na nich składki.

Gdyby się wykryły zaległości niewymagalne, Naczelnicy Powiatu przedstawiać winni Rządom Gubernialnym delaty Kass powiatowych, szczegółowo objaśnione, a Rządy Gubernialne po rozpoznaniu ich, zawiadomieniem o tém Rady Szczegółowéj szpitala starozakonnych w Warszawie upoważniać będą do odpisania z depozytów należności, istotnie za niewymagalne uznane.

Co do przesyłki pieniędzy z Kass powiatowych do Rady Szczegółowéj szpitala starozakonnych w Warszawie i usprawiedliwienia w księgach tychże Kass pochodzącego ztąd wydatku, Kommissya Rządowa oświadcza, że przesyłki te czynionémi być winny w miarę uzbieranych wpływów, a rozchód w depozytach usprawiedliwiony tymczasowo kwitami pocztowémi, ostatecznie zaś kwitami od Rady Szczegółowéj otrzymywać się mającémi; porto od tych przesyłek ponosić musi taż Rada przy odbiorze pieniędzy; Skarb bowiem do opłaty onego nie może być pod żadnym względem obowiązywany. Wszakże porto to, stosownie do po-

уплачиваемы Совѣтомъ, при полученіи денегъ, ибо онѣ ни въ какомъ случаѣ не могутъ быть отнесены на счетъ Казны. Впрочемъ плата за пересылку, согласно постановленію Совѣта Управленія Царства, отъ 6 (18) Октября 1836 г., составляетъ только $^{2}/_{3}$ обыкновенной таксы, подобно тому, какъ и плата, взимаемая съ казенныхъ, отправляемыхъ по почтѣ денегъ.

Для болѣе успѣшнаго и скорѣйшаго взысканія платы за леченіе, предписано вмѣстѣ съ симъ Частному Совѣту еврейской больницы составлять по четвертямъ года вѣдомости означеннымъ издержкамъ, для отсылки ихъ впослѣдствіи въ Губернскія Правленія, кои съ своей стороны предпишутъ подлежащимъ Казначействамъ внести оныя въ свои книги и распорядиться о взысканіи ихъ.

Варшава, 6 (18) Іюня 1852 года.

Предсѣдатель Главнаго Попечительнаго Совѣта,
Тайный Совѣтникъ, (подписано) *Скарбекъ*.

№ 1,089/20,743.

stanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 6 (18) Października 1836 wynosi tylko $^{2}/_{3}$ części zwyczajnéj taxy, podobnie jak od pieniędzy skarbowych pocztą przesyłanych.

Dla zapewnienia spiesznéj i skutecznéj egzekucyi kosztów kuracyi, Rada Szczegółowa szpitala starozakonnych pod jednèm wezwaną została o układanie co kwartał wykazów tych należności, celem przesyłania następnie takowych Rządom Gubernialnym, dla polecenia zaprenotowania onych do poboru przy właściwych kassach i zarządzenia ściągnięcia onych.

Warszawa, d. 6 (18) Czerwca 1852 r.

Prezes Rady Głównéj Opiekuńczéj,
Tajny Radca (podpisano) *Skarbek.*

Nr. 1,089/20,743.

ГЛАВА VI.

ОСОБЫЯ ПРАВИЛА ДЛЯ ЛѢТНЯГО ГОШПИТАЛЯ ПРИ МИНЕРАЛЬНЫХЪ ВОДАХЪ ВЪ БУСКѢ, РАДОМСКОЙ ГУБЕРНИИ.

№ 1.

Распоряженіе объ учрежденіи больницы въ Бускѣ.

(23 Ноября (5 Декабря 1834 г.).

Его Свѣтлости Князю Варшавскому, Намѣстнику Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ.

И. д. Министра Статсъ-Секретаря.

Государю Императору доложенъ былъ отзывъ Вашей Свѣтлости отъ 3 (15) Октября с. г., который я имѣлъ честь получить, объ изданныхъ Совѣтомъ Управленія Царства постановленіяхъ по предмету предполагаемой въ городѣ Бускѣ постройки гошпиталя для бѣдныхъ больныхъ, которые будутъ туда доставляемы изъ Варшавы или изъ другихъ мѣстъ Царства.

Одобряя вполнѣ мысль объ учрежденіи столь благотворительнаго заведенія и утверждая принятыя Совѣтомъ для ея осуществленія мѣры, Его Императорское Величество, желая ускорить послѣдствіе этихъ мѣръ, Всемилостивѣйше соизволилъ назначить на первыя надобности сумму отъ 12 до 15-ти тысячъ злотыхъ, изъ суммъ, состоящихъ въ непосредственномъ Его Величества распоряженіи, и, кромѣ того, согласиться на то, чтобы новое заведеніе было освящено подъ именемъ Святаго Николая, Патрона Его Величества.

TYTUŁ VI.

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA SZPITALA LETNIEGO U WÓD MINERALNYCH W BUSKU, GUBERNII RADOMSKIÉJ.

№ 1.

Rozporządzenie, dotyczące założenia szpitala w Busku.

(d. 23 Listopada (5 Grudnia) 1834 r.)

do

Księcia Warszawskiego, Namiestnika Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości w Królestwie Polskiém.

P. o. Ministra Sekretarza Stanu.

Najjaśniejszy Cesarz i Król miał sobie przedstawioną odezwę, jaką Wasza Książęca Mość pod dniem 3 (15) Października r. b. zaszczycić mnie raczyłeś, w przedmiocie postanowień, wydanych przez Radę Administracyjną co do projektowanéj w mieście Busku budowy szpitala dla ubogich chorych, którzyby tam byli przysłani, już to z Warszawy, już to z innych miejsc kraju.

Pochwalając myśl instytucyi tak dobroczynnéj i potwierdzając środki zarządzone przez Radę w celu jéj wykonania, Najjaśniejszy Pan, chcąc przyspieszyć skutek tych środków, raczył udzielić na pierwsze potrzeby summę od 12-tu do 15-tu tysięcy złotych, z funduszu pozostawionego do swojéj własnéj dyspozycyi, i prócz tego raczył zezwolić, aby nowy zakład był poświęcony pod imieniem Świętego Mikołaja, Patrona Jego Cesarskiej Mości.

О таковой Высочайшей волѣ спѣшу увѣдомить Вашу Свѣтлость и честь имѣю пребыть съ глубочайшимъ почтеніемъ и проч.

(подписано) *Туркуллъ.*

С.-Петербургъ, 23 Ноября (5 Декабря) 1834 года.

№ 2.

Распоряженіе, опредѣляющее условія, на которыхъ больные изъ другихъ больницъ должны быть отправляемы въ гошпиталь въ Бускѣ.

(24 Мая 1836 г.)

Частнымъ Больничнымъ Совѣтамъ.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.

Какъ извѣстно Частному Совѣту изъ газетъ, въ концѣ Іюня с. г. будетъ открытъ въ городѣ Бускѣ лѣтній гошпиталь, для бѣдныхъ больныхъ, которые могутъ нуждаться въ леченіи на тамошнихъ минеральныхъ водахъ.

Первоначальный капиталъ этого гошпиталя дозволяетъ содержать во все время сезона только по 30 больныхъ ежедневно. Желая доставить возможно большему числу бѣдныхъ изъ цѣлаго края средства пользоваться благодѣяніемъ новаго учрежденія и сохранить въ этомъ отношеніи всевозможную уравнительность, Главный Совѣтъ, вслѣдствіе представленія Частнаго Совѣта упомянутаго гошпиталя, постановляетъ слѣдующія правила:

1) больные изъ больницъ не могутъ быть въ нынѣшнемъ году отсылаемы въ Бускъ раньше послѣднихъ чиселъ Іюня мѣся-

O téj Najwyższej woli pośpieszam zawiadomić WXMość i mam honor zostawać z najgłębszém poważaniem.

(podpisano) *Turkułł.*

S. Petersburg, d. 23 Listopada (5 Grudnia) 1834 r.

№ 2.

Rozporządzenie wskazujące warunki, pod jakiemi chorzy z innych szpitali do szpitala wBusku odsyłanymi być mają.

(d. 24 Maja 1836 r.)

do
Rad Szczegółowych Szpitali.

Rada Główna Opiekuńcza Instytutów Dobroczynnych.

Jak wiadomo Radzie Szczegółowéj z pism publicznych, otwartym będzie w Busku z końcem Czerwca r. b. szpital letni dla chorych ubogich, mogących potrzebować kuracyi wód tamecznych.

Początkowe fundusze tego szpitala dozwalają utrzymywania przez czas kąpieli tylko 30 chorych dziennie. Żeby więc ile można najwięcéj ubogich z całego kraju, z dobrodziejstwa nowego zakładu korzystać mogło, i żeby równy w tym względzie stosunek mógł być zachowanym, Rada Główna, na wniosek Rady Szczegółowéj rzeczonego szpitala, następujące wydaje rozporządzenie:

1) Chorzy ze szpitali nie mogą być prędzéj do Buska odsyłani w roku bieżącym, jak w ostatnich dniach Czerwca; nadal

ца, на будущее же время—въ первыхъ числахъ того же мѣсяца, не позже однакожъ, какъ къ 1-му числу Сентября каждаго года;

2) каждая больница, передъ высылкою больныхъ, должна препроводить именный списокъ оныхъ въ Бускій Попечительный Совѣтъ, съ приложеніемъ медицинскаго описанія ихъ болѣзни, посвидѣтельствованнаго мѣстнымъ больничнымъ врачемъ и на его отвѣтственность;

Списки эти, въ нынѣшнемъ году, должны быть доставлены немедленно, на будущее же время—непремѣнно къ 15 Апрѣля каждаго года;

3) Частный Совѣтъ Бускаго гошпиталя, собравъ такимъ образомъ свѣдѣнія со всего края, увѣдомитъ каждую больницу, какое именно число больныхъ и въ какое время можетъ быть доставлено;

4) присланные больные должны быть снабжены деньгами, какъ на проѣздъ въ Бускъ, такъ и обратно на мѣсто жительства, потому что Бускій гошпиталь, располагая до сихъ поръ скудными средствами, не въ состояніи принять этихъ издержекъ на свой счетъ;

5) больные изъ больницъ, не обладающіе качествами, подходящими подъ леченіе бускими минеральными водами, будутъ пользуемы на счетъ Частныхъ Совѣтовъ или администраціи тѣхъ больницъ, которыми они были высланы.

Правило это распространяется равнымъ образомъ и на больныхъ, присланныхъ передъ начатіемъ нормальнаго срока или по истеченіи онаго.

Такъ какъ, кромѣ больныхъ, доставляемыхъ изъ больницъ, другіе бѣдные имѣютъ также право пользоваться наравнѣ съ ними вновь учрежденнымъ заведеніемъ, то Главный Совѣтъ надѣется, что Частные Совѣты будутъ со всею точностію исполнять настоящее распоряженіе.

Варшава, 24 Мая 1836 года.

Статсъ-Совѣтникъ Предсѣдатель, (подписано) *Любовидзкій.*

№ 1,148.

zaś w pierwszych dniach tegoż miesiąca; lecz niepóźniéj jak z dniem 1-m Września każdego roku.

2) Każdy szpital przed przysłaniem chorych, udzieli ich listę imienną Radzie Szczegółowéj Buskiéj, wraz z opisem lekarskim ich cierpień, poświadczonym przez właściwego Lekarza szpitala i na jego odpowiedzialność.

Listy takie mają być przesłane w roku bieżącym jak najrychléj, w następnych zaś latach koniecznie przed 15-m Kwietnia każdego roku.

3) Rada Szczegółowa szpitala w Busku, zebrawszy tym sposobem wiadomości z całego kraju, udzieli każdemu szpitalowi wiadomość, ile chorych i w jakim czasie przysłać może.

4) Przysłani chorzy mają być opatrywani w pieniądze, tak na podróż do Buska, jako i na powrót do swego miejsca, gdyż szpital Buski dotąd szczupło uposażony, wydatków tych ponosić nie może.

5) Chorzy szpitalni, niemający kwalifikacyi do wód Buskich, leczeni będą na koszt Rad Szczegółowych, lub Administracyi tych szpitali, które ich przysłały.

Przepis ten stosuje się również do chorych przed terminem normalnym, lub po nim nadesłanych. Ponieważ oprócz chorych szpitalnych, inni ubodzy równie mają prawo do korzystania z nowego zakładu, spodziewa się przeto Rada Główna, iż Rady Szczegółowe jak najściśléj do niniéjszego zarządzenia stosować się będą.

w Warszawie, dnia 24 Maja 1836 r.

Prezes, Radca Stanu (podpisano) *Łubowidzki.*

Nr. 1,148.

ОТДѢЛЪ VII.

О ДОМАХЪ ПРІЮТА.

ВВЕДЕНІЕ.

Богоугодныя учрежденія, извѣстныя подъ названіемъ приходскихъ богадѣлень, состояли издавна въ завѣдываніи духовенства.

Высочайшимъ указомъ блаженной памяти Государя Императора Николая 1-го 18 Февраля 1842 года, коимъ въ устройствѣ благотворительныхъ заведеній учрежденъ новый порядокъ, завѣдываніе этого рода заведеніями предоставлено Приходскимъ Дозорамъ, съ подчиненіемъ оныхъ Уѣзднымъ Попечителнымъ Совѣтамъ.

Со времени этого устройства, прежнія приходскія богадѣльни приняли названіе домовъ пріюта для престарѣлыхъ и немощныхъ.

Такъ какъ фундуши, назначенные на содержаніе домовъ пріюта, во многихъ мѣстахъ оказались соединенными съ фундушами, принадлежащими костеламъ, то встрѣтилась необходимость отдѣлить оные одни отъ другихъ.

Приведеніе этого въ дѣйствіе открыло поле къ пререканіямъ, которыя повели къ спорамъ; изъ споровъ же возникли тяжбы. Эти послѣдствія неимѣли бы мѣста, еслибы относительно прежнихъ богадѣлень не существовали предубѣжденія, происходившія или отъ ошибочнаго пониманія дѣла, или отъ незнанія свойствъ этого рода учрежденій.

DZIAŁ VII.

O DOMACH SCHRONIENIA.

WSTĘP.

Fundacye pobożne, czynione pod nazwiskiem szpitali parafialnych, zostawały od lat dawnych w ciągłéj administracyi duchowieństwa.

Ukaz błogosławionéj pamięci Cesarza i Króla MIKOŁAJA *I-go, z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. zaprowadzając w organizacyi zakładów dobroczynnych nowy porządek rzeczy, zarząd tego rodzaju instytutów poruczył dozorom parafialnym, pod zwierzchnictwem Rad Opiekuńczych powiatowych.*

Od czasu téj organizacyi, dawne szpitale parafialne przybrały nazwę domów schronienia dla starców i kalek.

Ponieważ fundusze na uposażenie domów schronienia przeznaczone, w wielu miejscach okazały się, że są z funduszami kościelnemi połączone, wynikła przeto potrzeba oddzielenia jednych od drugich.

Przeprowadzenie téj czynności otworzyło pole do rozpraw, z rozpraw przyszło do sporów, z sporów zaś wywiązały się processa. Wynikłości te nie miałyby miejsca, gdyby nie istniały uprzedzenia o dawnych szpitalach parafialnych, pochodzące albo z błędnych wyobrażeń o rzeczy, albo z niewiadomości o naturze tego rodzaju instytutów.

Приходскія богадѣльни, по своему предназначенію, были пріютомъ для престарѣлыхъ, увѣчныхъ и всѣхъ лицъ, которыя не были въ состояніи заработать на свое пропитаніе.

Дома пріюта въ томъ значеніи, какое имъ предоставлено сказаннымъ указомъ, вступили въ права приходскихъ богадѣлень. По этой причинѣ все, чѣмъ владѣли и пользовались прежнія приходскія богадѣльни, должно было поступить въ собственность существующихъ по приходамъ домовъ пріюта.

Нѣкоторые изъ духовныхъ, пользующихся бенефиціями, утверждали: что сказанныя богадѣльни не имѣютъ свойства благотворительныхъ заведеній; что это были дома, построенные для помѣщенія церковныхъ служителей, слѣдовательно заведенія, составляющія принадлежность костеловъ; что предназначеніе ихъ состояло въ обезпеченіи церковной прислуги, и по всему этому полагали, что принадлежащіе онымъ фундуши составляютъ общее всего Римско-Католическаго духовенства имущество, неприкосновенность коего обезпечена закономъ и ненарушимость коего они обязаны защищать, на основаніи присяги, принесенной при каноническомъ опредѣленіи ихъ въ должность.

Этотъ важный вопросъ слѣдуетъ объяснить ближе и съ этою цѣлію начертать историческое происхожденіе прежнихъ приходскихъ богадѣлень, основанное на правахъ и учрежденіяхъ, какъ духовныхъ, такъ и гражданскихъ, кромѣ того, показать ихъ предназначеніе, опредѣленное учредителями оныхъ, которое вполнѣ сохраняется всѣми изданными въ разное время государственными постановленіями.

Тридентскій вселенскій Соборъ, опредѣленіями своими, которыя признаны Польскимъ духовенствомъ на Петрковскомъ Синодѣ 1577 года обязательными, признавая Епископовъ исполнителями богоугодныхъ распоряженій, заключающихся или въ завѣщаніяхъ, или въ дарственныхъ записяхъ, совершаемыхъ между лицами, находящимися въ живыхъ, поручилъ ихъ вѣдѣнію завѣдываніе больницами и всѣми благотворительными заведеніями; имъ предоставлена власть осматривать этого рода заведенія, вводить въ оныхъ улучшенія, требовать отчетовъ, подвергать взысканію

Szpitale parafialne, z przeznaczenia swego, służyły za przytułek starcom, kalekom i wszystkim ludziom, na wyżywienie swoje zarobić niemogącym.

Domy schronienia w tém znaczeniu, jakie im nadał powołany Ukaz, wstąpiły w prawa szpitali parafialnych. Zatém poszło, że wszystko co posiadały i z czego użytkowały dawne szpitale parafialne, przejść było winno na uposażenie domów schronienia, exystujących w parafiach.

Niektórzy z beneficyatów duchownych utrzymywali, że szpitale te nie mają charakteru zakładów dobroczynnych, — że to były domy urządzone na pomieszczenie sług kościelnych, a zatém instytucye kościołom posiłkujące, — że miały na celu zapewnienie posługi kościelnéj, a ztąd wnoszą, że fundusze ich stanowią majątek wspólny całéj hierarchii duchowieństwa rzymsko-katolickiego, którego nietykalność, prawami jest zawarowaną, a którego całości — oni, związani przysięgą wykonaną przy instalacyi kanonicznéj, bronić są obowiązani.

Ważną tę kwestyę, należy bliżéj wyjaśnić, i w tym celu skreślić historyczny wywód dawnych szpitali parafialnych, na prawach i urządzeniach, tak duchownych, jako i świeckich ugruntowany, oraz wskazać ich przeznaczenie, jakie im przez fundatorów nadane było, które najzupełniéj szanują wszystkie przepisy w kraju, w różnych epokach postanowione.

Sobór Trydencki, przez uchwały swe, które duchowieństwo Polskie na synodzie Piotrkowskim w r. 1577, za obowiązujące przyjęło, uznawszy Biskupów wykonawcami pobożnych rozporządzeń, aktami ostatniéj woli lub darowiznami między żyjącymi objętych, oddał administracyę szpitali i wszelkich zakładów dobroczynnych pod ich zwierzchnictwo; mieli oni nadaną władzę: wizytowania tego rodzaju instytutów, zaprowadzania ulepszeń, słuchania rachunków, karcenia zarządów dopuszczających się przekroczeń lub zaniedbania, przestrzegania całości funduszów, niemniéj

завѣдывающихъ оными лицъ, виновныхъ въ нарушеніи постановленныхъ правилъ или въ нерадѣніи; наблюдать, за цѣлостію фундушей, а равно и за тѣмъ, чтобы доходы отъ оныхъ не были отвращаемы отъ прямаго своего назначенія.

По вниманію же къ тому, что эти богадѣльни были основаны и обезпечены жертвоприношеніями частныхъ благотворителей съ тою цѣлію, чтобы въ оныя были принимаемы для содержанія изъ доходовъ учрежденій неимущіе и больные; что все то, что, по щедротѣ частныхъ лицъ, предназначено на извѣстное употребленіе, должно быть обращаемо на то самое, а не на другое употребленіе, упомянутый Соборъ повелѣлъ вообще всѣмъ тѣмъ, кои получили въ завѣдываніе богадѣльни или другія учрежденія, основанныя для пользы больныхъ, престарѣлыхъ и неимущихъ, либо приходскіе костелы, соединенные съ богадѣльнями, или, наконецъ, костелы, которые основаны собственно при богадѣльняхъ, чтобы они, въ исполненіе лежащихъ на нихъ обязанностей, оказывали помощь больнымъ и неимущимъ и обращали на этотъ предметъ получаемые доходы (*).

Гнезненскій областной Синодъ, собравшійся въ 1628 году въ Петрковѣ подъ предсѣдательствомъ Гнезненскаго Архіепископа Ивана Венжика, между прочими опредѣленіями, утвержденными Папою Урбаномъ VIII, положилъ, что приходскіе священники, къ которымъ, по ихъ званію и пастырскимъ обязанностямъ, принадлежитъ заботливое завѣдываніе богадѣльнями, должны наблюдать, чтобы въ богадѣльни были принимаемы единственно мѣстные жители, лишенные возможности снискивать собственными трудами пропитаніе и, сверхъ того, одержимые болѣзнію, увѣчьемъ или старостію.

Постановленіе сейма 1768 года (**) *вмѣняло въ обязанность всѣмъ Коммисіямъ* boni ordinis *вникать вмѣстѣ съ Епи-*

(*) *Засѣданіе VII, глава 15; засѣданіе XXII, глава 8 и 11; засѣданіе XXX, глава 8 De Ref. Конституцій Віенненскаго (во Франціи) Собора.*

(**) *Volumina Legum VII, стр. 754, 755.*

czuwania nad tém, aby dochody z nich od swego przeznaczenia odwracanémi nie były.

Z uwagi zaś, że te fundacye szpitalne były założone i uposażone ofiarami dobroczyńców ludzkości, w tym celu, aby do nich przyjmowano i z dochodów utrzymywano ubogich i chorych; że wszystko to, co szczodrobliwość ludzka na pewien użytek przeznaczyła, winno być obracane na ten sam, a nie na inny użytek,— Sobór pomieniony nakazał w ogólności wszystkim tym, którzy otrzymali w administracyę szpitale, albo inne fundacye, postanowione dla użytku chorych, starców i ubogich, lub kościoły parafialne z szpitalami połączone, albo nakoniec kościoły jako szpitale erygowane, iżby, w dopełnieniu obowiązków na nich włożonych, nieśli chorym i ubogim pomoc i poświęcali na ten przedmiot pobierane dochody (*).

Synod prowincyonalny Gnieźnieński w r. 1628 pod prezydencyą ś. p. Jana Wężyka, niegdy Arcybiskupa Gnieźnieńskiego w Piotrkowie zebrany, pomiędzy różnemi urządzeniami, przez Papieża Urbana VIII potwierdzonemi, wyrzekł: że plebani, do których z powołania i z obowiązków pasterskich, troskliwy zarząd szpitali należy, powinni baczyć na to, aby tylko miejscowi ludzie, na wyżywienie siebie zarobić nie mogący, i to chorobą, słabością, lub kalectwem przyciśnieni, do szpitali przyjmowani byli.

Prawo sejmowe z r. 1768 (**) *obowiązało Kommissye* boni ordinis, *ażeby wraz z Biskupami w fundacye wszelkich szpitali po*

(*) *Sessya VII Rozdział 15 — Sessya XXII Rozdział 8 i 11.— Sessya XXX Rozdział 8. De Ref. konstytu: koncylium Wienneńskiego we Francyi.*

(**) *V. L. VII p. 754, 755.*

скопами въ управленіе благотворительными учрежденіями по городамъ, мѣстечкамъ и селеніямъ, для удостовѣренія, достигается ли цѣль этихъ учрежденій, и завести впредь порядокъ, направленный къ удобству больныхъ и неимущихъ, сообразно предначертанію учредителей и состоянію учрежденій.

Уставъ подъ названіемъ: назначеніе Коммисіи для устройства больницъ, утвержденный Сеймомъ 1775 г. (*), *признавъ нужнымъ учредить главныя больницы по одной по крайней мѣрѣ въ каждомъ воеводствѣ, разрѣшилъ употреблять на устройство таковыхъ фундуши, принадлежащіе приходскимъ богадѣльнямъ, существующимъ по мѣстечкамъ и селеніямъ, съ условіемъ, чтобы въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ того требуетъ воля учредителей, духовныя обязательства, по предварительномъ соглашеніи съ епархіяльнымъ начальствомъ или съ Римскимъ Дворомъ, были переведены на приходскіе костелы; чтобы эти обязательства были исполняемы чрезъ посредство отдѣльнаго священника, который бы помогалъ при томъ приходскому священнику требоисполненію (ad curam animarum), и чтобы равномѣрно были обдуманы средства къ обезпеченію и содержанію церковной прислуги.*

Всѣ вышесказанныя правила и законоположенія, изданныя тогдашнимъ правительствомъ, ясно доказываютъ, что богадѣльни и другія благотворительныя заведенія служили пріютомъ для больныхъ, престарѣлыхъ и другихъ лицъ, не имѣющихъ возможности снискивать себѣ пропитаніе, и что эти заведенія были учреждены съ этою, а не съ другою цѣлью сострадательными жителями.

Постановленіе Сейма 1789 года, подвергнувъ имѣнія, принадлежащія духовенству, наравнѣ съ частными имѣніями, уплатѣ общей подати офяры 10-го гроша, освободило отъ таковой подати имущества, принадлежащія богадѣльнямъ и больницамъ, съ тою цѣлью, чтобы эти заведенія обращали всѣ свои доходы на удовлетвореніе нуждъ бѣдныхъ и больныхъ (**).

(*) *Volumina Legum VIII, стр. 173.*

(**) **Постановленіе** *Сейма 1789 года, опредѣляя подать офяру съ частныхъ земскихъ имѣній по 10%, съ имѣній же и угодій, принадлежащихъ*

miastach, miasteczkach i wsiach wejrzeli; — czyli im się zadosyć dzieje rozpoznali, i na przyszłość porządek ku wygodzie chorych i ubóstwa według przepisu fundatorów i stanu fundacyj ustanowili.

Konstytucya pod tytułem wyznaczenie Kommissyi nad szpitalami, uchwalona na Sejmie z r. 1775 (*), *uznawszy potrzebę zaprowadzenia szpitali generalnych po jednym przynajmniéj w każdém województwie, dozwoliła na ich uposażenie użyć fundusze szpitali parafialnych, po wsiach i miasteczkach istniejących, z zastrzeżeniem, iżby tam, gdzie tego wola fundatorów wymaga, obligacye duchowne, za zniesieniem się z Władzami dyecezyalnemi, lub Stolicą Apostolską, do kościołów parafialnych przeniesione były,— iżby obligacye te dopełniane były przez ustanowionego oddzielnego kapelana, któryby zarazem był proboszczowi pomocą* ad curam animarum,—*oraz, iżby obmyślano środki, do zapewnienia i utrzymania posługi przy kościołach.*

Te wszystkie przepisy i prawa, wydane przez Rząd ówczasowy, dają dobitnie poznać, że szpitale i inne zakłady dobroczynne służyły za przytułek chorym, zestarzałym i zarobić sobie nie mogącym ludziom; że w tym a nie innym celu, przez mieszkańców litością pobudzonych, fundowane były.

Uchwała Sejmu z roku 1789, pociągnąwszy dobra do duchowieństwa należące, na równi z dobrami ziemskiemi, do opłaty podatku ofiary 10-go grosza, wyłączyła z pod tego podatku uposażenie szpitali, a to w zamiarze, iżby instytuta te, całkowite swe dochody na opatrywanie potrzeb ubogich i chorych obracały (**).

(*) *V. L. VIII p. 173.*

(**) *Uchwała Sejmowa z r. 1789, stanowiąc podatek ofiary z dóbr ziemskich po 10%, a z dóbr i użytków do duchowieństwa należących po 20%*

Уставомъ Гродненскаго Сейма 1793 года поручено всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ, имѣющимъ попеченіе о благоустройствѣ, войти въ разсмотрѣніе всякаго имущества, принадлежащаго богадѣльнямъ; на Коммисію же Полиціи возложена обязанность отличить фундуши, жертвуемые для бѣдныхъ, отъ церковныхъ фундушей (*).

Въ позднѣйшее время постановленіемъ Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 2 Декабря 1817 года (**) опредѣлено значеніе приходскихъ богадѣлень слѣдующимъ образомъ: что подъ этимъ названіемъ слѣдуетъ разумѣть благотворительныя заведенія, предназначенныя для пріюта нищихъ, неспособныхъ къ трудамъ за старостію лѣтъ или по причинѣ увѣчья либо немощности, при чемъ положительно отличены оныя отъ домовъ для церковныхъ служителей, т. е. старцевъ и старухъ опредѣленіемъ: „что церковные служители, такъ называемые бабы и дѣды, должны быть содержимы изъ церковныхъ фундушей и не вправѣ пользо-

---

духовенству по 20%, въ соразмѣрности доходовъ, которые каждый былъ обязанъ объявить и утвердить присягою, положило:

a) *что тѣ изъ приходскихъ священниковъ, на обязанности коихъ лежитъ требоисполненіе (cura animarum) и ежегодный доходъ которыхъ не превышаетъ 2,000 зл. въ годъ, должны платить такую только подать, какая установлена съ частныхъ вотчинъ, именно по 10%;*

b) *что приходскіе священники, не пользующіеся правомъ духовной десятины, не имѣющіе притомъ ни капиталовъ, ни крѣпостныхъ крестьянъ и коихъ имущество состоитъ только изъ земель, а также викаріи и мансіонаріи, принадлежащіе къ приходу, изъ коихъ каждый не имѣетъ ежегоднаго дохода болѣе 500 злотыхъ въ годъ, не подлежатъ также платежу подати офяры;*

c) *что епархіяльныя семинаріи, всѣ институты для обученія бѣдныхъ учениковъ и богадѣльни, учрежденныя для пріюта подкидышей, больныхъ и нищихъ, которые весь свой доходъ обращаютъ на содержаніе этихъ заведеній освобождаются отъ платежа сказанной подати.*

(*) *Конституціею Гродненскаго Сейма 1793 г. оставлены въ вѣдѣніи приходскихъ священниковъ учрежденія, основанныя для церковной прислуги.*

(**) *Дневникъ Законовъ томъ IV, стр. 70.*

Ustawa Sejmu Grodzieńskiego z r. 1793, poleciła Kommissyom Wojewódzkim porządkowym, rozpoznanie wszelkich własności do szpitali należących, a na Kommissyę Policyi włożyła obowiązek, rozróżnienia funduszów ubogim zapisanych, od funduszów kościelnych (*).

W nowszych czasach, postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego, z dnia 2 Grudnia 1817 roku (**), określiło znaczenie szpitali parafialnych w ten sposób: iż pod tą nazwą rozumieć należy zakłady dobroczynne, poświęcone dla ubogich niezdolnych do pracy, dla wieku, kalectwa, lub niedołężności; odróżniło zaś je wyraźnie od domów dla sług kościelnych, to jest dla dziadów i bab, przez wyrzeczenie: „że posługujący przy kościołach, zwani baby i dziady, winni być z funduszów kościelnych utrzymywani i nie

---

w stosunku dochodów, które każdy wykazać i zaprzysiądz był obowiązany, postanowiła:

a) *że plebani mający* curam animarum, *których dochody więcéj nad złp. 2,000 rocznie nie wynoszą, taki tylko podatek ofiary, jak dobra ziemskie, to jest po 10% opłacać powinni;*

b) *że plebani bez dziesięciny, summ i poddanych, w samych jedynie gruntach uposażeni, równie jak wikaryusze i mansyonarze do probostwa należący, z których każdy nie ma więcéj jak złp. 500 rocznego dochodu na osobę, do opłaty podatku ofiary nie należą;*

c) *że seminarya dyecezyalne, konwikty ubogich studentów, i szpitale dla podrzutków, chorych i ubogich, całkowity dochód na ich potrzeby obracające, z pod opłaty tego podatku wyłączone być mają.*

(*) *Konstytucya Sejmu Grodzieńskiego z r. 1793 utrzymała przy proboszczach fundacye, mające za cel posługę kościelną.*

(**) *Dziennik praw Tom IV, str. 70.*

ваться фундушами богадѣлень, назначенными для бѣдныхъ, до тѣхъ поръ, пока они способны къ трудамъ и занимаются услугою при церквахъ.“

Вышесказанное опредѣленіе закона приведено въ дѣйствіе во время составленія, на основаніи Высочайшаго указа 6 (18) Марта 1817 г. (*), описи церковному имуществу. Поэтому б. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, въ инструкціяхъ, изданныхъ для опредѣленія чистаго дохода каждой духовной бенефиціи, предоставила назначеннымъ для этого Коммисарамъ—изъ дохода брутто выключать церковныя издержки, въ которыя входилъ и расходъ на церковныхъ служителей, полагая на содержаніе органиста и низшихъ церковныхъ служителей по 30 р. сер. или по 200 злотыхъ ежегодно.

Высочайшимъ указомъ 18 Февраля (2 Марта) 1842 г. (**), имѣющимъ донынѣ обязательную силу, согласно съ опредѣленіемъ Тридентскаго собора, воспрещено обращать на другія какія либо предназначенія дарственныя записи, сдѣланныя съ благотворительною цѣлью.

Всѣ вышесказанные уставы, правила и учрежденія, изданныя въ разное время, какъ духовнымъ, такъ и гражданскимъ начальствомъ, положительно и съ точностію удостовѣряютъ: что благотворительныя заведенія, основанныя подъ названіемъ богадѣлень, по городамъ, мѣстечкамъ и селеніямъ, имѣли единственно цѣлью обезпечить помощь и призрѣніе больнымъ, престарѣлымъ и увѣчнымъ, т. е. людямъ бѣднымъ, лишеннымъ средствъ содержанія себя и пособія во время болѣзни.

Слѣдовательно эти дома не были учреждены для помѣщенія старцевъ и старухъ, употребляемыхъ для церковной услуги, какъ это утверждаютъ и усиливаются даже доказывать многія изъ духовныхъ лицъ.

Если же этого рода учрежденіямъ была иногда причислена и церковная услуга, то это было сдѣлано, или согласно съ волею

(*) *Дневникъ Законовъ, томъ VI, стр. 251.*

(**) *Дневникъ Законовъ, томъ XXX, стр. 41.*

mają prawa do funduszu szpitalnego, na ubogich przeznaczonego, dopóki są zdolni do pracy i zajęci usługą przy kościołach."

Powyższa dyspozycya prawa, weszła w wykonanie w czasie sporządzenia spisów majątków kościelnych na skutek Ukazu Najwyższego z dnia 6 (18 Marca) 1817 r. (*). Jakoż była Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wydanych instrukcyach, dla wynalezienia czystéj intraty z każdego beneficyum, dozwoliła Kommissarzom, z dochodu brutto ustanowionego, strącać wydatki kościelne, pod któremi i posługę kościelną obejmowano, rachując na utrzymanie organisty i niższych sług kościelnych po rsr. 30 czyli złp. 200 rocznie.

Ukaz Najwyższy z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku (**), dziś obowiązujący, wzbronił, zgodnie z przepisami Soboru Trydenckiego, obracać na inny jakibądź użytek zapisów, przeznaczonych na cele dobroczynne.

Wymienione ustawy, przepisy i urządzenia, w różnych epokach przez duchowne i świeckie Władze wydane, jasno i dokładnie wykazują: że fundacye dobroczynne, pod nazwiskiem szpitali, po miastach, miasteczkach i wsiach powstałe, miały jedynie na celu zapewnienie pomocy i przytułku chorym, starcom i kalekom, czyli ludziom ubogim, środków ratowania się i utrzymania pozbawionym.

Nie były to więc domy na pomieszczenie dziadów i bab do posługi kościelnéj, jak to wielu z duchownych twierdzić, a nawet dowodzić usiłuje.

Jeśli zaś do tych fundacyj przywiązano niekiedy posługę kościelną, to, albo przez poszanowanie woli ustanowicieli i zapiso-

---

(*) *Dziennik praw Tom VI, str. 251.*
(**) *Dziennik praw Tom XXX, str. 41.*

учредителей или завѣщателей, которые положительно требовали, чтобы таковая обязанность была исполняема призрѣваемыми въ этихъ учрежденіяхъ нищими, или же по предусмотрительности Епископовъ, которые, для доставленія призрѣваемымъ нищимъ занятія, въ издаваемыхъ ими распоряженіяхъ или постановленіяхъ о преобразованіи богадѣлень, возлагали на нихъ упомянутую обязанность.

На основаніи вышеупомянутаго постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 2 Декабря 1817 года, обязанность содержать церковную прислугу, какъ относящуюся къ церковнымъ фундушамъ, принадлежитъ исключительно каждой бенефиціи. Нынѣ духовные, пользующіеся бенефиціями, тѣмъ менѣе могутъ уклоняться отъ исполненія таковой обязанности, что на удовлетвореніе сего расхода назначена изъ общихъ доходовъ прихода соотвѣтственная сумма.

Не смотря на эти правила, объясняющія дѣйствительное положеніе дѣла многіе изъ духовныхъ, пользующихся бенефиціями, смотрѣли на прежнія приходскія богадѣльни съ другой точки зрѣнія, не видя въ нихъ характера благотворительныхъ заведеній, но почитали таковыя вспомогательными для костеловъ учрежденіями, а именно средствами, стремящимися единственно къ обезпеченію костеламъ услуги.

Незнаніе законовъ успѣло ввести многихъ въ заблужденіе; по этому разъясненіе предмета, показывающее истину, должно ихъ вразумить.

Права, предоставленныя нынѣшнимъ домамъ пріюта, относительно фундушей, оставшихся послѣ прежнихъ приходскихъ богадѣлень, вполнѣ явствуютъ изъ Высочайшаго указа 1842 года и двухъ инструкцій, изданныхъ въ развитіе того же указа въ 1843 году Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ для Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, а равно для приходскихъ дозоровъ (*).

(*) *Означенный Высочайшій указъ помѣщенъ въ началѣ тома I настоящаго Сборника. Инструкція, изданная Правительственною Коммисіею*

dawców, którzy wyraźnie od ubogich tego obowiązku żądali, albo przez przezorność Biskupów, którzy znowu dla dania zutrudnienia ubogim, w wydawanych przez siebie ordynacyach lub dekretach reformacyjnych dla szpitali, obowiązek ten na ubogich wkładali.

Z przepisów postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 2 grudnia 1817 r., o którém wyżéj była mowa, obowiązek utrzymania usługi kościelnéj, jako przywiązany do funduszów kościelnych, jest wyłącznym każdego beneficyatu ciężarem. Od ponoszenia tego ciężaru beneficyaci duchowni tém mniéj teraz wyłamywać się mogą, że z ogólnéj intraty każdego probostwa obmyślony został odpowiedni fundusz na pokrycie tego wydatku.

Pomimo tych przepisów, istotne położenie rzeczy wyjaśniających, wiele z beneficyatów duchownych zapatrując się na dawne szpitale parafialne z innego stanowiska, zaprzeczali im charakteru zakładów dobroczynnych, i uważali je za instytucye przydatkowe, kościołom posiłkujące, to jest za środki, dążące jedynie do zapewnienia kościołom posługi.

Niewiadomość przepisów potrafiła wiele osób wprowadzić na drogę błędu; wyjaśnienie rzeczy wskazujące prawdę, zwrócić ich z téj drogi powinno.

Prawa, jakie służą dzisiejszym domom schronienia co do funduszów powstałych po dawnych szpitalach parafialnych, dostatecznie wykazują Ukaz Najjaśniejszego Pana *z roku 1842 i dwie instrukcye, w rozwinięciu jego dla Rad Opiekuńczych powiatowych, tudzież dla dozorów parafialnych przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych w r. 1843 wydane (*).*

(*) Powołany Ukaz Najwyższy zamieszczonym jest na początku Tomu I° niniejszego Zbioru. Instrukcya wydana przez Kommissyę Rządową Spraw We-

Высочайшій указъ, подчинивъ вѣдѣнію Главнаго Попечительнаго Совѣта всѣ благотворительныя заведенія въ Царствѣ, управленіе приходскими богадѣльнями, предоставленное, на основаніи постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 2 Декабря 1817 года, приходскимъ священникамъ, войтамъ гминъ и бургомистрамъ ввѣрилъ нынѣ, со всѣмъ имуществомъ этихъ заведеній, получившихъ названіе домовъ пріюта, Приходскимъ Дозорамъ, съ возложеніемъ на эти Дозоры обязанности привести въ извѣстность состояніе фундушей, назначенныхъ по дарственнымъ записямъ, какъ для бѣдныхъ, такъ равно для служителей, такъ называемыхъ дѣдовъ и бабъ или для церковныхъ богадѣлень.

Инструкція для Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, изданная въ 1842 г. въ развитіе Высочайшаго указа 1842 г., предвидя могущіе возникнуть съ приходскими священниками споры относительно фундушей, предназначенныхъ для нищихъ, положила, чтобы подобнаго рода недоразумѣнія были представляемы на разрѣшеніе Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта, который займется разсмотрѣніемъ оныхъ въ полномъ своемъ составѣ, а именно: въ присутствіи члена духовнаго вѣдомства и Уѣзднаго Начальника. Во всякомъ случаѣ, когда предметъ, относящійся къ фундушамъ, не будетъ разрѣшенъ единогласно, всѣ, которые были противнаго мнѣнія или одинъ изъ нихъ членъ, имѣетъ право принести апеляцію въ Главный Попечительный Совѣтъ, которому должны быть представлены подробно причины, по которымъ приносящій апеляцію не соглашается съ мнѣніемъ большинства.

Инструкціею, изданною для Приходскихъ Дозоровъ (*), между прочимъ опредѣлено:

Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ 6 (18) Февраля 1843 года для Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, помѣщена въ отдѣлѣ I, сего же Сборника; инструкціяже означенной Коммисіи для Приходскихъ Дозоровъ находится въ настоящемъ отдѣлѣ.

(*) *Инструкція для Приходскихъ Дозоровъ надъ домами пріюта утверждена Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ 12 (24) Іюня 1843 года.*

Ukaz Najwyższy, oddając pod zawiadywanie Rady Główněj Opiekuńczéj wszystkie zakłady dobroczynne w kraju, zarząd szpitali parafialnych, postanowieniem Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 2 Grudnia 1817 r., proboszczom, wójtom gmin i burmistrzom poruczony, obecnie pod przybraném nazwiskiem domów schronienia, z wszelkiemi własnościami na dozory parafialne przeniósł, i obowiązek wykazania stanu funduszów, czy to dla ubogich, czy dla dziadów i bab, czy dla szpitala kościelnego, zapisami i dokumentami zapewnionych, na te dozory włożył.

Instrukcya dla Rad Opiekuńczych powiatowych, w rozwinięciu Najwyższego Ukazu z roku 1842 wydana, w przewidywaniu zajść mogących z proboszczami sporów o fundusze dla ubogich zapisane, postanowiła, aby wątpliwości takowe przedstawiane były do rozstrzygnienia Rady powiatowéj, która, w całym komplecie, a mianowicie: w obecności duchownego i Naczelnika Powiatu, zajmie się jéj rozstrzygnieniem. W każdym razie, gdy przedmiot tyczący się funduszów, jednomyślnie roztrzygnięty nie zostanie, służy mniejszości lub jednemu członkowi prawo odwołania się do decyzyi Rady Główněj, któréj powody odwołującego się w całéj osnowie mają być przedstawione.

Instrukcya dla dozorów parafialnych wydana (*) między innémi, stanowi:

---

wnętrznych i Duchownych w d. 6 (18) Lutego 1843 r. dla Rad Opiekuńczych powiatowych, umieszczoną jest w dziale I-m tegoż Zbioru, a Instrukcya téjże Władzy dla dozorów parafialnych znajduje się niżéj w dziale niniejszym.

(*) Instrukcya dla dozorów parafialnych nad domami schronienia zatwierdzona przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych dnia 12 (24) Czerwca 1843 r.

§ 43. Записи, предназначенныя для учрежденія церковныхъ служителей, могутъ быть также употребляемы на содержаніе нищихъ въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ будетъ возможно возложить сказанную обязанность на мѣстное заведеніе, и гдѣ на это согласятся приходскіе священники.

§ 60. Гдѣ находится старый домъ богадѣльни, тамъ слѣдуетъ обратить оный на приходскій пріютъ, на сколько это позволитъ его вмѣстительность, избѣгая при томъ значительныхъ на починку таковаго издержекъ.

§ 75. Приходскіе Дозоры должны стараться о томъ, чтобы престарѣлые обоего пола, принятые въ домъ пріюта, были употребляемы, смотря по своимъ способностямъ, къ разнаго рода занятіямъ, или внутри заведенія, или внѣ онаго, а именно: къ церковнымъ услугамъ для присмотра садовъ, полей, луговъ, пастьбы скота и другаго рода домашнихъ животныхъ и т. п.

Эти правила показываютъ:

1) что съ устройствомъ домовъ пріюта, вмѣсто существовавшихъ прежде приходскихъ богадѣлень, не были основаны какія либо новыя заведенія, измѣнились только устройство и названіе оныхъ, но существо осталось ненарушеннымъ;

2) что все, что принадлежало и чѣмъ пользовались прежнія приходскія богадѣльни (исключая однако записей, предназначенныхъ на церковную услугу) должно составлять собственность домовъ пріюта, которые вошли во всѣ права прежнихъ приходскихъ богадѣлень точно такъ, какъ Губернскія Правленія вошли въ права Воеводскихъ Коммисій, Уѣздные Начальники въ права Обводовыхъ Коммисаровъ, городскіе Магистраты въ права Муниципальныхъ Управленій;

3) что разрѣшеніе споровъ, могущихъ возникнуть съ приходскими священниками относительно означенныхъ фундушей, при соблюденіи впрочемъ формальностей, предписанныхъ 16 статьею инструкціи для Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, принадлежитъ присутственнымъ мѣстамъ, завѣдывающимъ благотворительными заведеніями;

4) что Приходскіе Дозоры, какъ по поводу ввѣреннаго имъ

§ 43. Zapisy, przeznaczone na posługę kościelną, użyte także być mogą na cel utrzymania ubogich tam, gdzie będzie możność przywiązania téj posługi do miejscowego zakładu, i gdzie na to zezwolą proboszcze.

§ 60. Gdzie jest stary dom szpitalny, tam zajmować go należy na dom schronienia parafialny, o ile lokalność pozwala, bez czynienia znacznych nakładów na jego restauracyę.

§ 75. Starać się będą dozory parafialne, aby starcy obojga płci przyjęci do domu schronienia, podług zdolności swoich, do stosownych robót użyci byli, bądźto wewnątrz zakładu, bądź téż zewnątrz, jako to: do posług kościelnych, do pilnowania sadów, pól, łąk, do pasania bydła i innych zwierząt domowych i t. d.

Przepisy te okazują:

1) że przez utworzenie domów schronienia, w miejsce istniejących dawniéj szpitali parafialnych, nie powstały żadne nowe instytucye. Zmieniła się tylko forma i nazwa, ale rzecz sama pozostała nietkniętą;

2) że wszystko to co posiadały i z czego użytkowały dawne szpitale parafialne, (z wyłączeniem wszakże zapisów na posługę kościelną), stanowić winno uposażenie domów schronienia, które wstąpiły w prawa po dawnych szpitalach parafialnych, tak zupełnie, jak Rządy Gubernialne po Kommissyach Wojewódzkich; Naczelnicy Powiatowi po Kommisarzach Obwodowych, a Magistraty miejskie po Urzędach Municypalnych;

3) że Władze zawiadujące zakładami dobroczynnémi, są właściwemi do rozpoznawania kwestyj zajść mogących z proboszczami o te fundusze, z zachowaniem form art. 16-m instrukcyi dla Rad Opiekuńczych powiatowych postanowionych;

4) że dozory parafialne, tak z tytułu powierzonego im za-

управленія домами пріюта, такъ равно и по возложенной на оныя обязанности приведенія въ извѣстность фундушей, имѣютъ право и обязанность требовать введенія ихъ во владѣніе таковыми фундушами;

5) что ни обязанность услугъ въ приходскихъ костелахъ, возложенная на нищихъ, призрѣваемыхъ въ домахъ пріюта, ни обязанности чтенія нищими молитвъ, сообразно назначенію учредителей, вовсе не измѣняютъ рода учрежденія, и оно должно быть почитаемо благотворительнымъ заведеніемъ, не смотря на услуги, къ исполненію коихъ обязаны нищіе, призрѣваемые въ подлежащихъ домахъ пріюта, тѣмъ болѣе, что существующими правилами не воспрещено употреблять къ услугамъ въ костелахъ такихъ даже призрѣваемыхъ въ домахъ пріюта нищихъ, на которыхъ учредительною грамотою не возложено никакой въ этомъ отношеніи обязанности.

Признаніе за кѣмъ либо права завѣдывать чѣмъ либо, есть признаніе всего того, что соединяется съ этимъ завѣдываніемъ, а именно и права завѣдывать фундушами; ибо, безъ принятія оныхъ во владѣніе, этого завѣдыванія ни исполнить, ни понять невозможно.

Духовныя лица вошли во владѣніе фундушами богадѣлень вслѣдствіе порученія имъ завѣдыванія приходскими богадѣльнями; затѣмъ лишились онаго на основаніи закона, освященнаго Монаршею волею, слѣдовательно должны лишиться и владѣнія принадлежащимъ богадѣльнямъ фундушами.

Въ замѣнъ того, Приходскіе Дозоры пріобрѣли право завѣдывать приходскими богадѣльнями, называемыми нынѣ домами пріюта, и тѣмъ самимъ пріобрѣли и право на владѣніе принадлежащими этимъ заведеніямъ фундушами.

Для совершенной полноты настоящаго предмета, слѣдуетъ еще присовокупить, что, какъ права духовенства на владѣніе фундушами богадѣлень, пріобрѣтенныя посредствомъ законнаго причисленія, происшедшаго въ то время, когда духовенство руководствовалось уставами синодовъ и рѣшеніями Тридентскаго Собора независимо отъ гражданскихъ властей, остаются въ своей силѣ, ненарушенными; такъ точно и всѣ дѣйствія, совершенныя въ пользу

rządu domów schronienia, jako i z tytułu włożonego na nich obowiązku wykazania funduszów, mają prawo i obowiązane są żądać, aby w posiadanie tych funduszów wprowadzonémi były;

5) że ani obowiązki usługi, włożone na ubogich, w domach schronienia znajdujących się, względem kościoła parafii, ani obowiązki odbywania modłów przez tych ubogich, podług dyspozycyi fundatorów nie zmieniają bynajmniéj rodzaju fundacyi, i takowa za instytucyę dobroczynną poczytaną być musi, pomimo posług do jakich ubodzy respective domu schronienia są obowiązani, zwłaszcza, że przepisy nie wzbraniają używania do posług kościelnych tych nawet ubogich z domów schronienia parafialnych, którzy żadnego pod tym względem obowiązku z aktów fundacyjnych nie mają.

Przyznanie zarządu, jest przyznaniem wszystkiego co się z tym zarządem łączy, a tém samém i prawa do administrowania funduszami, bo bez objęcia ich w posiadanie, zarządu tego ani wykonać, ani pojąć niepodobna.

Duchowni, przyszli do posiadania funduszów szpitalnych przez powierzenie im administracyi szpitali parafialnych, utracili je, bo taka była dyspozycya prawa, wolą Monarchy uświęconego, a więc i posiadanie funduszów szpitalnych utracić winni.

Wzajemnie nabyły dozory parafialne prawo administrowania szpitalami parafialnemi, dziś domami schronienia zwanémi, a więc nabyły i prawa do posiadania ich funduszów.

Dla uzupełnienia niniejszego przedmiotu nadmienia się jeszcze, że jak prawa duchownych do funduszów szpitali nabyte przez inkorporacye prawne, dokonane z czasu, kiedy duchowieństwo rządziło się ustawami synodów i uchwałami Soboru Trydenckiego, niezawiśle od Władz świeckich, stoją w swéj mocy, bez możności ich wzruszenia, — tak znowu czyny spełnione na korzyść szpitali pod

этихъ заведеній на основаніи постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 2 Декабря 1817 года, должны быть уважены.

Примѣчаніе. *Высочайшій указъ 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, объ управленіи Благотворительными Заведеніями заключаетъ, въ главѣ III, въ статьяхъ, начиная съ 41 по 54 включительно, постановленія объ управленіи приходскими домами пріюта для престарѣлыхъ и немощныхъ. Сказанный указъ помѣщенъ въ началѣ настоящаго Сборника.*

---

wpływem postanowienia Księcia Namiestnika z dnia 2 Grudnia 1817 r. szanowanémi być muszą.

Uwaga. *Ukaz Najwyższy z d. 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. o Zarządzie Zakładów Dobroczynnych, zawiéra w tytule III, artykułach od 41 do 54 włącznie, rozporządzenia o Zarządzie Domów schronienia parafialnych dla starców i kalek. Ukaz ten znajduje się na początku niniejszego Zbioru.*

№ 1.

Инструкція для приходскихъ дозоровъ, по завѣдыванію домами пріютовъ.

(12 (24) Іюня 1843 г.)

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ исполненіе Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, о начертаніи постоянныхъ правилъ порядка дѣйствій для обезпеченія призрѣнія и содержанія бѣднымъ, престарѣлымъ, немощнымъ и сиротамъ, какъ равно чтобы упрочить попеченіе о нищихъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ постановляетъ слѣдующія правила.

Глава I.

О Приходскихъ Дозорахъ.

Отдѣленіе I.

Составъ и внутреннее устройство Приходскихъ Дозоровъ.

Ст. 1.

Въ каждомъ приходѣ учреждается отдѣльный Приходскій Дозоръ нищихъ, въ составъ котораго должны войти существовавшіе до сего времени Церковные Дозоры, съ присоединеніемъ мѣстнаго приходскаго священника или заступающаго его мѣсто.

№ 1.

Instrukcya dla dozorów parafialnych nad domami schronień.

(d. 12 (24) Czerwca 1843 r.)

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Na mocy artykułu 41-go Ukazu NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. względem przepisania stałych zasad postępowania, w zapewnieniu przytułku i utrzymania ubogich starców, kalek i sierot, tudzież ustalenia opieki nad ubogimi, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych następujące wydaje urządzenie.

TYTUŁ I.

O dozorach parafialnych.

ODDZIAŁ I.

Skład i organizacya wewnętrzna Dozorów parafialnych.

Art. 1.

W każdéj parafii ustanawia się oddzielny Dozór parafialny ubogich, którego skład stanowić mają dotychczasowe Dozory kościelne, z dodaniem miejscowego Proboszcza lub jego zastępcy.

Ст. 2.

Въ приходахъ, въ которыхъ бы не было достаточнаго числа землевладѣльцевъ къ составленію полнаго состава Дозора, опредѣленнаго ст. 2 указа 25 Декабря (6 Января) 1823/4 года, будутъ приглашены къ производству выбора въ члены Дозора слѣдующія лица:

a) въ городахъ, владѣльцы значительнѣйшихъ мѣстныхъ недвижимостей;

b) въ селеніяхъ, лица, имѣющія постоянное жительство въ приходѣ и владѣющія при томъ недвижимостію на правахъ полной собственности, или же на правахъ безсрочной, за уплатою чинша, либо временной аренды.

Ст. 3.

Магистраты въ городахъ а Войты въ гминахъ составятъ и представятъ Уѣздному Начальнику именные списки лицамъ, долженствующимъ произвести изъ среды себя выборъ состава Приходскаго Дозора, въ тройномъ числѣ членовъ онаго.

Ст. 4.

Лица, поименованныя въ спискѣ, утвержденномъ Уѣзднымъ Начальникомъ, должны собраться, по приглашенію Магистрата или Войта подлежащей гмины, и произвести выборы простымъ большинствомъ голосовъ.

Ст. 5.

Протоколы о выборахъ подлежатъ на прежнемъ основаніи, утвержденію Губернскихъ Правленій.

Art. 2.

W parafiach, w którychby nie było dostatecznéj liczby właścicieli dóbr, do zebrania kompletu Dozoru, art. 2-m Ukazu z dnia 25 Grudnia (6 Stycznia) $182^3/_4$ r. oznaczonego, powołani będą do dopełnienia wyboru na członków Dozoru:

a) w miastach, właściciele znakomitszych nieruchomości miejscowych;
b) po wsiach, osoby stale w parafii zamieszkałe, własność nieruchomą lub długoletnią possessyę sposobem oczynszowania, wieczystéj, albo czasowéj dzierżawy posiadające.

Art. 3.

Magistraty w miastach, a Wójci w gminach wiejskich, ułożą i przedstawią Naczelnikowi Powiatu do zatwierdzenia listy imienne osób, mających uskutecznić między sobą wybór Dozoru parafialnego, a to w potrójnéj liczbie członków tegoż Dozoru.

Art. 4.

Osoby zatwierdzoną przez Naczelnika Powiatu listą objęte, zbiorą się na wezwanie Magistratu, lub Wójta właściwéj gminy i uskutecznią wybór prostą większością głosów.

Art. 5.

Protokóły wyborów ulegają, jak dotąd, zatwierdzeniu Rządów Gubernialnych.

Ст. 6.

Въ Приходскомъ Дозорѣ предсѣдательствуетъ Ктиторъ. Если въ приходѣ находится нѣсколько Ктиторовъ, предсѣдательство въ Дозорѣ принадлежитъ тому, вотчины котораго обширнѣе другихъ въ приходѣ.

Ст. 7.

Во всѣхъ мѣстностяхъ, въ которыхъ ктиторъ или владѣлецъ того имѣнія, гдѣ находится приходская церковь, не живетъ въономъ, или, по поводу другаго вѣроисповѣданія или по другимъ какимъ либо причинамъ, не можетъ лично исправлять обязанностей Предсѣдателя Дозора, избранные члены, вмѣстѣ съ приходскимъ священникомъ или заступающимъ его мѣсто, должны избрать Предсѣдатемъ Дозора одного изъ среды себя и оговорить о томъ въ протоколѣ о выборахъ членовъ Дозора. Мѣстный приходскій священникъ не можетъ быть избираемъ въ Предсѣдатели Дозора.

Ст. 8.

Приходскіе Дозоры, цѣль учрежденія коихъ состоитъ единственно въ попеченіи о нищихъ, не имѣютъ ничего общаго съ Церковными Дозорами, которые остаются въ нынѣшнемъ ихъ составѣ и сохраняютъ права, опредѣленныя указомъ 25 Декабря (6 Января) 1823/4 года.

Ст. 9.

Приходскіе Дозоры состоятъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, а равно подъ начальствомъ Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній.

Art. 6.

W Dozorze parafialnym prezyduje Kollator. Gdy kilku jest Kollatorów w parafii, prezydencya w Dozorze należy do tego, który najobszerniejsze włości posiada w parafii.

Art. 7.

Wszędzie gdzie tylko Kollator lub dziedzic miejsca, w którém istnieje kościół parafialny, nie będzie obecny, lub dla różnicy wyznania, albo dla innego powodu obowiązków Prezydującego sam osobiście w Dozorze sprawować nie będzie mocen, członkowie wybrani, wraz z Proboszczem lub jego zastępcą, wybiorą jednego z pomiędzy siebie na Prezydującego w Dozorze i w protokóle wyboru członków stósowną o tém uczynią wzmiankę. Na Prezydującego w Dozorze Proboszcz miejscowy obierany być nie może.

Art. 8.

Dozory parafialne, jako poświęcone wyłącznie opiece nad ubogimi, nie mają nic wspólnego z Dozorami kościelnemi, które pozostają w dotychczasowym swym składzie i zachowują attrybucye, oznaczone Ukazem z dnia 25 Grudnia (6 Stycznia) 1823/4 roku.

Art. 9.

Dozory parafialne zostają pod bezpośrednim kierunkiem Rad Opiekuńczych powiatowych, tudzież pod zwierzchnością Rady Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych.

Ст. 10.

Законное присутствіе Дозора составляютъ три члена и приходскій священникъ. Журналъ засѣданій долженъ вести одинъ изъ членовъ Дозора, приглашенный для того Предсѣдательствующимъ.

Ст. 11.

Если слѣдуетъ исполнить какое либо распоряженіе Дозора на мѣстѣ, то внесеніе рѣшенія по сему предмету въ журналъ замѣняетъ всякую дальнѣйшую переписку, и таковое рѣшеніе будетъ обязательнымъ для того, къ кому оно относится, безъ всякаго дальнѣйшаго письменнаго сообщенія. Переписка съ Уѣзднымъ Попечительнымъ Совѣтомъ и другими Дозорами производится за подписью Предсѣдателя.

Ст. 12.

Приходскій Дозоръ собирается по крайней мѣрѣ четыре раза въ годъ, именно въ концѣ каждой четверти года. Предсѣдатель вправѣ назначать засѣданіе Дозора во всякое время, когда сочтетъ это нужнымъ.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

О правахъ и обязанностяхъ Приходскихъ Дозоровъ.

Ст. 13.

На обязанность учреждаемыхъ въ каждомъ приходѣ Приходскихъ Дозоровъ возлагается: имѣть попеченіе о нуждахъ нищихъ, завѣдывать домами пріюта и имѣть общее попеченіе о мѣстныхъ нищихъ.

Art. 10.

Komplet prawny Dozoru składa się z trzech członków i Proboszcza. Protokół posiedzeń prowadzony być ma przez jednego z członków Dozoru, którego Prezydujący do téj czynności powoła.

Art. 11.

Zapisanie decyzyi w protokóle, zastępuje wszelkie dalsze korrespondencye, gdy rzecz idzie o wykonanie jakiego rozporządzenia w miejscu, będzie ono obowiązującém dla kogo jest wydane, bez żadnego dalszego wezwania na piśmie. Korrespondencye z Radą powiatową i innemi Dozorami podpisuje Prezes Dozoru.

Art. 12.

Dozór parafialny zbiera się najmniéj cztery razy do roku, to jest w końcu każdego kwartału. Prezydujący ma prawo zbierać posiedzenia Dozoru, ilekroć uzna tego potrzebę.

ODDZIAŁ II.

O attrybucyach i obowiązkach Dozorów parafialnych.

Art. 13.

Czuwanie nad potrzebami ubogich, zarząd Domów schronienia i ogólna opieka nad miejscowymi ubogimi, należy do ustanawiających się w tym celu w każdéj parafii Dozorów parafialnych.

Ст. 14.

Права и обязанности Приходскаго Дозора суть слѣдующія:

a) составить и хранить книгу, въ которой должно быть записано происхожденіе нищихъ, въ приходѣ находящихся, разрѣшать записаніе въ книгу или исключеніе изъ оной прихожанъ, признанныхъ дѣйствительно нищими;

b) сноситься съ прочими Дозорами относительно отправленія нищихъ на жительство къ ихъ родственникамъ, или къ такимъ лицамъ, которыя по закону обязаны содержать оныхъ;

c) постановлять рѣшенія относительно пріема въ приходской домъ пріюта престарѣлыхъ и немощныхъ, сообразно 52 ст. вышеозначеннаго указа, а также относительно призрѣнія сиротъ и попеченія о нихъ;

d) помѣщать бѣдныхъ прихожанъ у ихъ родственниковъ, или у лицъ, имѣющихъ законную обязанность содержать оныхъ, или же принимать отъ означенныхъ лицъ по условію въ домъ пріюта престарѣлыхъ и немощныхъ, а равно исключать таковыхъ изъ своего списка, въ случаѣ если они найдутъ опекуновъ, которые пожелаютъ заняться дальнѣйшею ихъ участію;

e) завѣдывать приходскимъ домомъ пріюта, смотрѣть за цѣлостію онаго и, въ случаѣ надобности, озаботиться предпринятіемъ нужныхъ починокъ;

f) содержать мѣстную книгу, заключающую въ себѣ описаніе всего недвижимаго и движимаго имущества, составляющаго собственность приходскаго фонда нищихъ, а равно изыскивать средства къ извлеченію изъ этого имущества наибольшихъ выгодъ и къ обезпеченію онаго отъ всякаго ущерба;

g) завести и хранить книгу для записыванія приношеній и дарственныхъ записей въ пользу бѣдныхъ прихожанъ;

Art. 14.

Attrybucye i obowiązki Dozoru parafialnego są:

a) uformować i utrzymywać księgę rodowodową ubogich do parafii należących i stanowić względem zapisania do niéj lub wymazania z niéj parafian za rzeczywiście ubogich uznanych;

b) znosić się z innémi Dozorami względem odsyłania ubogich do krewnych, lub do osób, które z prawa do utrzymywania ubogiego są obowiązane;

c) stanowić względem przyjmowania do Domu schronienia parafialnego starców i kalek, stósownie do art. 52-go Ukazu wyżéj powołanego, tudzież względem umieszczania sierot i rozciągania nad niemi opieki;

d) mieścić ubogich parafian przy krewnych i osobach, prawny obowiązek utrzymywania ich mających, lub przyjmować od tychże za umową starców i kaleki do domu schronienia, tudzież wykreślać ich z kontrolli swojéj w razie, gdy znajdą opiekunów dla siebie, którzy się ich dalszym losem zająć zechcą;

e) zawiadywać domem schronienia parafialnym, czuwać nad jego całością i w razie potrzeby obmyślać jego reparacye;

f) utrzymywać księgę gruntową wszelkich własności nieruchomych i ruchomych, do funduszu ubogich w parafii należących, oraz obmyślać najlepszy sposób użytkowania z nich i zasłonienia od wszelkiego uszczerbku;

g) zaprowadzić i utrzymywać księgę darów i zapisów dobroczynnych na rzecz ubogich parafian;

h) заводить иски и хлопотать чрезъ посредство Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта о выручении суммъ по завѣщаніямъ, по дарственнымъ записямъ и всякаго рода дареніямъ, дѣлаемымъ въ пользу бѣдныхъ въ приходахъ;

i) принимать всѣ добровольныя приношенія и дары, дѣлаемые на содержаніе и текущія потребности бѣдныхъ въ приходѣ;

k) представлять Уѣздному Попечительному Совѣту годовую отчетность о всѣхъ доходахъ, поступившихъ въ пользу бѣдныхъ, какъ въ наличныхъ деньгахъ, такъ и въ съѣстныхъ припасахъ, одеждѣ и тому подобныхъ предметахъ, и оправдывать употребленіе оныхъ;

l) представлять ежегодно Уѣздному Попечительному Совѣту отчетъ о всѣхъ своихъ дѣйствіяхъ.

Ст. 15.

Всѣ вышеизъясненныя права и обязанности должны быть исполняемы не иначе, какъ въ засѣданіи Приходскаго Дозора и въ законномъ онаго составѣ. Никто изъ отдѣльныхъ членовъ Дозора не можетъ дѣйствовать отъ имени онаго, тѣмъ болѣе не вправѣ что либо рѣшать или предпринимать.

Ст. 16.

Предсѣдатель Дозора обязанъ имѣть надзоръ надъ всѣмъ устройствомъ приходскаго дома пріюта и наблюдать за сохраненіемъ опредѣленнаго настоящею инструкціею порядка. Въ случаѣ замѣченныхъ упущеній, обязанъ немедленно исправить дѣло, если мѣры, какія слѣдуетъ принять, не столь важны, чтобы требовали обсужденія и разрѣшенія полнаго состава Дозора.

Ст. 17.

Приходской священникъ или заступающій его мѣсто есть попечитель нищихъ въ своемъ приходѣ. Онъ обязанъ приво-

h) poszukiwać i windykować, za pośrednictwem Rady powiatowéj, legata, zapisy, darowizny i wszelkie dary na rzecz ubogich w parafii czynione;

i) przyjmować wszelkie dobrowolne składki i dary, na utrzymanie i na bieżące potrzeby ubogich parafian ofiarowane;

k) składać rachunki roczne Radzie powiatowej z wszelkich przychodów, tak w pieniądzach, jako i w artykułach żywności, ubioru i t. p. na rzecz ubogich pobranych i usprawiedliwiać ich użycie;

l) zdawać corocznie sprawę z czynności swoich Radzie powiatowéj.

Art. 15.

Wszystkie powyższe attrybucye i obowiązki nieinaczéj, jak na posiedzeniach Dozoru i w prawnym jego komplecie wykonywane być powinny. Żaden Członek pojedynczy Dozoru w imieniu onegoż działać, ani cokolwiekbądź stanowić i przedsiębrać nie może.

Art. 16.

Prezydujący w Dozorze rozciągać winien nadzór nad całém urządzeniem domu schronienia parafialnego i czuwać nad porządkiem, niniejszą instrukcyą wskazanym. W razie dostrzeżonych uchybień, rzecz niezwłocznie sprostować jest obowiązany, jeżeli przedsięwziąść się winne środki nie są tyle stanowcze, aby rozstrzygnienia i upoważnienia w komplecie zebranego Dozoru wymagały.

Art. 17.

Proboszcz lub jego zastępca, jest opiekunem ubogich parafii swojéj. Do niego należy wykonywanie wszelkich uchwał Do-

дить въ дѣйствіе всѣ постановленія Дозора, наблюдать за внутреннимъ порядкомъ въ домахъ пріюта, имѣть ближайшій надзоръ за нищими въ приходѣ и ихъ потребностями, представлять въ засѣданіяхъ Дозора отчетъ въ израсходованіи суммъ и пожертвованій назначенныхъ на содержаніе нищихъ.

Глава II.

О попеченіи о бѣдныхъ.

ОТДѢЛЕНІЕ I.

О бѣдныхъ, которые подлежатъ попеченію прихода.

Ст. 18.

Престарѣлые и немощные обоего пола, на сколько они не въ состояніи содержаться собственнымъ трудомъ и не могутъ найти пріюта у родственниковъ, или такихъ лицъ, которыя обязаны по закону призрѣть ихъ, равномѣрно сироты, родившіяся въ приходѣ и лишенныя всякихъ средствъ содержанія, подлежатъ до 9-лѣтнаго возраста попеченію прихода (*).

Ст. 19.

Нищіе сироты тогда считаются законно принадлежащими къ приходу, когда они записаны въ книгу постоянныхъ жите-

---

(*) Согласно постановленію Управленія Совѣта отъ 26 Іюня (8 Іюля) 1834 г., за № 11,227, находящемуся въ главѣ III, отдѣла VIII настоящаго Сборника, родившіеся въ Царствѣ бродяги, неспособные за старостію лѣтъ или по случаю увѣчья къ военной службѣ, должны быть отсылаемы на мѣсто жительства, для помѣщенія ихъ въ приходской богадѣльнѣ или содержанія оныхъ на счетъ гмины.

zoru, utrzymanie wewnętrznego w domach schronień porządku, blizki dozór nad ubogimi w parafii i ich potrzebami, zdawanie sprawy na posiedzeniach Dozoru z użycia funduszów i darów, na utrzymanie ubogich przeznaczonych.

Tytuł II.

O opiece nad ubogimi.

ODDZIAŁ I.

O ubogich, którzy należą do opieki parafialnéj.

Art. 18.

Starcy i niedołęgi płci obojéj, o ile się z własnéj pracy utrzymać i przy krewnych lub osobach prawny obowiązek utrzymania ich mających, przytułku znaleść nie mogą, tudzież sieroty w parafii zrodzone, a wszelkiego utrzymania pozbawione, do 9 lat wieku, należą do opieki parafialnéj (*).

Art. 19.

Należenie ubogich i sierot do parafii, stanowi zapisanie ich do księgi mieszkańców stałych gminy i wsi do parafii należącéj.

(*) Stosownie do decyzyi Rady Administracyjnéj z d. 26 Czerwca (8 Lipca) 1834 r., Nr. 11,227, pomieszczonéj w tytule III działu VIII niniejszego Zbioru, włóczęgi, dla podeszłego wieku lub kalectwa do służby wojskowéj niezdolni, a rodem z Królestwa będący, mają być transportowani do miejsca urodzenia, celem umieszczenia w szpitalu gminnym, lub utrzymywania ich kosztem gminy.

лей гмины или селенія, состоящихъ въ приходѣ. Всѣ споры о томъ, принадлежатъ ли нищіе тому или другому приходу, если не будутъ устранены между приходскими Дозорами на вышесказанномъ основаніи, разсматриваются и рѣшаются Уѣздными Попечительными Совѣтами.

Ст. 20.

Нищій, отправленный въ другой приходъ, для помѣщенія его у жительствующихъ въ томъ же приходѣ лицъ, которыя имѣютъ по закону обязанность призрѣть его, долженъ быть исключенъ изъ книгъ народонаселенія подлежащей гмины, и на основаніи выданнаго ему переселенія будетъ записанъ въ книги народонаселенія той гмины, въ которую переходитъ.

Ст. 21.

Сиротъ послѣ бѣдныхъ родителей, находящихся въ младенческихъ лѣтахъ или не способныхъ къ трудамъ и не имѣющихъ лицъ, обязанныхъ по закону призрѣвать ихъ, слѣдуетъ помѣщать у дальнѣйшихъ родственниковъ умершихъ родителей или у находящихся съ ними въ свойствѣ либо знакомствѣ съ таковыми, за вознагражденіемъ сообразно условію, или наличными деньгами, или съѣстными припасами.

Ст. 22.

Содержаніе сиротъ на счетъ Прихода должно продолжаться не болѣе 9-лѣтняго ихъ возраста. Въ этомъ возрастѣ сироты могутъ быть отдаваемы на службу, хотябы и безплатную, или быть оставляемы на дальнѣйшемъ попеченіи у лица, которымъ воспитаны, но безъ всякаго уже за это вознагражденія, случая только, еслибы, по причинѣ увѣчья или болѣзни, были неспособны къ трудамъ, въ каковомъ случаѣ договоръ съ

Wszelkie spory o należenie ubogich do téj lub innéj parafii, jeżeli pomiędzy Dozorami parafialnemi, na mocy powyższéj zasady, załatwionémi nie zostaną, rozpoznaje i rozstrzyga Rada Opiekuńcza powiatowa.

Art. 20.

Ubogi z jednéj parafii do drugiéj odesłany, dla umieszczenia go przy osobach utrzymywać go prawny obowiązek mających, tamże zamieszkałych, wykreślony zostanie z ksiąg ludności właściwéj gminy, a na mocy otrzymanego przesiedlenia zapisany będzie do księgi ludności gminy, do któréj przechodzi.

Art. 21.

Sieroty po ubogich rodzicach w wieku niemowlęcym, lub niezdolne do pracy, a niemające osób, do dania im przytułku obowiązanych, mieścić należy przy dalszych krewnych, powinowatych, lub przy znajomych zmarłych rodziców, za wynagrodzeniem, bądź w pieniądzach, bądź w produktach, podług umowy

Art. 22.

Utrzymanie sierot kosztem parafii trwać ma najdaléj do 9-go roku życia sieroty. W tym wieku oddane być mogą w służbę, chociażby bezpłatną, lub zostawione na dalszéj opiece u osoby, która ją wychowała, a to bez żadnego dalszego wynagrodzenia, wyjąwszy, gdyby dla kalectwa, lub choroby nie

лицомъ, воспитывающимъ сироту, можетъ быть продолженъ до дальнѣйшаго возраста сироты.

Ст. 23.

Кромѣ того, слѣдуетъ почитать имѣющими право на содержаніе на счетъ прихода такихъ нищихъ, у которыхъ, хотя и находятся родственники, обязанные по закону содержать ихъ, но послѣдніе сами до того бѣдны, что не въ состояніи нести ни въ цѣлости ни въ части нужныя на это издержки.

Ст. 24.

Приходской Дозоръ обязанъ прежде всего усильно стараться отыскивать или въ мѣстномъ, или въ другихъ приходахъ, родственниковъ или лицъ, на которыхъ по закону лежитъ обязанность призрѣть нищихъ и у которыхъ бы, сообразно правиламъ, ниже сего изъясненнымъ, могли быть помѣщены нищіе, въ случаѣ же отысканія, отправлять къ нимъ нищихъ, по предварительномъ соглашеніи съ означенными лицами, или лично, или чрезъ посредство мѣстныхъ властей, касательно дальнѣйшаго содержанія этихъ нищихъ.

Ст. 25.

Всѣ Дозоры обязаны взаимно содѣйствовать одинъ другому, какъ въ отысканіи родственниковъ или свойственниковъ нищихъ, такъ и въ призрѣніи послѣднихъ.

Ст. 26.

Предварительно помѣщенія нищихъ у родственниковъ или у лицъ, обязанныхъ по закону призрѣть ихъ, слѣдуетъ брать отъ сихъ послѣднихъ подписку въ томъ, что они обязыва-

były zdolne do żadnéj pracy; w którym to razie, układ z osobą wychowującą, do dalszego wieku sieroty przedłużony być może.

Art. 23.

Za mających prawo być utrzymywanymi kosztem funduszów parafialnych, uważani nadto być winni ci ubodzy, którzy lubo mają krewnych, do dania im przytułku obowiązanych, lecz tak ubogich, że nie są wstanie łożyć w całości, lub w części na kosztą ich utrzymania.

Art. 24.

Dozór parafialny winien przedewszystkiém dołożyć starań najusilniéjszych, względem wynalezienia w miejscowéj, albo innéj parafii, krewnych, lub osób, mających prawny obowiązek utrzymywania ubogich, u którychby, wedle oznaczeń poniżéj wyszczególnionych, ciż ubodzy pomieszczeni być mogli; a w razie wynalezienia, odsyłać do nich takowych, za porozumieniem się, bądź osobiście, bądź przez właściwą Władzę miejscową, względem dalszego ich utrzymania.

Art. 25.

Wszystkie Dozory winny być sobie nawzajem pomocne w wyszukiwaniu krewnych lub powinowatych ludzi ubogich, i w umieszczaniu onych.

Art. 26.

Przed umieszczeniem ubogich u krewnych, lub o osób prawny obowiązek utrzymywania ich mających, należy odbierać od tych ostatnich deklaracye, względem zobowiązania się do dania

ются дать нищимъ пріютъ и удовлетворять сообразно правиламъ, опредѣленнымъ ниже сего въ статьяхъ 38-й и 40-й, другія ихъ нужды, а равно брать отъ нихъ поручительство, что они, подъ опасеніемъ отвѣтственности, не будутъ посылать нищихъ просить подаянія или допускать, чтобы они предавались нищенству.

Ст. 27.

Тѣ изъ бѣдныхъ, помѣщенныхъ у родственниковъ или свойственниковъ, которые будутъ предаваться нищенству, а равно допускающіе это, не смотря на данную ими подписку, родственники, свойственники или лица, обязанныя по закону призрѣть нищихъ, должны быть подвергаемы полицейскимъ взысканіямъ на основаніи уголовнаго уложенія.

Ст. 28.

Нищій, помѣщенный у родственниковъ, состоитъ всегда подъ надзоромъ и попеченіемъ подлежащаго Приходскаго Дозора, который обязанъ разрѣшать всѣ недоразумѣнія, возникающія между нищимъ и его родственниками, и оказывать ему защиту въ случаѣ причиненныхъ ему обидъ, равномѣрно предохранять родственниковъ отъ неправильныхъ требованій со стороны находящихся у нихъ на попеченіи нищихъ.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

О лицахъ, которыя по родству или по другимъ соотношеніямъ обязаны призрѣть нищихъ.

Ст. 29.

Обязанными призрѣвать нищихъ должны быть почитаемы жители прихода, согласно общему долгу, лежащему сообразно степени родства, а именно:

pierwszym przytułku i zapewnienia innych potrzeb, a to w sposobie niżéj artykułami 38-m i 40-m oznaczonym, tudzież zaręczenia, iż pod odpowiedzialnością, w żadnym razie, nie będą posyłać ich na żebraninę, lub cierpieć, aby sami żebrali.

Art. 27.

Oddający się żebractwu ubogi, pomieszczony u krewnych lub powinowatych, jak niemniéj ciż krewni, powinowaci, lub z prawa do utrzymywania obowiązani, za dopuszczenie tego postępku w brew złożonéj deklaracyi, do kar policyjnych, wedle przepisów prawa karnego, pociągani być winni.

Art. 28.

Ubogi umieszczony przy krewnych, nie przestaje zostawać pod dozorem i opieką właściwego Dozoru parafialnego, który winien załatwiać nieporozumienia między nim a krewnymi zachodzące i dać mu pomoc w razie doznanych pokrzywdzeń, jako też zasłonić krewnych od niesłusznych wymagań ubogich, na ich utrzymaniu będących.

ODDZIAŁ II.

O osobach z tytułu pokrewieństwa, lub innych stosunków do utrzymywania ubogich obowiązanych.

Art. 29.

Za obowiązanych do utrzymywania ubogich, uważani być winni mieszkańcy parafii, według ogólnych obowiązków, na różnego stopnia krewnych włożonych, a mianowicie:

a) дѣти не совершеннолѣтніе или совершеннолѣтніе, но по случаю увѣчья или какой либо другой причинѣ не способные къ снискиванію себѣ пропитанія собственнымъ трудомъ, должны быть помѣщаемы у родителей;

b) престарѣлые обоего пола — у своихъ дѣтей, имѣющихъ собственное имущество или хозяйство;

c) женщины замужнія — у своихъ мужьевъ;

d) мужья — у своихъ женъ, если таковыя имѣютъ собственное жилище и удовлетворительныя средства къ содержанію;

e) совершеннолѣтніе и немогущіе распоряжать сами собою, — у опекуновъ;

f) немощные, сумасшедшіе — у лицъ, состоящихъ съ ними въ родствѣ въ вышеозначенныхъ степеняхъ;

g) бѣдные и сироты вообще, въ случаѣ если у нихъ нѣтъ родственниковъ въ вышеозначенныхъ степеняхъ или въ случаѣ, если сіи послѣдніе не въ состояніи содержать ихъ, должны быть помѣщаемы у дальнѣйшихъ родственниковъ, буде они окажутся, или у лицъ, которыя обязаны по закону призрѣть ихъ.

Ст. 30.

Относительно пункта а. Родители во всякомъ случаѣ обязаны и не могутъ отказываться пріютить и содержать своихъ дѣтей, безпомощныхъ, или задержанныхъ въ слѣдствіе бродяжничества или нищенства.

Ст. 31.

Родители могутъ быть освобождены отъ содержанія дѣтей въ такомъ только случаѣ, когда назначатъ имъ алименты, удовлетворительные для пополненія расходовъ по содержанію у другихъ лицъ, или въ подлежащихъ заведеніяхъ.

a) dzieci małoletnie lub pełnoletnie, lecz z powodu niedołężności, albo innych przyczyn do utrzymania życia z pracy niezdolne — umieszczane być winny u rodziców;

b) starcy obojga płci — u dzieci, własne majątki lub gospodarstwa posiadających;

c) niewiasty zamężne — przy mężach;

d) mężowie — przy żonach, gdy te mają własne zamieszkanie i dostateczny sposób utrzymania życia;

e) pełnoletni i bezwłasnowolni — u opiekunów;

f) niedołężni, pomięszanie zmysłów cierpiący — u krewnych, w stopniach powyższémi ustępami oznaczonych;

g) ubodzy i sieroty w ogólności, w braku krewnych w stopniach powyżéj wyszczególnionych, lub w razie niemożności dania im przytułku — u krewnych dalszych, jeżeli zostaną wynalezieni, albo — u osób, prawny obowiązek utrzymywania ich mających.

Art. 30.

ad a) Rodzice w każdym razie mają obowiązek i wymawiać się nie mogą od dania przytułku i zapewnienia utrzymania opuszczonym, lub na żebractwie i tułactwie przytrzymanym dzieciom.

Art. 31.

Rodzice mogą być uwolnieni od utrzymywania dzieci przy sobie wtenczas tylko, gdy im przeznaczą alimenta dostateczne dla pokrycia kosztów ich utrzymania u obcych lub w instytutach.

Ст. 32.

Относительно пункта b. Дѣти совершеннолѣтніе, имѣющіе собственное имущество или хозяйство, обязаны всегда пещись объ участи бѣдныхъ своихъ родителей, именно обезпечить имъ пріютъ и содержаніе, за чѣмъ Приходскіе Дозоры должны имѣть особенное наблюденіе и стараться искоренить преступный обычай высылки престарѣлыхъ родителей проеить милостыни.

Ст. 33.

Относительно пункта c. Замужняя женщина, дошедшая по какимъ либо причинамъ до нищеты, въ томъ случаѣ, когда мужъ ея имѣетъ средства къ содержанію, а бракъ не расторгнутъ законнымъ образомъ, должна имѣть пріютъ у своего мужа, который обязанъ оказать ей вспомоществованіе и помощь и заботиться объ удовлетвореніи нуждъ ея.

Ст. 34.

Относительно пункта d. Взаимно жена, имѣющая собтвенное жилище и удовлетворительныя средства къ жизни, обязана дать пріютъ своему мужу, если онъ, по старости лѣтъ или по причинѣ увѣчья, не способенъ къ трудамъ.

Ст. 35.

Обязанности супруговъ не прекращаются даже и въ такомъ случаѣ, когда они разлучены законнымъ образомъ, съ тою однако разницею, что супругъ достаточный долженъ только давать бѣдному супругу алименты, но не обязанъ давать пріюта въ своемъ домѣ.

Art. 32.

ad b) Dzieci pełnoletnie, własne majątki lub gospodarstwa posiadające, obowiązane są zawsze zajmować się losem ubogich rodziców swoich, zapewnić im przytułek i utrzymanie; nad czém Dozory parafialne szczególniéj czuwać są obowiązane, starając się wykorzenić zwyczaj zdrożny wysyłania podeszłych rodziców na żebraninę.

Art. 33.

ad c) Niewiasta zamężna, dla jakichbądź przyczyn do nędzy przywiedziona, kiedy jéj małżonek ma sposób do życia, a małżeństwo prawnie nie zostało rozwiązaném, winna mieć przytułek u tegoż małżonka, który obowiązany jest dać jéj wsparcie, pomoc i opatrywać wszelkie jéj potrzeby życia.

Art. 34.

ad d) Nawzajem żona, mająca własne zamieszkanie i dostateczny sposób do życia, winna dać przytułek mężowi, gdy ten dla wieku lub kalectwa do pracy jest niezdolnym.

Art. 35.

Zobowiązania małżonków nie ustają nawet i wtenczas, gdy z sobą prawnie zostali rozłączeni, z tą jedynie różnicą, że małżonek zamożny, obowiązany jest tylko do alimentów dla ubogiego, a nie zaś do dania mu przytułku w swojém zamieszkaniu.

Ст. 36.

Относительно пункта е и *f*. Немощные, сумасшедшіе и по бѣдности своей содержащіе себя изъ подаянія должны быть помѣщаемы у ихъ семействъ, на коихъ, смотря по степени родства и свойства, возложена гражданскими законами обязанность дать имъ призрѣніе. Если этого рода бѣдные не имѣютъ такихъ лицъ, на коихъ бы лежала подобная обязанность, дальнѣйшіе же родственники или свойственники будутъ отказываться отъ ихъ принятія къ себѣ, тогда должно быть разслѣдовано, не имѣютъ ли означенные бѣдные права на участіе въ имуществѣ ихъ родныхъ, отъ котораго они неправильно устранены, и въ такомъ случаѣ должна быть учреждена надъ не имѣющими собственной воли опека (на основаніи § 504, гражд. законовъ) (*), для обезпеченія имъ средствъ къ жизни.

Ст. 37.

Изъ сказаннаго правила изъемлются опасные сумасшедшіе, которые, требуя отдѣльнаго надзора, должны быть отправляемы въ сотвѣтственныя заведенія, порядкомъ, опредѣленнымъ относящимися къ этому предмету положеніями.

(*) Въ этой статьѣ изображено слѣдующее: „Когда приговоръ 1-й инстанціи, опредѣляющій лишеніе свободной воли, вошелъ въ законную силу или утвержденъ въ порядкѣ апеляціи, а равно когда очный приговоръ, присуждающій къ уголовному наказанію вошелъ въ законную силу,—должна быть учреждена надъ лишеннымъ свободной воли опека, сообразно правиламъ закона въ главѣ о несовершеннолѣтіи, опекѣ и признаніи несовершеннолѣтнимъ права распоряжаться имуществомъ. Завѣдываніе имуществомъ со стороны временнаго управителя прекращается, и онъ обязанъ представить опекуну отчетъ, если онъ самъ таковымъ не назначенъ.

Если однако лишенный собственной воли есть несовершеннолѣтній и находится подъ опекою, то таковая опека должна быть продолжаема и впредь до достиженія имъ совершеннолѣтія.

Art. 36.

ad e, f) Niedołężni, pomięszanie zmysłów mający, a dla niedostatku z jałmużny utrzymujący się, mają być także zwracani familii, według ogólnych obowiązków, przez prawo cywilne na różnego stopnia krewnych i powinowatych włożonych. Gdyby zaś nie mieli osób, taki obowiązek względem nich mających, a dalsi przyjąć ich się wzbraniali, wówczas ma być wyśledzoném, czyli nie mają jakiego udziału w majątku familii swojéj, niesłusznie sobie odebranego, — a w tym razie, urządzoną być ma nad bezwłasnowolnymi opieka (według § 504 prawa cywilnego) (*), celem zapewnienia dla nich sposobu utrzymania.

Art. 37.

Wyjęci są z pod tego przepisu obłąkani niebezpieczni, którzy oddzielnego potrzebując dozoru, do szpitali właściwych odsyłani będą, sposobem wskazanym przez urządzenia, tyczące się tego przedmiotu.

(*) Artykuł ten brzmi tak: „Gdy wyrok 1-éj instancyi, pozbawienie woli uznający, stał się pełnomocnym, lub w appellacyi potwierdzonym został, równie gdy wyrok naoczny, na karę główną skazujący, stał się prawomocnym, opieka nad pozbawionym własnéj woli, urządzoną będzie, podług przepisów tytułu o małoletności, o opiece i usamowolnieniu. Urzędowanie tymczasowego zarządcy ustaje, i tenże zda rachunek opiekunowi, jeżeli sam opiekunem nie został.

Jeżeli jednak pozbawiony własnéj woli jest małoletnim, pod opieką zostającym, opieka nad nim, jako małoletnim, prowadzoną być powinna i nadal, aż do jego pełnoletności.

Ст. 38.

Относительно пункта д. Еслибы между ближайшими родственниками не возможно было найти прiюта и способа содержанiя для бѣднаго, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ отыскать дальнѣйшихъ его родственниковъ, у которыхъ бы могло быть обезпечено для нихъ, если не совершенное содержанiе, то по крайней мѣрѣ помѣщенiе.

Ст. 39.

Еслибы оказалось, что мѣстный нищiй имѣетъ достаточныхъ родителей, супруга или дѣтей, либо лицъ, обязанныхъ по закону призрѣть его, которые проживаютъ въ другомъ приходѣ или въ другой мѣстности, въ такомъ случаѣ Приходскiй Дозоръ будетъ вправѣ отправить его къ означеннымъ лицамъ, для поступленiя съ нимъ сообразно правиламъ, изложеннымъ въ предыдущихъ статьяхъ.

Ст. 40.

Въ отклоненiе всякихъ споровъ относительно способа содержанiя нищихъ при ихъ родственникахъ, постановляется за правило, что убогiй вправѣ требовать только отъ своихъ родственниковъ прiюта или помѣщенiя, прокормленiя и одежды, — всего этого однако не въ лучшемъ качествѣ, какъ они сами употребляютъ. Еслибы родственники, по недостаточному своему положенiю или по другимъ обстоятельствамъ, не могли удовлетворять всѣмъ тремъ вышепоименованнымъ условiямъ для содержанiя бѣдныхъ, въ такомъ случаѣ Приходской Дозоръ окажетъ имъ пособiе въ томъ, что будетъ превышать ихъ средства.

Ст. 41.

Приходскiе Дозоры могутъ помѣщать въ домахъ прiюта, за условленную плату наличными деньгами или продуктами,

Art. 38.

ad g) Gdyby pomiędzy najbliższymi krewnymi nie można było znaleść przytułku i sposobu utrzymania dla ubogiego, natenczas należy jeszcze wyszukać dalszych krewnych jego, u którychby, jeżeli nie zupełne utrzymanie, to przynajmniéj pomieszkanie mógł znaleść.

Art. 39.

Gdyby się okazało, że ubogi miejscowy ma zamożnych rodziców, małżonka, lub dzieci, albo osoby mające prawny obowiązek utrzymywania go, w innéj parafii lub miejscowości zamieszkałych, wówczas mocen jest Dozór parafialny odesłać go do nich, gdzie z nim postąpioném będzie podług przepisów poprzedzających artykułów.

Art. 40.

Dla zapobieżenia wszelkim sporom, względem sposobu, jakim ubodzy przy krewnych utrzymywani być mają, stanowi się: iż ubogi ma prawo żądać od swojego krewnego tylko przytułku czyli pomieszczenia, tudzież wyżywienia i odzieży; wszystko nielepiéj, jak sami krewni mają. Gdyby znajomy stan ubóstwa krewnych lub inne okoliczności, nie dozwalały im dostarczać swoim ubogim wszystkich tych trzech warunków utrzymania życia, wówczas przyjdzie im Dozór parafialny w pomoc z sasiłkiem w tém, co ich możność przechodzi.

Art. 41.

Dozory parafialne mogą mieścić w domach schronienia, pod swoim zarządem zostających, za opłatą, lub daniną umó-

такихъ состоящихъ въ ихъ вѣдѣніи бѣдныхъ, о содержаніи коихъ должны пещись ихъ родственники, если сіи послѣдніе не захотятъ или не могутъ призрѣть ихъ у себя; но это можетъ происходить въ такомъ только случаѣ, когда въ домѣ пріюта находится вакантное мѣсто, такъ какъ неимущій, престарѣлый и увѣчный, не имѣющій вовсе родныхъ и призрѣнія и вмѣстѣ съ тѣмъ лишенный возможности къ трудамъ, долженъ имѣть преимущество предъ другими въ таковомъ помѣщеніи.

Глава III.

О фундушахъ, предназначенныхъ на содержаніе въ приходахъ бѣдныхъ, а равно о сборѣ, увеличеніи и способѣ употребленія таковыхъ фундушей.

Ст. 42.

Издержки по содержанію нищихъ, состоящихъ на попеченіи прихода, должны быть предварительно всего пополняемы изъ движимыхъ и недвижимыхъ фундушей, подъ названіемъ учрежденій, дарственныхъ записей, дареній и записей, обезпечивающихъ или могущихъ впредь обезпечивать безсрочно или на нѣсколько лѣтъ пособіе для мѣстныхъ бѣдныхъ.

Ст. 43.

Записи, предназначенныя для церковныхъ служителей, могутъ быть также употреблены на содержаніе нищихъ тамъ, гдѣ окажется возможнымъ присоединить оныхъ къ мѣстному заведенію и гдѣ на это послѣдуетъ согласіе приходскихъ священниковъ.

Ст. 44.

Въ такихъ мѣстахъ, въ которыхъ при прежнихъ приходскихъ богадѣльняхъ существуютъ огороды или земли, отданные

wioną ubogich, na których utrzymanie krewni łożyć powinni, gdy ich przy sobie trzymać nie chcą lub nie mogą, ale to tylko w tym razie, gdy jest miejsce wakujące w domu schronienia; gdyż zawsze ubogi starzec lub kaleka, żadnéj familii, ani przytułku niemający i zdolności do pracy pozbawiony, przed innymi pierwszeństwo w tém umieszczeniu otrzymać powinien.

Tytuł III.

O funduszach, przeznaczonych na utrzymanie ubogich parafialnych, tudzież o ich zbieraniu, pomnażaniu i sposobie użycia.

Art. 42.

Wydatki utrzymania ubogich, pod opieką parafialną zostających, pokrywane przedewszystkiém być winny z funduszów ruchomych i nieruchomych, pod tytułem nadań, legatów, darów, zapisów, wieczysty lub kilkoletni zasiłek ubogim miejscowym zapewniających, albo na przyszłość zapewnić mogących.

Art. 43.

Zapisy, przeznaczone na posługę kościelną, użyte także być mogą na cel utrzymania ubogich, tam gdzie będzie możność przywiązania téj posługi do miejscowego zakładu, i gdzie na to zezwolą Proboszcze.

Art. 44.

Gdzie przy dawnych szpitalach parafialnych są ogrody, lub grunta na własność nadane, tam sprawdzić należy: ich roz-

имъ въ собственность, слѣдуетъ повѣрить: пространство оныхъ, съ учредительною грамотою, войти въ разсмотрѣніе правъ, на какихъ лица, въ пользованіи коихъ находятся донынѣ эти земли, владѣютъ и пользуются оными; наконецъ, въ случаѣ если упомяпутыя земли находятся подъ какимъ бы то ни было видомъ въ неправильномъ чужомъ владѣніи, принять соотвѣтственныя мѣры къ возвращенію оныхъ въ непосредственное пользованіе бѣдныхъ. Всѣ дѣйствія по отыскиванію правъ на недвижимое или движимое имущество бѣдныхъ должны быть, сообразно 14 ст. настоящей инструкціи, предпринимаемы чрезъ посредство Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта.

Ст. 45.

Принимается за правило: что огороды, не превосходящіе половины одного морга, на четырехъ содержимыхъ въ домѣ пріюта бѣдныхъ, должны быть сохранены для пользованія ими же и неотдаваемы никому въ арендное содержаніе. Земли болѣе обширнаго противъ вышеприведеннаго пространства, слишкомъ отдаленныя отъ приходскихъ строеній или неудобныя къ разведенію огородныхъ растеній, должны быть отдаваемы въ аренду по усмотрѣнію Приходскаго Дозора, по предварительномъ испрошеніи утвержденія предполагаемаго договора.

Ст. 46.

Приходскій Дозоръ обязанъ составить опись всѣмъ фундушамъ, дарственнымъ записямъ, принадлежащему приходскому дому пріюта недвижимому и движимому имуществу и эту опись представить въ Уѣздный Попечительный Совѣтъ (*). Главная копія сказанной описи, подъ заглавіемъ, „Главная Книга имущества дома пріюта въ N приходѣ," должна храниться въ При-

---

(*) См. статью 14-ю.

ległość z aktem nadawczym, prawo posiadania i użytkowania z nich osób dotychczas z gruntów tych użytkujących, wreszcie przedsięwziąść stósowne środki, aby, gdy są pod jakimbądź tytułem w niewłaściwém obcém posiadaniu, do bezpośredniego użytku ubogich zwrócone zostały. Wszelkie windykacye, bądź nieruchomych, bądź ruchomych własności ubogich, za pośrednictwem Rady powiatowéj przedsiębrane być winny, jak opiewa art. 14-ty niniejszéj instrukcyi.

Art. 45.

Przyjmuje się za zasadę: aby ogrody nieprzenoszące w rozległości pół morga, na czterech ubogich w domu schronienia utrzymywanych, na użytek tychże zachowane i nikomu wydzierżawiane nie były. Grunta rozleglejsze nad wymiar dopiero wskazany, od zabudowań parafialnych zbyt odległe, lub do uprawy warzyw niezdatne, winny być wydzierżawiane w sposób, jaki się Dozorowi najkorzystniéjszym zdawać będzie, za uzyskaniem stosownego zatwierdzenia projektowanéj ugody.

Art. 46.

Dozór parafialny zajmie się spisaniem wszelkich funduszów, legatów, nieruchomych i ruchomych własności, do domu schronienia parafialnego należących, i wykaz onychże Radzie powiatowéj prześle (*). Główny odpis takiego wykazu, pod tytułem: „Księga główna własności domu schronienia parafii N." pozostanie przy Dozorze parafialnym, celem dopeł-

(*) Widzieć artykuł 14.

ходскомъ Дозорѣ, для пополненія оной, въ случаѣ увеличенія фундушей, или отмѣтки убыли, буде таковая произойдетъ. Всякая перемѣна, сдѣланная въ сказанной описи, должна быть внесена въ годовый рапортъ Приходскаго Дозора и представлена въ Уѣздный Попечительный Совѣтъ.

Ст. 47.

Въ каждомъ Приходскомъ Дозорѣ будетъ заведена книга благотворительныхъ дареній, въ которую будутъ вносимы записи и даренія, обезпечивающія вѣчное или нѣскольколѣтнее мѣстнымъ бѣднымъ пособіе; въ особыхъ же графахъ должны быть записываемы единовременныя приношенія.

Ст. 48.

Въ случаѣ неимѣнія фундушей, показанныхъ въ 42 статьѣ, или тамъ, гдѣ таковые окажутся недостаточными на содержаніе мѣстныхъ бѣдныхъ, издержки на содержаніе оныхъ должны быть покрываемы изъ дареній, пожертвованій и подаяній благотворительныхъ лицъ.

Ст. 49.

При сборѣ благотворительныхъ пожертвованій въ пользу бѣдныхъ, слѣдуетъ, по мѣрѣ возможности, придерживаться мѣстныхъ обычаевъ и не указывать лицамъ, какимъ образомъ они должны оказывать благотвореніе, но всѣ ихъ даренія и дѣйствія принимать отъ имени бѣдныхъ съ благодарностію.

Ст. 50.

Такъ какъ сельскіе жители могутъ легче снабжать бѣдныхъ продуктами, нежели деньгами, то слѣдуетъ также принять за

nienia go w miarę przybywania funduszów, lub modyfikowania w razie zdarzonego ubytku. Każda zmiana w tym inwentarzu, w rapporcie rocznym Dozoru parafialnego zapisaną i Radzie powiatowéj przesłaną zostanie.

Art. 47.

W każdym Dozorze parafialnym otwartą zostanie księga darów dobroczynnych, do któréj wciągane będą wszelkie zapisy i dary, wieczny lub kilkoletni zasiłek ubogim miejscowym zapewniające, tudzież w osobnych rubrykach ofiary na raz jeden czynione.

Art. 48.

W braku funduszów art. 42-m wymienionych, lub tam, gdzie takowe na utrzymanie miejscowych ubogich okażą się niedostatecznémi, wydatki utrzymania tychże pokrywane być winny: z darów, ofiar i jałmużn osób dobroczynnych.

Art. 49.

W sposobie zbierania dla ubogich darów dobroczynnych, należy ile możności trzymać się zwyczajów miejscowych i nie przepisywać osobom, jakim sposobem dobroczynność świadczyć mają, lecz wszelkie ich dary i uczynki, imieniem ubogich, z wdzięcznością przyjmować.

Art. 50.

Gdy mieszkańcy wiosek łatwiéj mogą zasilać ubogich produktami niż pieniędzmi, przyjmuje się także za zasadę, iż Dozo-

правило, что Сельскіе Приходскіе Дозоры будутъ стараться болѣе объ испрошеніи у жителей пособія въ продуктахъ и вообще въ предметахъ потребныхъ, нежели въ деньгахъ.

Ст. 51.

Въ такихъ мѣстахъ, въ которыхъ постоянные фундуши, поименованные въ 42, 43, 44 и 45 статьяхъ, не будутъ достаточны на пополненіе издержекъ на первыя потребности жизни бѣдныхъ, должна быть составляема въ концѣ 3-й четверти каждаго года, т. е. послѣ Михайлова дня, вѣдомость съѣстнымъ припасамъ, потребнымъ на годичное содержаніе бѣдныхъ. Эта вѣдомость, долженствующая заключать, какъ исчисленіе имѣющихся въ остаткѣ предметовъ, такъ и ожидаемыхъ или собранныхъ въ приходскомъ огородѣ овощей, покажетъ, сколько и какого рода съѣстныхъ припасовъ будетъ недоставать для прокормленія бѣдныхъ. Означенная вѣдомость, скрѣпленная въ засѣданіи Приходскаго Дозора всѣми членами онаго, должна быть сообщена ктиторамъ и болѣе достаточнымъ жителямъ прихода, съ просьбою, чтобы каждый изъ нихъ заявилъ, въ какой мѣрѣ желаетъ участвовать въ обезпеченіи прокормленія бѣдныхъ.

Ст. 52.

Если сдѣланныя пожертвованія обезпечатъ показанное по вѣдомости количество съѣстныхъ припасовъ, то не будетъ надобности обращаться къ другимъ жителямъ прихода; въ противномъ же случаѣ слѣдуетъ составить предположеніе раскладки въ натурѣ означенныхъ припасовъ между жителями прихода, соотвѣтственной сколь возможно показанной потребности, съ предоставленіемъ воли каждаго изъ нихъ пожертвовать или отказать въ доставленіи назначенной на него части съѣстныхъ припасовъ. Въ имѣніяхъ, въ особенности болѣе значительнаго размѣра, сказанная раскладка можетъ быть исчислена на день-

ry parafialne wiejskie starać się będą bardziéj o wyjednanie od mieszkańców darów w produktach i w ogólności w przedmiotach używalnych, jak w pieniądzach.

Art. 51.

Gdzie fundusze stałe art. 42, 43, 44, 45-m wykazane, nie wystarczają na pokrycie wydatków pierwszych potrzeb życia ubogich, tam w końcu 3-go kwartału każdego roku, to jest: po Ś. Michale, układany być winien wykaz wiktuałów, na roczne wyżywienie ubogich potrzebnych. Wykaz takowy, obejmować mający tak ilość posiadanych w remanencie przedmiotów, jako i spodziewanych lub zebranych warzyw z ogrodu parafialnego okaże, ile każdego rodzaju wiktuałów do rocznego wyżywienia ubogich nie dostaje. Wykaz taki, na posiedzeniu Dozoru parafialnego przez wszystkich członkow jego podpisany, posyłany być winien do kollatorów i zamożniéjszych mieszkańców parafii, z prośbą, aby każdy z nich oświadczył: w czém i w jakiéj ilości pragnie przyłożyć się do zapewnienia żywności dla ubogich.

Art. 52.

Jeżeli dary zapewnią ubogim wykazem objętą żywność, nie będzie potrzeby odwoływania się do innych mieszkańców parafii; w przeciwnym zaś razie, ma być zaprojektowany rozkład w naturze między tychże mieszkańców, odpowiadający, ile możności, wykazanéj potrzebie, zostawiając woli każdego, udzielić lub odmówić przypadającą na niego ilość wiktuałów. W majątkach zwłaszcza większych, może być ten wykaz na pieniądze obrachowany, i tak do stósownéj składki przedstawiony mie-

ги и сообщена жителямъ прихода для взноса соотвѣтственной складки, съ тѣмъ однако, что отъ нихъ самихъ будетъ зависѣть принести подобныя пожертвованія, или отказаться отъ оныхъ.

Ст. 53.

По мѣрѣ признанной надобности, могутъ быть также собираемы по селеніямъ еженедѣльно, или ежемѣсячно, милостыни посредствомъ мѣстныхъ нищихъ съѣстными припасами для лицъ, въ домѣ пріюта помѣщенныхъ.

Ст. 54.

Такимъ точно образомъ слѣдуетъ поступать относительно обезпеченія дровъ, угля или торфа для отопленія дома пріюта, съ тою однако разницею, что, показавъ количество годичной потребности матеріала для отопленія, слѣдуетъ обращаться съ просьбою о пожертвованіи онаго не ко всѣмъ жителямъ прихода, а только къ владѣльцамъ лѣсныхъ дачъ и угольныхъ или торфяныхъ копей.

Ст. 55.

Должны быть заведены денежныя кружки для приношеній въ пользу бѣдныхъ, а именно: въ приходскомъ костелѣ, въ канцеляріяхъ чиновниковъ для совершенія актовъ гражданскаго состоянія, Войтовъ и Бургомистровъ, а равно у частныхъ лицъ, которыя пожелаютъ заняться сборомъ подаянія для бѣдныхъ. Эти кружки будутъ вскрываемы каждые три мѣсяца въ засѣданіи Дозора, и полученный доходъ изъ оныхъ будетъ вносимъ въ книгу приходскихъ доходовъ, предназначенныхъ на содержаніе бѣдныхъ.

szkańcom parafii, od których jednakże zależeć będzie, albo przyczynić się do ofiar, lub udzielenia takowych odmówić.

Art. 53.

W miarę uznanéj potrzeby, urządzone także być mogą po wsiach w parafii kwesty tygodniowe lub miesięczne, przez miejscowego ubogiego odbywane, celem zbierania wiktuałów dla ludzi w domu schronienia umieszczonych.

Art. 54.

Podobnież postępować należy względem zapewnienia drzewa, węgla, lub torfu do ogrzewania i opalania domu schronienia, z tą jedynie różnicą, iż wykazawszy roczną potrzebę materyału opałowego, z prośbą o udzielenie takowego, udawać się należy nie do wszystkich mieszkańców parafii, lecz tylko do właścicieli lasów lub kopalń węgla albo torfu.

Art. 55.

Zaprowadzone być mają skarbony dla ubogich, a mianowicie: w kościele parafialnym, w kancellaryach Urzędników stanu cywilnego, Wójtów i Burmistrzów, niemniéj u osób prywatnych, któreby się chciały podjąć zbierania jałmużn dla ubogich. Skarbony te otwierane będą co kwartał na posiedzeniach Dozoru i przychód z nich wciągnięty zostanie do księgi dochodów parafialnych, na utrzymanie ubogich przeznaczonych.

Ст. 56.

Доходъ, поступившій въ наличныхъ деньгахъ изъ денежныхъ кружекъ отъ подаяній или изъ другихъ какихъ либо источниковъ, слѣдуетъ обращать на покупку одежды и такихъ предметовъ, которые не могутъ быть жертвуемы жителями прихода въ натурѣ.

Ст. 57.

Въ концѣ каждаго года долженъ быть представляемъ Уѣздному Попечительному Совѣту годовой отчетъ, за подписью всѣхъ членовъ Дозора, какъ о состояніи дома пріюта, числѣ содержимыхъ въ ономъ бѣдныхъ и всѣхъ произшедшихъ въ теченіе года перемѣнахъ, такъ и о поступившихъ въ продолженіе года въ пользу бѣдныхъ пожертвованіяхъ наличными деньгами, одеждою, съѣстными припасами и т. д., съ оправданіемъ употребленія оныхъ.

Глава IV.

О приходскихъ домахъ пріюта.

Отдѣленіе I.

Объ учрежденіи приходскихъ домовъ пріюта.

Ст. 58.

Во всякомъ приходѣ долженъ быть учрежденъ приходскій домъ пріюта, исключительнымъ предназначеніемъ коего будетъ призрѣніе такихъ престарѣлыхъ, немощныхъ и сиротъ, которые будутъ назначены къ помѣщенію въ этомъ домѣ по опредѣленію Приходскаго Дозора.

Art. 56.

Przychód w gotowych pieniądzach ze skarbon, jałmużn, lub innych tytułów zebrany, służyć ma na zakupienie odzieży i tych przedmiotów, które w naturze przez mieszkańców parafii ofiarowane być nie mogą.

Art. 57.

W końcu każdego roku przedstawiane być winno Radzie powiatowéj roczne sprawozdanie, przez wszystkich członków Dozoru podpisane, tak o stanie domu schronienia, liczbie utrzymywanych w nim ubogich, i wszelkich w ciągu roku wynikłych zmianach, jak niemniéj o całorocznych wpływach, w pieniądzach i w artykułach żywności, odzieży, i t. d. na rzecz ubogich pobranych, z usprawiedliwieniem ich użycia.

Tytuł IV.

O domach schronienia parafialnych.

ODDZIAŁ I.

O urządzeniu domów schronienia parafialnych.

Art. 58.

W każdéj parafii urządzony być winien dom schronienia parafialny, którego wyłącznem przeznaczeniem będzie pomieszczenie starców, kalek i sierot, których Dozór parafialny w tymże domu umieścić poleci.

Ст. 59.

Приходскій домъ пріюта состоитъ подъ непосредственнымъ надзоромъ ктитора, предсѣдательствующаго въ Дозорѣ и приходскаго священника. Для внутренняго домоводства слѣдуетъ назначить одну изъ помѣщенныхъ въ ономъ неимущихъ женщинъ.

Ст. 60.

Тамъ, гдѣ существуетъ домъ прежней богадѣльни, слѣдуетъ занять оный для помѣщенія приходскаго дома пріюта, на сколько позволяетъ это помѣстительность онаго, безъ значительныхъ издержекъ на его починку, имѣя въ виду только то, что бы онъ былъ надлежаще устроенъ на зимнее время, чтобы въ немъ могла быть соблюдаема надлежащая чистота и чтобы неотапливаемыя помѣщенія, такъ называемыя коморы, были обращены въ жилыя помѣщенія.

Приходскій Дозоръ будетъ заботиться о томъ, чтобы владѣлецъ имѣнія или другіе жители прихода содѣйствовали къ починкѣ дома пріюта или пожертвованіемъ матеріаловъ, или собственнымъ трудомъ.

Ст. 61.

Гдѣ нѣтъ строенія, предназначеннаго для приходской богадѣльни, или тамъ, гдѣ таковое находится въ столь вѣтхомъ состояніи, что слѣдуетъ сломать оное, Приходской Дозоръ долженъ заняться пріисканіемъ средствъ къ постройкѣ новаго дома.

Съ этою цѣлью прилагаются къ настоящей инструкціи два образцовые планы приходскихъ домовъ пріюта, какъ равно исчисленіе матеріаловъ, потребныхъ для постройки, которые послужатъ Дозору основаніемъ къ составленію смѣты на постройку сказанныхъ домовъ. Составленную смѣту матеріаламъ и ручной помощи Дозоръ сообщитъ ктиторамъ и болѣе достаточнымъ жителямъ прихода съ просьбою о заявленіи: желаютъ ли содѣй-

Art. 59.

Dom schronienia parafialny zostaje pod bezpośrednim nadzorem Kollatora prezydującego w Dozorze i Proboszcza. Do wewnętrznego gospodarstwa przeznaczać należy jedną z ubogich kobiet do niego przyjętych.

Art. 60.

Gdzie jest stary dom szpitalny, tam zajmować go należy na dom schronienia parafialny, o ile lokalność pozwala, bez czynienia znacznych nakładów na jego restauracyę, bacząc tylko na to, iżby był należycie opatrzony na zimę, aby mogła być w nim utrzymana pożądana czystość, i aby lokale nieogrzane, czyli tak zwane komory, na izby mieszkalne przerobione zostały.

Dozór starać się będzie o to, aby bądźto dziedzic włości, bądź też inni mieszkańcy parafii ofiarowaniem materyałów lub pracą własną do reparacyi domu schronienia przyczynić się chcieli.

Art. 61.

Gdzie nie ma budynku na szpital parafialny przeznaczonego, lub tam, gdzie takowy jest w tak złym stanie, że go rozebrać wypada, zajmie się Dozór obmyśleniem wystawienia nowego budynku.

W tym celu dołączają się do niniejszéj instrukcyi dwa plany normalne parafialnych domów schronienia, oraz wyrachowanie ilości materyałów do téj budowy potrzebnych, które posłużą Dozorowi za zasadę, do obrachowania kosztów wzniesienia w mowie będących domów. Uformowany wykaz materyałów i pomocy ręcznéj, przedstawi Dozór Kollatorom i zamożniéjszym mieszkańcom parafii, z prośbą oświadczenia się, czyli

ствовать пожертвованіями или трудомъ возведенію предполагаемаго къ постройкѣ дома. При чемъ предваряется, что каждый приходъ долженъ довольствоваться собственными средствами, и что приходскій Дозоръ не вправѣ дѣлать какія либо представленія высшему начальству о назначеніи на этотъ предметъ пособія, ибо таковыя представленія будутъ оставлены безъ послѣдствій.

Ст. 62.

Еслибы ктиторъ желалъ учредить собственнымъ иждивеніемъ домъ Пріюта и обезпечить содержаніе таковаго удовлетворительнымъ фундушемъ, въ такомъ случаѣ онъ будетъ въ правѣ предложить Приходскому Дозору начала учрежденія этого заведенія, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, что проектъ этого устройства долженъ быть представленъ, чрезъ посредство Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта, Главному Попечительному Совѣту на утвержденіе, и что только по воспослѣдованіи сказаннаго утвержденія можетъ быть приведенъ въ дѣйствіе.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

О внутреннемъ благоустройствѣ приходскихъ домовъ пріюта.

Ст. 63.

При внутреннемъ устройствѣ приходскихъ домовъ пріюта слѣдуетъ заботиться преимущественно о томъ, чтобы въ нихъ была соблюдаема чистота, и чтобы всѣ жилыя помѣщенія были надлежаще отоплены.

Ст. 64.

Помѣщенія въ домахъ пріюта должны быть всегда содержимы въ возможной опрятности. Съ этою цѣлію онѣ должны

darem lub pracą do wzniesienia zamierzonego domu przyczynić się zechcą. Przyczém się ostrzega, że każda parafia na własnych zasiłkach poprzestać winna, i że Dozór parafialny żadnych przełożeń, celem uzyskania na ten cel funduszów, do Władz wyższych czynić nie powinien, gdyż takowe bez żadnego skutku pozostaną.

Art. 62.

Gdyby Kollator pragnął założyć dom schronienia własnym nakładem i uposażyć go dostatecznym funduszem, natenczas wolno mu będzie wskazać Dozorowi zasady urządzenia tego zakładu, z tém wszakże zastrzeżeniem, iż projekt jego, za pośrednictwem Rady powiatowéj, Radzie Głównéj do zatwierdzenia przedstawiony, i po uzyskaniu tego zatwierdzenia, w wykonanie wprowadzonym zostanie.

ODDZIAŁ II.

O porządku wewnętrznym w domach schronienia parafialnych.

Art. 63.

W urządzeniu wewnętrzném domów schronienia parafialnych, starać się o to najwięcéj należy, aby w nich utrzymywaną była czystość, i aby wszystkie lokale mieszkalne były należycie ogrzane.

Art. 64.

Lokale w domach schronienia winny być zawsze utrzymy-

быть два раза въ году выбѣлены, именно въ концѣ Апрѣля и Сентября мѣсяца.

Ст. 65.

Запрещается содержать въ жилыхъ помѣщеніяхъ домовъ пріюта какихъ либо домашнихъ животныхъ или птицъ, либо складывать въ оныхъ огородные овощи, хлѣбъ въ зернѣ, солому, дрова и т. п.

Ст. 66.

Слѣдуетъ сколь возможно стараться, дабы въ жилыхъ помѣщеніяхъ не производились вареніе пищи и стирка бѣлья, а равно, чтобы вмѣсто обыкновенныхъ очаговъ для варенія пищи были устроены отдѣльныя кухни.

Ст. 67.

Запрещается употреблять какое либо помѣщеніе въ домахъ пріюта на цѣль, не соотвѣтствующую предназначенію заведенія, помѣщать въ ономъ лицъ, о пріемѣ коихъ не послѣдовало разрѣшенія Дозора или обращать на частные склады. Въ особенности запрещается помѣщать въ таковыхъ домахъ органиста, ризничаго и другихъ церковныхъ служителей, кромѣ такихъ, которые, состоя въ домахъ пріюта, употребляются къ церковнымъ услугамъ.

Ст. 68.

Одежда бѣдныхъ, принятыхъ въ домъ пріюта, должна быть обыкновенная, употребляемая въ окрестности, съ добавленіемъ креста изъ чернаго сукна, вышитаго на правой сторонѣ верхней одежды.

wane w największém ochędóstwie. W tym celu mają być dwa razy do roku, w końcu Kwietnia i Września, bielone.

Art. 65.

Niewolno w lokalach domów schronienia utrzymywać jakie bądź zwierzęta domowe lub ptastwo, ani składać w izbach mieszkalnych warzyw, zboża, słomy, drzewa i t. p.

Art. 66.

Starać się ile możności należy, aby w izbach mieszkalnych nie gotowano i nie prano bielizny, tudzież, aby zamiast zwykłych kominków do gotowania, oddzielne kuchenki urządzone były.

Art. 67.

Niewolno zajmować jakiegobądź lokalu w domach schronienia na użytek niewłaściwy przeznaczeniu zakładu, mieścić w nim osób niewykwalifikowanych przez Dozór, ani zajmować na skład prywatny. W szczególności zabrania się przeznaczać w nich mieszkania dla organisty, zakrystyana, lub innych sług kościelnych, wyjąwszy takich, którzy z domu schronienia do usługi kościelnéj są używani.

Art. 68.

Ubiór ubogich do domu schronienia przyjętych ma być zwyczajny, w okolicy używany, z dodaniem krzyża z czarnego sukna, na prawéj stronie zwierzchniéj sukni wyszytego.

Ст. 69.

Не опредѣляется времени для прочности одежды, коею снабжаются неимущіе этихъ заведеній, ибо таковая должна служить такъ долго, сколько это возможно, лишь бы только вслѣдствіе частой починки и запачканія оной, не сдѣлалась разительною.

Ст. 70.

Приходскій Дозоръ обязанъ распоряжаться ежегодно, буде это окажется нужнымъ, о постройкѣ новой одежды, порядкомъ, какой будетъ признанъ самымъ дешевымъ. Дозволяется впрочемъ бѣднымъ употреблять собственную одежду, дабы только таковая была прочная и чистая.

Ст. 71.

Пища для нищихъ должна быть соотвѣтственна той, какую употребляютъ мѣстные крестьяне или поденьщики въ городахъ. Посему не опредѣляется цѣны пищи для домовъ пріюта, но предоставляется это усмотрѣнію Приходскихъ Дозоровъ.

Ст. 72.

Въ случаѣ, еслибы кто либо изъ бѣдныхъ подвергся болѣзни, требующей поспѣшнаго пособія, въ такомъ случаѣ Приходскій Дозоръ будетъ вправѣ отправить больнаго въ ближайшую больницу. Въ другихъ случаяхъ, въ которыхъ не требуется поспѣшнаго пособія, больные должны быть оставляемы въ домѣ пріюта, съ предоставленіемъ имъ медицинскаго пособія, въ оказаніи котораго безплатно ближайшіе лекаря не должны отказывать, по долгу человѣколюбія.

Art. 69.

Trwałość odzieży instytutowéj nie oznacza się, gdyż służyć winna ile tylko może, byleby przez zbyteczne naprawianie lub zbrudzenie nie stała się rażącą.

Art. 70.

Dozór parafialny zarządzać winien coroczny, jeśli tego będzie potrzeba, sprawunek odzieży, w sposób, jaki uzna za najmniéj kosztowny. Wolno atoli używać ubogiemu własną odzież, byle trwałą i czystą.

Art. 71.

Żywność dla ubogich ma być odpowiednią téj, jakiéj używają włościanie w okolicy lub wyrobnicy w mieście. Dla tego nie przepisuje się taryfy żywności dla domów schronienia, lecz zostawia się tę okoliczność uznaniu Dozorów parafialnych.

Art. 72.

W razie, gdyby który z ubogich uległ chorobie, nagłego ratunku wymagającéj, mocen będzie Dozór parafialny odesłać go do najbliższego szpitala. W innych przypadkach, nagłego zaradzenia niewymagających, chorzy zatrzymani być winni w domu schronienia i mają mieć zapewnioną pomoc lekarską od najbliższych Lekarzy, którzy z obowiązku ludzkości, bezpłatnego jéj udzielania odmawiać nie powinni.

Ст. 73.

Слѣдуетъ стараться о помѣщеніи больныхъ въ домъ пріюта такимъ образомъ, чтобы они, на сколько это возможно, были отдѣлены отъ здоровыхъ, и не имѣли съ оными постояннаго сообщенія.

ОТДѢЛЕНІЕ III.

О занятіяхъ и поведеніи лицъ, призрѣваемыхъ въ приходскихъ домахъ пріюта.

Ст. 74.

Приходскій священникъ обязанъ наблюдать за тѣмъ, чтобы бѣдные, помѣщенные въ домѣ пріюта, исполняли постоянно обязанности своего вѣроисповѣданія, и опредѣлить время, предназначенное для ежедневнаго чтенія молитвъ.

Ст. 75.

Приходскіе Дозоры должны заботиться, чтобы престарѣлые обоего пола, принятые въ домъ пріюта, были соотвѣтственно своимъ способностямъ употребляемы къ работамъ или внутри заведенія, или внѣ онаго, именно: къ церковнымъ услугамъ, къ присмотру садовъ, полей, луговъ, къ пастьбѣ скота и другихъ домашнихъ животныхъ, и т. п. Во всякомъ случаѣ, когда бѣдные престарѣлые окажутся способными къ употребленію ихъ къ какой либо услугѣ, они будутъ назначаемы къ таковой Дозоромъ, съ тѣмъ, чтобы слѣдующее за оную вознагражденіе было удовлетворяемо не деньгами, но посредствомъ доставленія для неимущихъ, въ продолженіе опредѣленнаго договоромъ времени, одежды, пищи или другихъ необходимыхъ для нихъ предметовъ,

Art. 73.

Starać się należy o takie umieszczenie chorych w domu schronienia, aby ile możności od zdrowych byli oddzieleni i w ciągłéj z nimi nie zostawali kommunikacyi.

Oddział III.

O zatrudnieniach i zachowaniu się w domach schronienia parafialnych.

Art. 74.

Proboszcz czuwać będzie nad tém, aby ubodzy do domu schronienia przyjęci, wypełniali zawsze obowiązki religijne, i oznaczy im godziny, codziennie modlitwom poświęcić się mające.

Art. 75.

Starać się będą Dozory parafialne, aby starcy obojga płci, przyjęci do domu schronienia, podług zdolności swoich do stosownych robót użyci byli, bądźto wewnątrz tego zakładu, bądź też zewnątrz, jako to: do posług kościelnych, do pilnowania sadów, pól, łąk, do pasania bydła i innych zwierząt domowych i t. d. W każdym razie możności użycia ubogiego starca do jakich posług, przeznaczać go będzie Dozór do takowych, nie za pieniądze, lecz za dostarczanie mu żywności, odzieży i koniecznych potrzeb przez przeciąg czasu ugodą oznaczony, — zaw-

при чемъ слѣдуетъ брать подписки въ томъ, что принимающій къ себѣ бѣднаго не допуститъ, чтобы онъ предавался нищенству.

Ст. 76.

Такъ какъ опытомъ дознано, что, при обыкновенной наклонности бѣдныхъ къ пьянству, жертвуемыя имъ подаянія большею частью посвящаются этой несчастной наклонности, то Приходскіе Дозоры должны по возможности избѣгать того, чтобы неимущимъ было даваемо пособіе въ наличныхъ деньгахъ, а равно не дозволять, чтобы имъ въ питейныхъ домахъ отпускались въ долгъ напитки, или какіе либо другіе предметы. По той же самой причинѣ Приходскіе Дозоры должны сами заняться покупкою одежды, обуви и другихъ предметовъ, необходимыхъ для бѣдныхъ своего прихода.

Ст. 77.

Въ домахъ пріюта квартиры должны быть устроены такимъ образомъ, чтобы женщины помѣщались отдѣльно отъ мужчинъ.

Ст. 78.

Бѣдные, состоящіе на содержаніи прихода, въ случаѣ если будутъ предаваться пьянству, бродяжничеству или за нарушеніе какимъ либо образомъ мѣстныхъ учрежденій, будутъ наказываемы полицейскими мѣрами, которыя должны быть опредѣлены со вниманіемъ къ ихъ здоровью и лѣтамъ.

Ст. 79.

Въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ позволятъ это средства, могутъ быть учреждаемы при домахъ пріюта такъ называемые „пріюты для малолѣтнихъ дѣтей,“ именно для сиротъ и дѣтей бѣдныхъ

sze za złożeniem zaręczenia, że biorący do siebie ubogiego, nie dopuści, aby on się żebractwu oddawał.

Art. 76.

Gdy doświadczenie uczy, iż przy zwykłéj ludzi ubogich skłonności do pijaństwa, jałmużny ubogim dawane częstokroć poświęcane są téj nieszczęśliwéj skłonności; przeto unikać będą ile możności Dozory parafialne, aby ubogim zasiłki w pieniądzach udzielane nie były, tudzież nie dozwolą tego, iżby ubogim w szynkach lub karczmach trunki lub jakiekolwiek inne przedmioty na kredyt wydawano. Dla téj saméj przyczyny zajmą się same sprawieniem odzieży, obuwia i innych przedmiotów, koniecznie potrzebnych dla ubogich swojéj parafii.

Art. 77.

W domach schronienia lokale tak urządzone być powinny, aby kobiety oddzielnie od mężczyzn były utrzymywane.

Art. 78.

Ubodzy, będący na utrzymaniu parafialném, za oddawanie się żebractwu, pijaństwu, włóczęgostwu, lub za przekraczanie w jakimkolwiek sposobie urządzeń miejscowych, pociągani będą do kar policyjnych, które ze względem na ich zdrowie i wiek wymierzane być winny.

Art. 79.

Gdzieby fundusze na to pozwalały, urządzone być mogą przy domach schronienia tak zwane *Ochrony dla małych dzieci*, mianowicie dla sierot i dzieci ubogich rodziców, w których, prócz

родителей, въ которыхъ, кромѣ надзора за дѣтьми, должно быть придумано для нихъ занятіе, соотвѣтственное ихъ возрасту и приготовляющее къ полезнымъ въ будущности трудамъ.

Ст. 80.

Приходскіе Дозоры постановятъ правила внутренняго порядка въ домахъ пріюта, опредѣляющія обязанности помѣщенныхъ въ оныхъ лицъ, какъ по исполненію религіозныхъ обязанностей, такъ равно и поведенія ихъ въ отношеніи начальства и своихъ товарищей.

Ст. 81.

Правила, изложенныя въ настоящей инструкціи, не относятся къ городу Варшавѣ, въ которомъ попеченіе о бѣдныхъ будетъ устроено на особыхъ основаніяхъ.

Варшава, 12 (24) Іюня 1843 года.

И. д. Главнаго Директора, Предсѣдательствующій, Генералъ-Лейтенантъ, Сенаторъ (подписано) *Писаревъ.*

dozoru, obmyślone dla nich będzie zajęcie, ich wiekowi odpowiadające, a sposobiące je do użyteczności na przyszłość.

Art. 80.

Dozory parafialne wydadzą przepisy wewnętrznego porządku dla Domów schronienia, obejmujące obowiązki osób do nich przyjętych, tak pod względem pełnienia powinności religijnych, jako i zachowania się każdego względem przełożonych i towarzyszów swoich.

Art. 81.

Przepisy niniejszą instrukcyą objęte, nie stosują się do miasta Warszawy, w którém opieka nad ubogimi podług oddzielnych zasad urządzoną będzie.

w Warszawie, dnia 12 (24) Czerwca 1843 r.

P. o. Dyrektora Głównego, Prezydującego,
Generał-Lejtenant, Senator (podpisano) *Pisarew.*

№ 2.

Постановленіе, возлагающее на Божничьи Дозоры обязанность составлять ежегодно росписаніе издержекъ и доходовъ, нужныхъ на содержаніе синагоги, школы, раввина и нищихъ своего прихода.

(20 Марта 1821 г.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Принявъ во вниманіе, что еврейское вѣроисповѣданіе не имѣетъ по сіе время никакихъ правилъ, обезпечивающихъ средства къ содержанію службы Божіей, и что усмотрѣнію старшинъ этого вѣроисповѣданія предоставлено опредѣленіе и вымогательство при религіозныхъ обрядахъ сборовъ, которые отягощаютъ и разоряютъ въ особенности лицъ бѣднаго состоянія, на что неоднократно поступали отъ нихъ жалобы въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія,— предлагаемъ той же Правительственной Коммисіи учредить надзоръ за религіозными сборами и платежами съ лицъ еврейскаго вѣроисповѣданія, соблюдая въ имѣющемъ издаться оною по этому предмету распоряженіи слѣдующія условія:

1.

Чтобы каждый еврейскій приходъ, чрезъ посредство избраннаго онымъ Божничнаго Дозора, составлялъ самъ ежегодно смѣту расходамъ по содержанію синагоги, школы, раввина и убогихъ прихода, какъ равно росписаніе суммъ, которыя слѣдуетъ собрать на покрытіе сихъ расходовъ.

№ 2.

Postanowienie wskazujące, iż Dozory bóżnicze układać mają corocznie etaty potrzeb i funduszów na utrzymanie bóżnicy, szkoły, rabina i ubogich parafii.

(d. 20 Marca 1821 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego.

Książe Namiesnik Królewski, w Radzie Stanu.

Zważywszy, że wyznanie żydowskie nie ma dotąd żadnych przepisów, zapewniających fundusz na utrzymanie czci religijnéj i że zostawione jest dowolności starszych tego wyznania oznaczenie i wymuszanie opłat przy obrządkach religijnych z uciskiem i zniszczeniem mianowicie uboższych, jako to kilkakrotnie do Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zanoszone były przez nich skargi, polecamy téjże Kommissyi Rządowéj, iżby rozciągnęła dozór swój nad składkami i opłatami religijnemi wyznania żydowskiego, zachowując w urządzeniu, wydać się przez nią mającém, następujące warunki:

1.

Iżby każda parafia żydowska, przez wybrany dozór bóżniczny, sama ułożyła na każdy rok etat potrzeb na utrzymanie bóżnicy, szkoły, rabina i ubogich parafii, toż etat funduszu na te przedmioty zebrać się mającego.

2.

Прісканіемъ этихъ суммъ долженъ озаботиться Божничій Дозоръ, во первыхъ изъ платежей, взимаемыхъ донынѣ за исполненіе религіозныхъ требъ, какъ-то: за погребеніе, съ баней и т. п., не предоставляя назначенія размѣра этихъ платежей произволу сборщика, по соотвѣтственно постоянной таксѣ. Если-бы означенные платежи оказались неудовлетворительными, слѣдуетъ пополнить смѣтную сумму росписаніемъ сборовъ, распредѣляя прихожанъ на разряды соотвѣтственно ихъ состоянію.

3.

Табель упомянутыхъ платежей и сборовъ будетъ храниться въ синагогѣ въ одномъ экземплярѣ, другой же экземпляръ долженъ быть представленъ въ Воеводскую Коммисію на тотъ конецъ, дабы никто не былъ подвергаемъ платежамъ въ большемъ размѣрѣ.

4.

Казначей, взимающій сборы, долженъ вести на польскомъ языкѣ разсчеты по приходу и расходу божничьихъ суммъ; отвѣтственность за казначея лежитъ на Божничьемъ Дозорѣ, которымъ представляется ежегодно отчетъ Воеводской Коммисіи, сія же послѣдняя представляетъ отъ себя общій рапортъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Исполненіе настоящаго постановленія и изданіе соотвѣтственныхъ по этому предмету распоряженій возлагается на Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 20 Марта 1821 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

2.

Fundusz tén obmyśli Dozór bóżniczny naprzód z opłat, jakie dotąd były od obrządków religijnych pobierane, jako to od pogrzebów, łaźni i t. d. niezostawiając ich dowolności odbierającego, ale podług stałéj i pewnéj taksy. Jeżeliby te opłaty niewydostarczały, dopełniony ma być etat oznaczeniem składek, podług klassyfikacyi parafian, stosownie do majątku.

3.

Układ ten taks i składek będzie w bóżnicy zachowany i Kommissyi Wojewódzkiéj przesłany, aby nikt nie był do większych opłat pociągniony.

4.

Kassyer odbierający składkę, powinien rachunki dochodu i wydatków bóżniczych w polskim języku utrzymywać; odpowiedzialny za niego Dozór, corocznie składa rachunek Kommissyi Wojewódzkiéj, która Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogólny rapport przesyłać będzie.

Dopełnienie tego postanowienia i wydanie stosownych urządzeń, Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 20 Marca 1821 r.

(podpisano) *Zajączek.*

Nr. 14,631.

№ 3.

Уставъ для дома пріюта Св. Духа и Дѣвы Маріи въ городѣ Варшавѣ.

(8 (20) Апрѣля 1850 г.).

Ст. 1.

Богадѣльня Св. Духа и Дѣвы Маріи, образованная на основаніи постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 Іюля 1820 г., вслѣдствіе соединенія двухъ приходскихъ Варшавскихъ богадѣлень, существовавшихъ при костелѣ Дѣвы Маріи, принимаетъ впредь наименованіе городскаго дома пріюта Дѣвы Маріи и Св. Духа и подходитъ подъ правила Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года.

Ст. 2.

Домъ пріюта Св. Духа и Дѣвы Маріи будетъ состоять въ вѣдѣніи отдѣльнаго Частнаго Попечительнаго Совѣта, состоящаго въ зависимости отъ Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній. При назначеніи Частнаго Попечительнаго Совѣта для означеннаго дома пріюта, Главный Попечительный Совѣтъ долженъ имѣть въ виду, чтобы къ составу этого Совѣта принадлежалъ одинъ изъ Варшавскихъ приходскихъ Священниковъ и одинъ изъ членовъ Церковнаго Дозора.

Ст. 3.

Согласно первоначальному назначенію этого заведенія, оно останется и впредь, какъ было по сіе время, благотворитель-

№ 3.

Ustawa dla domu schronienia Ś-go Ducha i Panny Maryi w Warszawie.

(d. 8 (20) Kwietnia 1850 r.)

Art. 1.

Szpital Ś-go Ducha i Panny Maryi, na zasadzie postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 14-go Lipca 1820 r. utworzony z połączonych dwóch szpitali parafialnych Warszawskich przy kościele Panny Maryi, przybiera odtąd nazwę miejskiego domu schronienia Panny Maryi i Ś-go Ducha i podchodzi pod przepisy Najwyższego Ukazu z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 r.

Art. 2.

Dom schronienia Ś-go Ducha i Panny Maryi zawiadywany będzie przez oddzielną Radę Szczegółową, zależącą od Rady Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych. Przy mianowaniu Rady Szczegółowéj dla pomienionego domu schronienia, Rada Główna Opiekuńcza mieć będzie na względzie, aby do składu Rady Szczegółowéj należał jeden z Proboszczów parafij Warszawskich, oraz jeden członek Dozoru kościelnego.

Art. 3.

Stosownie do pierwiastkowego przeznaczenia tego instytutu, pozostanie on nadal, tak jak był dobroczynnym zakładem, wy-

нымъ учрежденіемъ, исключительно для призрѣнія престарѣлыхъ и недостаточныхъ жителей гор. Варшавы обоего пола, и будетъ обезпечивать принятымъ въ оное лицамъ помѣщеніе, отопленіе, освѣщеніе, медицинское пособіе и денежное вспомоществованіе на прокормленіе и другія надобности,—все это за внесеніемъ призрѣваемыми лицами единовременной суммы, размѣръ коей будетъ опредѣляемъ каждые 10 лѣтъ Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ Благотворительныхъ Заведеній.

Ст. 4.

Число лицъ, имѣющихъ быть принятыми въ заведеніе, будетъ зависѣть отъ обширности помѣщенія и отъ фундушей, назначенныхъ на содержаніе онаго.

Въ этомъ заведеніи будутъ устроены для каждаго пола особыя отдѣленія. Число лицъ, могущихъ быть помѣщенными въ каждомъ изъ отдѣленій, будетъ опредѣляемо Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ по представленію Частнаго Совѣта, соразмѣрно числу заявляющихъ желаніе поступить въ заведеніе и по мѣрѣ того, какъ обширность помѣщенія дозволитъ устроить эти отдѣленія.

Ст. 5.

Лица, записанныя въ составъ дома пріюта, раздѣляются на два отдѣла:

первый—соучастниковъ принятыхъ (стипендіатовъ);

второй—кандидатовъ (экспектантовъ).

Соучастникъ принятый будетъ получать:

1) безплатное помѣщеніе, отопленіе и освѣщеніе въ общей залѣ;

2) денежное вспомоществованіе на пищу $7\frac{1}{2}$ копѣекъ въ сутки;

3) 1 рубль 80 копѣекъ ежегодно на стирку бѣлья;

łącznie dla podeszłych, podupadłych i niezamożnych płci obojéj mieszkańców Warszawy, a zapewniającym przyjętym do niego osobom mieszkanie, ogrzanie, oświetlenie, pomoc lekarską i zasiłek pieniężny na żywność, oraz inne potrzeby, wszystko za opłatą wkupnego, którego wysokość co lat dziesięć przez Radę Główną Opiekuńczą zakładów dobroczynnych ustanawianą będzie.

Art. 4.

Liczba osób, do zakładu przyjąć się mających, zależeć będzie od obszerności lokalu i od funduszów na utrzymanie instytutu przeznaczonych.

W zakładzie tym urządzone będą dla płci obu oddziały. Liczbę osób mieścić się mogących w każdym oddziale, oznaczać będzie Rada Główna, na przedstawienie Rady Szczegółowéj, stosownie do liczby zgłaszających się o przyjęcie i według tego, jak lokalność pozwoli oddziały te ustanowić.

Art. 5.

Osoby do składu domu schronienia wpisane, dzielą się na dwa oddziały:

pierwszy — uczestników przyjętych (stypendystów),

drugi — kandydatów (expectantów).

Uczestnik przyjęty otrzymywać będzie:

1) bezpłatne mieszkanie, opał i światło w wspólnéj sali;

2) zasiłek pieniężny $7^1/_2$ kopiejki dziennie na żywność;

3) rubel 1 i kopiejek 80 rocznie na pranie;

4) 1 рубль 80 копѣекъ, ежегодно на одежду;

5) въ случаѣ болѣзни, безплатное медицинское пособіе и лекарство.

Ст. 6.

Сверхъ опредѣленнаго числа соучастниковъ, никто болѣе, хотябы даже на короткое время, не будетъ принятъ въ заведеніе. Желающій поступить въ заведеніе, долженъ обратиться съ прошеніемъ въ Частный Попечительный Совѣтъ и исполнить всѣ нижепоименованныя условія. Частный Попечительный Совѣтъ разсмотритъ въ коллегіяльномъ составѣ представленные подателемъ документы и, на основаніи настоящихъ правилъ, постановитъ опредѣленіе. Въ случаѣ признанія подателя имѣющимъ всѣ нужныя къ принятію качества, Совѣтъ приметъ отъ него установленный единовременный взносъ, выдастъ въ полученіи онаго квитанцію и внесетъ его подателя въ соотвѣтственный списокъ кандидатамъ (экспектантамъ).

Ст. 7.

Для того чтобы быть внесеннымъ въ списокъ кандидатамъ, требуется:

1) быть Римско-Католическаго вѣроисповѣданія;

2) имѣть не менѣе 52 лѣтъ отъ роду;

3) быть уроженцемъ г. Варшавы, или по крайней мѣрѣ постояннымъ ея жителемъ въ теченіе послѣднихъ 10 лѣтъ;

4) не имѣть родственниковъ, ни другихъ лицъ, которые обязаны по закону дать пріютъ;

5) не имѣть состоянія, ни пожизненныхъ доходовъ, или другихъ какихъ либо средствъ къ содержанію;

6) удостовѣрить свидѣтельствами подлежащаго начальства или заслуживающихъ довѣрія обывателей, знающихъ подателя не менѣе 10 лѣтъ, что онъ одобрительнаго поведенія;

7) внести въ кассу заведенія опредѣленную единовременную плату.

4) rubel 1-en i kopiejek 80 rocznie na utrzymanie odzieży;

5) pomoc lekarską i lekarstwa bezpłatnie, w razie choroby.

Art. 6.

Nad oznaczoną liczbę uczestników nikt więcéj choćby i na czas krótki do domu schronienia przyjętym nie będzie. Pragnący być przyjętym do zakładu, winien zgłosić się w téj mierze z podaniem do Rady Szczegółowéj i dopełnić wszystkie warunki niżéj wyrażone. Rada Szczegółowa złożone przez podającego dowody kollegialnie oceni i na zasadzie niniejszych przepisów zdecyduje. W razie uznania podającego za kwalifikującego się do przyjęcia, pobierze od niego ustanowione wkupne, z odbioru pokwituje i pomieści go na właściwéj liście kandydatów (expectantów).

Art. 7.

Aby być pomieszczonym na liście kandydatów, potrzeba:

1) być wyznania Rzymsko-Katolickiego,

2) mieć najmniéj pięćdziesiąt dwa lat wieku,

3) być urodzonym w Warszawie, lub najmniéj od lat 10-u stałym mieszkańcem tegoż miasta,

4) nie mieć krewnych, ani innych osób z prawa obowiązanych do dania schronienia,

5) nie posiadać majątku, ani dożywotnich dochodów, lub innych srodków utrzymania,

6) udowodnić, za pomocą świadectw Władzy lub obywateli wiarogodnych, znających od lat 10-u zgłaszającego się, jako jest nienagannego postępowania,

7) wnieść do kassy instytutu ustanowione wkupne.

Лица, которыя не родились въ Варшавѣ, должны, кромѣ того, удостовѣрить, что они въ теченіе десятилѣтняго пребыванія своего въ этомъ городѣ занимались полезнымъ трудомъ или по части промышленности, или же находясь въ государственной либо въ частной службѣ.

Ст. 8.

Попечительный Совѣтъ дома пріюта разсматриваетъ, въ коллегіяльномъ составѣ, документы лица, желающаго поступить въ заведеніе, и назначаетъ одного изъ членовъ для собранія ближайшихъ, гдѣ окажется нужнымъ, свѣдѣній о семейныхъ и имущественныхъ отношеніяхъ подателя, какъ равно и о его поведеніи.

Ст. 9.

По собраніи означенныхъ свѣдѣній, Совѣтъ приступаетъ коллегіяльно къ опредѣленію, простымъ большинствомъ голосовъ, можетъ ли податель быть внесеннымъ въ списокъ кандидатамъ, или нѣтъ. Это опредѣленіе, вмѣстѣ съ соображеніями, какія имѣлись въ виду Совѣтомъ при постановленіи онаго, должно быть внесено въ журналъ засѣданія; время же засѣданія будетъ служить основаніемъ къ установленію очереди къ помѣщенію подателя въ спискѣ кандидатамъ.

Въ случаѣ отказа въ пріемѣ подателя, Совѣтъ не обязанъ объяснять ему причинъ, по какимъ постановлено это опредѣленіе.

Ст. 10.

Еслибы Частный Попечительный Совѣтъ въ одномъ и томъ же засѣданіи имѣлъ рѣшать о пріемѣ двухъ или большаго количества кандидатовъ, въ такомъ случаѣ преимущество въ помѣщеніи въ списокъ кандидатовъ должно быть дано тому, кто, по вни-

Osoby niebędące rodem z Warszawy, powinny prócz tego udowodnić, iż przez lat 10-ć pobytu swego w tém mieście zajmowały się użyteczném powołaniem, bądź w przemyśle, bądź w służbie rządowéj lub prywatnéj.

Art. 8.

Rada Opiekuńcza domu schronienia rozpoznaje kollegialnie dowody osoby pragnącéj być przyjętą do zakładu i wyznacza jednego z członków do zasiągnienia bliższéj wiadomości gdzie wypadnie, o stosunkach familijnych i majątkowych, tudzież o sposobie prowadzenia się téjże osoby.

Art. 9.

Po zasiągnieniu pomienionych wiadomości, przystępuje Rada kollegialnie prostą większością głosów do wyrzeczenia, czy zgłaszający się ma być pomieszczony na liście kandydatów lub nie. Decyzya ta, wraz z powodami, zapisaną być ma do protokółu posiedzeń Rady, a data tegoż posiedzenia stanowi koléj pomieszczenia osoby zgłaszającéj się na liście kandydatów.

W razie odmówienia przyjęcia, nie jest Rada Szczegółowa obowiązaną tłómaczyć się zgłaszającemu się o przyjęcie do instytutu z powodów, dla których taką decyzyę wydała.

Art. 10.

Gdyby Rada Szczegółowa na jedném posiedzeniu o dwóch lub więcéj ubiegających się o przyjęcie decyzye wydawać miała, wówczas temu przyzna pierwszeństwo w pomieszczeniu na liście kandydatów, którego wiek, stosunki familijne i majątkowe

манію къ семейнымъ и имущественнымъ отношеніямъ, будетъ болѣе нуждаться въ предоставленіи ему пріюта въ заведеніи. Во всякомъ однако случаѣ уроженецъ г. Варшавы будетъ имѣть преимущество въ помѣщеніи въ списокъ кандидатамъ предъ прочими соискателями.

Ст. 11.

Въ случаѣ открытія вакансіи, никто не можетъ быть принятъ въ число соучастниковъ (стипендіатовъ), кто не былъ помѣщенъ предварительно въ списокъ кандидатамъ, и то не кто другой, какъ значущійся въ этомъ спискѣ первымъ по очереди, при вниманіи впрочемъ къ тому, въ отдѣлѣ какаго пола открылась вакансія.

Ст. 12.

Дозволяется первому по очереди кандидату уступить свои права первенства тому, который непосредственно послѣ него значится по спискѣ, но въ такомъ случаѣ онъ долженъ заявить свое желаніе или письменно, или протоколярно, въ засѣданіи Совѣта.

Ст. 13.

Такъ какъ на вакантное въ заведеніи мѣсто не можетъ быть принятъ кто либо другой, какъ только кандидатъ, пріобрѣвшій на это право по очереди внесенія его въ списокъ, то Частный Попечительный Совѣтъ долженъ содержать постоянно списки всѣмъ соучастникамъ принятымъ и кандидатамъ, съ обозначеніемъ времени внесенія ихъ въ оные. Эти списки, скрѣпленные подписью всѣхъ членовъ Совѣта, должны быть выставлены въ заведеніи на отдѣльной доскѣ. Такъ какъ очередь первенства должна быть отдѣльная для каждаго пола, то списокъ кандидатамъ будетъ раздѣленъ на два отдѣла, одинъ для мужчинъ, другой для женщинъ, а первенство поступленія въ

dowodzić będą większéj potrzeby otrzymania schronienia w zakładzie. Wszakże urodzony w Warszawie w każdym razie mieć będzie pierwszeństwo w pomieszczeniu na liście kandydatów przed innymi ubiegającymi się o przyjęcie do instytutu.

Art. 11.

Nikt nie może być przyjętym na uczestnika (stypendystę) w razie otworzonego wakansu, jeżeli nie był poprzednio pomieszczony na liście kandydatów i to nie inny, jak pierwszy z kolei na téjże liście zapisany; ze względem wszakże na różność płci w któréj się wakans otworzył.

Art. 12.

Wolno jest pierwszemu z kolei kandydatowi odstąpić prawo pierszeństwa temu, który bezpośrednio po nim następuje; lecz w tym razie winien, albo na piśmie, albo téż przez protokólarne oświadczenie na sessyi Rady życzenie swoje objawić.

Art. 13.

Gdy na wakujące miejsce w instytucie nie może być przyjęty kto inny jak kandydat, który z kolei wpisu do tego prawo mieć będzie, Rada Szczegółowa przeto utrzymywać ma ciągłą listę uczestników przyjętych i kandydatów, z oznaczeniem daty pomieszczenia ich na tych listach. Listy te, przez wszystkich członków Rady podpisane i w instytucie na oddzielnéj tablicy wywieszone być powinny. Ponięważ kolej pierwszeństwa oddzielną być musi na każdą płeć, przeto lista kandydatów będzie podzieloną na dwa oddziały, jeden mężczyzn, drugi kobiet,

число соучастниковъ должно считаться особо по каждому отдѣлу.

Ст. 14.

Размѣръ единовременнаго взноса будетъ опредѣляемъ каждые 10 лѣтъ Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ Благотворительныхъ Заведеній, по представленію Частнаго Попечительнаго Совѣта дома пріюта Св. Духа и Дѣвы Маріи.

Ст. 15.

Единовременный взносъ, послѣ уплаты онаго кандидатомъ въ спискѣ помѣщеннымъ, не можетъ быть возвращенъ ни подъ какимъ видомъ, ни ему самому, ни его наслѣднику, равномѣрно не можетъ быть переуступленъ кому либо другому.

Ст. 16.

Кромѣ соучастниковъ, помѣщаемыхъ въ домъ пріюта Св. Духа и Дѣвы Маріи, по очереди старшинства, могутъ быть принимаемы въ это заведеніе, на сколько дозволитъ вмѣстительность онаго, прямо въ соучастники, пользующіеся всѣми удобствами и денежными пособіями, опредѣленными ст. 5, лица, которыя внесутъ единовременно въ кассу заведенія 450 рс.; пріемъ подобныхъ лицъ въ заведеніе, не можетъ дѣлать никакого ущерба правамъ преимущества кандидатовъ, которые, при открытіи вакансіи, въ случаѣ смерти одного изъ соучастниковъ, должны быть принимаемы въ заведеніе въ установленной очереди.

Ст. 17.

Суммы, происходящія изъ записей благотворительныхъ лицъ, или сбереженныя отъ расходовъ по содержанію заведенія и оказывающіяся излишними для обращенія ихъ на те-

a pierwszeństwo do wejścia w poczet uczestników przyjętych, liczyć się będzie w każdym oddziale osobno.

Art. 14.

Wysokość wkupna oznaczać będzie co lat dziesięć Rada Główna Opiekuńcza zakładów dobroczynnych, a to na wniosek Rady Szczegółowéj domu schronienia Ś. Ducha i Panny Maryi.

Art. 15.

Raz zapłacone wkupne nie może być, pod żadnym pozorem, zwrócone kandydatowi do listy wpisanemu, lub sukcessorom jego, ani też nie może być komubądź przelane.

Art. 16.

Prócz uczestników, podejmowanych w domu schronienia Ś. Ducha i Panny Maryi z kolei starszeństwa, mogą być przyjmowani do tego zakładu, o ile lokalność dozwoli, wprost na uczestników korzystających ze wszystkich wygód i zasiłków pieniężnych, artykułem 5-m niniejszéj ustawy wymienionych, osoby, które złożą tytułem wkupnego na raz jeden rsr. 450 wyraźnie rubli srebrem czterysta pięćdziesiąt do kassy instytutu; przyjmowanie takich osób do zakładu nie może czynić żadnego uszczerbku prawom pierwszeństwa kandydatów, którzy w razie opróżnionego miejsca przez śmierć, w kolei do rzędu uczestników wejść mają.

Art. 17.

Fundusze pochodzące, bądź to z legatów osób dobroczynnych, bądź też z oszczędności na kosztach utrzymania zakładu osiągniętych, a od potrzeb bieżących zbywające, lub z innych

кущіе расходы, или же, наконецъ, поступающія изъ другихъ источниковъ, будутъ составлять капиталъ, отъ котораго заведеніе будетъ пользоваться процентами.

Ст. 18.

Къ обязанностямъ Частнаго Попечительнаго Совѣта, кромѣ завѣдыванія управленіемъ и фундушами заведенія, принадлежитъ имѣть наблюденіе за содержаніемъ въономъ порядка и дисциплины, и съ этою цѣлью Частный Попечительный Совѣтъ предпишетъ подробныя правила дневнаго порядка и поведенія лицъ, помѣщенныхъ въ пріютѣ, при сохраненіи двухъ издавна принятыхъ въ этомъ заведеніи основаній, а именно:

1) что всѣ находящіе призрѣніе въ заведеніи должны каждый день утромъ, предъ отвореніемъ костела Дѣвы Маріи и вечеромъ, когда онъ будетъ запертъ, молиться въ одной изъ залъ заведенія предъ алтаремъ, за упокой основателей и благодѣтелей заведенія;

2) что соучастникъ, который оказывалъ бы дурныя наклонности, или строптивый и безпокойный характеръ, и нарушалъ общій порядокъ и спокойствіе въ заведеніи, буде, послѣ троекратнаго въ присутствіи всѣхъ соучастниковъ внушенія, не исправится, удалается изъ заведенія и теряетъ внесенную имъ единовременную плату.

Утверждено въ засѣданіи Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній 8 (20) Апрѣля 1850 года.

Предсѣдатель, Тайный Совѣтникъ (подписано) *Гр. Скарбекъ.*

Утверждено въ засѣданіи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ 15 (27) Ноября 1850 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,
Генералъ-Лейтенантъ (подписано) *Викинскій.*

wpływów, stanowić będą kapitał, od którego instytut procenta pobierać będzie.

Art. 18.

Do Rady Opiekuńczéj należy, prócz zarządu administracyjnego i funduszowego, utrzymywać porządek i karność w zakładzie; w tym celu Rada Szczegółowa przepisze szczegółową instrukcyę porządku dziennego i zachowania się osób pomieszczonych w instytucie, przy utrzymaniu dwóch zasad oddawna przyjętych w tym zakładzie, to jest:

1) że wszyscy znajdujący przytułek w instytucie, co rano przed otworzeniem kościoła Panny Maryi i co wieczór po jego zamknięciu, obowiązani są modlić się przed ołtarzem w jednéj z sal instytutowych, za dusze fundatorów i dobrodziejów instytutu;

2) że uczestnik, któryby okazywał złe nałogi, był nieuległym i burzliwym, mięszał porządek i spokojność instytutu, po trzykrotném bezskuteczném napomnieniu, w obec wszystkich uczestników udzieloném, oddalonym z instytutu będzie i opłacone wkupne utraci.

Przyjęto na sessyi Rady Główném Opiekuńczéj Zakładów Dobroczynnych, d. 8 (20) Kwietnia 1850 r.

Prezes, Radca Tajny (podpisano) *Hr. Skarbek.*

Przyjęto na posiedzeniu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, d. 15 (27) Listopada 1850 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,
Jenerał-Lejtenant (podpisano) *Wikiński.*

№ 4.

Распоряженіе объ учрежденіи Гражданско-Духовныхъ Коммисій для отдѣла фундушей, принадлежащихъ домамъ пріюта, отъ тѣхъ, которые составляютъ собственность духовенства.

(19 (31) Августа 1852 г.).

Попечительному Совѣту Благотворительныхъ Заведеній, находящихся въ N уѣздѣ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Утвержденный Высочайшимъ указомъ 18 Февраля (2 Марта) 1842 г. Больничный Уставъ, ввѣряя Приходскимъ Дозорамъ управленіе приходскими богадѣльнями, названными нынѣ домами пріюта, которые состоятъ въ вѣдѣніи Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, возложилъ на эти Дозоры обязанность приведенія въ извѣстность фундушей, предназначенныхъ по разнаго рода записямъ и документамъ, въ пользу сказанныхъ домовъ.

Такъ какъ означенные фундуши, находясь, вслѣдствіе условій, постановленныхъ учредительными актами, продолжительное время въ завѣдываніи духовенства, смѣшались съ церковными фундушами, и во многихъ мѣстахъ обращаются на другаго рода назначенія, несвойственныя учрежденіямъ, основаннымъ въ пользу нищихъ, то, для отысканія оныхъ и обращенія согласно прямому ихъ назначенію, предстоитъ надобность отдѣлить фундуши, принадлежащіе приходскимъ богадѣльнямъ нынѣ домамъ пріюта, отъ фундушей, которые составляютъ собственность духовенства.

Съ этою цѣлью Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, вслѣдствіе инструкціи, изданной отъ 6

№ 4.

Rozporządzenie, o ustanowieniu Kommissyj Świecko-Duchownych dla oddzielenia funduszów należących do Domów schronienia od tych, które własność duchowieństwa stanowią.

(d. 19 (31) Sierpnia 1852 r.)

do

Rady Opiekuńczéj Zakładów Dobroczynnych egzystujących w powiecie N.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Potwierdzona NAJWYŻSZYM Ukazem z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku Ustawa szpitalna, powierzając Dozorom parafialnym zarząd szpitali parafialnych, dziś domami schronienia zwanych, pod nadzorem Rad opiekuńczych powiatowych, włożyła na nie obowiązek wykazania funduszów, różnemi zapisami i dokumentami na ich uposażenie zapewnionych.

Że zaś fundusze takowe zostając przez skutek zastrzeżeń erekcyjnych pod długoletnią administracyą duchowieństwa, pomięszały się z funduszami kościelnemi i na inne cele, obce fundacyom dla ubogich czynionym, w wielu miejscach są obracane; dla wykrycia przeto ich i zwrócenia do właściwego przeznaczenia, zachodzi potrzeba oddzielenia tych, co do szpitali parafialnych, dziś domów schronienia, należą, od tych co własność duchowieństwa stanowią.

W tym zamiarze, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych w dalszym ciągu instrukcyj, pod dniem 6 (18)

(18) Февраля и отъ 12 (24) Іюня 1843 года для Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ и Приходскихъ Дозоровъ, на основаніи вышесказаннаго указа, предписываетъ слѣдующее:

Раздѣлъ фундушей, принадлежащихъ домамъ пріюта, отъ церковныхъ фундушей долженъ быть совершенъ чрезъ посредство отдѣльной Гражданско-Духовной Коммисіи, къ составу которой въ каждомъ уѣздѣ будутъ принадлежать слѣдующія лица: духовное лицо, избранное мѣстнымъ епархіяльнымъ начальствомъ и одинъ изъ назначенныхъ къ тому Членовъ Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта.

Гражданско-Духовная Коммисія будетъ высылаема только въ такія мѣстности, гдѣ существуютъ несомнѣнныя данныя о смѣшеніи фундушей, принадлежащихъ домамъ пріюта съ церковными. Для указанія и опредѣленія этихъ мѣстностей, Уѣздный Попечительный Совѣтъ войдетъ предварительно въ сношеніе съ мѣстнымъ Губернскимъ Правленіемъ, потребуетъ высылки въ оную дѣлъ и доставленія документовъ, въ числѣ которыхъ должны быть поименованы описи realitatum, servitutum и summarum, составленныя во время Австрійскаго Правленія, какъ равно описи церковныхъ имуществъ, изготовленныя на основаніи указа 1817 года, которыя заключаютъ уже въ себѣ произведенное отчасти отдѣленіе фундушей, принадлежащихъ благотворительнымъ учрежденіямъ.

Коммисія Гражданско-Духовная, снабженная этими и другими матеріалами, какіе Уѣздный Попечительный Совѣтъ будетъ въ состояніи собрать, должна отправиться въ опредѣленный срокъ въ указанное мѣсто, пересмотритъ всѣ находящіеся въ приходѣ на мѣстѣ документы, какъ равно вѣдомость о фундушахъ богадѣлень, за подписью пользующихся бенефиціями, изготовленную sub fide sacerdotali, и затѣмъ, по выслушаніи мнѣнія, пользующагося бенефиціею и буде возможно ктитора, а равно владѣльца имѣнія, какъ лицъ наиболѣе въ томъ заинтерессованныхъ и ближе всего знающихъ мѣстныя соотношенія, составитъ протоколъ о раздѣлѣ фундушей, не упуская

Lutego i pod dniem 12 (24) Czerwca 1843 r. dla Rad opiekuńczych powiatowych i Dozorów parafialnych przepisanych, na zasadzie powołanego powyżéj Ukazu, rozporządza co następuje:

Czynność oddzielenia funduszów domów schronienia od funduszów kościelnych, ma być dopełnioną przez pośrednictwo oddzielnéj Kommissyi Świecko-Duchownéj, do składu któréj w powiecie wchodzić będą: osoba duchowna, od Władzy właściwéj dyecezyalnéj wybrana, i jeden z członków z grona Rady opiekuńczéj powiatowéj delegowany.

Kommissya Świecko-Duchowna zesłaną będzie tam tylko, gdzie istnieją niewątpliwe ślady pomięszania funduszów szpitalnych z kościelnémi; dla wskazania i ustanowienia tych miejsc Rada opiekuńcza powiatowa zniesie się wprzódy z właściwym Rządem Gubernialnym, zażąda wydania sobie akt i dostarczenia dokumentów, pomiędzy którémi wymienione być powinny konsygnacye realitatum, servitutum i summarum w epoce Rządu Austryackiego sporządzone, jakotéż spisy majątków kościelnych, na skutek Ukazu z r. 1817 wygotowane, które obejmują już w sobie w części dopełnioną segregacyę uposażeń fundacyj szpitalnych.

Kommissya Świecko-Duchowna, opatrzona témi i innémi materyałami, jakie Rada powiatowa zebrać u siebie będzie w możności, uda się w umówionym terminie na miejsce wskazane, przejrzy wszystkie dokumenta na gruncie probostwa znajdujące się, oraz wykaz funduszów szpitalnych z podpisem własnoręcznym beneficyata, sub fide sacerdoti przygotowany, a po wysłuchaniu wniosków ze strony beneficyata, i jeśli można ze strony kollatora, oraz dziedzica dóbr, jako najmocniéj interessowanych i najbliżéj znających miejscowe stosunki, protokół segregacyi sporządzi, nie przepominając wykazać w nim wszystkich obowiązków do fundacyi przywiązanych, a mianowicie

поименовать въ ономъ всѣхъ обязательствъ, сопряженныхъ съ учрежденіемъ именно духовныхъ повинностей, за исполненіе которыхъ предположитъ вознагражденіе изъ фундушей благотворительнаго учрежденія.

Сказанный протоколъ, скрѣпленный подписью командированныхъ членовъ и всѣхъ лицъ, участвовавшихъ въ составленіи онаго, будетъ представленъ въ Уѣздный Попечительный Совѣтъ, а если по оному возникнутъ вопросы, требующіе разрѣшенія, въ такомъ случаѣ долженъ быть затѣмъ представленъ со всѣми документами и заключеніемъ въ Главный Попечительный Совѣтъ.

Еслибы гдѣ либо противъ предположеннаго раздѣла фундушей предъявленъ былъ какъ препятствіе, актъ присоединенія собственности богадѣльни для увеличенія содержанія духовной бенефиціи, совершенный въ какое бы то ни было время епархіяльнымъ начальствомъ, или же во время исполненія этого раздѣла, возникли другія какія либо затрудненія, которыя Губернское Правленіе не было бы въ состояніи устранить ни собственною властію, ни своимъ вмѣшательствомъ, тогда о случаяхъ этого рода слѣдуетъ представить особо Главному Попечительному Совѣту и впредь до воспослѣдованія разрѣшенія сего Совѣта пріостановиться съ производствомъ раздѣла.

Въ мѣстахъ, гдѣ, по иску со стороны домовъ пріюта противъ духовенства, возбужденъ о фундушахъ споръ, въ порядкѣ, опредѣленномъ постановленіемъ Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 18 Іюля 1818 г., слѣдуетъ пріостановить предположенный раздѣлъ фундушей, впредь до разрѣшенія таковаго спора.

Если изъ учредительнаго акта или иной дарственной записи оказывается положительно, что основаніе при церкви богадѣльни имѣло, согласно видамъ учредителя, цѣлію обезпеченіе для костела постоянной прислуги, которую въ приходскихъ костелахъ составляютъ обыкновенно такъ называемые дѣды и бабы, то такого рода учрежденіе, какъ служащее по своему свойству къ призрѣнію церковной прислуги, не можетъ быть

obligacyj duchownych, za dopełnienie których, nadal stosowne wynagrodzenie z funduszów szpitalnych zaprojektuje.

Taki protokół opatrzony podpisami delegowanych i wszystkich stron do tego aktu wpływających, przedstawionym zostanie Radzie Opiekuńczéj powiatowéj, a jeżeli do niego wcisną się kwestye jakowe, roztrzygnięcia wymagające, winien być przesłany następnie Radzie Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych, z dokumentami i opinią.

Gdzieby przeciw zamierzonemu dziełu separacyjnemu stawiono jaką przeszkodę, akt inkorporacyi własności szpitalnych dla lepszego uposażenia beneficium duchownego, w któréjkolwiek bądź epoce, przez Władzę dyecezyalną duchowną uskutecznione, lub w trakcie sporządzania tego dzieła, inne jakie wywiązały się trudności, a Rząd Gubernialny nie był w stanie ich usunąć, ani swoją powagą, ani wdaniem się swojém; takie przypadki w osobnéj drodze podać należy do wiadomości Rady Głównéj Opiekuńczéj i aż do zapadnięcia jéj decyzyi, z działaniem separacyi wstrzymać się wypada.

Gdzie z powództwa domów schronienia naprzeciw duchowieństwu, wytoczone są o fundusze spory, na drodze postanowienia Księcia Namiestnika Królestwa z dnia 18 Lipca 1818 roku, odłożyć potrzeba zamierzoną separacyę do czasu ich rozstrzygnięcia.

Jeżeli z erekcyi lub innego zapisowego aktu, okazuje się dowodnie, że założenie przy kościele szpitala według zamiarów fundatora, miało na celu zapewnienie kościołowi ciągłéj posługi, którą zwykle przy kościołach parafialnych dziady i baby odbywają, taka fundacya służąca z przeznaczenia swego na utrzymanie sług kościelnych, nie może być uważaną za instytut do-

почитаемо благотворительнымъ заведеніемъ, и тѣмъ самимъ фундуши онаго не могутъ подлежать раздѣлу.

Существующія по сіе время во многихъ мѣстахъ учрежденія, извѣстныя подъ наименованіемъ, настоятельствъ, пребендъ или капеланій при богадѣльняхъ, независимо отъ совершенія религіозныхъ требъ, обязаны еще содержать извѣстное количество неимущихъ. Такія учрежденія имѣютъ свои учредительные акты и отдѣльные фундуши для приходскаго священника, пребендарія или капелана и отдѣльные для неимущихъ; и потому на этого рода учрежденія Уѣздный Попечительный Совѣтъ долженъ обратить преимущественно свое вниманіе.

Губернскому Правленію дано вмѣстѣ съ симъ предписаніе оказывать во всемъ Попечительному Совѣту, при предположенномъ раздѣлѣ фундушей, содѣйствіе, устранять своею властію затрудненія, еслибы таковыя гдѣ либо возникли, указывать тѣ мѣстности, въ которыхъ происходитъ надобность произвести раздѣлъ фундушей, сообщить Совѣту дѣла и документы, и доставить оному Австрійскія описи, какъ равно описи духовнымъ имуществамъ, составленныя въ 1817 году.

Духовному же епархіяльному начальству поручено: сдѣлать распоряженіе относительно назначенія духовнаго члена въ Гражданско-Духовную Коммисію, по полученіи о томъ отзыва Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта, и относительно предписанія духовенству, чтобы оно, не только не дѣлало никакихъ затрудненій, но напротивъ того, оказывало бы Коммисіи, имѣющей прибыть на мѣсто, всѣ возможныя облегченія къ приведенію въ дѣйствіе раздѣла фундушей.

Варшава, 19 (31) Августа 1852 года.

Предсѣдатель Главнаго Попечительнаго Совѣта,
Тайный Совѣтникъ, (подписано) *Гр. Скарбекъ.*

№ 1,131/33,121.

broczynny, a tém samém do dzieła separacyjnego z funduszami swemi wchodzić nie powinna.

Istniejące dotąd w wielu miejscach fundacye, znane pod nazwiskiem: probostw, prebend, lub kapelanij szpitalnych, przy obowiązkach dopełniania obligacyj duchownych i odbywania posług religijnych, mają jeszcze obowiązek utrzymywania pewnéj liczby ubogich. Fundacye takie mają swoje erekcye, i uposażenia oddzielne dla proboszcza, prebendarza, lub kapelana, oddzielne dla ubogich; na nie więc przedewszystkiém uwaga Rady powiatowéj, zwróconą być powinna.

Rząd Gubernialny otrzymał na dniu dzisiejszym polecenie, aby przy zamierzoném oddzieleniu, we wszystkiém przychodził Radzie Opiekuńczéj w pomoc, — aby starał się powagą swoją usuwać trudności, jeśliby się gdzie jakie wywiązać mogły,— aby wskazał te miejsca, w których czuć się daje potrzeba uskutecznienia separacyi, — aby wydał akta, dokumenta, dostarczył oraz Radzie powiatowéj konsygnacye austryackie i spisy majątków duchownych z r. 1817.

Do Władzy zaś duchownéj dyecezyalnéj wyszło rozporządzenie, względem wyznaczenia osoby duchownéj do składu Kommissyi Świecko-Duchownéj, za zgłoszeniem się o to Rady Opiekuńczéj powiatowéj i wydania duchowieństwu polecenia, aby nietylko żadnych nie stawiało przeszkód, lecz owszem, wszelkie czyniło ułatwienia Kommissyi, na grunt zesłać się mającéj, w przywiedzeniu do skutku dzieła separacyi.

w Warszawie, dnia 19 (31) Sierpnia 1852 r.

Prezes Rady Głównéj Opiekuńczéj, Tajny Radca,
(podpisano) *Hrabia Skarbek.*

Nr. 1,131/33,121.

№ 5.

Распоряженіе объ учрежденіи главныхъ домовъ пріюта для бѣдныхъ въ губернскихъ, уѣздныхъ и окружныхъ городахъ.

(2 (14) Марта 1854 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Уѣзднымъ и Частнымъ Попечительнымъ Совѣтамъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ,

имѣя въ виду:

a) что встрѣчается надобность въ учрежденіи главныхъ домовъ пріюта для бѣдныхъ во всѣхъ городахъ губернскихъ, уѣздныхъ и на сколько возможно въ окружныхъ, а равно

b) что главные дома пріюта, на основаніи Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, должны быть управляемы Частными Попечительными Совѣтами, согласно съ предположеніемъ Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній, постановила и постановляетъ:

1) существующіе уже домы пріюта для престарѣлыхъ и немощныхъ, доходъ которыхъ составляетъ въ годъ 300 р. с. и болѣе, принимаютъ отнынѣ наименованіе главныхъ домовъ пріюта;

2) означенныя заведенія будутъ управляемы Частными Попечительными Совѣтами, которые должны быть образуемы въ предѣлахъ правъ, опредѣленныхъ означеннымъ указомъ, а равно Уставомъ для благотворительныхъ заведеній;

3) Приходскіе Дозоры, которымъ донынѣ было ввѣрено управленіе этими домами пріюта, почитаются упраздненными и,

№ 5.

Rozporządzenie, o urządzeniu głównych domów schronienia dla ubogich po miastach gubernialnych, powiatowych i okręgowych.

(d. 2 (14) Marca 1854 r.)

do

Wszystkich Rządów Gubernialnych i Rad Opiekuńczych powiatowych i szczegółowych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Mając na względzie:

a) że zachodzi potrzeba uorganizowania głównych domów schronienia dla ubogich we wszystkich miastach gubernialnych, powiatowych i o ile można okręgowych, oraz

b) że główne domy schronienia na zasadzie Ukazu NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z d. 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. winny być zarządzane przez Rady Szczegółowe;

zgodnie z wnioskiem Rady Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych, postanowiła i stanowi:

1) domy schronienia dla starców i kalek już egzystujące, których dochody czynią rocznie rsr. 300 i więcéj, odtąd przybierają nazwę głównych domów schronienia.

2) instytuta te zarządzane będą przez Rady Szczegółowe Opiekuńcze, utworzyć się mające w granicach praw i attrybucyj, powołanym wyżéj Ukazem oraz Ustawą szpitalną przepisanych.

3) Dozory parafialne, którym dotąd zarząd takich domów schronienia był powierzony, uważają się za rozwiązane i w mia-

по мѣрѣ образованія Попечительныхъ Совѣтовъ, перестаютъ исполнять обязанности, лежавшія на нихъ относительно домовъ пріюта;

4) имѣющіе быть образуемыми Частные Попечительные Совѣты, къ составу которыхъ должны всегда принадлежать мѣстные приходскіе священники, войдутъ въ управленіе этого рода заведеніями и ихъ фундушами; приведутъ въ извѣстность настоящее состояніе сихъ заведеній относительно суммъ, недвижимостей, строеній и т. п.; затѣмъ составятъ проекты смѣтъ, которые, чрезъ посредство Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, представятъ на утвержденіе Главнаго Попечительнаго Совѣта;

5) каждый главный домъ пріюта считается мѣстомъ призрѣнія для неимущихъ сиротъ, престарѣлыхъ и увѣчныхъ, совершенно неспособныхъ къ трудамъ, происходящихъ изъ того уѣзда, въ которомъ учреждено таковое заведеніе. Еслибы однако гдѣ либо были сдѣланы въ учредительныхъ актахъ извѣстныя исключенія въ пользу мѣстныхъ жителей, — въ такомъ случаѣ симъ послѣднимъ слѣдуетъ давать въ помѣщеніи преимущество передъ прочими;

6) Частные Попечительные Совѣты главныхъ домовъ пріюта будутъ состоять къ Уѣзднымъ Попечительнымъ Совѣтамъ въ отношеніяхъ подчиненности съ одной стороны, а начальства съ другой, и только чрезъ ихъ посредство, будутъ входить съ представленіями въ Главный Попечительный Совѣтъ;

7) Главному Попечительному Совѣту предоставляется присоединять къ главному дому пріюта сосѣдніе приходскіе домы пріюта, съ условіемъ однако, чтобы въ ономъ содержимо было количество принадлежащихъ этимъ приходамъ бѣдныхъ, соотвѣтственное средствамъ присоединяемыхъ домовъ пріюта;

8) если въ мѣстахъ, въ которыхъ учреждены домы пріюта, существуютъ Уѣздные или Частные Попечительные Совѣты, то означенные Совѣты будутъ управлять главными домами пріюта и ихъ фундушами. Къ составу такихъ Попечительныхъ

rę uorganizowania się Rad Opiekuńczych, przestają pełnić dotychczasowe swoje obowiązki, co do domów schronienia;

4) utworzyć się mające Rady Szczegółowe Opiekuńcze, do których wchodzić zawsze będą Proboszczowie miejscowi, obejmą zarząd tego rodzaju zakładów wraz z ich funduszami, wykażą stan ich obecny, pod względem kapitałów, nieruchomości, zabudowań etc., następnie ułożą projekta etatów i do zatwierdzenia Radzie Głównéj, przez pośrednictwo Rad Opiekuńczych powiatowych, podadzą;

5) każdy główny dom schronienia uważa się jako miejsce przytułku dla ubogich sierot, starców i kalek zupełnie do pracy niezdolnych, pochodzących z tego powiatu, w granicach którego zakład taki jest położonym. Gdzieby wszakże w aktach fundacyjnych poczynione były jakowe zastrzeżenia na korzyść ludzi miejscowych, tym w przyznawaniu pomieszczenia pierwszeństwo przed innymi zachowane będzie;

6) Rady Szczegółowe Opiekuńcze głównych domów schronienia, zostawać będą z Radami Opiekuńczemi powiatowémi w stosunkach podwładności, z jednéj, a zwierzchnictwa z drugiéj strony; i tylko przez ich pośrednictwo przedstawienia swe do Rady Głównéj czynić będą;

7) Rada Główna Opiekuńcza upoważnioną zostaje do łączenia z głównym domem przyległych domów schronienia parafialnych, pod warunkiem utrzymywania ubogich, z tych parafij pochodzących, w takiéj liczbie, na jaką fundusze tychże domów schronienia wystarczą;

8) jeżeli w miejscach egzystencyi domów schronienia, urzędują Rady Opiekuńcze powiatowe lub szczegółowe, Rady te zarządzać będą głównym domem schronienia i jego funduszami.

Совѣтовъ должны всегда принадлежать мѣстные приходскіе священники;

9) управленіе фундушами, принадлежащими этого рода заведеніямъ, будетъ производимо на будущее время отдѣльно отъ фундушей, принадлежащихъ другимъ благотворительнымъ заведеніямъ.

Приведеніе въ исполненіе настоящаго постановленія, Правительственная Коммисія возлагаетъ на Губернскія Правленія, а равно на Уѣздные и Частные Попечительные Совѣты.

Варшава, 2 (14) Марта 1854 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,
Генералъ-Лейтенантъ (подписано) *Викинскій.*

№ 759/12,881.

№ 6.

Распоряженіе, вмѣняющее Уѣзднымъ Попечительнымъ Совѣтамъ въ обязанность входить въ разсмотрѣніе споровъ, возникающихъ между приходскими священниками и домами пріюта относительно фундушей.

(19 (31) Мая 1854 г.)

N Уѣздному Попечительному Совѣту.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.

Полагая, что Попечительному Совѣту Благотворительныхъ Заведеній N Уѣзда, доставлено уже Губернскимъ Правленіемъ, свѣдѣніе о фундушахъ, принадлежащихъ домамъ пріюта, отдѣле-

Do składu takich Rad Opiekuńczych mają zawsze należeć miejscowi Proboszczowie;

9) zarząd funduszów tego rodzaju domów schronienia, oddzielnie od funduszów szpitalnych na przyszłość będzie prowadzony.

Wykonanie niniejszéj decyzyi, Kommissya Rządowa porucza Rządom Gubernialnym i Radom Opiekuńczym powiatowym i szczegółowym.

w Warszawie, dnia 2 (14) Marca 1854 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,
Jenerał-Lejtenant (podpisano) *Wikiński.*

Nr. 759/12,881.

№ 6.

Rozporządzenie, zobowiązujące Rady Opiekuńcze powiatowe do rozpoznawania sporów o fundusze, pomiędzy Proboszczami a Domami schronienia zachodzących.

(d. 19 (31) Maja 1854 r.)

do
Rady Powiatowéj Opiekuńczéj N.

Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych.

W nadziei, że Rada Opiekuńcza zakładów dobroczynnych powiatu N, otrzymała już od Rządu Gubernialnego wiadomości, o funduszach uposażeń domów schronienia,

ніе коихъ отъ церковныхъ фундушей было предписано распоряженіемъ отъ 19 (31) Августа 1852 г., за № 1,131/33,121, предлагаетъ представить свѣдѣніе: въ какомъ положеніи находится нынѣ предположенный раздѣлъ.

Усмотрѣвъ притомъ, что нѣкоторые изъ Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, по спорамъ, возникающимъ съ приходскими священниками относительно фундушей, обращаются прямо въ Главный Попечительный Совѣтъ, безъ предварительнаго разсмотрѣнія таковыхъ въ надлежащемъ своемъ составѣ, что не только напрасно умножаетъ занятія Главнаго Попечительнаго Совѣта, но и не согласно съ существующими правилами, Главный Попечительный Совѣтъ признаетъ необходимымъ подтвердить Уѣздному Совѣту, что, по смыслу статьи 16-й инструкціи, изданной Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ 6 (18) Февраля 1843 г. для Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, подобные недоразумѣнія и споры, тогда только должны поступать на разсмотрѣніе Главнаго Попечительнаго Совѣта, когда разрѣшеніе по онымъ въ полномъ составѣ Уѣзднаго Попечительнаго Совѣта не послѣдовало единогласно, и ежели одинъ по крайней мѣрѣ изъ членовъ, не согласившихся съ мнѣніемъ большинства, потребуетъ перенесенія дѣла на разрѣшеніе Главнаго Попечительнаго Совѣта.

Впредь затѣмъ Уѣздный Попечительный Совѣтъ въ дѣйствіяхъ своихъ, не оставитъ руководствоваться неуклонно означеннымъ правиломъ.

Варшава, 19 (31) Мая 1854 года.

Предсѣдатель, Тайный Совѣтникъ, (подписано) *Гр. Скарбекъ.*

№ 1,193.

których segregacya od funduszów kościelnych, rozporządzeniem z dnia 19 (31) Sierpnia 1852 r. Nr. 1,131/33,121, zarządzoną została, Rada Główna wzywa o wykazanie, na jakim stopniu zamierzona segregacya obecnie zostaje.

Dostrzegając zaś, że niektóre z Rad Opiekuńczych powiatowych w sporach, o fundusze z Proboszczami zachodzących, odnoszą się wprost do Rady Głównéj, bez poprzedniego ich rozpoznania w swoim właściwym sobie komplecie, co nietylko że przymnaża bezpotrzebnie zatrudnienia Rady Głównéj, ale i obowiązującym przepisom jest przeciwne, widzi potrzebę przypomnieć Radzie powiatowéj, że w myśl art. 16-go instrukcyi, dla Rad powiatowych Opiekuńczych pod dniem 6 (18) Lutego 1843 roku przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych wydanéj, wątpliwości podobne i spory wtenczas dopiero pod rozpoznanie Rady Głównéj przychodzić powinny, gdy rozstrzygnięcie ich w składzie Rady powiatowéj jednomyślnością nie nastąpiło, i jeden przynajmniéj z członków jéj, czyniący objekcye, do decyzyi Rady Głównéj odwoła się.

W przyszłości więc zechce Rada powiatowa Opiekuńcza przyjąć ten przepis za prawidło do swego postępowania.

w Warszawie, dnia 19 (31) Maja 1854 r.

Prezes, Tajny Radca (podpisano) *Hr. Skarbek.*

Nr. 1,193.

№ 7.

Уставъ для главнаго дома пріюта бѣдныхъ престарѣлыхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ городѣ Варшавѣ.

(6 (18) Октября 1855 г.)

Предназначеніе заведенія.

Ст. 1.

Главный домъ пріюта бѣдныхъ престарѣлыхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ городѣ Варшавѣ долженъ призрѣвать и содержать этого рода бѣдныхъ, происходящихъ изъ Варшавской еврейской гмины, неспособныхъ по причинѣ преклонности лѣтъ или увѣчья къ трудамъ и не имѣющихъ родственниковъ, ни свойственниковъ, или лицъ обязанныхъ по закону къ ихъ призрѣнію. Призрѣваемые въ заведеніи бѣдные будутъ пользоваться: пищею, одеждою, бѣльемъ и медицинскимъ, въ случаѣ болѣзни, пособіемъ; сироты же, кромѣ того, соотвѣтственнымъ первоначальнымъ воспитаніемъ.

Пріемъ, пребываніе въ заведеніи и выпускъ изъ онаго.

Ст. 2.

Въ сказанное заведеніе будутъ принимаемы:

a) бѣдныя круглыя сироты мужескаго пола съ 5-ти до 9-ти лѣтняго возраста;

b) престарѣлые обоего пола, имѣющіе отъ роду свыше 60 лѣтъ;

c) нищіе неспособные къ трудамъ, не смотря на ихъ возрастъ.

№ 7.

Ustawa dla głównego domu schronienia ubogich starców i sierot starozakonnych w Warszawie.

(dnia 6 (18) Października 1855 r.)

Cel Instytutu.

Art. 1.

Główny dom schronienia ubogich starców i sierot starozakonnych w Warszawie, utrzymywać ma tego rodzaju ubogich, pochodzących z Warszawskiéj gminy starozakonnych, z przyczyny wieku lub kalectwa do pracy niezdolnych, nie mających krewnych, powinowatych, lub osób z prawa do ich utrzymania obowiązanych. Pomieszczeni w instytucie zapewnione mieć będą: żywność, odzież, bieliznę i pomoc lekarską (na przypadek choroby); sieroty zaś oprócz tego (początkowe) odpowiednie wykształcenie.

Przyjęcie, pobyt i wyjście z zakładu.

Art. 2.

Do zakładu tego przyjmowani będą:

a) zupełne sieroty ubogie płci męzkiéj od lat 5 do lat 9 wieku;

b) starcy obojéj płci ubodzy, po 60 latach życia;

c) ubodzy niezdolni do pracy, bez względu na wiek.

Не могутъ быть присылаемы и принимаемы въ заведеніе немощные, требующіе постояннаго попеченія; именно: пораженные ударомъ, идіоты, страдающіе падучею болѣзнію, или какою либо другою болѣзнію, отъ которой можетъ происходить нечистота въ заведеніи.

Ст. 3.

Призрѣваемые въ заведеніи, бѣдные будутъ заниматься работами, соотвѣтственными ихъ силамъ, внутри (или внѣ) заведенія, за вознагражденіемъ въ пользу дома пріюта. Сироты будутъ оставаться въ заведеніи не долѣе, какъ до достиженія 12-лѣтняго возраста.

Помѣщенные въ заведеніи обучаются: закону Божію, обязанностямъ человѣка относительно самаго себя и общественныхъ его отношеній, чтенію на польскомъ и еврейскомъ языкахъ, при томъ ручнымъ работамъ, именно: портному, сапожному, канатному, столярному и т. п. ремесламъ.

Ст. 4.

Пріемъ въ заведеніе происходитъ:

a) по распоряженію правительственныхъ мѣстъ;

b) по требованію Божничьяго Дозора Варшавскихъ Округовъ;

c) по опредѣленію Частнаго Попечительнаго Совѣта заведенія или Предсѣдательствующаго въ ономъ.

Ст. 5.

Для поступленія въ заведеніе требуется:

a) легитимаціонная книжка, удостовѣряющая о происхожденіи изъ г. Варшавы;

b) свидѣтельство чиновника для совершенія актовъ гражданскаго состоянія, удостовѣряющее о возрастѣ;

Nie mogą być nadsyłani i przyjmowani do instytutu kalecy, wymagający ciągłéj pieczy, jako to: sparaliżowani, epileptycy, idyoci, oraz dotknięci chorobami przyczyniającémi się do zanieczyszczenia instytutu.

Art. 3.

Mieszczący się w zakładzie ubodzy, zajmowani będą pracą, siłom ich odpowiednią, wewnątrz (lub zewnątrz) instytutu, za wynagrodzeniem na rzecz domu schronienia. Sieroty zostawać będą w zakładzie niedłużéj, jak do 12 lat skończonych.

W instytucie nauczani będą: religii, obowiązków człowieka względem siebie i w stosunkach jego towarzyskich; czytania w języku hebrajskim i polskim, oraz robót ręcznych, jako to: krawiectwa, szewctwa, powroźnictwa, stolarstwa, etc.

Art. 4.

Przyjęcie do instytutu następować ma:

a) z polecenia Władz rządowych;

b) na żądanie Dozoru bóżniczego okręgów warszawskich;

c) za decyzyą Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj zakładu, lub Prezydującego w tejże.

Art. 5.

Kwalifikacyę do przyjęcia stanowią:

a) książeczka legitymacyjna, udowadniająca pochodzenie z Warszawy;

b) świadectwo Urzędnika stanu cywilnego, poświadczające wiek;

c) свидѣтельство двухъ заслуживающихъ довѣрія, осѣдлыхъ въ г. Варшавѣ лицъ, завѣренное мѣстнымъ Божничьимъ Дозоромъ, или однимъ изъ членовъ Частнаго Попечительнаго Совѣта о томъ, что имѣющій поступить въ заведеніе нищій, или бѣдный круглый сирота не имѣетъ родственниковъ, ни свойственниковъ, или лицъ, обязанныхъ по закону призрѣть его;

d) свидѣтельство (состоящаго въ государственной службѣ) лекаря, утвержденное Медицинскою Управою, въ томъ, что нищій дѣйствительно не способенъ къ трудамъ и одержимъ болѣзнію, требующею леченія. Относительно сиротъ, свидѣтельство должно также удостовѣрять о привитіи у нихъ оспы и описывать состояніе ихъ здоровья.

Ст. 6.

Выпускъ изъ заведенія можетъ происходить не иначе, какъ:

a) по распоряженію Правительственныхъ мѣстъ;

b) по опредѣленію Частнаго Попечительнаго Совѣта или Предсѣдательствующаго въ ономъ;

c) вслѣдствіе отысканія родственниковъ, или въ случаѣ явки ихъ самихъ;

d) вслѣдствіе отдачи на попеченіе въ службу къ лицамъ извѣстнымъ, или рекомендованнымъ съ хорошей стороны;

e) вслѣдствіе отдачи сиротъ мужескаго пола для изученія какого либо ремесла, по предварительномъ заключеніи съ мастерами этихъ ремеслъ условій.

Управленіе заведенія.

Управленіе заведеніемъ возлагается на Частный Попечительный Совѣтъ, къ составу коего принадлежатъ:

a) Попечитель предсѣдательствующій;

c) świadectwo dwóch wiarogodnych osiadłych mieszkańców Warszawy, ulegalizowane przez miejscowy Dozór bóżniczy, lub jednego z członków Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj, iż wejść mający do instytutu jest ubogi lub sierota uboga, nie mająca ojca i matki, — że nie mają krewnych, powinowatych, ani osób z prawa do utrzymania ich obowiązanych;

d) świadectwo Lekarza (zostającego w służbie rządowéj), zatwierdzone przez Urząd lekarski, że ubogi jest zupełnie do pracy niezdolnym, i nie ulega chorobie wymagającej kuracyi. Co do sieroty, — że miał ospę szczepioną, i opisujące stan jego zdrowia.

Art. 6.

Wyjście z zakładu następować ma nie inaczéj, jak w sposób następujący:

a) z rozporządzenia Władz;

b) przez uznanie Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj, lub Prezydującego;

c) przez wyszukanie familii, lub zgłoszenie się jéj saméj;

d) przez oddanie na opiekę w służbę, osobom Radzie Opiekuńczéj znanym, lub rekomendowanym;

e) przez oddanie sierot chłopców w termin do majstrów, za zawarciem z nimi stosownych kontraktów.

Zarząd Instytutu.

Zarząd instytutu sprawowany będzie przez Radę Szczegółową Opiekuńczą, składającą się:

a) z Opiekuna prezydującego;

b) члены, избранные изъ числа осѣдлыхъ въ г. Варшавѣ лицъ и назначенные по представленію Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;

c) лекарь заведенія.

Ст. 8.

Частный Попечительный Совѣтъ, на основаніи Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, который обязателенъ для сказаннаго заведенія, состоитъ въ вѣдѣніи Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній.

По силѣ вышесказаннаго указа, къ обязанностямъ Частнаго Попечительнаго Совѣта относится:

1) имѣть надзоръ и завѣдывать фундушами и доходами заведенія, а равно расходовать оные соотвѣтственно годичному смѣтному росписанію;

2) составлять и представлять проекты смѣтныхъ росписаній, въ которыхъ должно, между прочимъ, быть опредѣлено число нищихъ и сиротъ, которое будетъ содержимо въ заведеніи въ теченіе года;

3) представлять отчеты въ употребленіи ввѣренныхъ Совѣту фундушей;

4) составлять и представлять на утвержденіе Главнаго Попечительнаго Совѣта проекты относительно внутренняго устройства, инструкціи и распоряженій, касающихся заведенія;

5) назначать и удалять сообразно правиламъ, опредѣленнымъ Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ, лица, принадлежащія къ службѣ и прислугѣ заведенія;

6) наблюдать за точнымъ исполненіемъ настоящаго Устава, а равно инструкцій, которыя будутъ изданы въ дальнѣйшее онаго развитіе;

7) вести переписку съ присутственными мѣстами по предметамъ, касающимся заведенія;

b) z Członków, wybranych z pomiędzy obywateli w mieście Warszawie osiadłych, mianowanych przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych na przedstawienie Rady Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych; tudzież

c) Lekarza instytutu.

Art. 8.

Rada Szczegółowa Opiekuńcza zostaje pod zwierzchnictwem Rady Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych, z mocy Najwyższego Ukazu z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku, który obowiązuje instytut.

Z mocy powyższego Ukazu, do attrybucyi Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj należy:

1) nadzór, zawiadywanie funduszami instytutu i czynienie z nich wydatków podług etatów rocznych;

2) układanie i przedstawianie projektów do etatów, które między innemi oznaczać będą liczbę ubogich i sierot, przez instytut w respective roku utrzymywać się winnych;

3) składanie rachunków z użycia powierzonych funduszów;

4) układanie i przedstawianie pod zatwierdzenie Rady Głównéj wszelkich projektów wewnętrznéj organizacyi, instrukcyj i rozporządzeń tyczących się instytutu;

5) mianowanie i oddalanie osób, do służby i do posługi instytutu należących, podług przepisów przez Radę Główną wydanych;

6) czuwanie nad ścisłém wypełnianiem niniejszéj Ustawy, jako też instrukcyj, w jéj rozwinięciu wydać się mających;

7) prowadzenie korrespondencyi z Władzami, w przedmiotach tyczących się instytutu;

8) принимать записи и благотворительныя жертвоприношенія, равно совершеніе отъ имени заведенія, съ предварительнаго разрѣшенія Главнаго Попечительнаго Совѣта, всякаго рода добровольные акты;

9) представлять къ наградамъ чиновниковъ и служителей заведенія;

10) заниматься, съ разрѣшенія подлежащаго начальства, устройствомъ въ пользу заведенія разнаго рода увеселеній, концертовъ, представленій, сборомъ складокъ и т. п.

Ст. 9.

Главныя занятія Частнаго Попечительнаго Совѣта будутъ распредѣлены между членовъ Совѣта, такимъ образомъ, чтобы одинъ изъ нихъ занимался по экономической части, другой по кассовой части и отчетности, третій по завѣдыванію, какъ движимымъ, такъ и недвижимымъ имуществомъ, четвертый перепискою.

Ст. 10.

Внутреннее хозяйство и отчетность заведенія будутъ производимы на основаніи правилъ, изложенныхъ въ IV раздѣлѣ Высочайше утвержденнаго 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, Устава и на основаніи изданныхъ Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ въ развитіе сего Устава инструкцій. Поставка всякаго рода продуктовъ и матеріаловъ, потребныхъ для заведенія, будетъ производиться посредствомъ подряда и съ публичныхъ торговъ или хозяйственнымъ образомъ, а въ семъ послѣднемъ случаѣ не иначе, какъ съ разрѣшенія Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ Заведеній.

Ст. 11.

Настоящій Уставъ долженъ быть немедленно по обнародованіи онаго развитъ и дополненъ подробными распоряженіями, заключающими въ себѣ:

8) przyjmowanie zapisów i darów dobroczynnych i zeznawanie wszelkich aktów dobréj woli w imieniu instytutu, za poprzedniém zezwoleniem Rady Głównéj Opiekuńczéj;

9) przedstawianie do nagród urzędników i officyalistów instytutu;

10) urządzanie na korzyść instytutu zabaw, składek, koncertów, widowisk, i t. p. ze zezwoleniem Władz właściwych.

Art. 9.

Główne czynności Rady Szczegółowéj Opiekuńczéj podzielone będą między członków Rady, a to w ten sposób, aby jeden z nich zajmował się częścią ekonomiczną, drugi częścią kassową i rachunkową, trzeci administracyjną majątku instytutu, tak ruchomego, jako i nieruchomego, czwarty korrespondencyą, etc.

Art. 10.

Wewnętrzne gospodarstwo i rachunkowość instytutu prowadzone będą według przepisów objętych w dziale IV Ustawy, Ukazem Najwyższym z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 r. zatwierdzonéj, i instrukcyj w rozwinięciu onéj, przez Radę Główną wydanych. Dostawy wszelkich produktów i materyałów do użytku instytutu potrzebnych, czynione będą przez entrepryzę, za odbyciem licytacyi publicznéj, lub administracyjnie, a w tym ostatnim razie, jedynie za upoważnieniem Rady Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych.

Art. 11.

Niniejsza ustawa rozwiniętą i uzupełnioną być ma niezwłocznie po jéj ogłoszeniu szczegółowémi urządzeniami, obejmującémi:

Первое, внутреннее устройство заведенія, а равно правила внутренняго порядка и дисциплины.

Второе, инструкцію объ отчетности и веденіи кассовыхъ книгъ, которая должна быть изготовлена Частнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ заведенія, съ точнымъ примѣненіемъ къ правиламъ Больничнаго Устава.

(подписано) *Пентковскій* и *Матіасъ Розенъ.*

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній утверждаетъ настоящій Уставъ.

Варшава, 6 (18) Октября 1855 года.

Предсѣдатель, Тайный Совѣтникъ, Сенаторъ,
(подписано) *А. Дмитріевъ.*

№ 8.

Постановленіе объ освобожденіи всѣхъ приходскихъ домовъ пріюта отъ платежа податей.

(29 Ноября (11 Декабря) 1855 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства (*).

Жители города Добржина, ощущая необходимость учредить въ этомъ городѣ приходской домъ пріюта съ помощію фундушей, собранныхъ отъ частныхъ благотворителей, купили хижину за 213 р. сер., помѣстили въ оной увѣчныхъ и старцевъ и содержатъ ихъ изъ подаяній и жертвоприношеній.

(*) Сообщена всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ при предписаніи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 16 (28) Февраля 1856 года, № 2,686/48,032.

Pierwsza, organizacyę wewnętrzną instytutu i przepisy porządku domowego i karności;

Druga, instrukcyę rachunkowo-kassową, którą Rada Szczegółowa Opiekuńcza instytutu, w ścisłém zastósowaniu się do Ustawy szpitalnéj, przygotuje.

(podpisano) *Pętkowski*,
Mathias Rosen.

Rada Główna Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych niniejszą ustawę zatwierdza.

w Warszawie, dnia 6 (18) Października 1855 r.

Prezes, Radca Tajny, Senator
(podpisano) *A. Dmitriew*.

№ 8.

Decyzya, dotycząca uwolnienia od podatków wszystkich domów schronienia po parafiach w Królestwie.

(dnia 29 Listopada (11 Grudnia) 1855 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj (*).

Mieszkańcy miasta Dobrzynia, czując potrzebę zaprowadzenia domu schronienia parafialnego w tém mieście, przy pomocy funduszów zebranych z dobroczynności prywatnéj, nabyli chałupę za rsr. 213, pomieścili w niéj kaleków i starców i utrzymują ich z jałmużny i darów.

(*) Kommunikowany Rządom Gubernialnym przy reskrypcie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych z d. 16 (28) Lutego 1856 r. N. 2,686/48,032.

Строенія этого дома пріюта признаны Финансовымъ вѣдомствомъ подлежащими платежу податей. Приходскій дозоръ, не будучи въ состояніи собрать на этотъ предметъ милостыни и основываясь на постановленіи Совѣта Управленія отъ 25 Сентября (7 Октября) 1834 года, коимъ дома и всякаго рода собственность благотворительныхъ заведеній освобождены отъ платежа податей, входилъ по начальству съ просьбою объ освобожденіи помянутаго дома пріюта отъ податей и повинностей.

Плоцкимъ Губернскимъ Правленіемъ въ исходайствованіи требуемаго освобожденія отказано по тому поводу, что, постановленіемъ Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 (26) Августа 1845 года, льгота эта дарована только въ пользу заведеній, кои предварительно были называемы богадѣльнями и кои, по силѣ Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, наименованы домами пріюта; въ Добржинѣ же, какъ это сказано выше, учрежденъ новый домъ пріюта.

Въ такомъ положеніи вещей, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обратилась въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства съ требованіемъ разъяснить Плоцкому Губернскому Правленію ошибочность его заключенія и сдѣлать распоряженіе объ освобожденіи поименованнаго дома пріюта отъ податей; но и Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства увѣдомила, что, по приведеннымъ Плоцкимъ Губернскимъ Правленіемъ причинамъ, она не можетъ удовлетворить означеннаго требованія.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, имѣя въ виду, что, постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 26 Сентября (7 Октября) 1834 года, освобождены отъ платежа податей всѣ земскія имѣнія, зданія и дома, составляющіе собственность благотворительныхъ заведеній подъ какимъ бы наименованіемъ онѣ ни существовали, безъ всякихъ въ этомъ отношеніи изъятій, что 550 статьею утвержденнаго въ 1842 году больничнаго Устава, льгота сія распространена до той степени, что даже лица, заключающія контракты съ благотворительными заведеніями, освобождаются отъ гербовыхъ пошлинъ, что, рѣшеніемъ

Władze skarbowe pociągnęły zabudowania domu schronienia do opłaty podatków. Dozór parafialny nie mogąc zgromadzić na ten cel kwesty, i opierając się na postanowieniu Rady Administracyjnéj z dnia 25 Września (7 Października) 1834 r. uwalniającym domy i wszelkie własności instytutów dobroczynnych od opłaty podatków, w kolei Władz prosił o uwolnienie pomienionego domu schronienia od podatków i ciężarów.

Rząd Gubernialny Płocki odmówił wyjednania żądanego uwolnienia, a to z powodu, że decyzya Księcia Namiestnika Królestwa z dnia 14 (26) Sierpnia 1845 r., zapewniła to dobrodziejstwo tylko dla tych instytutów, które poprzednio szpitalami zwane były, i na mocy Ukazu Najwyższego z d. 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku przybrały nazwę domu schronienia; w Dobrzyniu zaś zaprowadzony został jak się nadmieniło, nowy dom schronienia.

W tém położeniu rzeczy, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych odniosła się do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu o sprostowanie mylnego mniemania Rządu Gubernialnego Płockiego i uwolnienie pomienionego domu schronienia od podatków; lecz Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu oświadczyła, że z powodu przez Rząd Gubernialny Płocki przywiedzionego, do takowego żądania przychylić się nie może.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych z uwagi, że postanowienie Rady Administracyjnéj z dnia 26 Września (7 Października) 1834 r., zapewnia dobrodziejstwo zwalniające od opłaty podatków, pod jakimkolwiek tytułem exystujących, wszelkie dobra, kamienice i domy, będące własnością instytutów dobroczynnych, i żadnego w téj mierze wyłączenia nie stanowi; że Ustawa szpitalna, w roku 1842 zatwierdzona, w § 550 rozszerza to dobrodziejstwo tak dalece, że uwalnia nawet strony kontraktujące z instytutami dobroczynnémi od opłat stemplowych; że decyzya Księcia Namiestnika

Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 (26) Августа 1845 года, сказанная льгота распространена также на приходскіе дома пріюта, называвшіеся прежде богадѣльнями, домъ же пріюта въ Добржинѣ есть дѣйствительно приходскій домъ пріюта, посвященный призрѣнію бѣдныхъ, отъ 30 Іюля (11 Августа) текущаго года, за № 965/15,486, вошла въ Совѣтъ Управленія съ представленіемъ о томъ, дабы льгота, предоставленная въ пользу институтовъ постановленіемъ Совѣта отъ 25 Сентября (7 Октября) 1834 года, могла имѣть обязательную силу, какъ для дома пріюта въ Добржинѣ надъ Вислою, такъ и для всѣхъ прочихъ домовъ пріюта, которые могли бы быть впредь учреждены попеченіемъ Правительственныхъ Властей или частной благотворительности.

Въ заключеніе, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ присовокупила, что такимъ только образомъ съ помощію частной благотворительности могутъ развиваться приходскіе домы пріюта, существованіе коихъ, въ видахъ сколь возможнаго прекращенія нищенства и призрѣнія истинно бѣдныхъ, признается необходимымъ.

Совѣтъ, принимая во вниманіе, что хотя подверженіе дома пріюта въ Добржинѣ платежу податей основано на постановленіи Совѣта Управленія отъ 29 Августа (10 Сентября) 1844 года, а также на рѣшеніи Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 (26) Августа 1845 года, въ силу коихъ только больницы и дома пріюта, существовавшіе до 1842 года и называвшіеся прежде приходскими богадѣльнями, освобождены отъ платежа податей, нельзя однако не признать основательнымъ мнѣнія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, относительно распростаненія сказанной льготы не только на домъ пріюта въ Добржинѣ, но и на всѣ безъ исключенія дома пріюта, какъ учрежденные попеченіемъ Правительственныхъ властей или частной благотворительности послѣ 1842 года, такъ и могущіе быть учрежденными впредь.

Перемѣна названія приходскихъ богадѣлень на приходскіе дома пріюта, ни въ чемъ не измѣнила свойства и назначенія

Królestwa z dnia 14 (26) Sierpnia 1845 r. pomienione dobrodziejstwo rozciągnęła na domy schronienia parafialne, dawniéj szpitalami zwane, a dom schronienia w Dobrzyniu właśnie jest domem schronienia parafialnym, poświęconym opatrzeniu ubogich, — uczyniła do Rady Administracyjnej w przedstawieniu z dnia 30 Lipca (11 Sierpnia) r. b. Nr. 965/15,486 wniosek, aby dobrodziejstwo zapewnione dla instytutów, postanowieniem Rady z dnia 25 Września (7 Października) 1834 roku, rozciągnęło moc obowiązującą, tak do domu schronienia w Dobrzyniu nad Wisłą, jako téż do wszystkich domów schronienia, któreby skutkiem usiłowań Władz rządowych i dobroczynności prywatnéj, w przyszłości powstać mogły.

Nadmieniła w końcu Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, że tym tylko sposobem zakrzewić się będą mogły, przy dobroczynności prywatnéj, domy schronienia po parafiach, exystencya których w interessie poskromienia o ile można żebractwa i zapewnienia opieki dla prawdziwie ubogich, jest konieczną.

Rada zważając, że jakkolwiek pociągnięcie domu schronienia w Dobrzyniu do opłaty podatków opiera się na postanowieniu Rady Administracyjnéj z dnia 29 Sierpnia (10 Września) 1844 r., oraz na decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa z dnia 14 (26) Sierpnia 1845 r., na mocy których, tylko szpitale i domy schronienia przed r. 1842 istniejące i dawniéj szpitalami parafialnemi zwane, od opłaty podatków uwolnionémi zostały, przecież nie można nie przyznać słuszności wnioskowi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, co do rozciągnięcia dobrodziejstwa tego, tak na dom schronienia w Dobrzyniu, jako i na wszystkie bez wyłączenia domy schronienia, któreby skutkiem usiłowań Władz rządowych i dobroczynności prywatnéj po r. 1842 powstały, lub w przyszłości powstać mogły.

Zmiana nazwy szpitali parafialnych na nazwę domów schronienia parafialnych, natury i przeznaczenia ich nie zmie-

этихъ домовъ; для отвращенія же того, чтобы имѣющая быть дарованною льгота относительно освобожденія сказанныхъ домовъ пріюта отъ платежа податей не была поводомъ къ злоупотребленіямъ, должны быть учреждены надлежащіе контроль и надзоръ.

По этимъ уваженіямъ Совѣтъ, согласно съ заключеніемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ положилъ, дарованную постановленіемъ отъ 26 Сентября (7 Октября) 1834 года въ пользу больницъ льготу, относительно освобожденія ихъ недвижимаго имущества отъ платежа податей, распространить на Добржинскій, а также на всѣ прочіе домы пріюта, какъ существовавшіе до изданія означеннаго постановленія, такъ и учрежденные въ послѣдствіи, или могущіе быть впредь учрежденными, предписывая, какъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, такъ и Главному Попечительному Совѣту Благотворительныхъ Заведеній, имѣть строгое наблюденіе за недопущеніемъ какихъ либо по сему предмету злоупотребленій.

Варшава, 29 Ноября (11 Декабря) 1855 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,

(подписано) *Лебренъ.*

niła, żeby zaś dobrodziejstwo udzielić się mające domom schronienia, co do uwolnienia tychże od opłaty podatków, nie stało się powodem do nadużyć, temu kontrolla i nadzór zaradzić mogą.

Temi powodowana względami, wyrzekła Rada, że zgodnie z wnioskiem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, dobrodziejstwo udzielone szpitalom, co do uwolnienia ich dóbr, posiadłości i t. p. przez postanowienie z dnia 26 Września (7 Października) 1834 r. od opłaty podatków, rozciąga się do domu w Dobrzyniu, oraz do innych domów schronienia, nietylko przed tém postanowieniem istniejących, ale i późniéj powstałych, lub powstać mogących, polecając tak Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, jako i Radzie Głównéj Opiekuńczéj zakładów dobroczynnych ściśle przestrzeganie, iżby w téj mierze żadne nadużycia miejsca nie miały.

w Warszawie, d. 29 Listopada (11 Grudnia) 1855 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *T. Le Brun.*

№ 9.

Распоряженіе съ объявленіемъ постановленія Намѣстника въ Царствѣ о томъ, дабы ежегодно изъ Казны Царства были отпускаемы 5,000 рублей сер. на постройку и другія потребности приходскихъ домовъ пріюта.

(20 Ноября (2 Декабря) 1859 г.).

Гражданскому Губернатору N губерніи.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства, прилагаемымъ у сего въ копіи отзывомъ отъ 2 (14) Апрѣля текущаго года, за № 8,543, увѣдомилъ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ о состоявшемся достопамятномъ постановленіи Его Сіятельства Князя Намѣстника въ Царствѣ, коимъ разрѣшено отпускать ежегодно изъ Казны Царства въ распоряженіе Главнаго Попечительнаго Совѣта, начиная съ 1860 года, сумму 5,000 рублей сер. на постройку и другія потребности приходскихъ домовъ пріюта.

Приступая къ постепенному устройству приходскихъ домовъ пріюта, Главный Совѣтъ желалъ бы прежде всего привести въ надлежащее состояніе строенія уже существующихъ главныхъ домовъ пріюта.

Вслѣдствіе сего имѣетъ честь просить Ваше Превосходительство удостовѣриться лично при первомъ случаѣ о томъ, какое именно имѣютъ помѣщеніе поименованные главные домы пріюта.

Если, какъ это можно полагать, институтскія строенія пришли въ разрушеніе и разстройство, то благоволите Ваше Превосходительство представить въ такомъ случаѣ проектъ съ планами и смѣтами на необходимую починку. Въ такихъ мѣстностяхъ, въ коихъ, по неимѣнію строеній, дома пріюта помѣщаются въ

№ 9.

Rozporządzenie objawiające decyzyę Namiestnika Królestwa, aby corocznie udzielaną była ze Skarbu Królestwa summa rsr. 5,000 na budowę i inne potrzeby parafialnych domów schronienia.

(dnia 20 Listopada (2 Grudnia) 1859 r.)

do
Gubernatora Cywilnego Gubernii N.

RADA GŁÓWNA OPIEKUŃCZA ZAKŁADÓW DOBROCZYNNYCH.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj Królestwa odezwą z dnia 2 (14) Kwietnia r. b. Nr. 8,543 w kopii załączającą się, oznajmił Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, o pamiątkowéj decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa zezwalającéj, aby corocznie począwszy od roku 1860, udzielaną była ze Skarbu Królestwa summa rsr. 5,000 na budowę i inne potrzeby parafialnych domów schronienia, do dyspozycyi Rady Głównéj Opiekuńczéj.

Przystępując do stopniowego uporządkowania domów schronienia parafialnych, Rada Główna pragnęłaby przedewszystkiem doprowadzić do należytego stanu zabudowania już exystujących głównych domów schronienia.

W tym celu ma honor upraszać JW. Pana, iżbyś przy pierwszéj sposobności przekonać się raczył osobiście, jaką mają lokacyę pomienione główne domy schronienia.

Jeżeli, jak to przypuszczać można, zabudowania instytutowe zostają w stanie zniszczenia i nieporządku, raczysz JW. Pan w takim wypadku przedstawić projekta z rysunkami i obrachowaniami technicznemi koniecznéj restauracyi; — w miejscach, gdzie dla braku zabudowań domy schronienia mieszczą

нанятыхъ квартирахъ, или еще не учреждены, фундуши же сего рода заведенiй достаточны для предоставленiя имъ средствъ къ постоянному существованiю, слѣдуетъ прежде всего озаботиться прiисканiемъ соотвѣтственнаго плаца при вниманiи къ тому, дабы плацъ этотъ былъ сухой, открытый, уединенный отъ уличнаго шума и столь обширенъ, дабы на немъ кромѣ дома для бѣдныхъ, съ обращенiемъ жилыхъ комнатъ на югъ, могъ быть еще заведенъ садъ, могущiй служить предметомъ постоянныхъ занятiй для бѣдныхъ и въ то же время снабжать институтъ овощами, зеленью и т. п.

Право на прiобрѣтенiе таковаго плаца должно быть закрѣплено, согласно правиламъ и формальностямъ, соблюдаемымъ въ случаѣ прiобрѣтенiя въ пользу институтовъ недвижимостей. Послѣ положительнаго разрѣшенiя вопроса о покупкѣ плаца подъ постройку, слѣдуетъ заняться проектомъ самой постройки. Размѣры оной не должны быть обширны, наружный же видъ простой, обѣщающiй скромный но опрятный прiютъ для бѣдныхъ.

Вообще Главный Совѣтъ будетъ ожидать отъ Вашего Превосходительства доставленiя, по сношенiи съ Предводителемъ Дворянства, проектовъ о приведенiи въ лучшее состоянiе приходскихъ домовъ прiюта При семъ обращаетъ вниманiе Вашего Превосходительства на то, что нынѣ, когда назначенiемъ, по щедрости Правительства, 5,000 р. сер. ежегодно, доставлены средства къ развитiю сего рода заведенiй, то собственные фундуши этихъ институтовъ, состоящiе въ капиталахъ или сбереженiяхъ отъ расходовъ, не должны быть обращаемы на издержки по производству построекъ, и расходы сего рода слѣдуетъ пополнять изъ пособiй, какiя могутъ быть выданы изъ вышепоименованнаго казеннаго фундуша, а также, какiя могутъ быть собраны изъ приношенiй, складокъ и т. п.

Варшава, 20 Ноября (2 Декабря) 1859 года.

И. д. Предсѣдателя, Дѣйствительный Статскiй Совѣтникъ,
(подписано) *Леопольдъ Суминскiй.*

№ 1,288/14,655.

się w lokalach wynajętych, lub nie są jeszcze urządzone, a fundusze tego rodzaju zakładów, stałą exystencyę onych zapewnić mogą, przedewszystkiem zainteressować się należy wynalezieniem odpowiedniego placu, przy względzie, aby plac ten był suchy, otwarty, usunięty od zgiełku ulicznego i dość obszerny, aby na nim, prócz domu dla ubogich z expozycyą południową lokali mieszkalnych, mógł być urządzony ogród, służyć mający do stałego zatrudnienia ubogich i dostarczania dla instytutu jarzyn, warzyw i t. p.

Tytuły do nabycia takiego placu, ustalone być winny odpowiednio przepisom i formom, jakie są wskazane co do nabycia realności na rzecz instytutów. Po udeterminowaniu kwestyi nabycia placu pod budowę, zająć się wypadnie projektem saméj budowy; wymiary jéj nie powinny być obszerne, a kształty proste, zapewniające skromny, lecz czysty przytułek dla ubogich.

W ogólności Rada Główna oczekiwać będzie od JW. Pana przedstawienia, za zniesieniem się z Marszałkiem szlachty, projektów ulepszenia domów schronienia parafialnych.

Zwraca przy tém uwagę JW. Pana, że obecnie, kiedy szczodrobliwość Rządu skuteczne podała środki zakrzewienia tego rodzaju zakładów, przeznaczając rsr. 5,000 rocznie, fundusze własne tychże instytutów, czy to skapitalizowane, czy oszczędzone od wydatków, nie powinny być użyte na koszta budowy, i wydatki tego rodzaju należy pokrywać z zasiłków, jakie z pomienionego funduszu skarbowego będą mogły być udzielane, oraz z ofiar, składek i t. p.

Warszawa, dnia 20 Listopada (2 Grudnia) 1859 r.

P. o. Prezesa,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Leopold Sumiński.*

Nr. 1,288/14,655.

Приложеніе къ № 9-му.

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Имѣю честь увѣдомить Правительственную Коммисію, что, вслѣдствіе представленія оной отъ 10 (22) Мая истекшаго года, за № 1,557, и отъ 3 (15) Января с. г., за № 2,561/31,806, Его Сіятельство Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, принявъ во вниманіе:

что дома пріюта въ Царствѣ, призрѣвающіе бѣдныхъ, кои, по причинѣ увѣчья, дряхлыхъ лѣтъ или болѣзней, не въ состояніи заработать на свое содержаніе, и имѣющіе въ своемъ распоряженіи незначительные фундуши, не смотря на давнее, иногда нѣсколькоовѣковое существованіе оныхъ, не могутъ достигнуть надлежащей степени развитія и отвѣтствовать своему назначенію, и

что развитіе оныхъ встрѣчаетъ затрудненіе по тому именно поводу, что эти институты, по причинѣ ограниченныхъ фундушей, не могутъ воздвигать новыхъ или починять существующихъ уже и дѣйствіемъ времени подвергшихся разрушенію строеній, безъ лишенія себя средствъ, необходимыхъ на удовлетвореніе ежедневныхъ потребностей, —

разрѣшить изволилъ отпускать ежегодно изъ Казны Царства въ распоряженіе Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотворительныхъ заведеній сумму 5,000, прописью пять тысячъ рублей сер., на постройку и другія потребности приходскихъ домовъ пріюта, и сумму эту внести въ бюджетъ Казны, начиная съ 1860 года, о чемъ вмѣстѣ съ симъ поставлена въ извѣстность Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Что же касается намѣренія Правительственной Коммисіи, изложеннаго въ первоначальномъ донесеніи ея, чтобы фундуши

Annex do Nr. 9-go.

do
Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNÉJ.

Mam honor oznajmić Kommissyi Rządowéj, że w skutku przedstawienia jéj z dnia 10 (22) Maja r. z. Nr. 1,557, i powtórnego z d. 3 (15) Stycznia r. b. Nr. 2,561/31,806, Książe Namiestnik Królestwa wziąwszy na uwagę,

że domy schronienia w Królestwie, niosące pomoc ubogim, z przyczyny kalectwa, niedołężnego wieku, lub przebytych chorób, niezdolnym zapracować na swe utrzymanie, i posiadające szczupłe fundusze, pomimo ich dawnego, niekiedy kilkowiekowego istnienia, nie są w stanie przyjść do należytego stopnia rozwinięcia i odpowiedzieć swemu przeznaczeniu;

że rozwinięcie ich spotyka trudności z tego mianowicie powodu, że instytuta te przy ograniczonych funduszach nie mogą wznosić nowych, lub dopełniać restauracyi zabudowań istniejących, pod wpływem czasu zniszczeniu uległych, bez pozbawienia się środków opędzenia codziennych potrzeb; —

zezwolić raczył, aby corocznie udzielaną była ze Skarbu summa rsr. 5,000, wyraźnie rubli srebrem pięć tysięcy, na budowę i inne potrzeby parafialnych domów schronienia, do dyspozycyi Rady Głównéj Opiekunczéj instytutów dobroczynnych i aby summa ta wprowadzoną była do budżetu Skarbu od roku 1860, — o czem Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu jednocześnie zawiadomioną została.

Co zaś do zamiaru Kommissyi Rządowéj, w pierwotnym rapporcie wyłożonego, iżby fundusze parafialnych domów schro-

приходскихъ домовъ пріюта, принадлежащіе нѣсколькимъ смежнымъ приходамъ, были соединены вмѣстѣ въ одинъ фундушъ, то Его Сіятельство не изволилъ изъявить на это согласія и приказалъ, дабы завѣдываніе сказанными домами пріюта было оставлено въ границахъ, существовавшихъ до сего времени.

Варшава, 2 (14) Апрѣля 1859 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Карницкій.*

№ 10.

Распоряженіе о томъ, что для завѣдыванія главными домами пріюта могутъ быть учреждаемы отдѣльные Частные Попечительные Совѣты.

(10 (22) Декабря 1859 г.)

Главному Попечительному Совѣту Благотворительныхъ Заведеній.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Предписаніемъ отъ 2 (14 Марта) 1854 г., за № 759/12,881, Правительственная Коммисія постановила: что главные домы пріюта должны быть управляемы мѣстными, Уѣздными или Частными Попечительными Совѣтами.

nienia, należące do kilku sąsiednich parafij, łączone były w jeden, Jego Książęca Mość zezwolić raczył na odstąpienie od takowego, mieć chcąc, aby zarząd pomienionych domów schronienia, pozostawionym był w dotychczasowych granicach.

w Warszawie, dnia 2 (14) Kwietnia 1859.

Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Karnicki.*

№ 10.

Rozporządzenie, iż do zarządzania głównemi domami schronienia ustanawiane być mogą oddzielne Rady Szczegółowe.

(dnia 10 (22) Grudnia 1859 r.)

do

Rady Głównéj Opiekuńczéj Zakładów Dobroczynnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Reskryptem z dnia 2 (14) Marca 1854 r. Nr. 759/12,881 Kommissya Rządowa wyrzekła, że główne domy schronienia zarządzane być mają przez miejscowe Rady Opiekuńcze szczegółowe lub powiatowe.

Такъ какъ результатъ сего распоряженія не оправдалъ предположенной цѣли, то Правительственная Коммисія, въ послѣдствіе принимаемыхъ мѣръ къ приведенію въ надлежащее устройство этого рода заведеній, не отмѣняя первоначальнаго постановленія, относительно управленія главными домами пріюта чрезъ посредство мѣстныхъ Уѣздныхъ и Частныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, положила: учреждать для подобнаго рода заведеній, въ случаѣ признанной Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ надобности, отдѣльные Частные Попечительные Совѣты.

Варшава, 10 (22) Декабря 1859 года.

И. д. Предсѣдателя Главнаго Попечительнаго Совѣта,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Леопольдъ Суминскій.*

№ 4,098/46,556.

№ 11.

Внутреннее устройство Главнаго дома пріюта для бѣдныхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ Варшавѣ и правила внутренняго порядка и дисциплины.

(22 Января (3 Февраля) 1862 г.)

Въ дополненіе къ Уставу Главнаго дома пріюта бѣдныхъ и сиротъ еврейскаго исповѣданія, утвержденнаго Главнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ отъ 6 (18) Октября 1855 года, постановляются для означеннаго заведенія слѣдующія правила внутренняго порядка и дисциплины.

Gdy skutek tego zarządzenia nie ziścił celów zamierzonych, przeto Kommissya Rządowa w dalszym ciągu usiłowań swych o uporządkowanie tego rodzaju zakładów, postanowiła: nie przesądzając poprzedniéj decyzyi, co do zarządzania głównemi domami schronienia przez pośrednictwo właściwych Rad powiatowych i szczegółowych, organizować dla tego rodzaju instytutów, w razie uznania potrzeby przez Radę Główną, oddzielne Rady szczegółowe.

w Warszawie, dnia 10 (22) Grudnia 1859 r.

P. o. Prezesa Rady Głównéj Opiekuńczéj,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *Leopold Sumiński.*

Nr. 4,098/46,556.

№ 11.

Organizacya wewnętrzna głównego domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych w Warszawie, — i przepisy porządku domowego i karności.

(dnia 22 Stycznia (3 Lutego) 1862 r.)

W uzupełnieniu Ustawy dla głównego domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych, w d. 6 (18) Października 1855 r. przez Radę Główną zatwierdzonéj, wydają się następujące przepisy wewnętrznego porządku i karności dla tegoż instytutu.

Глава I.

О внутреннемъ управленіи.

§ 1.

Внутреннее управленіе заведенія раздѣляется на части:

1) административно-экономическую;
2) религіозно-учебную;
3) медицинскую.

Къ первой принадлежатъ:

экономъ, секретарь, канцеляристъ, хозяйка, швейцаръ, прислуга, ремесленники и проч.

Вторая возлагается на кантора и учителей.

Третья исполняется лекаремъ и фельдшеромъ заведенія.

Служебныя обязанности административно-экономической части.

§ 2.

Экономъ исполняетъ распоряженія Попечительнаго Совѣта или отдѣльныхъ членовъ онаго, которымъ порученъ надзоръ за заведеніемъ. Къ обязанностямъ эконома принадлежитъ главное завѣдываніе канцелярскими дѣлами, а также наблюденіе за содержаніемъ заведенія въ порядкѣ и чистотѣ. Онъ, въ качествѣ начальника, имѣетъ надзоръ надъ бѣдными и сиротами, а равно надъ всѣми принадлежащими къ составу внутренняго управленія лицами, и отвѣтствуетъ за ихъ дѣйствія, наконецъ, строго повѣряетъ, чтобы лицамъ, находящимся въ заведеніи, доставлялось ежедневно продовольствіе доброкачественное и согласно тарифу.

§ 3.

Секретарь заведенія есть помощникъ эконома и, въ случаѣ отсутствія сего послѣдняго, исправляетъ его должность.

Tytuł I.

O służbie wewnętrznéj.

§ 1.

Służba wewnętrzna instytutu dzieli się:
1) na administracyjno-ekonomiczną,
2) „ religijno-naukową,
3) „ lekarską.

Do pierwszéj należą:
ekonom, sekretarz, kancelista, gospodyni, odźwierny, posługacze, rzemieślnicy etc.

Druga poruczona jest kantorowi i nauczycielom.

Trzecią wykonywa Lekarz i felczer instytutowy.

Obowiązki służby administracyjno-ekonomicznéj.

§ 2.

Ekonom wykonywa polecenia Rady Opiekuńczej, lub pojedyńczych jéj członków, do nadzoru instytutu przeznaczonych.

Do niego należy główny kierunek czynnościami kancellaryjnemi, oraz utrzymanie porządku i czystości w instytucie. Ma zwierzchni dozór nad ubogimi i sierotami, oraz nad wszystkiemi osobami, do wewnętrznéj służby należącémi, i za ich postępowanie odpowiada.

Rozciąga ścisłą kontrollę, aby żywność codziennie dobra i zgodna z taryffą, dostarczaną była ludności instytutowej.

§ 3.

Sekretarz instytutu jest pomocnikiem ekonoma, a podczas jego nieobecności zastępcą. Prowadzi pod kierunkiem ekono-

Секретарь, подъ руководствомъ эконома, ведетъ переписку, какъ по счетной, такъ и по административной части.

§ 4.

Канцеляристъ заведенія исполняетъ канцелярскія обязанности, поручаемыя ему экономомъ или секретаремъ.

§ 5.

Хозяйка заведенія, какъ назначаемая въ помощь эконому для занятій предметами, требующими женскаго попеченія, обязана смотрѣть, чтобы одежда, обувь, бѣлье и постель всегда были цѣлы и чисты, чтобы бѣлье было перемѣняемо еженедѣльно, а солома въ тюфякахъ—каждые два мѣсяца.

Изъ этого слѣдуетъ: что къ хозяйкѣ принадлежитъ завѣдываніе постройкою новаго и починкою стараго бѣлья, а также завѣдываніе прачечною. Хозяйка обязана присутствовать при пріемѣ отъ подрядчика всѣхъ предметовъ продовольствія и отвѣчаетъ исключительно, какъ за принятые на кухню продукты, такъ и за количество и доброкачественность приготовляемаго кушанья.

До роздачи кушанья, не дозволяется хозяйкѣ отлучиться изъ кухни.

§ 6.

Низшая прислуга заведенія (швейцаръ, служители, ремесленники, и проч.) исполняютъ обязанности, принадлежащія къ роду занятій каждаго изъ нихъ, а также всѣ приказанія эконома.

§ 7.

Лица, входящія въ составъ внутренняго управленія заведенія, могутъ отлучаться изъ заведенія не иначе, какъ съ разрѣшенія эконома, и то не болѣе, какъ на нѣсколько часовъ.

ma korrespondencyę, tak rachunkową, jako też administracyjną.

§ 4.

Kancelista instytutu wykonywa czynności kancellaryjne, poruczone mu przez ekonoma lub sekretarza.

§ 5.

Gospodyni zakładu, jako dodana w pomoc ekonomowi do zatrudnień wymagających kobiecéj opieki, obowiązaną jest pilnować, ażeby odzież, obuwie, bielizna i pościel zawsze były całe i czyste, — bielizna co tydzień, a wyściełka w posłaniu co dwa miesiące zmienianą.

Z tego wynika: że do niéj należy zarząd szycia nowéj, oraz reperacya staréj bielizny, jak niemniéj i pralnia.

Gospodyni obowiązaną jest znajdować się przy odbiorze od entreprenera wszelkich artykułów żywności, a za odebrane do kuchni, jak również za dobroć i ilość ugotowanéj strawy, wyłącznie odpowiada.

Przed wydaniem jedzenia, nie wolno gospodyni wydalać się z kuchni.

§ 6.

Niższa służba instytutowa (odźwierny, posługacze, rzemieślnicy etc.) wykonywa obowiązki przywiązane do rodzaju zatrudnienia, oraz wszelkie dyspozycye ekonoma.

§ 7.

Osoby do służby wewnętrznéj instytutu należące, tylko za upoważnieniem ekonoma mogą wydalać się za obręb zakładu, i to nie dłużéj jak na kilka godzin.

Экономъ и секретарь не могутъ въ одно и то же время отлучаться изъ заведенія.

Служебныя обязанности религіозно-учебной части.

§ 8.

Канторъ обязанъ отправлять Богослуженіе въ Синагогѣ заведенія и наблюдать, чтобы всѣ лица, на попеченіи въ заведеніи находящіяся, присутствовали при таковыхъ, читали молитвы съ должнымъ благоговѣніемъ и ежедневно исполняли религіозные обряды.

Кромѣ того, онъ обязанъ представлять росписаніе и порядокъ празднованія праздничныхъ дней и строго наблюдать, чтобы правила, относящіяся къ пищѣ и обрядамъ послѣдователей Моисеева закона, были въ точности соблюдаемы. Наконецъ, онъ есть учитель еврейскаго языка и Библіи, преподаваніе каковыхъ предметовъ должно имѣть мѣсто въ часы, по росписанію для сего назначенные.

§ 9.

1) Преподаватели предметовъ въ училищѣ, состоящіе при заведеніи, а именно: русскаго и польскаго языковъ, чистописанія, ариѳметики, черченія, пѣнія и закона Божія (канторъ), находятся въ непосредственномъ вѣдѣніи члена Попечительнаго Совѣта, которому порученъ надзоръ надъ образованіемъ сиротъ;

2) Канторъ (преподаватель закона Божія), какъ проживающій въ заведеніи, обязанъ имѣть строгій надзоръ за ввѣренною ему молодежью и слѣдить за поведеніемъ воспитанниковъ.

3) Сверхъ часовъ, назначенныхъ для ученія, канторъ распорядится занятіями дѣтей, чтобы не предавались праздности. Росписаніе, въ какіе именно часы какія назначаются занятія, должно быть прибито на стѣнѣ, дабы дѣти знали, когда

Ekonom i sekretarz nie mogą jednocześnie wydalać się z instytutu.

Obowiązki służby religijno-naukowéj.

§ 8.

Kantor odprawiać będzie nabożeństwa w synagodze zakładu, i pilnować, ażeby cała ludność instytutu na takowe uczęszczała, modlitwy przykładnie odbywała i przepisów ceremonialno-religijnych codziennie dopełniała. Nadto obowiązany jest przedstawiać regulaminy do urządzenia obchodu świąt, i ściśle przestrzegać, ażeby przepisy tyczące się żywności i obrządków wyznawców religii Mojżeszowéj zachowywane były. Nakoniec jest on nauczycielem języka hebrajskiego i biblii. Wykładu tych przedmiotów, w godzinach planem przepisanych, dopełniać winien.

§ 9.

1) Nauczyciele szkółki w zakładzie, jako to: języka rossyjskiego, polskiego, kalligrafii i rachunków, rysunków, śpiewu i religii (kantor), zostają pod bezpośrednią zwierzchnością członka Rady Opiekuńczéj, mającego sobie poruczony kierunek kształcenia sierot.

2) Kantor (nauczyciel religii), jako mieszkający w instytucie, powinien mieć nadzór ścisły nad poruczoną sobie młodzieżą, i czuwać nad jéj postępowaniem.

3) Oprócz godzin nauki, tenże kantor urządzi zatrudnienia dzieci, ażeby próżniactwo miejsca nie miało. Rozkład ich zatrudnień na godziny, będzie na ścianie zawieszony, aby dzieci wiedziały co w każdéj godzinie robić mają. A gdy ważną jest

и чѣмъ они должны заниматься. Такъ какъ въ физическомъ образованіи весьма важно, чтобы дѣти пріобрѣтали ловкость и силу, то съ этою цѣлью должны быть придуманы соотвѣтственныя занятія, а именно: гимнастическія упражненія, обработка части огорода, въ которомъ каждый изъ сиротъ можетъ имѣть отдѣльный участокъ для воздѣлыванія и насажденія огородными растеніями. Сверхъ сего, въ опредѣленные часы дѣти будутъ заниматься обученіемъ ремеслъ: портного, сапожнаго, столярнаго, канатнаго, ткацкаго и т. п.,—все это согласно 3 ст. Устава, утвержденнаго 6 (18) Октября 1855 года.

4) Канторъ будетъ обращать вниманіе, чтобы сироты заранѣе пріучались къ сохраненію въ порядкѣ книгъ, тетрадей и всѣхъ предметовъ, въ ихъ употребленіи находящихся.

Наблюденіе за порядкомъ должно производиться не посредствомъ старшихъ особъ, но посредствомъ самихъ воспитанниковъ примѣрнаго поведенія, для исполненія чего должно быть означено время въ дневномъ росписаніи.

5) Къ обязанностямъ кантора принадлежитъ наблюдать, чтобы ввѣренная ему молодежь отвыкала отъ дурныхъ привычекъ и съ каждымъ днемъ дѣлалась лучшею; поэтому онъ долженъ постоянно слѣдить за ихъ поведеніемъ и съ родительскою кротостію исправлять ихъ упущенія и направлять къ добру.

6) При каждомъ случаѣ онъ будетъ внушать сиротамъ обязанности ихъ въ отношеніи къ Богу, ближнимъ и къ себѣ самимъ, любовь къ честности, преимущественно же будетъ вліять на нихъ собственнымъ примѣромъ. При совершеніи богослуженія, долженъ наблюдать, чтобы дѣти держали себя скромно и прилично.

7) Сироты должны привыкать къ повиновенію и подчиненности, оказыванію благодарности благодѣтелямъ, къ любви къ труду, акуратности и согласію въ домашнемъ быту. При каждомъ проступкѣ противу постановленныхъ правилъ, или приказаній, вмѣсто вспыльчиваго руганія, надзиратель сиротъ укажетъ виновному, въ присутствіи другихъ воспитанниковъ, вредныя послѣдствія, проистекающія отъ проступковъ и какія не-

rzeczą w wychowaniu fizyczném, ażeby młodzież nabierała zręczności i siły, obmyślane być powinny dzieciom zatrudnienia, prowadzące do tego celu, jako to ćwiczenia gimnastyczne, uprawa części ogrodu, w którym każdy sierota oddzielny kawałek gruntu do obrobienia i zasadzenia warzywnémi roślinami wyznaczonym sobie mieć będzie; zajęci nadto będą, w godzinach na to przeznaczonych, nauką rzemiosł: krawieckiego, szewckiego, stolarskiego, powroźniczego, tkackiego i t. p., a to wedle art. 3. ustawy z dnia 6 (18) Października 1855 r.

4) Kantor dawać będzie baczenie, aby sieroty wcześnie przyzwyczajały się do porządku w utrzymywaniu książek, sexternów i wszelkich rzeczy, w używaniu tychże będących.

Dopilnowanie zaś porządku, nie za pomocą starszych ludzi, lecz samych wychowańców wzorowego postępowania, dopełniać się winno, do czego czas w rozkładzie dziennym ma być oznaczonym.

5) Obowiązkiem jest kantora czuwać, aby młodzież mu powierzona pozbywała się złych nałogów i stawała się z każdym dniem lepszą. Nigdy zatém nie spuścić z oczu jéj postępowania, i z rodzicielską łagodnością prostować będzie uchybienia, i naprowadzać na dobrą drogę.

6) Przy każdéj sposobności wpajać będzie sierotom obowiązki względem Boga, bliźnich i siebie, zamiłowanie uczciwości, a głównie wpływać na nich swoim przykładem. Przy odprawianiu nabożeństwa da baczenie, aby dzieci przystojnie i skromnie się zachowywały.

7) Sieroty przyzwyczajać się powinny do posłuszeństwa i uległości, do okazywania wdzięczności dobroczyńcom, do zamiłowania prawdy, rzetelności i zgody w domowém pożyciu. Przy każdém wykroczeniu przeciw przepisom lub rozkazom, zamiast porywczego łajania, czuwający nad sierotami wykaże winnemu, w obecności innych uczniów, jak szkodliwe wynikają skutki z przestępstwa i jakie nieszczęścia na siebie ściągają nie-

счастія навлекаютъ на себя не повинующіеся. На оборотъ слѣдуетъ не пропускать ни одного случая, при которомъ приходится похвалить дѣтей, не имѣющихъ порока лжи и отличающихся повиновеніемъ, прилежаніемъ, примѣрнымъ поведеніемъ.

8) Сплетни, руганіе, упрямство, тайное обвиненіе другихъ, обманъ, хотябы въ предметахъ самыхъ незначительныхъ, должны быть наказываемы и представляемы сиротамъ, какъ пороки, приносящіе безчестіе и подвергающіе людей презрѣнію.

9) Надзиратель сиротъ долженъ наблюдать, чтобы дѣти всегда держали себя прилично и привыкали къ кроткому обхожденію другъ съ другомъ, къ оказыванію почтенія старшимъ, и были бы ко всѣмъ вѣжливы. Будетъ наблюдать, чтобы дѣти держали себя прилично, какъ сидя за столомъ во время обѣда, или ужина, такъ и во время отдыха и даже игры, которою долженъ руководить надзиратель.

10) Канторъ не долженъ отлучаться изъ заведенія ни на самое короткое время, безъ дозволенія эконома и учрежденія въ его отсутствіи надзора за дѣтьми.

11) Учители заведенія, въ часы, опредѣленные для уроковъ, не могутъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности, предаваться другимъ занятіямъ, кромѣ преподаванія предмета, назначеннаго въ положенный часъ.

12) Учители должны вести книгу для отмѣтокъ успѣховъ въ наукахъ каждаго изъ воспитанниковъ.

13) Каждый мѣсяцъ учители обязаны представлять рапортъ подлежащему члену Совѣта, который рапортъ этотъ представляетъ Попечительному Совѣту, съ своими, если признаетъ это нужнымъ, замѣчаніями.

Въ рапортѣ семъ предоставляется учителямъ излагать замѣчанія и требованія, какъ относящіяся къ училищу, такъ и личныя.

§ 10.

Для отличія сиротъ въ успѣхахъ въ наукахъ и въ поведеніи, будутъ учреждены въ училищѣ двѣ таблицы, одна для

posłuszni. Nawzajem żadnéj sposobności pominąć nie należy, przy któréj wypadnie pochwalić dzieci nie mające nałogu kłamstwa i celujące posłuszeństwem, pilnością i wzorowém prowadzeniem się.

8) Plotki, kłótnie, upór, tajemne oskarżania drugich, oszukania, chociażby w najmniejszych rzeczach, karane być powinny i wystawiane sierotom, jako wady hańbiące i czyniące ludzi wzgardliwymi.

9) Dozorujący sieroty baczyć winien, ażeby dzieci zawsze zachowywały się przystojnie i przyzwyczajały się do łagodnego obchodzenia z sobą, do szanowania starszych i grzeczności dla wszystkich. Przestrzegać w nich będzie przystojnéj postawy, bądź to siedząc przy jedzeniu, bądź to w czasie odpoczynku, a nawet w czasie zabawy, którą dozorujący będzie kierować.

10) Nie może kantor z instytutu wydalać się, choćby na czas najkrótszy, bez pozwolenia ekonoma, i bez obmyślenia dozoru nad sierotami w jego nieobecności.

11) Nauczyciele instytutu w czasie godzin lekcyj, nie mogą się oddawać innemu zajęciu, pod odpowiedzialnością, prócz wykładania nauki na właściwą godzinę przepisanéj.

12) Nauczyciele utrzymywać będą książkę do zapisywania postępów w naukach, i sprawowania się każdego wychowańca.

13) Co miesiąc nauczyciele składać będą właściwemu członkowi Rady rapport, który tenże Radzie Opiekuńczéj przedstawi, z uwagami, jeżeli takowe nad nim uznał za potrzebne poczynić.

W tym rapporcie wolno będzie nauczycielom udzielać spostrzeżenia i żądania, tyczące się szkoły i osobiste.

§ 10.

Dla odznaczenia sierot w postępie nauk i sprawowaniu się,

примѣрныхъ воспитанниковъ, а другая для лѣнивыхъ и неисправимыхъ.

§ 11.

Для удостовѣренія въ успѣхахъ въ наукахъ сиротъ, будутъ производиться каждое полугодіе экзамены, въ сроки, опредѣленные Попечительнымъ Совѣтомъ.

Обязанности медицинской службы.

§ 12.

Лекарь заведенія обязанъ посѣщать оное ежедневно утромъ. Первое занятіе его по заведенію состоитъ въ посѣщеніи компатъ, въ которыхъ находятся больные, и въ преподаніи медицинскихъ средствъ легко больнымъ, могущимъ оставаться въ заведеніи, а равно въ назначеніи къ отправленію въ больницу больныхъ, требующихъ болѣе продолжительнаго и серіознаго леченія.

Фамиліи больныхъ лекарь записываетъ въ особую на этотъ предметъ имѣющуюся въ канцеляріи книгу, съ подраздѣленіемъ больныхъ, оставляемыхъ въ состоящемъ при заведеніи лазаретѣ и отправляемыхъ въ больницу.

Лекарь обязанъ осматривать вновь прибывшихъ въ заведеніе и отвѣтствуетъ за принятіе лица, одержимаго заразительною болѣзнію.

Лекарь, кромѣ ежедневныхъ обыкновенныхъ посѣщеній, обязанъ являться въ заведеніе каждый разъ, когда присутствіе его окажется нужнымъ, или когда будетъ приглашенъ.

§ 13.

Въ помощь лекарю назначается фельдшеръ заведенія, обязанный исполнять всѣ порученія лекаря и смотрѣть, чтобы больные принимали назначенныя имъ лекарства. Фельдшеръ

urządzone będą w szkole dwie tablice, jedna dla wzorowych, druga dla opieszałych i niepoprawnych.

§ 11.

Dla przekonania się o postępie w naukach sierot, odbywane będą co pół roku examina, w terminach przez Radę Szczegółową oznaczonych.

Obowiązki służby lekarskiéj.

§ 12.

Lekarz instytutu obowiązanym jest bywać codziennie w porze rannéj w instytucie. Pierwszą czynnością jego w zakładzie jest, odbycie wizyty sal, w których chorzy się znajdują i przepisanie środków kuracyjnych lekko słabym, pozostać mogącym w instytucie, i wykwalifikowanie do szpitala chorych dłuższéj i większéj kuracyi potrzebujących. Nazwiska chorych zapisze w dzienniku, na ten cel w kancellaryi instytutowéj utrzymywanym, z rozróżnieniem takich, co do infirmeryi, lub do szpitala odsyłani być mają.

Dopełniać winien rewizyę nowo przybyłych do zakładu; za przyjęcie osoby, chorobą zaraźliwą dotkniętéj, jest odpowiedzialnym.

Lekarz, prócz zwyczajnych codziennych wizyt, winien bywać w instytucie, ile razy tego będzie potrzeba, lub też ile razy będzie wezwany.

§ 13.

Do pomocy Lekarza, dodanym jest felczer instytutowy, którego obowiązkiem jest wykonywać wszelkie polecenia Lekarza, pilnować: ażeby chorzy zażywali lekarstwa im przepisane.

обязанъ по крайней мѣрѣ два раза въ день посѣщать палаты больныхъ. Въ отсутствіе лекаря, фельдшеръ производитъ осмотръ лицъ, поступающихъ въ заведеніе. Кромѣ того, онъ обязанъ стричь волосы одинъ разъ въ мѣсяцъ всѣмъ мужчинамъ, находящимся въ заведеніи, а тѣмъ изъ нихъ, которые имѣютъ въ томъ надобность, брить бороды разъ въ недѣлю, т. е. въ пятницу.

Сверхъ выше сказаннаго, фельдшеръ долженъ оказывать потребную помощь не только бѣднымъ, но и всѣмъ служащимъ въ заведеніи, и, въ случаѣ надобности, обязанъ являться по востребованію, какъ къ каждому изъ служащихъ, такъ и къ каждому бѣдному.

Глава II.

О обязанностяхъ лицъ, находящихся въ заведеніи, и взысканіяхъ за неисполненіе оныхъ.

§ 14.

Бѣдные и сироты помѣщающіеся въ заведеніи, должны съ точностію исполнять обязанности своего исповѣданія и быть проникнуты благоговѣніемъ для религіозныхъ обрядовъ. Начальникамъ своимъ, какъ эконому, такъ и прочимъ лицамъ, принадлежащимъ къ администраціи заведенія, каждый изъ находящихся въономъ обязанъ безусловнымъ повиновеніемъ и почтеніемъ.

§ 15.

Всѣ лица, въ заведеніи находящіяся, должны заниматься указанными имъ работами, и никому изъ нихъ не дозволяется отлучаться внѣ заведенія безъ надзора.

§ 16.

Нищіе должны жить между собою въ мирѣ и согласіи, не подавать дурнаго примѣра, не приносить начальствующимъ не-

Powinien przynajmniéj dwa razy na dzień bywać w salach chorych. W nieobecności lekarza, felczer odbywa rewizyę osób do zakładu przybyłych. Prócz tego obowiązany jest strzydz włosy całéj ludności męzkiéj zakładu, co miesiąc, — golić mężczyzn, kwalifikujących się do golenia, co piątek. Daléj felczer, nietylko ubogim, lecz całéj służbie zakładu wymaganą pomoc udzielić winien, i, gdyby zaszła potrzeba, na każde zawołanie, tak do officyalisty, jak ubogiego, przybyć jest obowiązany.

Tytuł II.

Obowiązki i karność osób w instytucie zostających.

§ 14.

Ubodzy i sieroty w zakładzie mieszczący się, powinni z największą ścisłością obowiązki swego wyznania odbywać, i być przejętymi poszanowaniem dla obrządków religijnych, — zwierzchnikom swoim, tak ekonomowi, jako i wszystkim innym osobom, do administracyi instytutowéj należącym, każdy winien bezwarunkową uległość i uszanowanie.

§ 15.

Wszystkie osoby ludność instytutową składające, powinny być zajęte pracą im wskazaną, i nie wolno tymże oddalać się za obręb instytutu bez nadzoru.

§ 16.

Ubodzy powinni z sobą zostawać w zgodzie, nie dawać złego przykładu, ani oskarżać się niesprawiedliwie przed zwierzch-

справедливыхъ жалобъ. Они обязаны содержать въ совершенной чистотѣ, какъ свое тѣло, такъ и одежду и другія вещи, данныя имъ къ употребленію. Строго воспрещается пачканіе стѣнъ, царапаніе оныхъ, дѣланіе на стѣнахъ надписей и рисунковъ.

§ 17.

Взысканія за нарушеніе вышеприсанныхъ правилъ будутъ слѣдующія:

a) замѣчаніе,

b) уменьшеніе пищи, и

c) строгій арестъ на хлѣбъ и на воду отъ 24 часовъ до двухъ дней.

§ 18.

Назначеніе сихъ взысканій принадлежитъ эконому, который однако въ отношеніяхъ съ бѣдными и сиротами долженъ соблюдать строгую справедливость и умѣренность.

Учителямъ предоставляется право налагать на сиротъ меньшія взысканія, а именно: замѣчанія, заставленіе стоять нѣкоторое время на одномъ мѣстѣ.

Тѣлесное наказаніе можетъ быть допущено не иначе, какъ съ разрѣшенія дежурнаго члена.

Глава III.

Содержаніе внутренняго порядка.

§ 19.

Зданіе заведенія должно быть содержимо въ совершенной чистотѣ.

Полы въ цѣломъ зданіи, какъ въ комнатахъ, переднихъ, такъ и въ корридорахъ, должны быть ежедневно заметаемы (употребленіе песку для высыпыванія половъ воспрещается).

nikiem. Obowiązani są zachowywać największą czystość, tak ciała swego, jako też ubioru i innych rzeczy do użytku danych; zakazuje się najmocniéj wszelkiego walania ścian, skrobania onych, pisania i rysowania po nich.

§ 17.

Kary na przestępujących poprzedzające przepisy, są następujące:

a) napomnienie,
b) zmniejszenie pokarmu, i
c) areszt ścisły o chlebie i wodzie, od 24-ch godzin do dni dwóch.

§ 18.

Wymierzanie kar powyższych należy do ekonoma, który wszakże w stosunkach z ubogimi i sierotami, zachować winien największą sprawiedliwość i umiarkowanie.

Co do sierot, służy nauczycielom prawo rozciągania do nich pomniejszych kar, jako to: napomnienia, stania przez pewien czas na jedném miejscu.

Kara cielesna nie będzie mogła nastąpić, jak tylko za upoważnieniem członka dyżurnego.

Tytuł III.

Utrzymanie wewnętrznego porządku.

§ 19.

Gmach instytutowy w jak największéj czystości utrzymywanym być winien;

podłogi w całym gmachu, tak w salach, jak w sieniach i korytarzach codziennie zamiatane, (używanie piasku do wysypania podłóg zabrania się);

Комнаты для больныхъ, спальныя и рабочія должны быть каждый день провѣтриваемы.

Отхожія мѣста слѣдуетъ содержать въ наибольшей чистотѣ.

Дворъ заведенія долженъ быть содержимъ въ чистотѣ и порядкѣ, а водосточныя канавы постоянно очищаемы.

§ 20.

Для содержанія дома въ чистотѣ и порядкѣ, экономъ имѣетъ право употреблять необходимое для того число лицъ, находящихся въ заведеніи.

§ 21.

Для наблюденія за порядкомъ въ палатахъ, экономъ учреждаетъ надзоръ изъ числа бѣдныхъ, находящихся въ заведеніи.

Къ этому надзору относятся:

наблюденіе за спокойствіемъ въ подлежащей палатѣ;

наблюденіе, чтобы бѣдные вели себя согласно обязанностямъ, возложеннымъ на нихъ настоящимъ Уставомъ;

донесеніе эконому о каждомъ проступкѣ или упущеніи со стороны бѣдныхъ.

§ 22.

Служители, имѣющіе квартиру въ заведеніи, ни въ какомъ случаѣ не могутъ принимать къ себѣ на житье постороннихъ лицъ.

§ 23.

Содержаніе домашнихъ животныхъ и птицъ въ чертѣ заведенія воспрещается.

sale chorych, sypialne i robocze codziennie wietrzone;
kloaki w największéj czystości zachowywane;
dziedziniec instytutowy w czystości i porządku utrzymywany, i rynsztoki regularnie oczyszczane.

§ 20.

Dla utrzymania czystości i porządku domu, ekonom jest upoważniony do użycia odpowiedniéj ilości osób należących do zakładu.

§ 21.

Dla czuwania nad porządkiem w salach, ekonom ustanowi z pomiędzy ubogich dozór.

Do takiego dozoru należeć będzie:
przestrzeganie spokojności w właściwéj sobie sali;
czuwanie nad tém, aby ubodzy zachowywali się stósownie do obowiązków, na nich przez niniejsze urządzenie włożonych;
donoszenie ekonomowi o każdém przekroczeniu, lub uchybieniu ubogich.

§ 22.

Officyaliści mający lokal w instytucie, pod żadnym pozorem nie mogą przyjmować na mieszkanie obcych osób.

§ 23.

Utrzymywanie zwierząt domowych i drobiu w obrębie zakładu zabrania się.

§ 24.

Частный Попечительный Совѣтъ, управляющій заведеніемъ, учредитъ очередь изъ среды своихъ членовъ, для еженедѣльнаго надзора.

Дежурный членъ будетъ обязанъ посѣщать ежедневно заведеніе, удостовѣряться, дѣйствительно ли находится на лицо въ заведеніи число людей, показываемое по отчетамъ, и не случилось ли какой либо неисправности.

Маловажныя неисправности Дежурный членъ самъ имѣетъ право исправлять, о важнѣйшихъ же доводить до свѣдѣнія Совѣта.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній настоящій Уставъ утверждаетъ.

Варшава, 22 Января (3 Февраля) 1862 года.

Предсѣдатель, Тайный Совѣтникъ (подписано) *Лащинскій.*

№ 12.

Инструкція объ отчетности и веденіи кассовыхъ книгъ Главнаго дома пріюта для бѣдныхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ г. Варшавѣ.

(22 Января (3 Февраля) 1862 г.)

Въ развитіе Устава, изданнаго 6 (18) Октября 1855 года для Главнаго дома пріюта для бѣдныхъ престарѣлыхъ и сиротъ еврейскаго вѣроисповѣданія въ Варшавѣ, Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній постановляетъ настоящую Инструкцію объ отчетности и веденіи кассовыхъ книгъ.

§ 24.

Rada Szczegółowa, zarządzająca instytutem, wyznaczy z pomiędzy członków swoich dozór tygodniowy.

Członek dyżurny obowiązany będzie zwiedzać codziennie instytut, przeświadczać się, czy ludność wykazywana w kontrollach rzeczywiście w instytucie znajduje się, i czy jakie zboczenia miejsca nie mają.

Mniejsze uchybienia sam członek mocen jest prostować, a o ważniejszych uwiadamiać Radę Szczegółową.

Rada Główna Opiekuńcza zakładów dobroczynnych niniejszą organizacyę zatwierdza.

W Warszawie, dnia 22 Stycznia (3 Lutego) 1862.

Prezes, Tajny Radca (podpisano) *Łaszczyński.*

№ 12.

Instrukcya rachunkowo-kassowa dla głównego domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych w Warszawie.

(d. 22 Stycznia (3 Lutego) 1862 r.)

W rozwinięciu Ustawy, przepisanéj pod dniem 6 (18) Października 1855 r. dla głównego domu schronienia ubogich starców i sierot starozakonnych w Warszawie, Rada Główna Opiekuńcza zakładów dobroczynnych stanowi następującą instrukcyę rachunkowo-kassową:

Управленіе Кассою.

1) Согласно § 8 Устава для дома пріюта, касса заведенія состоитъ въ вѣдѣніи Частнаго Попечительнаго Совѣта, который распоряжается фундушами заведенія, согласно годичнымъ смѣтнымъ росписаніямъ. Частный Попечительный Совѣтъ избираетъ одного изъ своихъ членовъ, представляющаго достаточное по своему состоянію обезпеченіе, и поручаетъ ему завѣдываніе кассою, т. е. пріемъ поступающихъ доходовъ и выдачу въ полученіи оныхъ квитанцій, а также производство расходовъ по распоряженію Совѣта.

2) Касса заведенія, согласно общему распоряженію Главнаго Попечительнаго Совѣта отъ 3 (15) Января 1849 года, № 34, должна находиться въ помѣщеніи заведенія въ сундукѣ, за двумя замками, отъ коихъ одинъ ключъ долженъ находиться у Предсѣдательствующаго, а другой у Члена Совѣта, которому поручено завѣдываніе кассою.

Подручная касса.

3) Частный Попечительный Совѣтъ, въ каждомъ засѣданіи, по соглашенію съ экономомъ заведенія, сообразитъ, какіе предвидятся къ удовлетворенію расходы въ промежуткахъ времени отъ настоящаго до будущаго засѣданія, и затѣмъ опредѣлитъ нужную на этотъ предметъ сумму, и таковую вручитъ члену завѣдывающему кассою.

4) Въ израсходованіи этой суммы, равно и о поступившихъ доходахъ, членъ завѣдывающій кассою обязанъ представить отчетъ въ слѣдующемъ засѣданіи Частнаго Попечительнаго Совѣта, который опредѣлитъ соотвѣтственную сумму на дальнѣйшіе расходы, если же окажется остатокъ, то положитъ оный въ кассовый сундукъ за двумя замками.

Zarząd kassy.

1) W myśl art. 8-go Ustawy dla domu schronienia przepisanéj, kassa zakładu zostaje pod zarządem Rady Szczegółowéj, która dysponuje funduszami instytutu, podług etatów rocznych. Rada Szczegółowa z grona swego przeznacza jednego członka, posiadającego dostateczną rękojmię odpowiedzialności majątkowéj, do prowadzenia czynności kassowych, to jest: do poboru wpływów, ich kwitowania, oraz do spełniania wypłat, za dyspozycyami Rady.

2) Kassa instytutu, w myśl ogólnego rozporządzenia Rady Głównéj z d. 3 (15) Stycznia 1849 r. Nr. 34, znajdować się winna w lokalu instytutowym w skrzyni, opatrzonéj dwoma zamkami; od których jeden klucz ma być w ręku Prezydującego, a drugi w ręku członka Rady, czynności kassowe spełniającego.

Kassa podręczna.

3) Rada Szczegółowa na każdém posiedzeniu, za zniesieniem się z ekonomem instytutu, rozważy: jakie wydatki w czasie od obecnego do przyszłego jéj posiedzenia do załatwienia przypadać mogą, wyznaczy kwotę na ten cel potrzebną, i takową wypłaci do rąk członka spełniającego czynności kassowe.

4) Z kwoty téj, jako też z wpływów jakie członek pobrał, obowiązany jest tenże wyrachować się na następném posiedzeniu Rady Szczegółowéj, która wyznaczywszy na dalsze wypłaty potrzebny fundusz, a przewyżkę, jeżeli ta będzie miała miejsce, złoży do kassy pod dwoma kluczami.

Ассигнованіе.

5) Всѣ платежи за поставки и работы для заведенія должны быть производимы не иначе, какъ по предварительномъ разсмотрѣніи и утвержденіи Частнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ счетовъ поставщиковъ и на основаніи ассигновки, подписанной Предсѣдательствующимъ или исправляющимъ его должность.

Уплата.

6) Въ случаѣ несоблюденія этой формальности, членъ завѣдывающій кассою можетъ и обязанъ отказать въ уплатѣ.

7) Уплату слѣдуетъ производить въ собственныя руки того лица, которому слѣдуютъ деньги, подъ ихъ собственноручную росписку; не знающіе грамоты подписываютъ квитанцію знаками, и тогда тождество подписывающаго лица должно быть засвидѣтельствовано экономомъ заведенія, который обязанъ въ такомъ случаѣ присутствовать при уплатѣ.

Обязанности члена, завѣдывающаго кассою.

8) Кромѣ пріема доходовъ и производства выдачъ согласно вышеуказаннымъ правиламъ, на обязанность члена завѣдывающаго кассою возлагается:

составлять и свидѣтельствовать вѣдомости о состояніи кассы, представляемыя, какъ Частному Попечительному Совѣту, въ засѣданіяхъ онаго, такъ и каждые три мѣсяца Главному Попечительному Совѣту;

вести и содержать всѣ кассовые контроли и книги, согласно формамъ, постановленнымъ Уставомъ для благотворительныхъ заведеній;

составлять годовой отчетъ о дѣйствіяхъ заведенія по части фундушей;

Assygnacye.

5) Wszelkie wypłaty za dostawy i roboty dla instytutu, dopełniane być mają nie inaczéj, jak za poprzedniém rozpoznaniem i zatwierdzeniem przez Radę Szczegółową likwidacyj interessentów, i za assygnacyą, przez Prezydującego lub jego zastępcę podpisaną.

Wypłaty.

6) W braku, téj formalności, członek czynność kassową spełniający, może i powinien wypłaty odmówić.

7) Wypłaty czynić należy do własnych rąk interessentów, za ich własnoręczném pokwitowaniem; nieumiejący pisać, podznaczają kwity znakami, które poświadczone być winny za tożsamość osoby przez ekonoma instytutu, obowiązanego w takim razie do obecności przy wypłacie.

Obowiązki członka, czynności kassowe spełniającego.

8) Oprócz poboru wpływów i spełniania wypłat podług powyższych wskazań, do członka czynności kassowe spełniającego należy:

układanie i poświadczanie wykazów stanu kassowego, tak na posiedzeniu Rady Szczegółowéj, jako też do rapportów kwartalnych Radzie Głównéj składanych;

prowadzenie i utrzymywanie wszelkich kontroll i ksiąg kassowych, podług form, Ustawą szpitalną przepisanych:

formowanie rapportu rocznego z działań zakładu, z części o funduszach;

составлять годичную отчетность, подкрѣпленную надлежащими документами, согласно формамъ и въ сроки, опредѣленные Уставомъ для благотворительныхъ заведеній, наконецъ,

составленіе проектовъ смѣтныхъ росписаній.

9) Для занятій, прописанныхъ въ предыдущемъ параграфѣ, члену Совѣта, завѣдывающему кассою, назначается въ помощь секретарь заведенія, который, подъ руководствомъ означеннаго члена и по его указаніямъ, обязанъ исполнять занятія, относящіяся къ счетоводству.

Повѣрка кассы.

10) Повѣрка кассы заведенія должна производиться ежемѣсячно двумя членами, назначаемыми Частнымъ Попечительнымъ Совѣтомъ, которые по повѣркѣ прихода и расхода съ кассовыми книгами и документами, опредѣлятъ мѣсячный остатокъ, удостовѣрятся, переданы ли по принадлежности депозитныя суммы, какъ-то: эмеритальные, залоги и прочіе, затѣмъ сдѣлаютъ перечетъ наличнымъ деньгамъ, депозитнымъ суммамъ, найденнымъ въ кассовомъ сундукѣ, опредѣлятъ результатъ повѣрки и представятъ надлежащее донесеніе Частному Попечительному Совѣту. Содержаніе этого донесенія Совѣтъ вноситъ въ протоколъ своихъ засѣданій; въ случаѣ, еслибы въ кассѣ оказался недостатокъ суммъ, Попечительный Совѣтъ обязанъ тотчасъ предпринять энергическія мѣры къ пополненію растраченныхъ денегъ и о распоряженіи своемъ донести Главному Попечительному Совѣту.

Надзоръ Частнаго Попечительнаго Совѣта.

11) Совѣтъ строго наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ правилъ Больничнаго Устава, какъ по приходу и расходу денежныхъ суммъ заведенія, такъ и всякихъ поставляемыхъ матеріаловъ, въ особенности же долженъ наблюдать:

чтобы въ пріемѣ слѣдующихъ взносовъ были выдаваемы

układanie rachunków rocznych, w należyte dowody zaopatrzonych, według form i w terminie, Ustawą szpitalną przepisanych, — wreszcie

układanie projektów do etatu.

9) Do pomocy w czynnościach, powyższym paragrafem opisanych, członkowi Rady trudniącemu się kassowością, dodany będzie sekretarz instytutu, który pod przewodnictwem rzeczonego członka i według jego wskazań, czynności, tyczące się rachunkowości, załatwiać jest obowiązany.

Rewizya kassy.

10) Rewizya kassy instytutowéj ma być co miesiąc dopełnianą przez dwóch członków, przez Radę Szczegółową wyznaczanych, którzy, po sprawdzeniu dowodów przychodu i rozchodu z księgami kassowémi, ustanowią remanent miesięczny, przeświadczą się, czy fundusze depozytowe, jak emerytalne, kaucyjne etc. przelane są do kass właściwych, następnie obliczą fundusze gotowe i depozyta w skrzyni kassowéj znalezione, ustanowią wypadek rewizyi, i stósowny rapport Radzie Szczegółowéj złożą. Osnowę tego rapportu Rada Szczegółowa zamieści w protokóle swych posiedzeń; w razie dostrzeżenia defektu kassowego, natychmiast obowiązaną jest przedsiewziąść środki energiczne, względem odzyskania uronionego funduszu, przy doniesieniu o swych działaniach Radzie Głównéj.

Nadzór Rady Szczegółowéj.

11) Rada Szczegółowa ściśle przestrzegać będzie przepisów Ustawy szpitalnéj, tak w poborze i szafunku funduszów instytutowych, jako też materyałów wszelkich dostarczeń, i baczyć ma szczególnie:

aby na pobór należności wydawano pokwitowania, z kwi-

квитанціи изъ квитанціонной книги, прошнурованной и снабженной печатью Частнаго Попечительнаго Совѣта;

чтобы расходы не выходили изъ размѣра, опредѣленнаго смѣтнымъ росписаніемъ; въ случаѣ же необходимой надобности въ производствѣ расхода, сверхъ смѣтнаго росписанія, Частный Попечительный Совѣтъ долженъ испросить, съ объясненіемъ причинъ, разрѣшеніе Главнаго Попечительнаго Совѣта;

чтобы вообще никто изъ служащихъ въ заведеніи не принималъ на себя никакихъ поставокъ;

чтобы суммы по завѣщаніямъ или дарственнымъ записямъ, сдѣланнымъ въ пользу заведенія, были передаваемы въ Польскій Банкъ для постояннаго приращенія процентами, безъ малѣйшаго удержанія на текущіе расходы.

Главный Попечительный Совѣтъ Благотворительныхъ Заведеній настоящую Инструкцію утверждаетъ.

Варшава, 22 Января (3 Февраля) 1862 года.

Предсѣдатель, Тайный Совѣтникъ (подписано) *Лащинскій.*

taryusza sznurowego, przez Radę Szczegółową oparafowanego, opieczętowanego i zatwierdzonego,

aby nieprzekraczano oznaczeń etatowych; a w przypadku koniecznéj potrzeby wydatkowania nad etat, Rada Szczegółowa winna, przy usprawiedliwieniu powodów, wyjednywać upoważnienie Rady Głównéj;

aby żadnych w ogóle dostarczeń służba miejscowa instytutu nie dopełniała;

aby fundusze z legatów, lub darowizn dla instytutu uczynionych, przelewane były do Banku Polskiego na stałą lokacyę, bez najmniejszego uszczuplenia na wydatki bieżące.

Rada Główna Opiekuńcza zakładów dobroczynnych niniejszą instrukcyę zatwierdza.

w Warszawie, dnia 22 Stycznia (3 Lutego) 1862.

Prezes, Tajny Radca (podpisano) *Łaszczyński.*

№ 13.

Распоряженіе о томъ, дабы, при передачѣ на храненіе въ Польскій Банкъ фундушей бѣдныхъ, было надлежаще объяснено, къ какой категоріи принадлежатъ эти фундуши.

(20 Апрѣля (2 Мая) 1865 г.)

N. Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По силѣ 41 статьи Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта 1842 года, прежнія приходскія богадѣльни въ городахъ и деревняхъ, состоявшія въ завѣдываніи приходскихъ Священниковъ, Войтовъ гминъ и Бургомистровъ, перешли въ вѣдѣніе Приходскихъ Дозоровъ, учрежденныхъ 12 (24) Іюня 1843 года Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, и вмѣстѣ съ тѣмъ сказанныя богадѣльни получили названіе приходскихъ домовъ пріюта. Всѣ затѣмъ фундуши прежнихъ приходскихъ богадѣлень и вообще существующіе подъ названіемъ фундушей для бѣдныхъ должны составлять принадлежность сказанныхъ домовъ пріюта и оставаться въ завѣдываніи подлежащихъ Приходскихъ Дозоровъ, подъ контролемъ Уѣздныхъ Попечительныхъ Совѣтовъ, а также Главнаго Попечительнаго Совѣта.

Нерѣдко случается, что губернскія и уѣздныя Казначейства, а также и экономическія кассы, передавая въ Польскій Банкъ фундуши, назначенные въ пользу бѣдныхъ и происходящіе изъ аренднаго содержанія больничныхъ недвижимостей, изъ взносовъ завѣщанныхъ суммъ, или же изъ выручки про-

№ 13.

Rozporządzenie, aby fundusze ubogich przy odsyłaniu do depozytu Banku Polskiego, należycie były rozróżniane.

(d. 20 Kwietnia (2 Maja) 1865 r.)

do
Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Z mocy art. 41-go NAJWYŻSZEGO Ukazu z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku dawne szpitale parafialne w miastach i wsiach, zarządzane przedtém przez Proboszczów, Wójtów gmin i Burmistrzów, oddane zostały pod zarząd Dozorów parafialnych, uorganizowanych wedle przepisów, pod dniem 12 (24) Czerwca 1843 roku przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych zatwierdzonych, i zarazem szpitale te przybrały nazwę domów schronienia parafialnych. Wszystkie zatém fundusze dawnych szpitali parafialnych i w ogólności pod tytułem dla ubogich istniejące, winny stanowić uposażenie tychże domów schronienia, a tém samém zostawać pod zarządem właściwych Dozorów parafialnych i kontrollą Rad powiatowych opiekuńczych, oraz Rady Głównéj opiekuńczéj.

Zdarza się często, iż Kassy gubernialne, powiatowe i ekonomiczne odsyłając do Banku Polskiego fundusze dla ubogich przeznaczone, a pochodzące z dzierżaw realności szpitalnych, z spłacanych legatów, lub też z procentów od tychże legatów, wreszcie z innych źródeł, w deklaracyach swych, zbyt ogółowo,

центовъ отъ тѣхъ же завѣщанныхъ суммъ, наконецъ, изъ иныхъ источниковъ, въ объявленіяхъ своихъ обозначаютъ слишкомъ общими словами или неясно родъ препровождаемаго фундуша, именуя его собственностію приходской богадѣльни, богадѣльни для бѣдныхъ, состоящей при приходскомъ костелѣ, и т. п.

Отъ сего происходитъ, что Польскій Банкъ вноситъ фундуши въ ненадлежащій контроль, и впослѣдствіи проценты отъ означенныхъ фундушей, кои слѣдовало бы обратить на содержаніе бѣдныхъ въ домахъ пріюта, выдаются подъ росписку приходскихъ Священниковъ, завѣдывающихъ домами церковной прислуги, называемыми также по обыкновенію богадѣльнями.

Такъ какъ фундуши, назначенные для домовъ церковной прислуги, или дѣдовъ и бабъ, соединены большею частью съ религіозною цѣлью и духовными повинностями, и слѣдовательно, состоя въ завѣдываніи приходскихъ Священниковъ, легко могутъ быть различаемы и не должны быть считаемы наравнѣ съ фундушами, имѣющими исключительно благотворительное назначеніе и состоящими въ распоряженіи Приходскихъ Дозоровъ, завѣдывающихъ домами пріюта, управленія же, производящія пересылку означенныхъ фундушей, обязаны понимать значеніе и цѣль, предоставленныя домамъ пріюта правительственными постановленіями, то Правительственная Коммисія, во избѣжаніе недоразумѣній при уплатѣ процентовъ на содержаніе бѣдныхъ отъ находящихся въ Банкѣ капиталовъ, предлагаетъ Губернскому Правленію предписать подвѣдомственнымъ ему управленіямъ—всѣ фундуши бѣдныхъ или церковные вносить въ подлежащій контроль, смотря по источнику и назначенію оныхъ, и при пересылкѣ этихъ фундушей въ Банкъ объявлять положительно, что они составляютъ собственность: приходскихъ ли бѣдныхъ, то есть дома пріюта, состоящую въ распоряженіи приходскаго дозора, или же собственность дома церковной прислуги, состоящую въ распоряженіи приходскаго Священника, или церковнаго дозора, съ обозначеніемъ того, происходитъ ли фундушъ этотъ изъ завѣщанія, чьего именно и когда послѣдовавшаго, или же изъ аренднаго содержанія инсти-

albo niedokładnie określają naturę przesyłanego funduszu, mianując go własnością szpitala parafialnego, szpitala ubogich przy kościele parafialnym i t. p.

Skutkiem tego następuje niewłaściwe przez Bank Polski zakontrollowanie funduszów, i następnie procenta od nich, któreby powinny być użyte na utrzymanie ubogich w domach schronienia, wypłacane bywają za kwitami Proboszczów, zarządzających domami służby kościelnej, które to domy pospolicie także szpitalami są nazywane.

Ponieważ fundusze dla domów służby kościelnéj, czyli dziadów i bab przeznaczone, połączone są po większéj części z celami religijnemi i obligacyami duchownemi, a tém samém, jako kwalifikujące się do zarządu Proboszczów, mogą być z łatwością odróżnione, i nie powinny być uważane zarówno z funduszami, mającemi cele wyłącznie dobroczynne i należącemi do zarządu Dozorów parafialnych nad domami schronienia; urzęda zaś dopełniające przesyłki tych funduszów, znaczenie i cel postanowieniami rządowemi nadane domom schronienia znać są obowiązane; przeto Kommissya Rządowa, dla uniknienia zawikłań w wypłacie procentów na potrzeby ubogich od kapitałów w Banku lokowanych, wzywa Rząd Gubernialny o polecenie urzędom, pod jego zwierzchnictwem zostającym, aby wszelkie fundusze ubogich lub kościelne, według właściwego ich źródła i przeznaczenia kontrollowały, a przy odsyłaniu onych do Banku, wyraźnie deklarowały, czyją stanowią własność, czy ubogich parafialnych, to jest domu schronienia do dyspozycyi Dozoru parafialnego, czyli też domu dla sług kościelnych do dyspozycyi Proboszcza lub Dozoru kościelnego, z wyrażeniem pochodzenia funduszu, mianowicie, czy z legatu, czyjego i z jakiéj

тутской собственности, или изъ процентовъ отъ капитала, обезпеченнаго на такой-то ипотекѣ, или изъ остатковъ институтской кассы, и т. п.

Варшава, 20 Апрѣля (2 Мая) 1865 года.

Предсѣдатель Главнаго Попечительнаго Совѣта,
Тайный Совѣтникъ (подписано) *Лащинскій.*

№ 3,135/35,057.

КОНЕЦЪ III ТОМА ТРЕТЬЕЙ ЧАСТИ.

---

daty, czy z dzierżawy własności instytutowéj, lub z procentu od kapitału na hypotece téj a téj ulokowanego, czy z remanentu Kassy instytutowéj i t. p.

w Warszawie, d. 20 Kwietnia (2 Maja) 1865 r.

Prezes Rady Głównéj Opiekuńczéj,
Tajny Radca (podpisano) *Łaszczyński.*

Nr. 3,135/35,057.

KONIEC TOMU III CZĘŚCI TRZECIÉJ.

Госуд. публичная историческая библиотека РСФСР
№ 1978г.